IEA PIRLS 2021

Eva M. Klemenčič in Plamen V. Mirazchiyski

Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021)

Nacionalno poročilo – prvi rezultati

Eva M. Klemenčič in Plamen V. Mirazchiyski

Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021)

Nacionalno poročilo – prvi rezultati

Pedagoški inštitut, 2023

Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021)
Nacionalno poročilo – prvi rezultati

Avtorja: dr. Eva M. Klemenčič in dr. Plamen V. Mirazchiyski

Jezikovni pregled: Davorin Dukič
Oblikovanje in prelom: dr. Žan Lep

Izdal in založil: JRZ Pedagoški inštitut
Zanj: dr. Igor Ž. Žagar

Ljubljana, 2023
1. izdaja, 1. natis

Tisk: Grafika 3000 d.o.o.
Naklada: 300 izvodov

Izdaja dostopna (tudi) na
https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/pirls/pirls-2021/

©2023 Pedagoški inštitut, Ljubljana

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.011.251(047)

KLEMENČIČ Mirazchiyski, Eva, 1978-
Mednarodna raziskava bralne pismenost (IEA PIRLS 2021) : nacionalno poročilo - prvi rezultati / Eva M. Klemenčič in Plamen V. Mirazchiyski. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Pedagoški inštitut, 2023

ISBN 978-961-270-385-1
COBISS.SI-ID 151881475

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva - Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna licenca.

Kazalo

Kazalo ... 3
Kazalo slik ... 4
Kazalo tabel ... 5
Predgovor ... 7

1 · Uvod v Mednarodno raziskavo bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021) ... 9
1.1 · Teoretična izhodišča PIRLS 2021 ... 12
1.2 · Kontekstualni in ocenjevalni okvir – instrumenti, populacija in vzorčenje PIRLS 2021 ... 13
1.2.1 · Instrumenti PIRLS ... 13
1.2.2 · Populacija in vzorčenje ... 15
1.3 · Slovenija v raziskavi PIRLS – izvedba, kratek opis vzorca ... 17
1.4 · Kako brati tabele/slike ... 18

2 · Bralni dosežki četrtošolcev v svetu in v Sloveniji ... 19
2.1 · Bralni dosežki glede na mednarodne mejnike ... 21
2.2 · Trendi v bralnih dosežkih ... 21
2.3 · Bralni dosežki glede na spol ... 32
2.4 · Bralni dosežki glede na namen branja ... 35

3 · Podpora domačega okolja ... 38
3.1 · Zaznavanje učnega napredka zaradi šolanja na domu v času covida-19 (poročanje staršev) ... 38
3.2 · Zgodnje opismenjevanje doma, branje staršev ... 42

4 · Šolska kompozicija, viri in klima ... 47
4.1 · Stališča staršev in otrok o šoli ... 47
4.2 · Stališča ravnateljev in učiteljev o šoli ... 51

5 · Stališča učencev o branju ... 59

6 · Pouk branja in poučevanja v razredu (Slovenija) ... 70

7 · Namesto zaključka ... 75
7.1 · Zasnova Mednarodne raziskave bralne pismenosti (PIRLS 2021) ... 75
7.1.1 · Definicija bralne pismenosti PIRLS ... 75
7.1.2 · Izvedba cikla 2021 ... 76
7.2 · Ključne ugotovitve PIRLS 2021 ... 76
7.2.1 · Trendi razlik za Slovenijo ... 76
7.2.2 · Branje in domače okolje ... 76
7.2.3 · Branje in šolski kontekst ... 77
7.2.4 · Medvrstniško nasilje in branje, SES in utrujenost/lakota učencev ... 77
7.3 · Pogled naprej ... 77

Literatura in viri ... 78

Priloga 1 · Informacije o učencih, zajetih v PIRLS 2021 ... 80
Priloga 2 · Pomembnost razlik med povprečnimi bralnimi dosežki držav ... 82
Priloga 3 · Percentili bralnih dosežkov ... 84

Kazalo slik

Slika 2.1 • Povprečni bralni dosežki in porazdelitev dosežkov na lestvici ... 20
Slika 2.2 • Odstotki učencev, ki so dosegli mednarodne mejnike PIRLS ... 23
Slika 2.3 • Trendi v bralnih dosežkih ob koncu 4. razreda med letoma 2016 in 2021 ... 24
Slika 2.4 • Trendi povprečnih bralnih dosežkov PIRLS v Sloveniji ... 25
Slika 2.5 • Razlike v povprečnem bralnem dosežku med posameznimi cikli ... 26
Slika 2.6 • Razlike v povprečnem bralnem dosežku med posameznimi cikli za države z zapoznelim testiranjem ... 29
Slika 2.7 • Trendi v porazdelitvi učencev, ki dosegajo mednarodna mejnike PIRLS v Sloveniji ... 30
Slika 2.8 • Trendi v bralnih dosežkih, glede na jezik, ki ga učenci govorijo doma ... 31
Slika 2.9 • Trendi v bralnih dosežkih (2016–2021) glede na število knjig doma ... 31
Slika 2.10 • Razlike v bralnih dosežkih glede na spol (za vse sodelujoče države v ciklu 2021) ... 32
Slika 2.11 • Podrobnejše razlike v bralnih dosežkih glede na spol ... 33
Slika 2.12 • Trendi razlik v bralnem dosežku po spolu v Sloveniji ... 34
Slika 2.13 • Relativni povprečni dosežek glede na namen branja ... 36
Slika 2.14 • Relativni povprečni dosežek glede na procese razumevanja ... 37
Slika 3.1 • Zaznavanje učnega napredka učencev v času epidemije covida-19 s strani staršev ... 38
Slika 3.2 • Mnenja staršev o učnem napredku njihovega otroka med epidemijo covida-19 ... 39
Slika 3.3 • SES družin iz katerih prihajajo učenci in povezava z bralnim dosežkom ... 40
Slika 3.4 • Socialno-ekonomski status učencev in povprečni bralni dosežek po državah ... 41
Slika 3.5 • Zgodnje opismenjevanje doma pred osnovno šolo ... 43
Slika 3.6 • Kakovost izvedbe zgodnjih nalog opismenjevanja ob vstopu v OŠ ... 45
Slika 3.7 • Interes staršev za branje ... 46
Slika 4.1 • Mednarodni trendi (2016–2021) za učence, ki poročajo, da prihajajo v šolo lačni ali utrujeni ... 47
Slika 4.2 • Trendi za Slovenijo glede utrujenosti učencev, ko pridejo v šolo ... 49
Slika 4.3 • Trendi za Slovenijo glede lakote učencev, ko pridejo v šolo ... 49
Slika 4.4 • Sestava šole glede na socialno-ekonomsko ozadje učencev ... 52
Slika 4.5 • Šole, v katerih učenci začnejo šolanje v začetnih razredih z veščinami pismenosti ... 53
Slika 4.6 • Kako na pouk vpliva pomanjkanje splošnih šolskih virov in virov za branje – poročanja ravnateljev ... 55
Slika 4.7 • Poudarek šole na akademski uspešnosti (poročanja ravnateljev) ... 57
Slika 4.8 • Šolska disciplina (poročanja ravnateljev) ... 58
Slika 5.1 • Interes učencev za branje ... 60
Slika 5.2 • Interes učencev za branje glede na spol ... 61
Slika 5.3 • Samozavest učencev pri branju ... 63
Slika 5.4 • Samozavest učencev pri branju glede na spol ... 65
Slika 5.5 • Uporaba digitalnih naprav za šolsko delo (iskanje in branje informacij, priprava šolskih nastopov) ... 67
Slika 5.6 • Uporaba digitalnih naprav za šolsko delo, razlike po spolu ... 68
Slika 6.1 • Digitalne naprave pri učenju branja ... 74

Kazalo tabel

Tabela 1.1 · Sodelujoče države in referenčne udeleženke v PIRLS 2021 ... 10
Tabela 1.2 · Zasnova preverjanja bralne pismenosti – namen branja in procesi razumevanja (deleži) ... 14
Tabela 2.1 · Opisi mednarodnih mejnikov ... 22
Tabela 3.1 · Pogostost aktivnosti pred vstopom v šolo ... 42
Tabela 3.2 · Kakovost izvedbe zgodnjih nalog opismenjevanja ob vstopu v OŠ (poročanje staršev) ... 44
Tabela 4.1 · Počutje zjutraj v šoli (utrujenost, lakota) ... 48
Tabela 4.2 · Pripadnost učencev šoli ... 48
Tabela 4.3 · Medvrstniško nasilje in nadlegovanje ... 50
Tabela 4.4 · Stališča staršev o šoli, ki jo obiskuje njihov otrok ... 50
Tabela 4.5 · Individualni dejavniki, ki omejujejo poučevanje (poročanje učiteljev) ... 50
Tabela 4.6 · Zadovoljstvo učiteljev s poklicem (v odstotkih učencev) ... 51
Tabela 4.7 · Prikrajšanost zaradi pomanjkanja splošnih šolskih virov in virov za poučevanje branja (odgovori ravnateljev) ... 54
Tabela 6.1 · Kaj si učenci mislijo o pouku branja? ... 70
Tabela 6.2 · Strategije in pristopi pri poučevanju branja (oblike organizacije pouka) ... 71
Tabela 6.3 · Pogostost uporabe različnih virov pri poučevanju branja ... 71
Tabela 6.4 · Strategije v podporo branju pri pouku (1. del) ... 71
Tabela 6.5 · Strategije v podporo branju pri pouku (2. del) ... 72
Tabela 6.6 · Aktivnosti pri pouku, ki pomagajo razvijati bralne veščine in strategije ... 72
Tabela 6.7 · Spodbujanje aktivnosti po prebranem besedilu ... 73
Tabela 6.8 · Prilagajanje aktivnosti individualnim potrebam učencev pri pouku branja ... 74

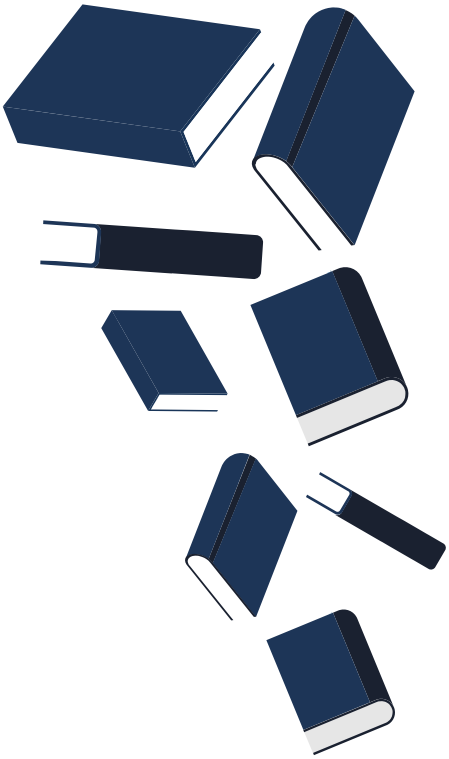

Predgovor

Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost posameznika in posameznice za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij. [J]e temelj vseh drugih pismenosti in je ključna za razvijanje posameznikovih in posamezničinih sposobnosti ter njuno uspešno sodelovanje v družbi.

(Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030, 2020: 3)

Čeprav teorija pozna nekaj deset pismenosti, je bralna pismenost – ki jo razumemo kot zmožnost posameznikovega sporazumevanja in sodelovanja v družbi –, še posebej v povezavi z vsemi drugimi vrstami pismenosti, temeljna (Krek, 2016: 5). Empirične podatke za to trditev za večino držav, tudi za Slovenijo, lahko najdemo v poročilu, ki ugotavlja zvezo med matematičnim dosežkom in branjem ter naravoslovnim dosežkom in branjem; gre za poročilo, ki je povezalo rezultate dveh raziskav na populaciji četrtošolcev, in sicer cikla Mednarodne raziskave trendov znanja matematike in naravoslovja (TIMSS 2011) in Mednarodne raziskave bralne pismenosti (PIRLS 2011) – raziskavi sta bili namreč izpeljani istočasno, na isti populaciji (Martin in Mullis, 2013).[1]

V tem poročilu predstavljamo prve rezultate Mednarodne raziskave bralne pismenosti (angl. Progress in International Reading Literacy Study – PIRLS) za Slovenijo, in sicer njen cikel 2021. V Sloveniji to raziskavo koordinira Pedagoški inštitut, na mednarodni ravni pa jo koordinira Mednarodna zveza za evalvacijo izobraževalnih dosežkov (angl. The International Association for the Evaluation of Educational Achievement – IEA). Pedagoški inštitut je s to raziskavo (podobno kot z ostalimi mednarodnimi primerjalnimi raziskavami, ki potekajo na vsakih nekaj let) izvedel neodvisno evalvacijo tega segmenta šolskega sistema. PIRLS je ciklična raziskava; Slovenija je v mednarodni raziskavi na področju bralne pismenosti osnovnošolcev (praviloma četrtošolcev) prvič sodelovala leta 1991 (takrat je imela raziskava kratico RL – angl. Reading Literacy), nato 2001 (prvič s kratico PIRLS), nato 2006, 2011, 2016 in nazadnje v ciklu raziskave leta 2021. PIRLS tako izvajamo vsakih 5 let. Ker države (tudi Slovenija) sodelujejo v številnih ciklih, so možne tudi primerjave med posameznimi cikli ali dolgoročno, kar v nacionalnem poročilu naslavljamo z besedo trendi. Pa vendarle, raziskovalni okvir iz leta 1991 je bil nekoliko dopolnjen, da bolje odraža razmere današnjega časa, prav tako se je spremenila sama izvedba in nekoliko koncept raziskave. Raziskavo smo leta 2016 prvič izvajali na računalnikih (kot dodatni modul), takrat je bilo mogoče preverjati tudi razlike v bralnih dosežkih glede na izvedbo raziskave na računalniku napram izvedbi na papirju. Cikel 2021 pomeni za kar nekaj držav prehod na digitalno merjenje bralne pismenosti (integracija ePIRLS v digitalno PIRLS), pri čemer je bilo to treba narediti na način, da so primerjave med cikli, se pravi raziskovanje trendov, še vedno mogoče. S ciklom PIRLS 2021 smo tako dobili rezultate v dvajsetletni perspektivi. Prav tako smo v tem ciklu prvič izvedli skupinsko prilagodljivo zasnovo.

V raziskavi PIRLS 2021 je na mednarodni ravni sodelovalo 57 držav oziroma izobraževalnih sistemov in 8 referenčnih udeleženk.

V tem poročilu najdemo prve rezultate za PIRLS 2021; pa ne le osnovne rezultate o ravni bralne pismenosti, v besedilu navajamo tudi rezultate iz ozadenjskih vprašalnikov (ki so jih izpolnjevali učenci, starši, učitelji in ravnatelji). Ti podatki so namreč zelo pomembni pri interpretaciji »osnovnih« rezultatov: in sicer, ker je raziskava PIRLS zasnovana tako, da meri raven bralne pismenosti (praviloma) četrtošolcev in četrtošolk, nam ti ozadenjski vprašalniki pomagajo prav pri boljši interpretaciji teh rezultatov. V poročilu za četrtošolce in četrtošolke uporabljamo moško slovnično obliko: naslavljamo jih z učenci ali četrtošolci, razen v primerih, kjer posebej opisujemo razlike med četrtošolkami in četrtošolci v doseženi bralni pismenosti.

Zahvala za tehnično pomoč pri izdelavi tabel v poročilu in oblikovanju le-tega gre dr. Žanu Lepu, za pomoč pri prevodu nekaterih tabel ge. Manji Veldin, za lekturo teksta g. Davorinu Dukiču. Prav tako se želimo zahvaliti IEA za možnost modifikacije nekaterih slik in/ali infografik.

[1]Vse v: Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski (2020: 15).

Posebej se pa želimo zahvaliti vsem šolam (ravnateljem), učiteljem, učencem in njihovim staršem, ki so sodelovali v raziskavi PIRLS 2021. Brez njih ne bi mogli zbrati podatkov, ki so nujni za interpretacijo rezultatov. Še več, ker je bil odziv dovolj visok, imamo rezultate, ki niso veljavni zgolj za testirane četrtošolce, temveč za celotno populacijo četrtošolcev v Sloveniji (v letu 2021). Odziv vseh deležnikov je bil torej zelo dober, kljub temu, da smo raziskavo izvajali tik pred koncem šolskega leta 2020/2021, ko so se učenci, po večkratnem zaprtju šol zaradi epidemije covida-19, šele vračali v šole.

Dr. Eva Klemenčič Mirazchiyski, nacionalna koordinatorka raziskave PIRLS

1 • Uvod v Mednarodno raziskavo bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021)

Mednarodna zveza za evalvacijo izobraževalnih dosežkov (angl. The International Association for the Evaluation of Educational Achievement – IEA) je nastala leta 1958. Verjetno je za razumevanje pomena organizacije in njene misije (nekoč in danes) pomembno tudi to, da je nastala kot odgovor na potrebo pridobivanja kakovostnih podatkov za primerjanje šolskih sistemov z namenom dvigovanja kakovosti posameznih šolskih sistemov. Nastala je na pobudo UNESCA. Bralna pismenost je bila v osrčju interesa te organizacije že od njenega nastanka dalje. Prva mednarodna raziskava, ki jo je koordinirala IEA, je bila The Pilot Twelve-Country Study (1959–1962), v kateri je sodelovala tudi takratna Jugoslavija, osredotočala pa se je na pet področij: na matematiko, bralno razumevanje, geografijo, naravoslovje in neverbalne sposobnosti (Klemenčič, 2012: 126). Na mednarodni ravni in v organizaciji IEA so na področju bralne pismenosti sledile naslednje: The Study of Reading Comprehension (l. 1971 – kot del t. i. Študije šestih predmetov), sem bi nemara lahko šteli tudi 1985. leta izvedeno The Written Composition Study, še posebej pa l. 1991 izvedeno The Reading Litaracy Study – RL (1985–1994) (ibid., 127). Prav slednjo štejemo za predhodnico Mednarodne raziskave bralne pismenosti oziroma danes v angleškem izvirniku Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS). Slovenija je v 90. letih prejšnjega stoletja sodelovala tako v RL kakor v vseh dosedanjih zajemih raziskave PIRLS. PIRLS, tako kot vse ostale (IEA) mednarodne raziskave, se razvija glede na spremembe v družbi in tako smo leta 2016, zraven »klasične« PIRLS, izvedenega na papirju, izvedli tudi preizkus na računalniku (ePIRLS).[2] Rezultati so za Slovenijo v ciklu 2016 pokazali, da so naši učenci boljši bralci na papirju kot na računalniku (Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski, 2020). Razvoj gre dalje – tudi na področju bralne pismenosti in njenega merjenja.

PIRLS 2021 je vključeval dva pomembna napredka na področju mednarodnega merjenja bralne pismenosti v četrtem razredu, in sicer: (1) prehod na digitalno merjenje bralne pismenosti; in (2) izvedba skupinsko prilagodljive zasnove testiranja (angl. *group adaptive testing*). Z digitalnim merjenjem je mogoče le-to izboljšati s privlačnejšimi in interaktivnimi gradivi. Prednosti so tudi pri sami izvedbi, npr. gradiv ni treba natisniti. V raziskavi PIRLS 2021 je 26 držav oziroma izobraževalnih sistemov in 7 primerjalnih udeleženk prešlo na digitalno testiranje kot primarni način zbiranja podatkov, hkrati pa so izvajali tudi trende besedil v testiranju na papirju (iz PIRLS 2016), v smislu t. i. *bridge study* (Mullis et al., 2023: 2), med njimi je tudi Slovenija. Prehod na digitalno merjenje je vključeval tudi določene naloge iz ePIRLS 2016 (tri naloge iz prejšnjega cikla in dve novorazviti nalogi za zajem leta 2021). Skupinsko prilagodljivo testiranje zagotavlja boljše merjenje zato, ker zagotavlja boljšo prilagodljivost glede na težavnost bralnega testa (oziroma preizkusa znanja) in raven bralnih dosežkov učencev (ibid.). Zasnova temelji na besedilih in vprašanjih treh zahtevnostnih ravni – težki, srednji in lahki –, ki so združene v »zvezke« dveh težavnostnih stopenj. Vsi zvezki so uporabljeni v vseh državah (ibid.), vendar je razporeditev med državami različna. Razmerje med zahtevnejšimi in manj zahtevnimi zvezki se spreminja glede na raven bralnih dosežkov učencev v državi, in sicer 70 proti 30 %, 50/50 %, 30 proti 70 % (v Sloveniji smo bili uvrščeni v skupino držav z zasnovo 50 % napram 50 %). To vseeno ne pomeni, da imajo učenci različnih držav boljše/slabše bralne dosežke zaradi razporeditve besedil in vprašanj, saj imamo na voljo dovolj velik nabor obojega.

V raziskavi PIRLS 2021 je skupno sodelovalo 57 držav oziroma izobraževalnih sistemov (vključujoč Slovenijo) in 8 referenčnih udeleženk (večinoma gre za regije znotraj držav; sodelovala je še deveta regija, vendar niso zbrali dovolj podatkov, da bi se o rezultatih za to dodatno regijo tudi poročalo). V delu poročila, kjer poročamo o rezultatih, so posebej (z rdečo) označene države oziroma udeleženke, ki so izvedle zapoznelo testiranje.

V tabeli 1.1 so označene države in referenčne udeleženke glede na način testiranja (digitalna PIRLS ali klasična PIRLS na papirju), ki so raziskavo izvedle v letu 2021. Kot že rečeno, je Slovenija prešla na digitalno testiranje, tako se je odločilo skupno 26 držav in 7 primerjalnih udeleženk – to bo tudi prevladujoč način testiranja v prihodnje. Prav tako vidimo povprečno starost testirane populacije v letu 2021. V nadaljevanju poročila bodo države oziroma sistemi, ki so kohorto četrtošolcev testirali v začetku 5. razreda, označeni

[2]Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski (2020: 17).

posebej. To je pomembno opozoriti in v tabelah ter slikah dosežkov posebej označiti, saj so ti učenci praviloma stari nekaj mesecev več.

Pri konceptualizaciji, izvedbi in poročanju o raziskavi PIRLS 2021 (podobno kot je bilo v predhodnih ciklih raziskave) na mednarodni ravni (v imenu, sodelovanju z in pod koordinatorstvom IEA), zraven seveda pomembnega prispevka nacionalnih koordinacijskih centrov raziskave, sodelujejo tudi druge organizacije ali skupine. PIRLS tako vodi TIMSS & PIRLS International Study Center na Boston Collegeu (ZDA), za spremljanje in implementiranje vzorčenja za cikel 2021 je bil zadolžen Statistics Canada, vzpostavljene so tudi druge skupine (kot npr. za razvoj besedil, vprašalnikov itd.). Kot že rečeno, v raziskavi aktivno sodelujejo nacionalni koordinacijski centri. V Sloveniji je nacionalni koordinacijski center PIRLS vzpostavljen na Pedagoškem inštitutu (natančneje, v okviru Centra za uporabno epistemologijo).

Tabela 1.1 • Sodelujoče države in referenčne udeleženke v PIRLS 2021

	Država oziroma izobraževalni sistem	Povprečna starost v času testiranja (leta)
p	Albanija	10,7
p	Avstralija ⋈	10,7
p	Avstrija	12,3
p	Azerbajdžan	10,4
p	Bahrajn	10,2
d	Belgija (flamski del)	10
p	Belgija (francoski del)	10
p	Brazilija ⋈	10,2
p	Bolgarija	10,7
d	Kitajski Tajpej	10,1
d	Hrvaška	11,2
p	Ciper	9,8
d	Češka republika	10,4
d	Danska	10,9
p	Egipt	10
p	Anglija ⋈	10,3
d	Finska	10,8
p	Francija	9,9
p	Gruzija	10,6
d	Nemčija	10,4
p	Posebna upravna regija Hongkong	10,1
d	Madžarska	11,2
p	Islamska republika Iran ⋈	10,2
p	Irska	11
d	Izrael ⋈	10
d	Italija	9,8
p	Jordanija	10
d	Kazahstan	10,8
p	Kosovo	10,1
p	Latvija	11,3
d	Litva	11,3

Tabela 1.1 · Sodelujoče države in referenčne udeleženke v PIRLS 2021 (nadaljevanje)

	Država oziroma izobraževalni sistem	Povprečna starost v času testiranja (leta)
p	Posebna upravna regija Makao	9,9
d	Malta	9,9
p	Črna gora	9,9
p	Maroko	10,5
p	Nizozemska	10,1
d	Nova Zelandija	10
p	Severna Makedonija	9,9
p	Severna Irska	10,8
d	Norveška (5)	10,8
p	Oman	9,8
p	Poljska	10,9
d	Portugalska	10,1
d	Katar	10,1
d	Ruska federacija	10,8
d	Savdska Arabija	10,4
p	Srbija	10,6
d	Singapur	10,4
d	Slovaška republika	10,5
d	**Slovenija**	**10**
p	Južna Afrika ⋈	10,2
d	Španija	9,9
d	Švedska	10,7
p	Turčija	9,9
d	Združeni arabski emirati (ZAE)	10,4
b	Združene države Amerike	10,7
p	Uzbekistan	10,6
	Referenčna udeleženka	
d	Alberta, Kanada	9,9
d	Britanska Kolumbija, Kanada	9,8
d	Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	9,9
*	Ontario, Kanada	
d	Quebec, Kanada	10,7
d	Mesto Moskva, Ruska federacija	10,7
p	Južna Afrika (6) ⋈	12,3
d	Abu Dabi, ZAE	10,4
d	Dubaj, ZAE	10,2

Legenda: oznaka »d« pomeni državo oziroma izobraževalni sistem ali referenčno udeleženko, ki je prešla na PIRLS Digital (digitalna PIRLS), »p« državo, ki je ohranila PIRLS na papirju, »b« pomeni, da so v poročilu vključeni podatki t. i. bridge study (in ne PIRLS Digital), oznaka »*«, da ni bilo dovolj podatkov, da bi bilo o rezultatih mogoče poročati, oznaka »⋈« pa, da je bilo testiranje izvedeno eno leto kasneje kot po prvotnem načrtu.

1.1 · Teoretična izhodišča PIRLS 2021

Raziskovalni okvir PIRLS 2021 (angl. PIRLS Assessment Frameworks) ter razviti kognitivni in kontekstualni instrumenti skušajo vključiti najnovejše pristope merjenja na področju bralne pismenosti učencev v njihovem četrtem letu šolanja. V prvi mednarodni IEA-raziskavi bralne pismenosti (natančneje Reading Literacy 1991) je bila bralna pismenost definirana kot sposobnost razumeti in uporabiti tiste oblike pisnega jezika, ki jih zahteva družba ter/ali jih ceni posameznik. Sčasoma pa se je skozi več ciklov raziskave PIRLS oblikovala nova definicija, ki se sklicuje na bralne izkušnje učenk in učencev, poudarja razširjen pomen branja v šoli in vsakdanjem življenju ter priznava vedno večjo raznolikost besedil v današnjem tehnološkem svetu (Mullis in Martin, 2019: 6). V posameznih ciklih PIRLS se je raziskovalni okvir nenehno dopolnjeval. Tako je danes (v PIRLS 2021) definicija bralne pismenosti naslednja (Mullis in Martin, 2019: 6):

> *Bralna pismenost je sposobnost razumevanja in uporabe tistih pisnih jezikovnih oblik, ki jih zahteva družba in/ali jih vrednoti posameznik. Bralci ustvarjajo pomen iz različnih oblik besedil. Berejo zato, da se učijo, da z drugimi sodelujejo v skupnostih bralcev v šoli in vsakdanjem življenju ter za veselje.*

Ta pogled na branje odraža številne teorije bralne pismenosti – in sicer tako njegov konstruktivni kakor interaktivni proces. Pomen je ustvarjen skozi interakcijo bralec – besedilo v kontekstu partikularne bralne izkušnje. Bralce razumemo kot tiste, ki aktivno konstruirajo pomen, poznajo učinkovite bralne strategije in to, kako slednje prenesti v branje. Pred, med in po branju bralci uporabljajo repertoar lingvističnih veščin, kognitivnih in metakognitivnih strategij pa tudi ozadenjsko znanje – na ta način ustvarjajo pomen. Zraven tega lahko kontekst bralne situacije podpira ustvarjanje pomena s spodbujanjem angažiranja in motivacije za branje, vendar pa lahko kontekst določi tudi specifične zahteve, ki morda ne podpirajo ustvarjanja pomena (ibid.). Kadar bralec zaznava, da so intence besedila v nasprotju z njegovimi predstavami, je branje otežkočeno (Doupona, 2017: 2).

Zato da bralci pridobijo znanje o svetu ali sebi, se lahko učijo iz različnih vrst besedil. Vsaka vrsta besedila ima lahko več oblik, od tradicionalnih pisnih, kot so knjige, revije, časopisi, dokumenti, do digitalnih oziroma elektronskih oblik, kot so elektronska sporočila, tekstovna sporočila (SMS-i oziroma komunikacija preko različnih platform – op. p.), internetna spletna mesta, kjer je tekst pogosto integriran z različnimi multimedijskimi formati (ibid.).

Kar je še posebej relevantno za raziskavo PIRLS, je, da postaja spletno branje ena ključnih komponent šolskega kurikula in eden osrednjih načinov pridobivanja informacij za učence. Nove digitalne pismenosti so nujne za uspešno branje na svetovnem spletu, kjer je uspešen bralec tisti, ki lahko učinkovito doseže svoje bralne cilje, in sicer z učinkovitim iskanjem in razumevanjem informacije, ki jo išče (Mullis in Martin, 2019: 7).

Svetovni splet je tudi mreža besedil, ki so distribuirana po več spletnih mestih, in sicer na nelinearen način. Iskanje informacij na svetovnem spletu vključuje tudi razumevanje tega, kako so informacije urejene v tem kompleksnem bralnem okolju. Na papirju je branje pogosteje linearno, pri branju na spletu pa si mora linearno zaporedje ustvariti bralec sam. Najprej mora dostopati do ustreznega spletnega mesta in nato uporabiti navigacijske strategije, npr. se gibati med meniji, stranmi in podstranmi (zavihki), da se učinkovito premika znotraj ene spletne strani ali spletnega mesta in med njimi (ibid.).

Kar je bistveno, je prav to, da branje za informativni namen na svetovnem spletu zahteva vse spretnosti in strategije, ki so potrebne za branje tiskanih besedil, ampak v drugačnem okolju, in sicer takem, ki vsebuje veliko več informacij. Zaradi kompleksnosti svetovnega spleta zahteva spletno branje sposobnosti bralnega razumevanja in strategij v kontekstih, ki se zelo razlikujejo od tistih pri branju tradicionalno tiskanih materialov (ibid.)

Razpravljanje o tem, kaj so prebrali, z različnimi skupinami posameznikov mladim bralcem (učencem) omogoča, da konstruirajo pomen besedila v številnih kontekstih. Socialne interakcije na temo branja v eni ali več skupnostih bralcev so lahko ključnega pomena za pomoč učencem pri razumevanju in vrednotenju besedil. Družbeno konstruirana okolja v učilnici ali šolski knjižnici lahko učencem omogočajo formalne in neformalne priložnosti, da razširijo svoje poglede na besedila in branje razumejo kot skupno izkušnjo, ki si jo delijo s svojimi sošolci in učitelji. To je mogoče razširiti tudi na skupnosti zunaj šole, saj mladi učenci o idejah in informacijah, pridobljenih z branjem, govorijo s svojimi družinami in prijatelji (ibid.).

1.2 · Kontekstualni in ocenjevalni okvir – instrumenti, populacija in vzorčenje PIRLS 2021

V tem poglavju opisujemo kontekstualni in ocenjevalni okvir raziskave PIRLS 2021, populacijo, ki je zajeta v raziskavo, ter njeno vzorčenje. Na ta način v grobem predstavimo zasnovo in metodologijo raziskave. Tako kot vsi predhodni cikli PIRLS je tudi cikel 2021 zbral mnogo informacij, ne le o ravni bralne pismenosti četrtošolcev, temveč tudi številne informacije o domači podpori bralni pismenosti, kurikulu in načrtovanju slednjega, informacije o praksah poučevanja in šolskih virih ter disciplini. V nadaljevanju zato predstavljamo vsebino uporabljenih instrumentov.

1.2.1 · Instrumenti PIRLS

V raziskavi PIRLS 2021 so bili, tako kot v njenih predhodnih ciklih, uporabljeni številni instrumenti, in sicer za učence, njihove starše oziroma skrbnike pa tudi za učitelje in ravnatelje (ki so odgovarjali na vprašanja, v večini povezana s šolo). Prav tako je bil v raziskavi uporabljen nacionalni kurikularni vprašalnik. Vse to lahko ločimo na dva dela: kognitivne instrumente, ki ocenijo oziroma izmerijo raven bralnih dosežkov, ter kontekstualne instrumente (nacionalni instrument – kurikularni vprašalnik in besedilo, ki je objavljeno v Enciklopediji PIRLS 2021, in vprašalnike za starše oziroma skrbnike otrok, učitelje, ravnatelje in nenazadnje tudi za učence).

1.2.1.1 · Kognitivni instrumenti – besedila in naloge/vprašanja za preverjanje bralne pismenosti

Besedila (in na slednje navezana vprašanja) za preverjanje bralnih dosežkov četrtošolcev, ki zagotavljajo podlago za oceno bralnih dosežkov, se delijo glede na namen branja in procese razumevanja. Po predstavitvi deležev, ki ga imajo besedila glede na namen branja in glede na procese razumevanja, bomo zapisali nekaj najnujnejših informacij glede razporeditve besedil (tudi posebnosti med posameznimi načini testiranja – v smislu kompozicije kognitivnih instrumentov – »zvezkov«, s katerimi preverjamo bralno pismenost).

Kot vidimo iz tabele 1.2 se besedila glede na namen branja dalje delijo na literarna besedila (branje za namen literarne izkušnje) in informativna besedila (branje za namen pridobivanja in uporabe informacij).[3] Za mlade bralce sta pomembna oba namena branja. Za predstavo o besedilih, uporabljenih v PIRLS 2021, je dobro vedeti, da je vsako od uporabljenih besedil dolgo nekje med 500 in 800 besed (razen v primeru ePIRLS, ker je spletno branje pogosto povezano s prebiranjem več informacij, kot je morda potrebno, zato vsaka naloga ePIRLS vključuje več različnih spletnih strani – v povprečju tri – in spletnih mest – v povprečju med pet in deset –, zato je obseg v povprečju okoli 1.000 besed na ePIRLS nalogo). Vsako besedilo pa ima tudi vprašanja, na katera odgovarjajo učenci. Ta vprašanja pa obravnavajo specifični namen besedila. Nekatera vprašanja so zaprtega tipa oziroma ponujajo več odgovorov, izmed katerih učenec izbere pravega, druga pa so odprtega tipa, na katere učenci odgovarjajo na način, da svoj odgovor zapišejo. Pri »klasičnem PIRLS« je polovica besedil namenjena literarnim besedilom, druga polovica pa informativnim besedilom; to je v primeru ePIRLS drugače (naj spomnimo še enkrat, slednji v ciklu 2021 ni več posebni modul, pač pa preverja bralna pismenost le pri informativnih besedilih). Glede na procese razumevanja se le-ti delijo na: iskanje in priklic eksplicitno zapisane informacije, izpeljavo preprostega sklepa, integracijo in interpretacijo idej ter informacij in evalvacijo oziroma vrednotenje besedilnih in jezikovnih elementov. Pri tem je iskanju in priklicu eksplicitno zapisanih informacij ter evalvaciji pri preverjanju bralne pismenosti namenjeno vsakemu po 20 %, preostalima dvema procesoma razumevanja (sklepanje ter integracija in interpretacija) pa vsakemu po 30-odstotni delež. Čeprav se besedila razlikujejo glede na namen, so procesi razumevanja, ki jih bralci uporabljajo, podobni. Zato se le-ti ocenjujejo v vseh besedilih, vključno z nalogami, podobnimi internetnim nalogam ePIRLS.

V mednarodnih primerjalnih raziskavah znanja učenci ne rešujejo vseh nalog, saj bi bil sicer čas testiranje precej daljši. Temu se je prilagodila tudi metodologija teh raziskav, kjer so naloge razporejene v »zvezke« in

[3] Več o slednjem si je mogoče prebrati v Raziskovalnem okviru PIRLS (Mullis in Martin, 2019, v angleškem jeziku) ali monografiji, v katero so vključeni rezultati prejšnjega cikla (Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski, 2020), ki je v slovenskem jeziku.

Tabela 1.2 · Zasnova preverjanja bralne pismenosti – namen branja in procesi razumevanja (deleži)

PIRLS 2021	PIRLS*	ePIRLS*
Namen branja		
Literarna izkušnja	50 %	0 %
Pridobivanje in uporaba informacij	50 %	100 %
Procesi razumevanja		
Iskanje in priklic eksplicitno zapisane informacije	20 %	20 %
Izpeljava preprostega sklepa	30 %	30 %
Integracija in interpretacija idej ter informacij	30 %	30 %
Evalvacija besedilnih in jezikovnih elementov	20 %	20 %

Opomba: Pomembno je izpostaviti, da je za razliko od PIRLS cikla 2016, kjer je bil ePIRLS poseben modul, sedaj ePIRLS integriran v t. i. PIRLS Digital oziroma PIRLS 2021. Kljub temu, da so nekatere države izvajale le PIRLS na papirju, druge na računalniku (oziroma so izvedle tudi t. i. bridge study), je mogoče rezultate umestiti na skupno lestvico bralnih dosežkov.

sledijo strogo predpisani rotaciji, tako pri rotaciji »zvezkov« kot pri distribuciji posameznih nalog v te »zvezke« (pa tudi same predpostavke pri analizah to upoštevajo). Osnovna shema rotacije nalog za digitalno PIRLS je zasnovana tako, da ustreza shemi papirnate verzije PIRLS. Tako je 18 besedil razporejenih v 18 »zvezkov« (vsak vsebuje dve nalogi in vrsto vprašanj, vezanih nanju – vsako besedilo se pojavi v dveh zvezkih in v paru vsakič z drugim besedilom), kot jih ima tudi »klasična« različica na papirju. Vsak učenec reši en »zvezek« (ne glede na to, ali je država pristopila k digitalni ali h klasični PIRLS). Omenili smo že, da so naloge ePIRLS integrirane v digitalni PIRLS (tri od teh ePIRLS-nalog so trendovske – uporabljene že leta 2016 –, dve sta bili razviti na novo). V državah z digitalno PIRLS so naloge ePIRLS vključene v rotacijsko shemo dodeljevanja »zvezkov« kot številni »hibridni zvezki«, ki so sestavljeni iz enega informativnega besedila digitalne PIRLS, ki mu sledi ena naloga ePIRLS. To pomeni, da lahko učenci, ki sodelujejo v digitalni PIRLS, dobijo eno od treh vrst »zvezkov«: navadni »zvezek« z dvema besediloma digitalne PIRLS, »zvezek« ePIRLS z dvema nalogama ePIRLS ali »hibridni zvezek« z enim informativnim besedilom digitalnega PIRLS, ki mu sledi ena naloga ePIRLS. V papirnati PIRLS se 18 »zvezkov« razdeli med učence vzorčenih razredov s sistematičnim naključnim dodeljevanjem. Digitalna PIRLS sledi podobnemu postopku dodeljevanja za 18 običajnih »zvezkov«, vendar vključuje tudi določila za ePIRLS in hibridne »zvezke«. Vsaka od petih nalog ePIRLS je v paru z vsako drugo, pri čemer se vsaka naloga pojavi tako na prvem kot na drugem mestu v vsakem »zvezku«. Tako nastane 20 različnih »zvezkov« ePIRLS. V hibridnih »zvezkih« je vsaka od devetih informativnih besedil digitalne PIRLS v paru z vsako od petih nalog ePIRLS, tako da nastane 45 hibridnih »zvezkov«. V vsaki od njih je besedilo digitalne PIRLS pred nalogo ePIRLS. Z združitvijo 18 »zvezkov« digitalne PIRLS, 20 »zvezkov« ePIRLS in 45 hibridnih »zvezkov« dobimo skupaj 83 »zvezkov«, ki jih je treba rotirati med vzorčene učence. Vendar pa je treba vključiti vsak »zvezek« v enakem obsegu, zato bi bilo digitalnih »zvezkov« PIRLS premalo glede na število vseh zvezkov, še posebej pa glede na število zvezkov, ki jih uporabimo pri klasični PIRLS za države, ki izvajajo PIRLS na papirju. Da bi se izognili temu neravnovesju, digitalna PIRLS uporablja rotacijo 27 »zvezkov«, ki vključuje vseh 18 zvezkov digitalne PIRLS, 6 »zvezkov« ePIRLS in 3 hibridne »zvezke«. Dodelitev »zvezkov« posameznim učencem izvaja programska oprema WinW3S, da se zagotovi natančno izvajanje sheme rotacije. Da bi bili lahko rezultati učencev, ne glede na to, ali so v državi izvajali digitalno ali klasično (papirno) PIRLS, umeščeni na isto lestvico bralnega dosežka, so države digitalne PIRLS izvedle tudi t. i. *bridge study*, kjer je bil določen dodatni vzorec učencev, ki so reševali naloge bralne pismenosti samo na papirju.

1.2.1.2 · *Kontekstualni okvir*

Raziskava PIRLS (v vsakem svojem zajemu oziroma ciklu) ne zbere zgolj podatkov o bralni pismenosti četrtošolcev, temveč zbira tudi informacije o domačem in šolskem kontekstu za učenje branja, o šolski in organizacijski strukturi. Gre za t. i. ozadenjske podatke, ki jih pogosto povezujemo z bralnimi dosežki (seveda ne na način kavzalnosti), omogočajo pa tudi mednarodne primerjave. Da bi bilo mogoče zbrati vse te podatke, zraven kognitivnega testa (preizkusa) uporabimo tudi druge vprašalnike, na katere odgovarjajo starši, učitelji, ravnatelji pa tudi učenci. Uporabljen je tudi nacionalni kurikularni vprašalnik.

V raziskavi PIRLS 2021 (in tudi prejšnjih ciklih te raziskave) kontekstualni okvir zajema naslednjih pet širših področij:

- nacionalni kontekst in kontekst skupnosti,
- kontekst domačega okolja,
- šolski kontekst,
- kontekst razredov,
- karakteristike učencev in stališča do učenja.

Vse to je zajeto v različne instrumente; v primeru kontekstualnega okvira govorimo o vprašalnikih. Pomembno je, da se določena vsebinska področja pojavljajo v več vprašalnikih. V ***Vprašalniku za starše*** zbiramo informacije o domačem okolju, kot so jezik ali jeziki, ki jih govorijo doma, bralnih dejavnostih staršev in njihovem odnosu do branja, njihovi izobrazbi in poklicu, domačih virih (vključujoč knjige) itd. V vprašalniku so zbrani tudi podatki o zgodnjem otroštvu učencev – o dejavnostih zgodnjega opismenjevanja in računanja ter otrokovi bralni pripravljenosti na začetku šolanja. ***Vprašalnik za učence in učenke*** zbira informacije o domačem okolju učencev, kot so število knjig doma in drugi domači viri za učenje; o izkušnjah učencev v šoli, vključno z občutki o šoli in ali so žrtve ustrahovanja/trpinčenja; ter o poučevanju branja. Učence sprašujemo tudi o njihovih bralnih navadah zunaj šole in odnosu do branja. ***Vprašalnik za učitelje***, ki ga izpolnijo učitelji branja vzorčenih razredov, zbira informacije o kontekstu poučevanja branja v razredu, kot so značilnosti razreda, čas, namenjen branju, in učni pristopi oziroma strategije. Vprašalnik sprašuje tudi o značilnostih učiteljev, kot so zadovoljstvo s poklicno kariero, izobrazba in nedavni strokovni razvoj. ***Vprašalnik za šolo*** izpolnijo ravnatelji sodelujočih šol in zbira podatke o značilnostih šole, kot so demografski podatki o učencih, šolsko okolje in razpoložljivost šolskih virov in tehnologije. ***Nacionalni kurikularni vprašalnik*** izpolni nacionalni koordinacijski center, podobno kot spiše besedilo za Enciklopedijo PIRLS – s tem države prispevajo informacije o šolskem sistemu, kurikulu branja in drugih pomembnih temah. Zaradi pandemije covida-19 v svetu je tokrat poseben del Enciklopedije PIRLS za vsako državo oziroma izobraževalni sistem namenjen tudi temu (prav tako je to področje zajeto tudi v druge instrumente, npr., starše smo prosili, da ocenijo, kakšen vpliv je imela epidemija covida-19 na šolanje njihovega otroka).

1.2.2 · Populacija in vzorčenje

Raziskava PIRLS preverja bralno pismenost otrok v njihovem četrtem letu formalnega šolanja (se pravi razred, ki predstavlja štiri leta šolanja, šteto od prvega leta na ravni ISCED 1). Ta populacija je bila za raziskavo izbrana zato, ker pomeni pomembno prehodno točko v procesu razvoja otroka kot bralca. Običajno je za to stopnjo značilno, da so se učenci že naučili brati, sedaj pa berejo zato, da se učijo. Gre za pravilo, po katerem se ravna velika večina vključenih izobraževalnih sistemov, pri tistih, kjer to ni pravilo, pa vidimo v tabelah/slikah posebno oznako. Nekateri izobraževalni sistemi tudi testirajo več razredov (različnih let šolanja), zato da pridobijo natančnejšo meritev razlik v bralni pismenosti med razredi – leti šolanja. Pri čemer velja še dodatno določilo, da če je povprečje starosti četrtošolcev pod 9,5 leta, se vzorči en razred kasneje (to pomeni petošolce). Vendar v raziskavi PIRLS to ni tako pogosto uporabljeno, kajti izkaže se, da največ sodelujočih izobraževalnih sistemov sodeluje ravno s četrtošolci. V ciklu 2021 vse države in izobraževalni sistemi niso zmogli testirati svojih učencev ob zaključku četrtega razreda; gre za entitete, ki so označene kot »zapoznelo testiranje« (v tem poročilu so celice za le-te označene z rdečo barvo, saj so testiranje izvedle s kohorto četrtošolcev ob začetku šolskega razreda v 5. razredu).

PIRLS uporablja dvostopenjsko skupinsko sistematično naključno vzorčenje, kjer so najprej izbrane šole, nato pa razredi v šolah. Prav tako je uporabljen t. i. PPS (okrajšava za angl. *probability proportional to size* – verjetnost, ki je sorazmerna velikosti, glede na število učencev). Zato imajo večje šole nekoliko večjo verjetnost, da bodo izbrane v vzorec. Vsekakor pa vzorčene šole predstavljajo populacijo, ki se jo testira. Realizacija vzorca je torej tako pomembna zato, da dosežemo reprezentativnost na ravni izobraževalnega sistema. Pri populaciji in vzorčenju pa ne smemo pozabiti niti na druge vključene v raziskavo. Ciljna skupina učiteljev v raziskavi PIRLS so učitelji, ki učijo jezike in so povezani z izbranimi učenci oziroma, natančneje, z izbranimi razredi. Kar pomeni, da ne gre za reprezentativni vzorec vseh učiteljev v izbranem izobraževalnem sistemu, temveč za učitelje, ki poučujejo reprezentativni vzorec učencev 4. razredov znotraj izobraževalnega sistema. Vsi ti rezultati morajo zato biti interpretirani kot za skupino učencev, ki jih poučujejo učitelji z določenimi karakteristikami. Pri izračunih smo zato najprej združili bazi učencev in učiteljev. Starši so starši vključenih učencev v raziskavo. Omenili pa smo tudi vprašalnik za šole – tega (praviloma) rešujejo ravnatelji. Kurikularni vprašalnik pa rešijo nacionalni centri raziskave PIRLS.

Zaradi zagotavljanja kakovosti podatkov (in kasneje rezultatov) je treba upoštevati tudi PIRLS-smernice, in sicer je najmanjša sprejemljiva stopnja udeležbe 85 % vzorčenih šol, 95 % razredov in 85 % učencev oziroma skupna stopnja (zmnožek udeležbe šol, razredov in učencev) 75 %. Udeleženi izobraževalni sistemi, ki niso izpolnili teh zahtev, so označeni z naslednjimi opombami:

- oznaka »†« – smernice za stopnjo udeležbe realizacije vzorca so bile izpolnjene šele po vključitvi nadomestnih šol;
- oznaka »‡« – skoraj izpolnjene smernice za stopnjo udeležbe realizacije vzorca po vključitvi nadomestnih šol;
- oznaka «≡« – nedoseganje smernic za stopnjo udeležbe realizacije vzorca.

PIRLS 2021 pomeni začetek prehoda raziskave PIRLS na računalniško podprto testiranje, pri čemer so imele države za cikel leta 2021 možnost, da uporabijo novo računalniško različico, znano kot digitalna PIRLS, ali različico v obliki papirja in svinčnika kot v prejšnjih ciklih preverjanja bralne pismenosti (papirna PIRLS). Čeprav sta bili obe različici razviti tako, da sta si po vsebini čim podobnejši, se zaradi dveh načinov izvajanja testiranj med njima neizogibno pojavljajo nekatere razlike. Da bi nadzorovali razlike med načinoma testiranja in hkrati povezali obe preverjanji ter zagotovili merjenje trendov iz prejšnjih ciklov raziskave, so države z digitalno PIRLS zagotovile tudi ločen, t. i. *bridge* vzorec. Slednji so ločeni, enakovredni vzorci učencev, ki so izvajali papirno različico trend nalog (osem blokov nalog, ki so bili uporabljeni tudi leta 2016) med glavnim zbiranjem podatkov. Ti vzorci so tako zagotovili »most« med obema načinoma preverjanja na podlagi enakovrednih povezovanj populacije (Almaskut, LaRoche in Foy, 2023).

1.3 · Slovenija v raziskavi PIRLS – izvedba, kratek opis vzorca

Izvedba raziskave PIRLS, tako kot to velja za ostale mednarodne primerjalne raziskave, sledi mednarodni časovnici. Najprej je treba dodelati raziskovalni okvir – tako njegov kognitivni kakor kontekstualni del –, temu sledi razvoj instrumentov. Pri vsem tem je treba paziti tudi na to, da določen del besedil in nalog ostane enak predhodnim ciklom. Le na ta način lahko namreč preverjamo tudi trende. Res pa je tudi, da je del cikla razvit popolnoma na novo. Pomembna faza raziskave je tudi vzorčenje, ki je izvedeno neodvisno od vsake sodelujoče države oziroma izobraževalnega sistema. Ko je vse omenjeno razvito, sledi faza predraziskave, kjer se instrumente preveri, sicer na nekem manjšem vzorcu, a imamo v tej fazi neko drugo posebnost, tj. da se preveri večji delež razvitih besedil in nalog, kot jih je potem vključenih v fazo glavne raziskave. Ko se podatki zberejo, sledi njihov vnos (za instrumente, izvedene na papirju), kodiranje odgovorov, čiščenje baze. Vse države so aktivno vključene v vse omenjene faze, sicer raziskave ne bi bilo mogoče izvesti. Poročanje je na koncu, pri čemer je treba poudariti dvoje. Najprej sta na vrsti ime raziskave in opredelitev letnice: v primeru raziskave PIRLS 2021 nam leto 2021 pove, kdaj je bil izveden glavni zajem podatkov. V našem primeru gre za leto 2021 – takrat smo izvajali glavno raziskavo na terenu. To hkrati ne pomeni, da so podatki dostopni to leto, temveč so prvi podatki dostopni šele konec naslednjega leta, mednarodna baza pa šele nekaj mesecev za tem. Seveda potem sledijo sekundarne študije, ki so v interesu vsake sodelujoče države. Pri sami izvedbi raziskave je treba opozoriti na to, kar smo pisali že v poglavju o konceptualnem in ocenjevalnem okviru raziskave PIRLS, in sicer, da ima raziskava več instrumentov, s katerimi zbira podatke. V PIRLS so tako zraven učencev (četrtošolcev), ki so reševali kognitivni test iz bralne pismenosti pa tudi vprašalnik, sodelovali tudi učitelji, ravnatelji (odgovarjali so na vprašalnik za šole) pa tudi starši četrtošolcev, ki so sodelovali v raziskavi. Kar pomeni, da je treba izvesti vse te instrumente, da na koncu dobimo pravo sliko bralne pismenosti četrtošolcev pa tudi vse tiste kontekstualne podatke (šolske, izvenšolske, kurikularne oziroma širše, nacionalne), ki se povezujejo z bralno pismenostjo izbrane populacije.

Sama izvedba glavnega zajema podatkov je v vseh sodelujočih državah in sistemih (se pravi tudi v Sloveniji) potekala enako: preverjanje bralne pismenosti za učence poteka natančno dvakrat po 40 minut (40 minut za vsako od dveh besedil ali nalog s pripadajočimi vprašanji), nato učenci rešijo še Vprašalnik za učence in učenke. Reševanje slednjega ni časovno omejeno, vendar, glede na obseg, traja približno 30 minut. Vmes so seveda predvideni odmori. Obseg Vprašalnika za učitelje je tak, da naj bi ga učitelji rešili v približno 35 minutah, starši Vprašalnik za starše v približno 15 minutah, ravnatelji pa Vprašalnik za šolo v približno 30 minutah.

Podrobnosti glede izvedbe raziskave na terenu (starost otrok, termin izvajanja raziskave na terenu, razred) za vse sodelujoče države in referenčne udeleženke so predstavljene v prilogi 1.

V Sloveniji smo raziskavo na terenu (se pravi glavni zajem podatkov) izvajali v času med 17. marcem in 23. junijem 2021. Na največ šolah je bila raziskava izvedena v dveh tednih aprila in maja, v juniju pa smo izvajali predvsem ponovitvene izvedbe. V raziskavi so sodelovali učenci (četrtošolci, v povprečju so bili stari deset let), njihovi učitelji, ravnatelji in starši. Če konkretiziramo, v raziskavi v Sloveniji je sodelovalo:

- 194 šol (332 oddelkov): 263 oddelkov (d) + 69 oddelkov (p);
- 163 ravnateljev;
- 6505 učencev: 5096 učencev (d) + 1409 učencev (p);
- 5974 staršev;
- 324 učiteljev.

1.4 · Kako brati tabele/slike

Da bi prihranili prostor, saj so tabele ali slike, ki jih prikazujemo v nadaljevanju, precej obsežne, vse specifike, ki so pomembne pri branju tabel, navajamo tukaj. To pomeni, da tabele v nadaljevanju nimajo opomb. Vse so zbrane na tem mestu. Prav tako posebej opozarjamo, da so odstotki zaokroženi (torej brez decimalnih številk, razen pri standardnih napakah), zato lahko pride do navidezne nedoslednosti. V tem poročilu sledimo tudi vsebinski logiki poročanja, kot je značilno za mednarodno poročilo.

Opombe in pojasnila:

Zapoznelo testiranje kohorte četrtošolcev ob vstopu v peti razred (ostale države so četrtošolce testirale ob koncu 4. razreda)

( ) Standardne napake so navedene v oklepajih. Zaradi zaokroževanja so nekateri rezultati lahko videti nedosledni.

(5) ali (6) testiran je bil 5. razred – v primeru raziskave PIRLS gre za Norveško (5) in Republiko Južno Afriko (z oznako (6)), kjer je bilo zraven redno definirane populacije testiranje opravljeno tudi na učencih 6. razredov.

⋈ Testiranje eno leto kasneje, kot je bilo prvotno načrtovano.

▲ Statistično značilno višje.

▼ Statistično značilno nižje.

Oznake 1, 2 in 3 pomenijo naslednje: 1 pomeni, da nacionalna ciljna skupina ne vključuje celotne mednarodno definirane ciljne populacije, z 2 so označeni primeri, ko nacionalno definirana populacija pokriva med 90 in 95 % nacionalne ciljne populacije, in s 3 primeri, ko nacionalno definirana populacija pokrije pod 90 % nacionalne ciljne populacije (ampak vsaj 77 %).

† Zahteve glede PIRLS-smernic realizacije vzorca so bile dosežene šele, ko so bile vključene nadomestne šole.

‡ Skorajšnje doseganje PIRLS-smernic realizacije vzorca, ko so bile vključene nadomestne šole.

≡ Nedoseganje določenih PIRLS-smernic realizacije vzorca.

Oznaka »r« pomeni, da so podatki na voljo za vsaj 70, vendar manj kot 85 % učencev.

Oznaka »s« pomeni, da so podatki na voljo za vsaj 50, vendar manj kot 70 % učencev.

Oznaka »x« pomeni, da so podatki na voljo za vsaj 40, vendar manj kot 50 % učencev – previdno interpretirajte.

Oznaka »y« pomeni, da so podatki na voljo za manj kot 40 % učencev.

Tilda (~) pomeni, da ni dovolj podatkov za poročanje o rezultatih. Vezaj (-) pomeni, da primerljivi podatki niso na voljo (oboje velja za mednarodne tabele).

Ψ Zadržki glede zanesljivosti, ker odstotek učencev s prenizkimi dosežki za ocenjevanje presega 15 %, vendar ne presega 25 %.

Ж Zadržki glede zanesljivosti, ker odstotek učencev s prenizkimi dosežki za ocenjevanje presega 25 %.

+ Sodelovanje v različici PIRLS 2016 Literacy (slednje se nanaša na lažjo različico PIRLS in pretekli cikel).

± Sodelovanje v običajni različici PIRLS 2016 in različici PIRLS 2016 Literacy.

Treba je zapisati tudi nekaj splošnih pojasnil, in sicer da v tabelah, ki prikazujejo mednarodne rezultate, navajamo države – pravilneje bi bilo, da jih imenujemo šolski sistemi, kajti ponekod, sicer v manjšem številu, imajo znotraj države različne šolske sisteme. Primer tega v Evropi je, recimo, Belgija, ki ima tri izobraževalne sisteme, v PIRLS 2021 pa sodeluje z dvema (flamskim in francoskim delom). V tabelah so celice rdečo označene za države (izobraževalne sisteme), ki so testirale kasneje, ne ob koncu šolskega leta v letu 2021 (se pravi, ne praviloma ob koncu 4. razreda, temveč nekaj mesecev kasneje, po počitnicah, ko je ta ista kohorta prešla v 5. razred) (kar v tem poročilu imenujemo zapoznelo testiranje). Tabele (v nekaj primerih slike – npr. grafi), ki ne prikazujejo rezultatov drugih držav, prikazujejo le rezultate za Slovenijo. V določenih delih smo namreč želeli poudariti določene rezultate ali pa predstaviti rezultate, ki mednarodno niso poročani ali pa so del naših nacionalnih dodatkov (vprašanja, ki jih druge države niso vključile).

2 • Bralni dosežki četrtošolcev v svetu in v Sloveniji

V tem poglavju predstavljamo različne rezultate glede bralnih dosežkov, in sicer glede na mednarodne mejnike, trende, razlike glede na spol ter razlike glede na namen branja in glede na procese razumevanja. Najprej pa poglejmo lestvico, ki kaže razvrstitev držav glede na povprečne bralne dosežke. Pri tem je treba posebej poudariti, kar podrobneje opisujemo pri rezultatih, ki se nanašajo na prvo sliko tega poglavja, da ni ustrezno, da pri interpretaciji domnevnih razlik med dosežki učencev iz različnih držav razlike interpretiramo zgolj na podlagi srednje vrednosti bralnega dosežka učencev neke države. Prav tako želimo poudariti, da so bralni dosežki učencev, kljub temu, da so pomembni, pomembnejši takrat, ko jih soočimo z drugimi rezultati (npr. kontekstualnimi). Le na ta način lahko namreč podrobneje razumemo, kaj ti dosežki dejansko pomenijo, npr. ali v neki državi oziroma izobraževalnem sistemu obstajajo razlike med posameznimi skupinami ali ne, ali bralni dosežki med posameznimi cikli padajo ali so učenci vedno boljši bralci itd. Za šolski sistem, predvsem pa učitelje, so verjetneje pomembnejši rezultati glede na namen branja in/ali procese razumevanja itd.

Najprej bomo prikazali porazdelitev bralnih dosežkov (v padajočem vrstnem redu) sodelujočih držav oziroma izobraževalnih sistemov. Pri tem je treba opozoriti, da je »mednarodno povprečje PIRLS« izračunano na 500 točk (standardizirana sredina mednarodne lestvice PIRLS), s standardno deviacijo 100 točk. Tako je bilo tudi v prejšnjih zajemih podatkov od leta 2001 naprej. 500 točk torej ne pomeni aritmetične sredine lestvice sodelujočih držav. Kot smo napovedali že v poglavju »Kako brati tabele/slike«, pri tabelah in slikah, ki predstavljajo rezultate, opomb več ne navajamo pri vsaki od tabel ali slik. Zato je pomembno, da bralec ob tabelah pogleda tudi pričujoče poglavje. V primeru Slovenije sicer ni veliko opomb (pravzaprav samo ena, ki opozori na nekoliko manjši odziv ravnateljev, a je treba poudariti, da je ta oznaka zgolj zato, ker imajo raziskave IEA (vključno s PIRLS) tako visoke standarde realizacije vzorčenja. Podatki za Slovenijo so kljub tej oznaki zelo dobri, kar pomeni, da so rezultati relevantni, so pa te oznake pomembne pri branju rezultatov nekaterih drugih držav.

Iz slike 2.1 vidimo razvrstitev sodelujočih držav oziroma izobraževalnih sistemov v PIRLS 2021 glede na bralni dosežek učencev. Kot vidimo, so naši četrtošolci nad srednjo vrednostjo lestvice PIRLS. Opazimo pa tudi, da so države razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na bralni dosežek učencev. V vseh državah z znakom ▲ so povprečni bralni dosežki učencev statistično značilno nad srednjo vrednostjo lestvice PIRLS, države z znakom ▼ pa so statistično značilno pod srednjo vrednostjo letvice PIRLS. Kljub temu, da so države razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na bralni dosežek učencev, kar vidimo v točkah, to še ne pomeni, da v vseh državah pri tem dosežku obstaja statistično značilna razlika. To pomeni, da kljub razlikam v točkah ne moremo reči, da je nacionalno povprečje pri teh (določenih) državah nižje ali višje. V primeru Slovenije (ki je na sliki 2.1, pa tudi na vseh ostalih slikah, označena z oranžno barvo) to pomeni, da ne moremo reči, da so imele države, ki smo jih občrtali z rdečo barvo, statistično značilno različen dosežek učencev od učencev teh drugih držav.

Če nekoliko poenostavimo prikaz na sliki 2.1, dosežki učencev iz Nemčije, Nove Zelandije, Španije in Portugalske niso višji od dosežkov njihovih vrstnikov iz Slovenije, in podobno, dosežki učencev iz Malte, Francije, Srbije in Albanije niso nižji od dosežkov četrtošolcev iz Slovenije. Lahko pa rečemo, da je povprečni bralni dosežek učencev v Sloveniji višji kakor na Cipru (in vseh državah, ki so razvrščene za njim) ter da je povprečni bralni dosežek učencev v Sloveniji nižji kakor učencev iz Nizozemske in tudi nižji kakor v vseh tistih državah, ki so na lestvici uvrščene pred Nizozemsko, začenši s Singapurjem. So pa npr. dosežki učencev iz Singapurja statistično značilno višji kot dosežki učencev iz Hongkonga, dosežki učencev iz Hongkonga in Ruske federacije se ne razlikujejo, dosežki učencev iz Anglije so nižji od vseh prej treh naštetih itd. (če upoštevamo le države, ki so izvedle PIRLS glede na standardno časovnico – brez teh z zapoznelo izvedbo PIRLS). Vse to je razvidno iz priloge 2, »Pomembnost razlik med povprečnimi bralnimi dosežki držav«. Na sliki 2.1 prav tako vidimo porazdelitev bralnih dosežkov glede na percentile. 95. percentil pomeni, da je dosežek boljši od 95 % vseh dosežkov oziroma predstavlja 5 % najboljših rezultatov. Do 5. percentila se tako razvrsti 5 % učencev, do 25. četrtina. Na primeru Slovenije npr. zgornjih 5 % učencev dosega rezultat 626 točk. Iz priloge 3 razberemo porazdelitev za vsako posamezno državo.

Slika 2.1 · Povprečni bralni dosežki in porazdelitev dosežkov na lestvici

Država	Povprečna vrednost na lestvici	
[3] Singapur	587 (3,1)	▲
Irska	577 (2,5)	▲
[2] † Posebna upravna regija Hongkong	573 (2,7)	▲
Ruska federacija	567 (3,6)	▲
[2] † Severna Irska	566 (2,5)	▲
Anglija ⋈	558 (2,5)	▲
† Hrvaška	557 (2,5)	▲
Litva	552 (2,3)	▲
Finska	549 (2,4)	▲
Poljska	549 (2,2)	▲
[2] ≡ Združene države Amerike	548 (6,8)	▲
Kitajski Tajpej	544 (2,2)	▲
[2] Švedska	544 (2,1)	▲
Avstralija ⋈	540 (2,2)	▲
Bolgarija	540 (3,0)	▲
Češka republika	540 (2,3)	▲
Madžarska	539 (3,4)	▲
[2] † Danska	539 (2,2)	▲
Norveška (5)	539 (2,0)	▲
[2] Italija	537 (2,2)	▲
Posebna upravna regija Makao	536 (1,3)	▲
Avstrija	530 (2,2)	▲
† Slovaška republika	529 (2,7)	▲
Latvija	528 (2,6)	▲
≡ Nizozemska	527 (2,5)	▲
Nemčija	524 (2,1)	▲
† Nova Zelandija	521 (2,3)	▲
Španija	521 (2,2)	▲
[2] Portugalska	520 (2,3)	▲
Slovenija	**520 (1,9)**	▲
Malta	515 (2,7)	▲
Francija	514 (2,5)	▲
[3] Srbija	514 (2,8)	▲
[2] Albanija	513 (3,1)	▲
Ciper	511 (2,9)	▲
Belgija (flamski del)	511 (2,3)	▲
[3] Izrael ⋈	510 (2,2)	▲
Kazahstan	504 (2,7)	
Srednja vrednost lestvice PIRLS	**500**	
[2] Turčija	496 (3,4)	
[2] Belgija (francoski del)	494 (2,7)	▼
[1] Gruzija	494 (2,6)	▼
[3] Črna gora	487 (1,6)	▼
Katar	485 (3,7)	▼
Združeni arabski emirati (ZAE)	483 (1,8)	▼
Bahrajn	458 (2,9)	▼
[3] Savdska Arabija	449 (3,6)	▼
Severna Makedonija	442 (5,3)	▼
Azerbajdžan	440 (3,6)	▼
Uzbekistan	437 (2,9)	▼
Oman	429 (3,7)	▼
[2] Kosovo	421 (3,1)	▼
[2] † Brazilija ⋈	419 (5,3)	▼
Islamska republika Iran ⋈	413 (4,9)	▼
Jordanija	381 (5,4)	▼
[2] ψ Egipt	378 (5,4)	▼
Maroko	372 (4,5)	▼
ж Južna Afrika ⋈	288 (4,4)	▼
Referenčne udeleženke		
Mesto Moskva, Ruska federacija	598 (2,1)	▲
[2] Dubaj, ZAE	552 (1,5)	▲
≡ Quebec, Kanada	551 (2,7)	▲
[3] ≡ Alberta, Kanada	539 (3,6)	▲
[2] Britanska Kolumbija, Kanada	535 (3,5)	▲
[2] Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	523 (3,2)	▲
Abu Dabi, ZAE	440 (3,5)	▼
Južna Afrika (6) ⋈	384 (4,5)	▼

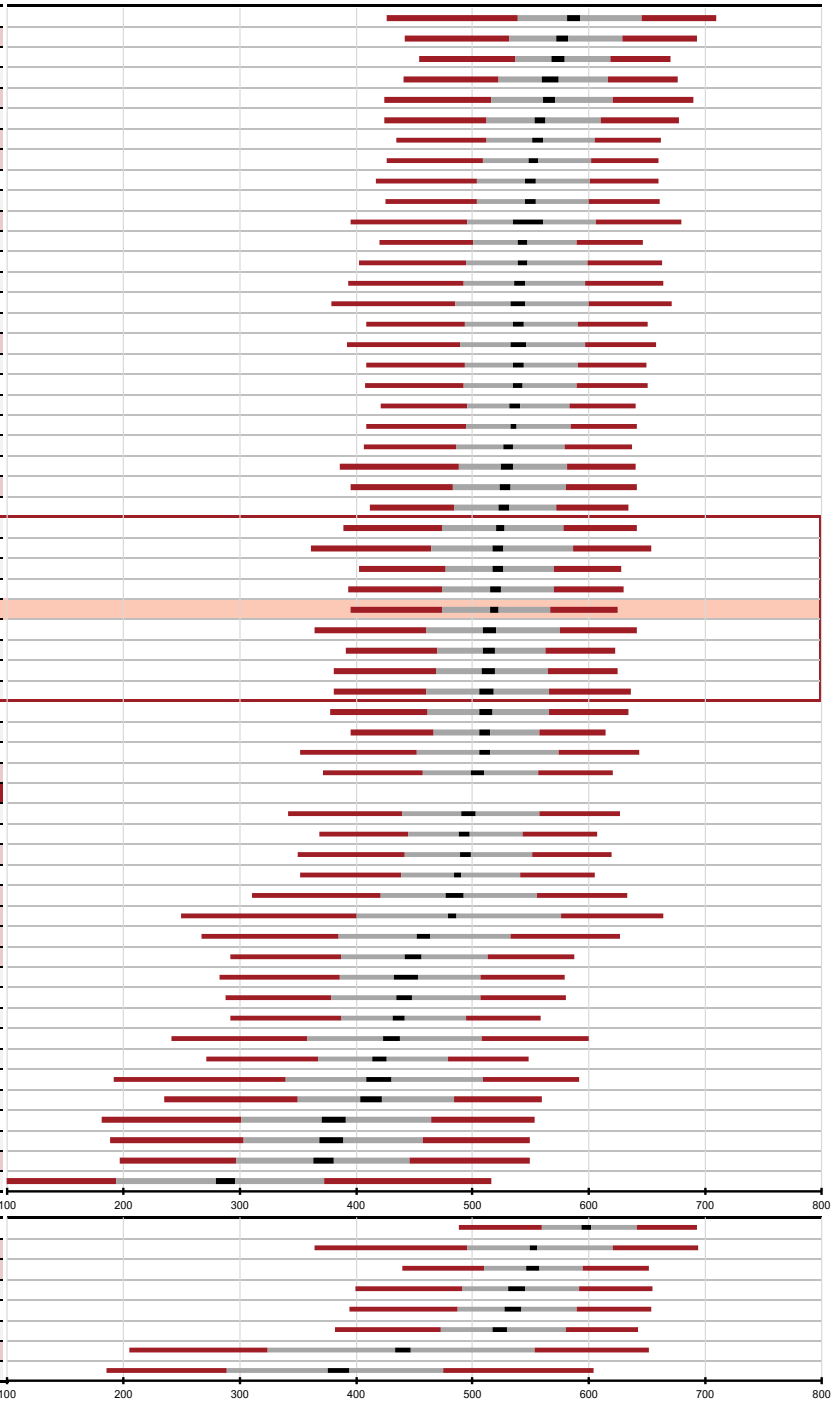

▲ Povprečje statistično značilno višje kot srednja vrednost lestvice PIRLS.

▼ Povprečje statistično značilno nižje kot srednja vrednost lestvice PIRLS.

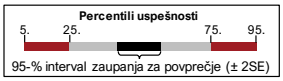

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

2.1 · Bralni dosežki glede na mednarodne mejnike

Štiri mesta na lestvici dosežkov PIRLS so bila določena za mednarodne mejnike, in sicer tako, da lahko dosežek na lestvici primerjamo z opisano ravnjo bralnega razumevanja. Mejniki so izbrani in izračunani iz skupnega dosežka učencev po vseh državah. Izbrani in izračunani so posebej za vsak namen branja. Najvišji mednarodni mejnik je pri 625 točkah, višji pri 550 točkah, srednji pri 475 točkah in nižji pri 400 točkah. V okviru vsakega bralnega namena je napredek v procesih bralnega razumevanja razviden iz opisa različnih mejnikov (Mullis et al., 2023: 68). Podrobnosti o tem, kako so oblikovani opisi mejnikov, si je mogoče ogledati v nacionalnem poročilu prejšnjega cikla PIRLS (Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski, 2020: 65–67), v tem poročilu bomo zgolj opisali mejnike. Opisi znanja oziroma ravni bralne pismenosti učencev na posameznem mejniku so razvidni iz tabele 2.1, v kateri opisujemo mejnike tudi glede na razliko med literarnimi in informativnimi besedili. Iz opisa mejnikov se da razbrati, kaj učenec, ki doseže določen mejnik, praviloma zna.

Iz slike 2.2 vidimo, da v Sloveniji najnižji mednarodni mejnik bralne pismenosti dosega okoli 94 % učencev (enako kot to velja za mednarodno povprečje), nekoliko več (okoli 98 %) učencev dosega ta mejnik v drugih državah, kot npr. na Irskem in Hrvaškem (ki sta izpeljali zapoznelo testiranje) in nekaterih drugih državah oziroma sistemih (npr. v Ruski federaciji). 75 % četrtošolcev iz Slovenije dosega srednji mednarodni mejnik, kar je prav tako značilno za mednarodno PIRLS-povprečje. Pri doseganju deleža učencev, ki dosegajo srednji mednarodni mejnik, pa že precej izstopajo nekatere države, v smislu, da precej več njihovih učencev dosega ta mejnik, npr. Hongkong, Singapur, Irska, Ruska federacija, Litva itd. Še večji razkorak v deležu učencev, primerjaje s Slovenijo, vidimo pri doseganju zadnjih dveh mejnikov. Tako npr. višji mednarodni mejnik v Sloveniji dosega okoli 35 % učencev, v Singapurju, recimo, okoli dvakrat več odstotkov učencev, v Evropi pa precej večji delež učencev od Slovenije beležijo tako države z zapoznelim testiranjem (Irska in Severna Irska, Hrvaška, Litva, Madžarska) kot države oziroma izobraževalni sistemi, ki so izvajali PIRLS po redni časovnici (tako kot Slovenija), npr. Anglija, Finska, Švedska, Poljska, Bolgarija in nekatere druge. Pri doseganju najvišjega mejnika je Slovenija relativno blizu mednarodnemu povprečju (razlika je dve odstotni točki, in sicer 5 proti 7 %), vendar precej oddaljena od držav in sistemov, ki so na vrhu mednarodnega povprečja pri bralni pismenosti. Tako ima, recimo, Singapur kar 35 % učencev, ki dosegajo ta mejnik, precej pa je tudi držav in sistemov (bodisi tistih, ki so testirali po prvotni časovnici, bodisi tistih, ki so izvajalo zapoznelo testiranje), tako v Evropi kot zunaj nje, ki imajo te deleže učencev višje ali precej višje.

2.2 · Trendi v bralnih dosežkih

Omenili smo že, da se raziskava PIRLS izvaja ciklično, in sicer na vsakih pet let, začenši z začetkom 90. let prejšnjega stoletja. Slovenija je, tako kot tudi nekaj drugih držav oziroma izobraževalnih sistemov, sodelovala v vseh zajemih. V nacionalnem poročilu nas zanima oboje, in sicer ali obstajajo razlike med bralnimi dosežki v več ciklih in še posebej ali obstajajo te razlike med cikloma 2016 (torej pred obdobjem koronavirusne bolezni) in 2021 (ko se je PIRLS izvajala v času covida-19 oziroma v času po večkratnih, a različno dolgih zaprtjih šol).

Iz slike 2.3 razberemo, da trendi bralnih dosežkov PIRLS med cikloma 2016 in 2021 kažejo na upad širom sveta. Gre za podatke 32 držav oziroma izobraževalnih sistemov (brez držav z zapoznelim testiranjem). Natančneje, v 21 državah (vključno s Slovenijo) četrtošolci izkazujejo nižji bralni dosežek glede na leto 2016, v 8 državah je povprečni dosežek enak, samo v 3 državah pa je v letu 2021 napram letu 2016 višji.

Najprej si v nadaljevanju poglejmo trende bralnih dosežkov v Sloveniji (skupno bralni dosežek), nato trende za druge države, potem pa še trende glede na doseganje mednarodnih mejnikov v Sloveniji.

Iz slike 2.4 vidimo, da so učenci v Sloveniji z vsakim ciklom raziskave PIRLS dosegali višje povprečne bralne dosežke, vse do leta 2021, ko je prvič zaznati upad v bralnih dosežkih četrtošolcev v Sloveniji. V letu 2021 so namreč naši učenci dosegli 520 točk, v ciklu pred tem (leta 2016) pa 542 točk. Sicer beležimo padec za 23 točk, vendar je, zaradi zaokroževanja na cela števila, trend prikazan drugače. Pred tem (med letoma 2001 in 2016) so četrtošolci napredovali za 41 točk.

Tabela 2.1 • Opisi mednarodnih mejnikov

	Literarna besedila	Informativna besedila
Najvišji mejnik (625 točk)	Pri branju pretežno zahtevnih literarnih besedil učenec: – integrira oziroma poveže podatke/informacije iz celotnega besedila in tako interpretira značilnosti, namere in občutke lika ter jih zna podpreti s podatki iz zgodbe; – evalvira različne namere iz besedila (učinek avtorjevega jezika, sloga in – izbire kompozicije) in jih uporabi v širšem kontekstu.	Pri branju pretežno zahtevnih informativnih besedil ali spletnih nalog učenec: – sklepa o zapletenih informacijah iz različnih spletnih strani in delov besedila, prepozna pomembne informacije in jih pri podpori zamisli uporabi kot dokaz; – interpretira in integrira več delov različnih informacij v besedilu in na spletni strani, da predstavi pregled idej v besedilu in navede primerjave in razlage; – evalvira besedilne, vizualne in interaktivne elemente, da pojasni njihov namen in prepozna avtorjevo stališče ter za to navede dokaze.
Višji mejnik (550 točk)	Pri branju srednje zahtevnih in zahtevnih literarnih besedil učenec: – poišče in prepozna pomembna dejanja, značilnosti, občutke lika iz zgodbe ali druge podrobnosti v besedilu (npr. opiše, kako se dva lika iz zgodbe razlikujeta); – s pomočjo sklepanja razloži razmerja med namerami, dejanji, dogodki in občutki in jih podpre, argumentira s pomočjo podatkov iz besedila; – interpretira in integrira dogodke v zgodbi, da pojasni razloge za dejanja in občutke lika; – prepozna pomen nekaterih figurativnih jezikovnih izrazov (npr. metafor, podob).	Pri branju informativnih besedil ali spletnih nalog, ki so srednje zahtevni ali zahtevno, učenec: – poišče in prepozna relevantno informacijo v besedilu z različnimi značilnostmi, kot npr. v diagramih, ilustracijah; – sklepa o primerjavah, opisih, razlagah, napovedih in izbere ustrezno spletno mesto; – interpretira in integrira besedilne ter vizualne informacije v besedilih in na spletnih mestih, da poveže ideje, zaporedje dogodkov, prepozna značilnosti in zagotovi razlage; – evalvira vsebino, da zavzame in utemeljili stališče; opišite, kako ilustracije, diagrami, fotografije in zemljevidi posredujejo in podpirajo vsebino; in prepozna prispevek izbire besed pri izražanju avtorjevega stališča.
Srednji mejnik (475 točk)	Pri branju lažjih ali srednje zahtevnih literarnih besedil učenec: – poišče, prepozna in reproducira – eksplicitno navedena dejanja, dogodke in – občutke; – izpelje preproste sklepe o dogodkih in dejanjih likov; – interpretira razloge za občutke likov ali dejanj in prepozna podporne dokaze.	Pri branju lažjih ali srednje zahtevnih informativnih besedil ali spletnih nalog učenec: – poišče, prepozna in reproducira eksplicitno – navedene informacije v besedilih; – izpelje preproste sklepe o primerjavah, opisih in razlagah; – interpretira in integrira informacije o osrednjih idejah ter razlogih za dejanja, dogodke in rezultate.
Nižji mejnik (400 točk)	Pri branju pretežno lahkih literarnih besedil (v kratki zgodbi z enim ali dvema opisoma zapleta/razpleta in dvema osrednjima likoma) učenec: – najde in navede eksplicitno zapisano informacijo, dejanje ali idejo; – najde relevanten del zgodbe in ga uporabi za sklep, ki je očiten iz besedila.	Pri branju pretežno lahkih literarnih besedil (če prebere različne kratke razlagalne odlomke z besedilom, zemljevidi, ilustracijami, diagrami in s fotografijami, ki so organizirani kronološko ali tematsko) učenec: – najde in navede eksplicitno zapisane informacije o ljudeh, krajih in živalih; – najde poved z relevantnim podatkom ali informacijo in jo uporabi za očiten sklep, ki sledi iz besedila.

Viri: Doupona (2018: 33–34); Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski (2020: 68–69); Mullis et al. (2023: 68–70).

Slika 2.2 • Odstotki učencev, ki so dosegli mednarodne mejnike PIRLS

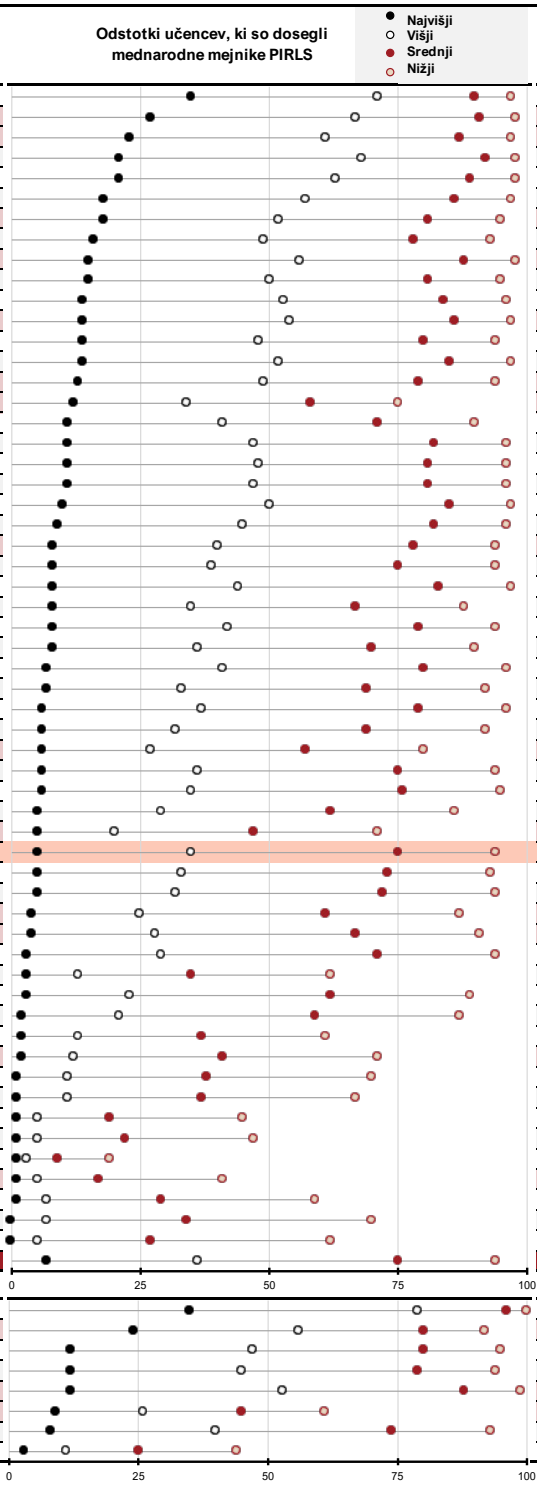

Država	Najvišji mednarodni mejnik (625)	Višji mednarodni mejnik (550)	Srednji mednarodni mejnik (475)	Nižji mednarodni mejnik (400)
3 Singapur	35 (1,4)	71 (1,6)	90 (0,9)	97 (0,5)
Irska	27 (1,3)	67 (1,5)	91 (0,7)	98 (0,4)
2 † Severna Irska	23 (1,2)	61 (1,5)	87 (1,0)	97 (0,5)
2 † Posebna upravna regija Hongkong	21 (1,4)	68 (1,8)	92 (1,0)	98 (0,4)
Ruska federacija	21 (1,3)	63 (2,0)	89 (1,4)	98 (0,4)
Anglija ⋈	18 (1,2)	57 (1,3)	86 (0,9)	97 (0,4)
2 ≡ Združene države Amerike	18 (2,1)	52 (3,2)	81 (2,9)	95 (1,5)
Bolgarija	16 (0,8)	49 (1,4)	78 (1,4)	93 (0,9)
† Hrvaška	15 (1,0)	56 (1,5)	88 (1,0)	98 (0,4)
2 Švedska	15 (0,9)	50 (1,2)	81 (0,9)	95 (0,6)
Finska	14 (1,0)	53 (1,4)	84 (1,0)	96 (0,5)
Litva	14 (1,1)	54 (1,4)	86 (0,8)	97 (0,4)
Avstralija ⋈	14 (0,7)	48 (1,3)	80 (1,0)	94 (0,5)
Poljska	14 (0,8)	52 (1,5)	85 (1,0)	97 (0,5)
Madžarska	13 (0,9)	49 (1,6)	79 (1,5)	94 (1,0)
Združeni arabski emirati (ZAE)	12 (0,4)	34 (0,6)	58 (0,7)	75 (0,7)
† Nova Zelandija	11 (0,8)	41 (1,1)	71 (1,0)	90 (0,6)
Češka republika	11 (0,8)	47 (1,3)	82 (1,0)	96 (0,5)
2 † Danska	11 (0,8)	48 (1,3)	81 (0,9)	96 (0,6)
Norveška (5)	11 (0,6)	47 (1,3)	81 (1,0)	96 (0,6)
Kitajski Tajpej	10 (0,6)	50 (1,4)	85 (1,0)	97 (0,4)
Posebna upravna regija Makao	9 (0,7)	45 (0,7)	82 (0,6)	96 (0,4)
Latvija	8 (0,7)	40 (1,4)	78 (1,4)	94 (0,7)
Nemčija	8 (0,7)	39 (1,2)	75 (1,1)	94 (0,5)
2 Italija	8 (0,6)	44 (1,5)	83 (1,0)	97 (0,3)
3 Izrael ⋈	8 (0,7)	35 (1,1)	67 (1,1)	88 (0,8)
† Slovaška republika	8 (0,8)	42 (1,7)	79 (1,2)	94 (0,8)
Malta	8 (0,6)	36 (1,3)	70 (1,4)	90 (0,9)
Avstrija	7 (0,7)	41 (1,6)	80 (1,2)	96 (0,4)
2 Albanija	7 (0,7)	33 (1,6)	69 (1,7)	92 (0,9)
≡ Nizozemska	6 (0,7)	37 (1,4)	79 (1,3)	96 (0,7)
Ciper	6 (0,6)	32 (1,4)	69 (1,5)	92 (0,7)
Katar	6 (0,8)	27 (1,6)	57 (1,7)	80 (1,2)
2 Portugalska	6 (0,6)	36 (1,4)	75 (1,0)	94 (0,6)
Španija	6 (0,6)	35 (1,3)	76 (1,2)	95 (0,6)
2 Turčija	5 (0,5)	29 (1,3)	62 (1,7)	86 (1,2)
Bahrajn	5 (0,7)	20 (1,1)	47 (1,2)	71 (0,9)
Slovenija	**5 (0,5)**	**35 (1,1)**	**75 (1,1)**	**94 (0,5)**
3 Srbija	5 (0,5)	33 (1,6)	73 (1,7)	93 (0,8)
Francija	5 (0,6)	32 (1,5)	72 (1,4)	94 (0,7)
1 Gruzija	4 (0,5)	25 (1,1)	61 (1,5)	87 (1,0)
Kazahstan	4 (0,5)	28 (1,3)	67 (1,4)	91 (0,8)
Belgija (flamski del)	3 (0,5)	29 (1,5)	71 (1,4)	94 (0,5)
Oman	3 (0,4)	13 (1,0)	35 (1,4)	62 (1,4)
2 Belgija (francoski del)	3 (0,5)	23 (1,1)	62 (1,6)	89 (0,9)
3 Črna gora	2 (0,3)	21 (0,8)	59 (1,2)	87 (0,7)
2 † Brazilija ⋈	2 (0,3)	13 (1,0)	37 (1,6)	61 (1,9)
3 Savdska Arabija	2 (0,3)	12 (0,9)	41 (1,8)	71 (1,6)
Severna Makedonija	1 (0,3)	11 (1,1)	38 (2,5)	70 (2,2)
Azerbajdžan	1 (0,2)	11 (0,9)	37 (1,7)	67 (1,5)
2 ψ Egipt	1 (0,2)	5 (0,7)	19 (1,4)	45 (2,0)
Jordanija	1 (0,2)	5 (0,8)	22 (1,6)	47 (2,0)
ж Južna Afrika ⋈	1 (0,2)	3 (0,5)	9 (0,9)	19 (1,2)
Maroko	1 (0,4)	5 (1,0)	17 (1,4)	41 (1,6)
Islamska republika Iran ⋈	1 (0,2)	7 (0,6)	29 (1,5)	59 (2,0)
Uzbekistan	0 (0,1)	7 (0,7)	34 (1,3)	70 (1,4)
2 Kosovo	0 (0,1)	5 (0,7)	27 (1,3)	62 (1,5)
Mednarodna mediana	**7**	**36**	**75**	**94**
Referenčne udeleženke				
Mesto Moskva, Ruska federacija	35 (1,6)	79 (1,1)	96 (0,4)	100 (0,1)
2 Dubaj, ZAE	24 (0,8)	56 (0,7)	80 (0,6)	92 (0,4)
3 ≡ Alberta, Kanada	12 (1,1)	47 (1,9)	80 (1,5)	95 (0,8)
2 Britanska Kolumbija, Kanada	12 (1,1)	45 (1,9)	79 (1,5)	94 (0,8)
≡ Quebec, Kanada	12 (1,3)	53 (1,9)	88 (1,0)	99 (0,3)
Abu Dabi, ZAE	9 (0,6)	26 (1,0)	45 (1,2)	61 (1,2)
2 Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	8 (1,0)	40 (1,8)	74 (1,6)	93 (0,7)
Južna Afrika (6) ⋈	3 (0,5)	11 (1,0)	25 (1,3)	44 (1,5)

Slika 2.3 · Trendi v bralnih dosežkih ob koncu 4. razreda med letoma 2016 in 2021

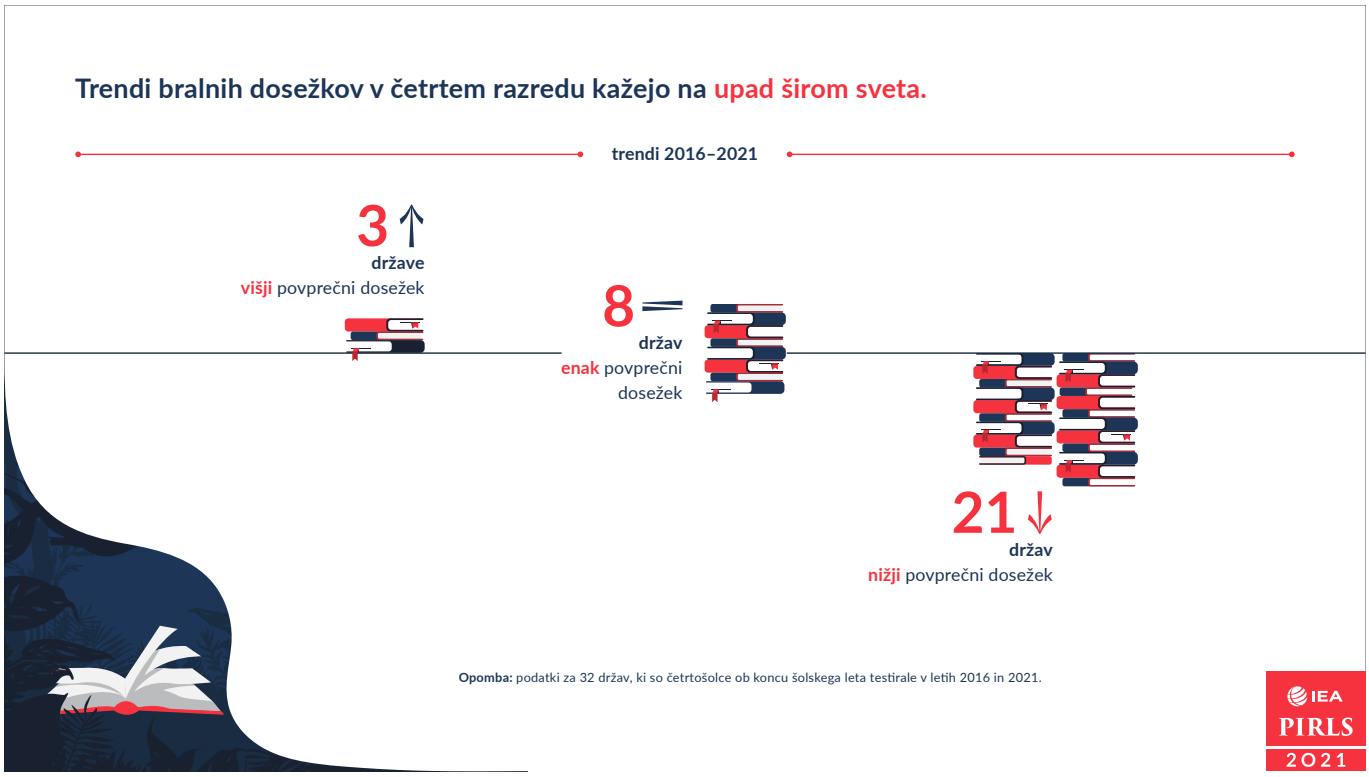

Upad bralnih dosežkov v letu 2021 ni le značilnost Slovenije. Že pri sliki 2.3 smo omenili, da je mogoča analiza trendov med cikloma 2016 in 2021 (brez držav z zapoznelim testiranjem in referenčnimi udeleženkami) med 39 državami oziroma izobraževalnimi sistemi. Podrobneje to predstavljamo na sliki 2.5. Poglejmo si podrobneje, katere sodelujoče države beležijo razlike pri trendih med tema dvema cikloma:

- **Višji dosežek leta 2021** (v primerjavi z letom 2016): *Egipt* (ki je sicer v letu 2021 pri dnu lestvice bralnega dosežka in precej pod srednjo vrednostjo lestvice PIRLS, prav tako je treba tamkajšnje dosežke interpretirati s posebno skrbnostjo, ker je delež učencev z zelo nizkimi dosežki precej velik; sicer pa gre za razliko 48 točk), *Oman* (ki je sicer pod srednjo vrednostjo letvice PIRLS, a z razliko 11 točk) in *Singapur* (z razliko 11 toč; država je sicer prav na vrhu lestvice PIRLS 2021).[4]
- **Ni statistično značilnih razlik** (med cikloma 2016 in 2021): *Avstralija*, *Belgija (francoski del)*, *Češka republika*, *Anglija*, *Francija*, *Hongkong*, *Nova Zelandija* in *Slovaška republika*.
- **Nižji dosežki leta 2021** (v primerjavi z letom 2016): *Avstrija* (11 točk), *Azerbajdžan* (32 točk), *Belgija (flamski del*, 14 točk), *Bolgarija* (12 točk), *Kitajski Tajpej* (15 točk), *Danska* (8 točk), *Finska* (17 točk), *Nemčija* (13 točk), *Iran* (15 točk), *Izrael* (20 točk), *Italija* (11 točk), *Makao* (10 točk), *Nizozemska* (18 točk), *Norveška* s 5. razredom (20 točk), *Poljska* (16 točk), *Portugalska* (8 točk), *Ruska federacija* (14 točk), ***Slovenija* (23 točk)**, *Južna Afrika* (31 točk, pri čemer je treba biti pazljiv pri interpretaciji zaradi velikega deleža učencev z zelo nizkimi dosežki), *Španija* (7 točk), *Švedska* (12 točk).

Opomba: države EU, ki imajo sicer v letu 2021 višji bralni dosežek kot Slovenija, smo obarvali modro, države EU, ki imajo v letu 2021 nižji dosežek od Slovenije, pa z rdečo.

Vendarle pa je trende (oziroma padec v bralnem dosežku leta 2021) treba gledati v širši mednarodni perspektivi. Osredotočili se bomo na današnje države oziroma šolske sisteme članic EU, ki so sodelovale v ciklu 2021 in vsaj enem ciklu pred tem (držav z zapoznelim testiranjem, gre za Hrvaško, Madžarsko, Latvijo in Litvo, ne vključujemo v te interpretacije). Takih izobraževalnih sistemov v EU imamo 18. Če gledamo na

[4] Je pa v primeru Singapurja in Egipta nacionalno pokrivanje nacionalno definirane ciljne populacije nekoliko slabše.

Slika 2.4 • Trendi povprečnih bralnih dosežkov PIRLS v Sloveniji

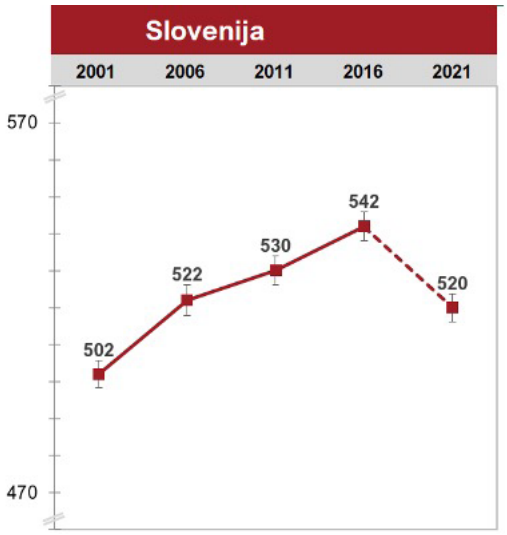

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

trende tako, hitro vidimo, da se večina trendov bralnih dosežkov sodelujočih držav spreminja (včasih med zaporednima cikloma, včasih med več cikli). Dosežki v večini držav EU včasih malo narastejo, padejo, in/ali se slednje izmenjuje ali pa med zaporednima cikloma ni statistično značilnih razlik. Slovenija je pravzaprav edina izmed v letu 2021 (in vsaj enem predhodnem ciklu)[5] sodelujočih držav (EU), katere bralni dosežek je bil iz cikla v cikel statistično višji, in sicer vse do leta 2016. Se pravi, da se je raven bralne pismenosti četrtošolcev stabilno višala, vse od leta 2001 naprej (do leta 2021). Če bralni dosežek leta 2021 primerjamo s prejšnjimi leti, je ta tak, kot je bil bralni dosežek leta 2006.

Na sliki 2.6 predstavljamo trende v bralnih dosežkih med posameznimi leti za države oziroma izobraževalne sisteme, ki so v PIRLS 2021 sodelovali z zapoznelim testiranjem. Pomembno je, da njihove trende še skrbneje interpretiramo (predvsem zato, ker je bilo testiranje v letu 2021 izvedeno na kohorti četrtošolcev, a v začetku njihovega 5. razreda). Iz slike vidimo, da je tudi tukaj nekaj držav (primerjaje z letom 2016) izboljšalo svoj bralni dosežek, in sicer Bahrajn (za 12 točk), Irska (11 točk), Maroko (15 točk), Katar (42 točk), Savdska Arabija (18 točk, je pa tukaj zaradi nacionalno definirane populacije treba biti pazljiv) in Združeni arabski emirati (za 33 točk). Pri nekaterih ni razlik v trendu, gre za Gruzijo, Litvo, Severno Irsko (tukaj je potrebna pazljivost pri interpretaciji) in Združene države Amerike. V nekaj primerih pa je trend negativen (ko primerjamo bralni dosežek med letoma 2021 in 2016): pri Madžarski (15 točk), Kazahstanu (32 točk) in Latviji (30 točk). Pri teh državah primerjave s Slovenijo ne bomo naredili, zaradi tega, ker gre za države oziroma izobraževalne sisteme z zapoznelim testiranjem (v povprečju so bili učenci iz držav, ki so testirale zapoznelo, nekaj mesecev starejši kot četrtošolci iz držav, ki so PIRLS izvedle po redni časovnici (če primerjamo ti dve skupini med seboj, sicer pa tudi znotraj obeh skupin obstajajo razlike v starosti).

[5]Razen Cipra, a je slednji sodeloval le 2001 in sedaj 2021, zato je pri interpretaciji treba biti pazljiv. Na prvi pogled se zdi, da je tudi Slovaška višala povprečni bralni dosežek, a to ne velja za vse zaporedne cikle, razlike so bile le med zaporednima cikloma 2001 in 2006. Tudi v svetovnem merilu je Slovenija edina od sodelujočih držav, ki je svoj dosežek konstantno zviševala, Singapur je npr. svoj dosežek prav tako zviševal, vendar ne med vsemi cikli (med cikloma 2011 in 2016 ni razlik v bralnem dosežku).

Slika 2.5 • Razlike v povprečnem bralnem dosežku med posameznimi cikli

Država	Povprečna vrednost na lestvici	Razlike med posameznimi cikli 2016	2011	2006	2001
Avstralija ⋈					
2021	540 (2,2)	-4	13 ▲		
2016	544 (2,5)		17 ▲		
2011	527 (2,3)				
Avstrija					
2021	530 (2,2)	-11 ▼	1	-9 ▼	
2 2016	541 (2,4)		12 ▲	2	
2011	529 (1,9)			-9 ▼	
2006	538 (2,2)				
Azerbajdžan					
2021	440 (3,6)	-32 ▼	-22 ▼		
2016	472 (4,2)		10		
2 2011	462 (3,3)				
Belgija (flamski del)					
2021	511 (2,3)	-14 ▼		-36 ▼	
2016	525 (1,9)			-22 ▼	
2 † 2006	547 (1,9)				
Belgija (francoski del)					
2 2021	494 (2,7)	-3	-12 ▼	-5	
2 2016	497 (2,6)		-9 ▼	-2	
2 † 2011	506 (2,9)			6	
2006	500 (2,6)				
Bolgarija					
2021	540 (3,0)	-12 ▼	8	-7	-11 ▼
2016	552 (4,2)		20 ▲	5	1
2011	532 (4,1)			-15 ▼	-19 ▼
2 2006	547 (4,4)				-3
2001	550 (3,8)				
Kitajski Tajpej					
2021	544 (2,2)	-15 ▼	-9 ▼	8 ▲	
2016	559 (2,0)		6 ▲	24 ▲	
2011	553 (1,8)			18 ▲	
2006	535 (2,0)				
Ciper					
2021	511 (2,9)				17 ▲
2001	494 (2,9)				
Češka republika					
2021	540 (2,3)	-4	-6		3
2016	543 (2,1)		-2		6 ▲
2011	545 (2,2)				9 ▲
2001	537 (2,3)				
Danska					
2 † 2021	539 (2,2)	-8 ▼	-15 ▼	-7 ▼	
2 2016	547 (2,1)		-7 ▼	1	
2 2011	554 (1,7)			8 ▲	
2 2006	546 (2,2)				
Egipt					
2 ψ 2021	378 (5,4)	48 ▲			
+ 2016	330 (5,6)				
Anglija ⋈					
2021	558 (2,5)	-1	6	18 ▲	5
2016	559 (1,9)		7 ▲	19 ▲	6
† 2011	552 (2,6)			12 ▲	-1
2006	539 (2,5)				-13 ▼
2 † 2001	553 (3,5)				
Finska					
2021	549 (2,4)	-17 ▼	-19 ▼		
2016	566 (1,8)		-2		
2011	568 (1,8)				

Porazdelitev bralnih dosežkov

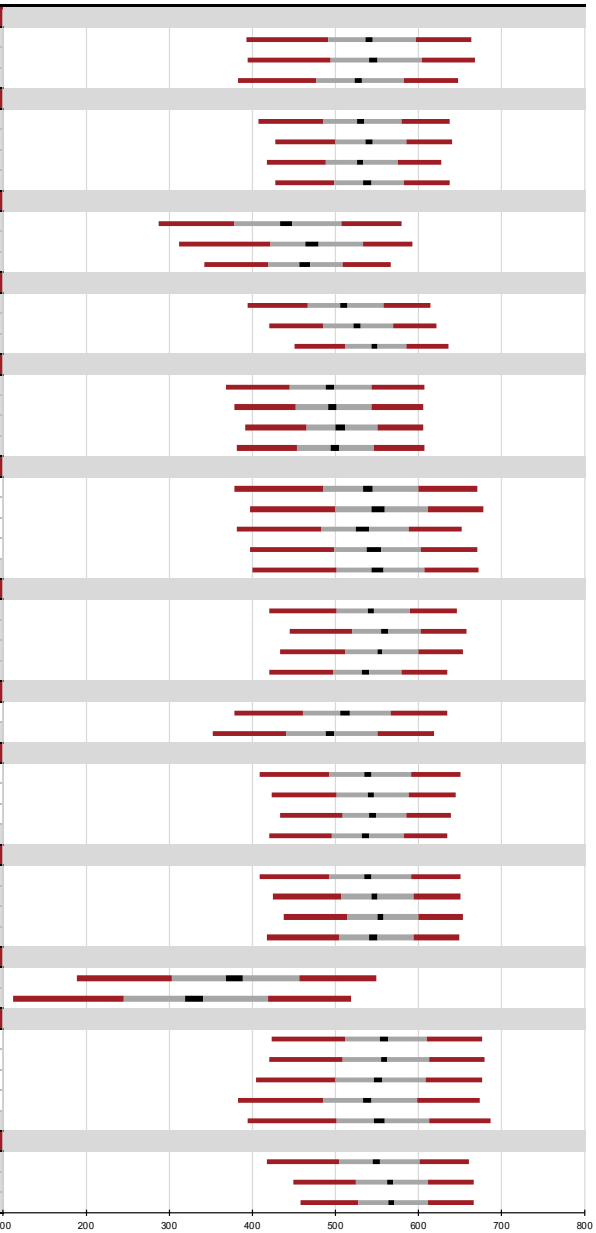

▲ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno višje.

▼ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno nižje.

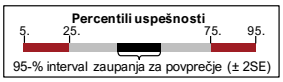

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 2.5 • Razlike v povprečnem bralnem dosežku med posameznimi cikli (nadaljevanje)

Država	Povprečna vrednost na lestvici	Razlike med posameznimi cikli 2016	2011	2006	2001
Francija					
2021	514 (2,5)	2	-6	-8 ▼	-11 ▼
2016	511 (2,2)		-9 ▼	-10 ▼	-14 ▼
2011	520 (2,7)			-2	-5
2006	522 (2,0)				-4
2001	525 (2,4)				
Nemčija					
2021	524 (2,1)	-13 ▼	-17 ▼	-24 ▼	-15 ▼
2016	537 (3,2)		-4	-10 ▼	-2
2011	541 (2,3)			-7 ▼	2
2006	548 (2,2)				9 ▲
2001	539 (1,9)				
Posebna upravna regija Hongkong					
2 † 2021	573 (2,7)	4	2	9 ▲	45 ▲
2 † 2016	569 (2,7)		-2	5	41 ▲
3 2011	571 (2,3)			7 ▲	43 ▲
2006	564 (2,4)				36 ▲
2001	528 (3,1)				
Islamska republika Iran ⋈					
2021	413 (4,9)	-15 ▼	-45 ▼	-8	-1
± 2016	428 (4,0)		-29 ▼	7	14 ▲
2011	457 (2,9)			36 ▲	44 ▲
2006	421 (3,2)				7
2001	414 (4,3)				
Izrael ⋈					
3 2021	510 (2,2)	-20 ▼	-31 ▼		
3 2016	530 (2,5)		-11 ▼		
3 2011	541 (2,7)				
Italija					
2 2021	537 (2,2)	-11 ▼	-4	-14 ▼	-4
2016	548 (2,2)		7 ▲	-3	7 ▲
2011	541 (2,2)			-10 ▼	1
2006	551 (2,9)				11 ▲
2001	541 (2,4)				
Posebna upravna regija Makao					
2021	536 (1,3)	-10 ▼			
2016	546 (1,0)				
Nizozemska					
≡ 2021	527 (2,5)	-18 ▼	-19 ▼	-20 ▼	-27 ▼
† 2016	545 (1,7)		-1	-2	-9 ▼
† 2011	546 (2,0)			-1	-8 ▼
† 2006	547 (1,5)				-7 ▼
† 2001	554 (2,4)				
Nova Zelandija					
† 2021	521 (2,3)	-1	-10 ▼	-10 ▼	-7
2016	523 (2,2)		-8 ▼	-9 ▼	-6
2011	531 (1,9)			-1	2
2006	532 (2,1)				3
2001	529 (3,7)				
Severna Makedonija					
2021	442 (5,3)			0	1
2006	442 (4,1)				1
2001	442 (4,8)				
Norveška (5)					
2021	539 (2,0)	-20 ▼			
2016	559 (2,3)				
Oman					
2021	429 (3,7)	11 ▲	39 ▲		
2016	418 (3,3)		28 ▲		
Ψ 2011	391 (2,8)				
Poljska					
2021	549 (2,2)	-16 ▼			
2016	565 (2,1)				
Portugalska					
2 2021	520 (2,3)	-8 ▼	-21 ▼		
2 2016	528 (2,3)		-13 ▼		
2011	541 (2,5)				

Porazdelitev bralnih dosežkov

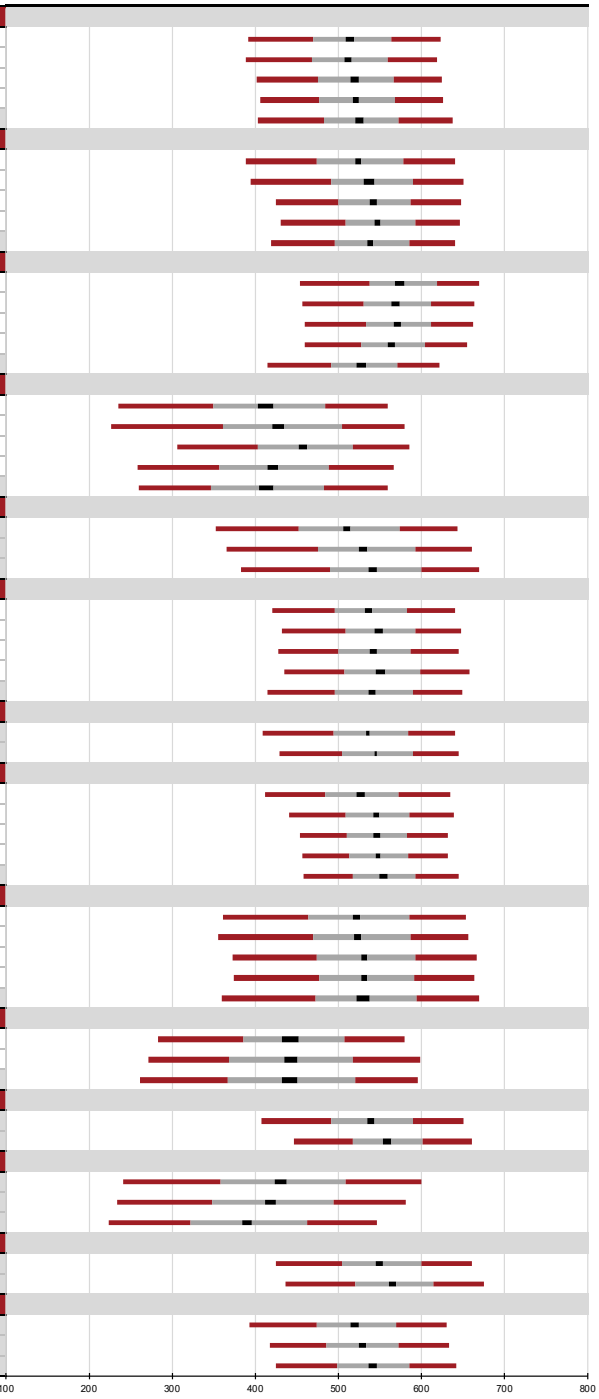

▲ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno višje.

▼ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno nižje.

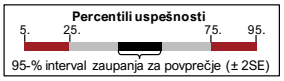

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 2.5 • Razlike v povprečnem bralnem dosežku med posameznimi cikli (nadaljevanje)

Država	Povprečna vrednost na lestvici	Razlike med posameznimi cikli 2016	2011	2006	2001
Ruska federacija					
2021	567 (3,6)	-14 ▼	-1	2	39 ▲
2016	581 (2,2)		12 ▲	16 ▲	53 ▲
2011	568 (2,7)			4	40 ▲
[2] 2006	565 (3,4)				37 ▲
[2] 2001	528 (4,3)				
Singapur					
[3] 2021	587 (3,1)	11 ▲	20 ▲	29 ▲	59 ▲
[3] 2016	576 (3,2)		9	18 ▲	48 ▲
[2] 2011	567 (3,3)			9 ▲	39 ▲
2006	558 (2,9)				30 ▲
2001	528 (5,2)				
Slovaška republika					
† 2021	529 (2,7)	-6	-6	-2	11 ▲
2016	535 (3,1)		0	4	17 ▲
2011	535 (2,7)			4	17 ▲
2006	531 (2,8)				13 ▲
2001	518 (2,8)				
Slovenija					
2021	520 (1,9)	-23 ▼	-11 ▼	-2	18 ▲
2016	542 (2,0)		12 ▲	21 ▲	41 ▲
2011	530 (2,0)			9 ▲	29 ▲
2006	522 (2,1)				20 ▲
2001	502 (1,9)				
Južna Afrika ⋈					
⋇ 2021	288 (4,4)	-31 ▼			
+ 2016	320 (4,4)				
Španija					
2021	521 (2,2)	-7 ▼	8 ▲	9 ▲	
2016	528 (1,7)		15 ▲	15 ▲	
2011	513 (2,3)			1	
2006	513 (2,6)				
Švedska					
[2] 2021	544 (2,1)	-12 ▼	2	-6	-17 ▼
2016	555 (2,4)		13 ▲	6	-6
2011	542 (2,1)			-8 ▼	-19 ▼
2006	549 (2,3)				-12 ▼
2001	561 (2,2)				
Turčija					
[2] 2021	496 (3,4)				47 ▲
2001	449 (3,5)				
Referenčne udeleženke					
Alberta, Kanada					
[3] ≡ 2021	539 (3,6)		-9 ▼	-21 ▼	
[2] 2011	548 (2,9)			-12 ▼	
[2] 2006	560 (2,4)				
Britanska Kolumbija, Kanada					
[2] 2021	535 (3,5)			-23 ▼	
[2] 2006	558 (2,7)				
Mesto Moskva, Ruska federacija					
2021	598 (2,1)	-14 ▼			
2016	612 (2,2)				

Porazdelitev bralnih dosežkov

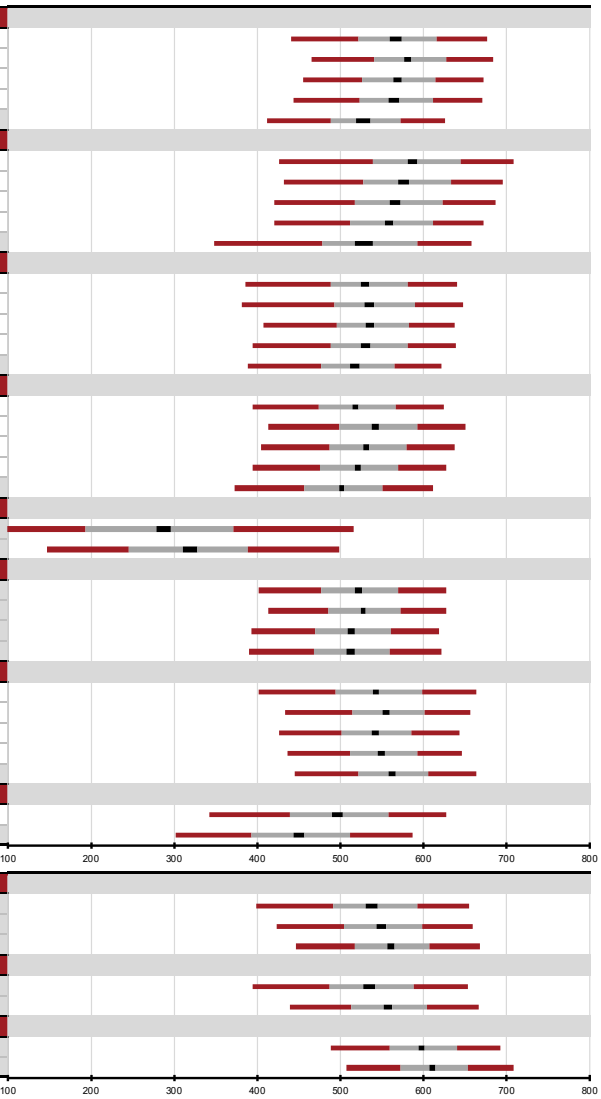

▲ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno višje.
▼ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno nižje.

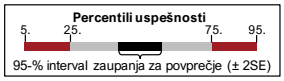

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 2.6 • Razlike v povprečnem bralnem dosežku med posameznimi cikli za države z zapoznelim testiranjem

Država	Povprečna vrednost na lestvici	Razlike med posameznimi cikli 2016	2011	2006	2001
Bahrajn					
2021	458 (2,9)	12 ▲			
2016	446 (2,3)				
Hrvaška					
† 2021	557 (2,5)		4		
2 2011	553 (1,8)				
Gruzija					
1 2021	494 (2,6)	6	6	23 ▲	
1 2016	488 (2,8)		1	17 ▲	
1 2011	488 (3,1)			17 ▲	
1 2 2006	471 (3,2)				
Madžarska					
2021	539 (3,4)	-15 ▼	0	-11 ▼	-4
2016	554 (2,9)		15 ▲	3	11 ▲
2011	539 (2,8)			-12 ▼	-4
2006	551 (2,9)				8 ▲
2001	543 (2,2)				
Irska					
2021	577 (2,5)	11 ▲	26 ▲		
2016	567 (2,5)		15 ▲		
2011	552 (2,3)				
Kazahstan					
2021	504 (2,7)	-32 ▼			
2016	536 (2,5)				
Latvija					
2021	528 (2,6)	-30 ▼		-13 ▼	-17 ▼
2 2016	558 (1,7)			17 ▲	13 ▲
2006	541 (2,3)				-4
2001	545 (2,3)				
Litva					
2021	552 (2,3)	4	24 ▲	15 ▲	9 ▲
2016	548 (2,6)		20 ▲	11 ▲	5
1 2 2011	528 (2,0)			-9 ▼	-15 ▼
1 2006	537 (1,7)				-6 ▼
1 2001	543 (2,6)				
Maroko					
2021	372 (4,5)	15 ▲	62 ▲		
± 2016	358 (3,9)		47 ▲		
ж 2011	310 (3,9)				
Severna Irska					
2 † 2021	566 (2,5)	1	7 ▲		
2016	565 (2,2)		6		
† 2011	558 (2,3)				
Katar					
2021	485 (3,7)	42 ▲	60 ▲		
2016	442 (1,8)		17 ▲		
2 2011	425 (3,6)				
Savdska Arabija					
3 2021	449 (3,6)	18 ▲	19 ▲		
2016	430 (4,2)		0		
2011	430 (4,3)				
Združeni arabski emirati (ZAE)					
2021	483 (1,8)	33 ▲	44 ▲		
2016	450 (3,2)		12 ▲		
2011	439 (2,2)				
Združene države Amerike					
2 ≡ 2021	548 (6,8)	-2	-9	8	5
† 2016	549 (3,1)		-7 ▼	10 ▲	7
2 2011	556 (1,6)			16 ▲	14 ▲
2 † 2006	540 (3,4)				-2
† 2001	542 (3,8)				
Referenčne udeleženke					
Quebec, Kanada					
≡ 2021	551 (2,7)	4	13 ▲	18 ▲	14 ▲
≡ 2016	547 (2,8)		10 ▲	15 ▲	10 ▲
2011	538 (2,2)			5	0
2006	533 (2,7)				-4
2001	537 (3,0)				
Abu Dabi, ZAE					
2021	440 (3,5)	25 ▲	15 ▲		
2016	414 (4,7)		-10		
2011	424 (4,7)				
Dubaj, ZAE					
2 2021	552 (1,5)	37 ▲	76 ▲		
2016	515 (1,9)		39 ▲		
2011	476 (2,0)				

Porazdelitev bralnih dosežkov

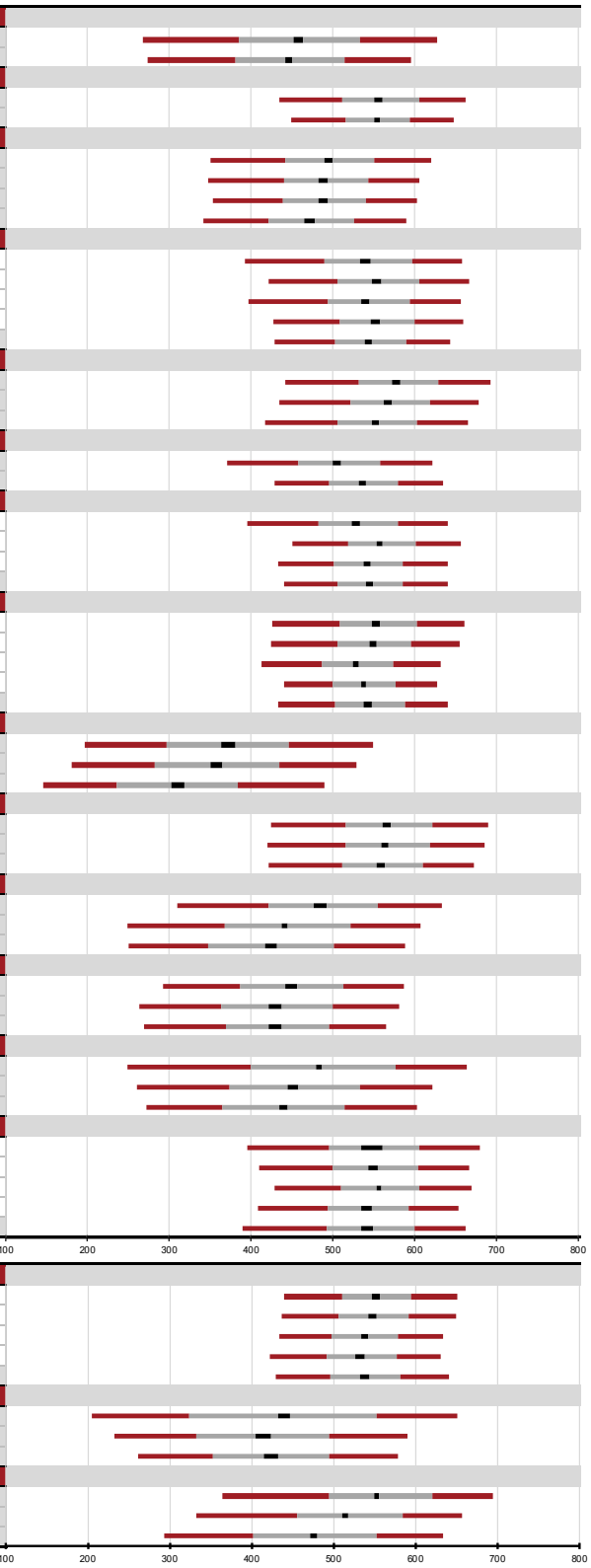

▲ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno višje.

▼ Povprečje iz preteklega cikla je bistveno nižje.

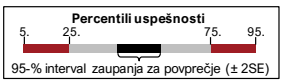

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 2.7 · Trendi v porazdelitvi učencev, ki dosegajo mednarodna mejnike PIRLS v Sloveniji

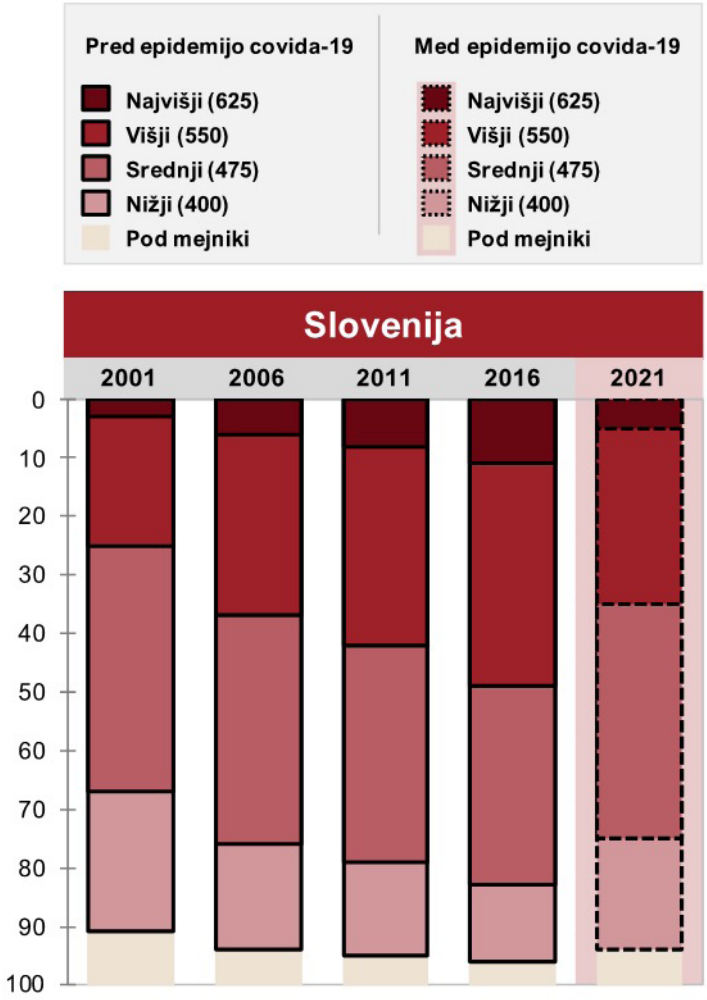

Verjetno je pri primerjavah trenda bolj kot skupni (povprečni) dosežek v posamezni državi pomembna porazdelitev deležev učencev po posameznih mednarodnih mejnikih. To nam da natančnejšo sliko glede bralnega dosežka. Iz slike 2.7 vidimo trende v deležu učencev, ki dosegajo posamezne mednarodne mejnike, in sicer za učence iz Slovenije. Vsaka »vrstica« v grafu prikazuje kumulativno odstotek učencev, ki so dosegli mednarodne mejnike. Bolj kot je del stolpca zasenčen (ne glede na to, kako temen je), večji je odstotek učencev, ki so dosegli nizek mednarodni mejnik. Že hiter pogled na sliko pokaže, da se je delež učencev v letu 2021, ki dosegajo najvišji mejnik, zmanjšal, če ta delež primerjamo z letom 2016 pa tudi z dvema cikloma pred tem. Prav tako se je zmanjšal delež učencev, ki dosegajo višji mednarodni mejnik. Prav tako vidimo, da se je delež učencev, ki ne dosegajo nižjega mednarodnega mejnika, med cikli konstantno zmanjševal (za nekaj odstotnih točk), z letom 2021 pa ponovno povečal. V poročilu za cikel 2016 (Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski, 2020: 70) vidimo, da je najvišji mednarodni mejnik v Sloveniji doseglo 11 % učencev, višjega 49, srednjega 83 in nižjega 96 % učencev. Kar pomeni, če slednje primerjamo z rezultati cikla 2021, da se je delež učencev, ki so v letu 2021 dosegli najvišji mejnik, zmanjšal za 6 odstotnih točk, delež učencev, ki dosegajo višji mejnik, pa za 14 odstotnih točk. Prav tako se je zmanjšal delež učencev, ki dosegajo srednji mejnik, in sicer za 8 odstotnih točk, in tistih, ki dosegajo nižji mejnik, za 2 odstotni točki. Kar pomeni, da imamo v letu 2021 6 % učencev, ki ne dosegajo nižjega mejnika, v letu 2016 pa smo teh učencev imeli 4 %.

Iz slike 2.8 vidimo, da so bralni dosežki (oziroma gibanje tega razkoraka) glede na različne kategorije pogostosti komuniciranja v slovenščini doma v letih 2016 in 2021 podobni. Ne glede na jezik, ki ga učenci govorijo doma, se je povprečni bralni dosežek v letu 2021 znižal. Padec je največji pri tistih, ki doma vedno ali

Slika 2.8 • Trendi v bralnih dosežkih, glede na jezik, ki ga učenci govorijo doma

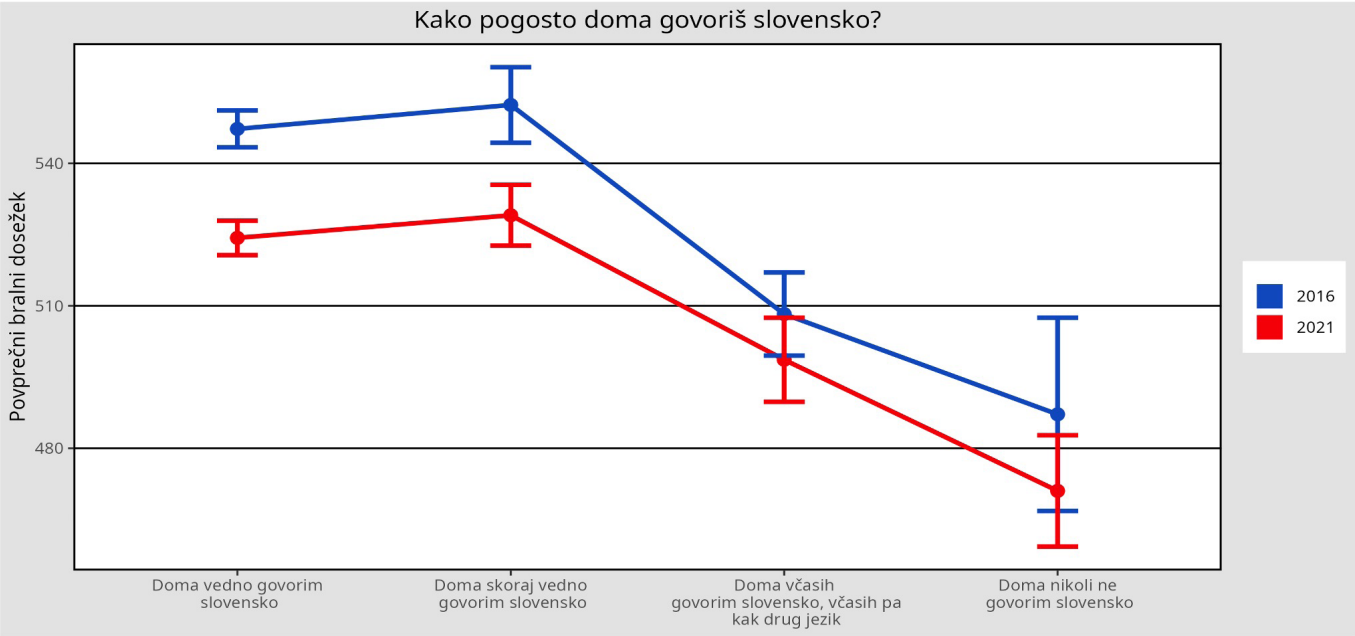

Slika 2.9 • Trendi v bralnih dosežkih (2016–2021) glede na število knjig doma

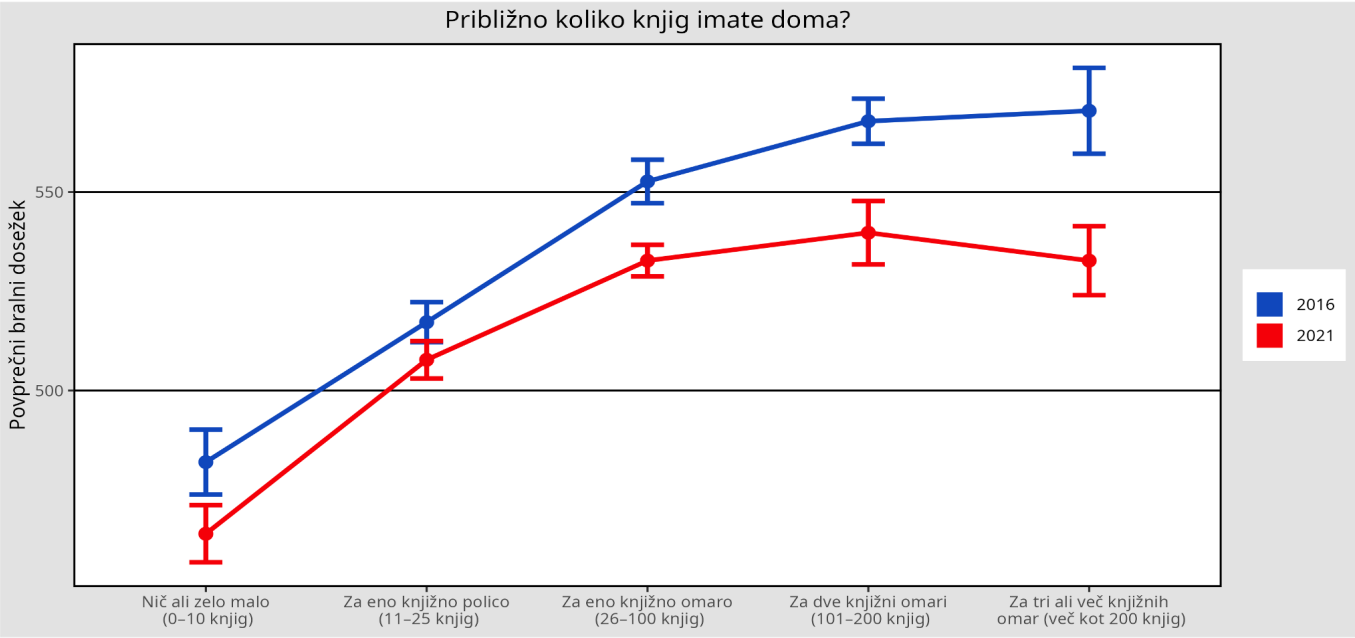

skoraj vedno govorijo slovensko, in sicer v obeh primerih za 23 točk. Tisti, ki doma včasih govorijo slovensko, včasih pa drug jezik, so leta 2021 dosegli 10 točk manj. Tisti, ki doma nikoli ne govorijo slovensko, so leta 2021 dosegli 16 točk manj. Razlike pri tistih, ki doma vedno ali skoraj vedno govorijo slovensko, so statistično značilne. Za ostali dve kategoriji (Doma včasih govorim slovensko, včasih pa kak drug jezik ter Doma nikoli ne govorim slovensko) niso statistično značilne, vendar je to verjetno posledica precej majhnega števila učencev v teh kategorijah in s tem večjih standardnih napak.

Na sliki 2.9 prikazujemo trende v bralnih dosežkih med cikloma 2016 in 2021, in sicer glede na število knjig doma. Graf prikazuje podobne razlike v dosežkih glede na število knjig doma v letih 2016 in 2021. Vendar je dosežek leta 2021 nižji za vse kategorije, in sicer od 18 točk pri tistih, ki imajo 11–25 knjig, do 37 točk pri tistih, ki imajo 200 ali več knjig. Iz grafa je razvidno, da več kot imajo učenci doma knjig, večje so običajno razlike, ki so skoraj v vseh primerih (tam, kjer se intervali ne prekrivajo) statistično značilne.

2.3 · Bralni dosežki glede na spol

Primerjanje bralnih dosežkov glede na spol je že dolgo časa zanimivo, ne le pri raziskavi bralne pismenosti, temveč tudi pri drugih raziskavah, ki jih izvajamo.

Iz slike 2.10, ki vključuje vse države oziroma izobraževalne sisteme, sodelujoče v PIRLS 2021 (tudi te z zapoznelim testiranjem), vidimo, da so deklice dosegle višje bralne dosežke v 51 državah od 57 sodelujočih, v šestih državah pa ni bilo značilnih razlik.

Iz slike 2.11 vidimo, da obstajajo različno velike razlike med dosežki deklic in dečkov v posameznih državah: od teh, ki sicer niso statistično značilne, zato bi bilo napak govoriti, da razlike dejansko obstajajo (gre za Španijo, Češko republiko, Izrael, Iran in Združene države Amerike), pa do držav, kjer so te razlike precej velike, in sicer v prid deklicam, kot npr. v Južni Afriki, Bahrajnu, Jordaniji, Omanu, Savdski Arabiji, Maroku, Združenih arabskih emiratih, Severni Irski, Uzbekistanu, Braziliji, Gruziji, Litvi, Kosovu itd.). Tudi v Sloveniji je bila razlika relativno velika, in sicer 18 točk. Pa se v nadaljevanju osredotočimo na tiste države EU, ki so izvedle PIRLS po prvotno predvideni časovnici (leta 2021, ob koncu 4. razreda). Med državami EU razlike med spoloma pri bralnem dosežku ni pri učencih iz Španije, Češke republike in Malte, razlike v prid deklicam pa so na Portugalskem (6 točk), v Italiji (7 točk), Belgiji (flamski del, 8 točk), Slovaški republiki (8 točk), na Cipru (9 točk), v Belgiji (francoski del, 10 točk), Danski (12 točk), Nizozemski (13 točk), Franciji (14 točk); Avstriji (14 točk), Švedski (15 točk), Bolgariji (15 točk), Nemčiji (15 točk), Finski (18 točk), Sloveniji (18 točk), Poljski (20 točk).

Na sliki 2.11 vidimo trende v bralnih dosežkih po spolu v Sloveniji. Kot vidimo, so deklice boljše bralke v vseh ciklih raziskave PIRLS. Vidimo pa tudi, da je razkorak med njihovimi dosežki približno enak: ko se izboljšajo bralni dosežki pri deklicah, se tudi pri dečkih; ti dosežki so sedaj, ko so v ciklu 2021 prvič padli, padli tako pri dečkih kot pri deklicah. To (če gledamo trendovsko) je podobno kot v drugih državah EU med posameznimi cikli, razlike po spolu so v večini držav relativno stabilne (je pa seveda odvisno, katere cikle med sabo primerjamo, tukaj je nekaj razlik). V primeru Španije in Češke republike, če primerjamo leti 2016 in 2021, se je razkorak pri bralnih dosežkih med spoloma izničil.

Slika 2.10 · Razlike v bralnih dosežkih glede na spol (za vse sodelujoče države v ciklu 2021)

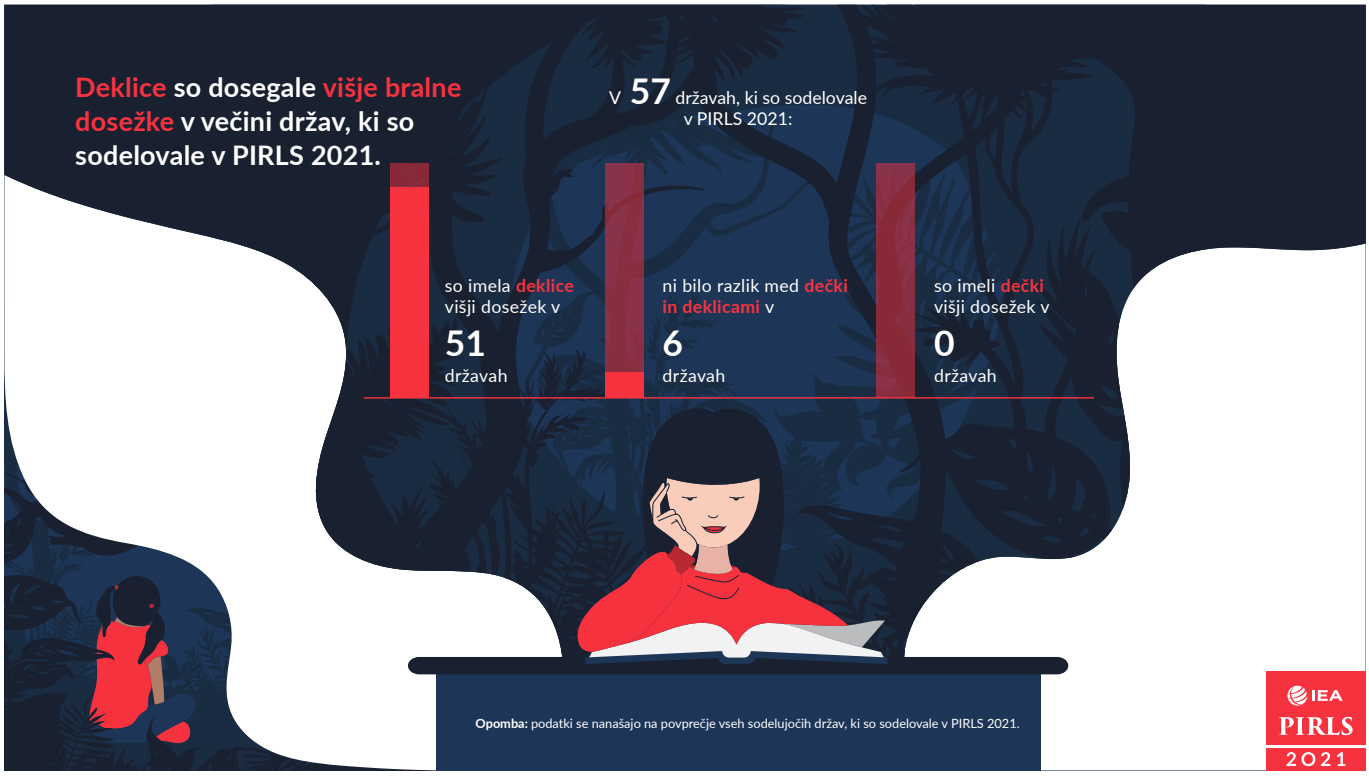

Slika 2.11 • Podrobnejše razlike v bralnih dosežkih glede na spol

Država	Deklice		Dečki		Razlika	Razlika po spolu
	Odstotek učencev	Povprečna vrednost na lestvici	Odstotek učencev	Povprečna vrednost na lestvici		Višji dosežek deklic / Višji dosežek dečkov
Španija	47 (0,9)	522 (2,6)	53 (0,9)	520 (2,5)	2 (2,6)	
Češka republika	49 (0,9)	541 (2,8)	51 (0,9)	538 (2,7)	4 (3,0)	
3 Izrael ⋈	50 (1,1)	512 (2,8)	50 (1,1)	508 (2,6)	4 (3,0)	
2 Portugalska	48 (0,7)	523 (2,3)	52 (0,7)	517 (2,7)	6 (2,0)	
Malta	46 (3,4)	518 (3,6)	54 (3,4)	512 (3,2)	6 (4,1)	
2 Italija	49 (0,6)	541 (2,4)	51 (0,6)	534 (2,4)	7 (2,0)	
2 ≡ Združene države Amerike	50 (1,3)	551 (7,2)	50 (1,3)	544 (7,1)	7 (4,4)	
Belgija (flamski del)	49 (0,8)	515 (2,6)	51 (0,8)	507 (2,8)	8 (2,8)	
2 † Posebna upravna regija Hongkong	51 (1,0)	577 (2,8)	49 (1,0)	569 (3,3)	8 (2,8)	
† Slovaška republika	52 (0,9)	533 (2,9)	48 (0,9)	525 (3,2)	8 (2,8)	
Ciper	51 (0,7)	515 (3,2)	49 (0,7)	506 (3,1)	9 (2,7)	
3 Srbija	49 (0,8)	518 (3,4)	51 (0,8)	509 (3,2)	9 (3,5)	
Posebna upravna regija Makao	50 (0,7)	540 (1,5)	50 (0,7)	531 (1,9)	10 (2,2)	
Anglija ⋈	51 (0,9)	562 (3,1)	49 (0,9)	553 (3,1)	10 (3,7)	
2 Belgija (francoski del)	49 (0,8)	499 (3,2)	51 (0,8)	489 (2,9)	10 (3,2)	
† Hrvaška	48 (0,9)	562 (3,0)	52 (0,9)	551 (3,0)	10 (3,3)	
Irska	49 (1,0)	583 (3,3)	51 (1,0)	572 (2,8)	11 (3,5)	
2 † Danska	52 (0,6)	545 (2,5)	48 (0,6)	533 (2,8)	12 (3,0)	
≡ Nizozemska	50 (0,8)	534 (2,9)	50 (0,8)	521 (2,8)	13 (2,6)	
Kitajski Tajpej	48 (0,5)	551 (2,5)	52 (0,5)	537 (2,4)	13 (2,3)	
Ruska federacija	49 (0,7)	574 (3,4)	51 (0,7)	561 (4,5)	13 (3,7)	
Francija	50 (0,7)	521 (3,0)	50 (0,7)	507 (2,7)	14 (2,6)	
Avstrija	49 (0,9)	537 (2,6)	51 (0,9)	523 (2,6)	14 (2,7)	
Madžarska	50 (1,0)	547 (3,7)	50 (1,0)	532 (4,0)	15 (3,4)	
2 Švedska	50 (0,9)	551 (2,5)	50 (0,9)	536 (2,3)	15 (2,3)	
Bolgarija	48 (0,9)	548 (3,0)	52 (0,9)	533 (4,0)	15 (3,9)	
Nemčija	49 (0,8)	532 (2,5)	51 (0,8)	516 (2,5)	15 (2,6)	
2 ψ Egipt	49 (1,5)	386 (5,7)	51 (1,5)	370 (6,4)	16 (5,6)	
Norveška (5)	49 (0,7)	547 (2,3)	51 (0,7)	531 (2,4)	16 (2,4)	
Katar	51 (1,6)	493 (4,2)	49 (1,6)	476 (4,8)	17 (5,0)	
Islamska republika Iran ⋈	46 (2,3)	422 (7,5)	54 (2,3)	405 (5,9)	17 (9,1)	
2 Turčija	49 (0,6)	505 (3,8)	51 (0,6)	488 (3,6)	17 (2,8)	
Kazahstan	50 (0,7)	512 (2,8)	50 (0,7)	495 (3,3)	17 (2,7)	
Avstralija ⋈	50 (0,7)	549 (2,5)	50 (0,7)	532 (2,8)	17 (3,0)	
Finska	50 (0,8)	558 (2,7)	50 (0,8)	541 (2,7)	18 (2,7)	
3 Singapur	49 (0,6)	596 (3,0)	51 (0,6)	578 (3,7)	18 (2,7)	
Azerbajdžan	47 (0,8)	450 (4,1)	53 (0,8)	432 (4,0)	18 (3,7)	
Slovenija	**49 (0,7)**	**529 (2,1)**	**51 (0,7)**	**511 (2,3)**	**18 (2,3)**	
† Nova Zelandija	49 (0,7)	531 (2,9)	51 (0,7)	512 (2,7)	19 (3,2)	
3 Črna gora	48 (0,6)	497 (2,0)	52 (0,6)	478 (2,2)	20 (2,6)	
Poljska	47 (1,0)	560 (2,5)	53 (1,0)	540 (2,7)	20 (2,9)	
2 Albanija	49 (1,0)	523 (3,5)	51 (1,0)	503 (3,4)	20 (3,2)	
2 Kosovo	51 (0,9)	431 (3,1)	49 (0,9)	410 (3,8)	21 (3,1)	
Litva	50 (0,8)	563 (2,5)	50 (0,8)	542 (2,7)	21 (2,8)	
1 Gruzija	49 (0,8)	506 (2,8)	51 (0,8)	483 (3,1)	23 (2,9)	
2 † Brazilija ⋈	49 (1,1)	431 (6,0)	51 (1,1)	408 (6,1)	23 (6,0)	
Uzbekistan	48 (0,9)	449 (3,1)	52 (0,9)	425 (3,5)	24 (3,4)	
2 † Severna Irska	52 (1,0)	578 (2,9)	48 (1,0)	553 (3,1)	24 (3,4)	
Severna Makedonija	51 (1,0)	454 (5,8)	49 (1,0)	429 (6,0)	25 (5,2)	
Latvija	49 (1,3)	542 (2,6)	51 (1,3)	514 (3,3)	27 (3,1)	
Združeni arabski emirati (ZAE)	51 (1,7)	497 (2,7)	49 (1,7)	468 (3,6)	29 (5,2)	
Maroko	48 (0,8)	390 (4,5)	52 (0,8)	356 (5,2)	33 (3,7)	
3 Savdska Arabija	58 (1,5)	464 (5,0)	42 (1,5)	428 (4,9)	35 (6,8)	
Oman	50 (0,6)	447 (4,2)	50 (0,6)	412 (4,1)	36 (3,8)	
Jordanija	51 (2,6)	398 (6,8)	49 (2,6)	362 (7,9)	36 (10,3)	
Bahrajn	50 (1,1)	483 (3,9)	50 (1,1)	434 (3,2)	49 (4,5)	
ж Južna Afrika ⋈	49 (0,6)	317 (4,4)	51 (0,6)	260 (5,0)	57 (3,6)	
Mednarodno povprečje	**50 (0,1)**	**512 (0,5)**	**50 (0,1)**	**494 (0,5)**		
Referenčne udeleženke						
2 Dubaj, ZAE	51 (2,6)	557 (2,7)	49 (2,6)	547 (2,5)	9 (4,3)	
≡ Quebec, Kanada	50 (0,9)	556 (3,3)	50 (0,9)	546 (2,9)	11 (3,0)	
Mesto Moskva, Ruska federacija	49 (0,7)	604 (2,2)	51 (0,7)	593 (2,5)	11 (2,1)	
2 Britanska Kolumbija, Kanada	49 (1,0)	542 (3,5)	51 (1,0)	529 (4,3)	13 (3,3)	
2 Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	50 (1,2)	530 (3,1)	50 (1,2)	516 (4,3)	14 (4,0)	
3 ≡ Alberta, Kanada	49 (1,5)	546 (4,1)	51 (1,5)	531 (4,2)	15 (4,3)	
Abu Dabi, ZAE	51 (2,0)	457 (3,9)	49 (2,0)	422 (5,3)	35 (6,3)	
Južna Afrika (6) ⋈	52 (0,7)	408 (4,5)	48 (0,7)	359 (5,2)	50 (3,9)	

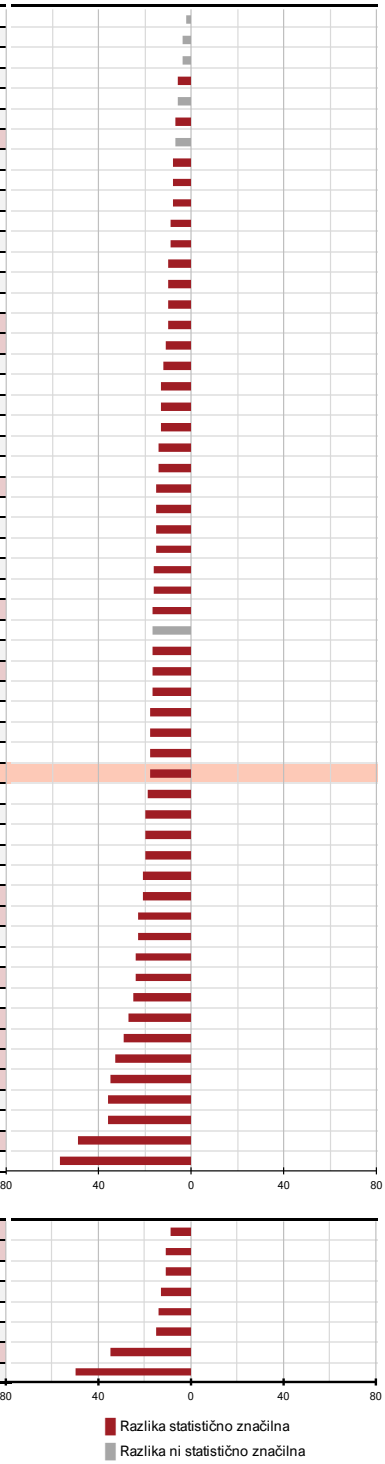

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 2.12 · Trendi razlik v bralnem dosežku po spolu v Sloveniji

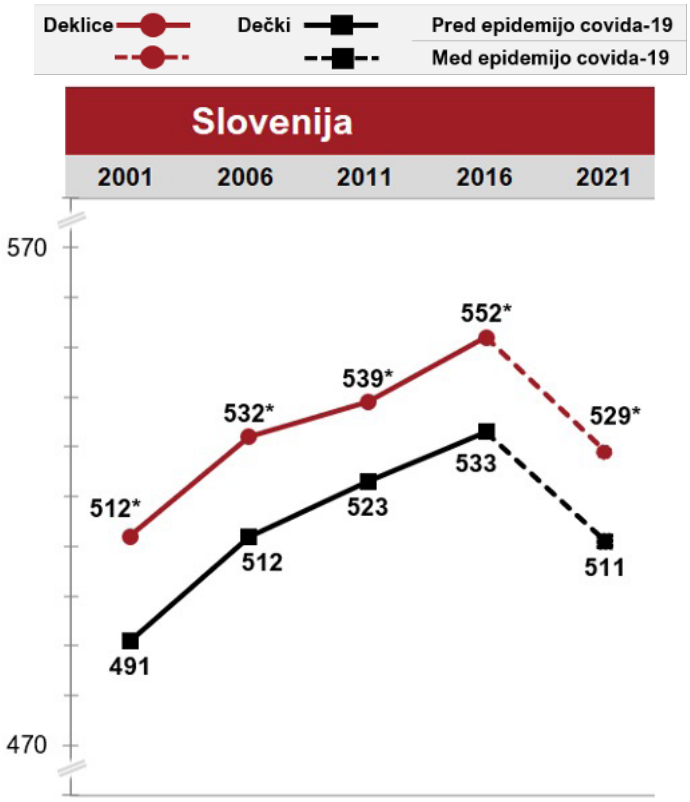

Pri interpretaciji razlik v bralnem dosežku po spolu je treba navesti par dejstev, še posebej, če se osredotočimo na države EU (brez tistih, ki so testirale zapoznelo). Španija in Češka republika v letu 2021 pri bralnem dosežku med deklicami in dečki nista izkazovali razlik, Češka jih je imela v ciklih pred tem (2001, 2011, 2016), se pravi, da se je razkorak v bralnem dosežku med spoloma izničil. Podobno velja za Španijo (razkorak po spolu so imeli v letu 2016, pred tem, v ciklih 2011 in 2006, pa ne). Kaj pa v državah, kjer so v letu 2021 bralni dosežki v prid deklicam? Na Portugalskem so bile v ciklu 2011 razlike v prid deklicam, nato v 2016 ne, sedaj pa so se ponovno pojavile. V Italiji so bile razlike v prid deklicam pri bralnem dosežku pred letom 2021 v ciklih 2001 in 2006, nato v 2011 ni bilo razlik, v letu 2016 se ponovno pojavijo in se na približno enaki ravni ohranijo tudi v letu 2021. Za flamski del Belgije so detektirane razlike v vseh treh zajemih podatkov (2006, 2016, 2021), za francoski del pa v vseh štirih, v katerih so sodelovali (2006, 2011, 2016, 2021), enako na Danskem. Na Slovaškem izkazujejo razlike v prid deklicam v vseh petih ciklih PIRLS. Na Cipru so sodelovali le v zajemih 2001 in 2021, razlike v prid deklicam so v obeh, a se je ta razkorak po spolu v letu 2021 nekoliko zmanjšal. Tudi na Nizozemskem so zaznane razlike med spoloma v vseh petih zajemih podatkov. V Franciji razlik med spoloma od petih zajemov ni bilo le leta 2011. v Avstriji so razlike v vseh štirih zajemih (od leta 2016 naprej), so se pa v letu 2021 nekoliko povečale. Na Švedskem so razlike v vseh petih ciklih in je razkorak približno enak, podobno v Bolgariji. Tudi v Nemčiji so razlike v vseh petih ciklih. Finska v raziskavi sodeluje od cikla 2011, razlike med spoloma so bile v vseh treh ciklih. Poljska sodeluje v raziskavi od leta 2016, v obeh ciklih je zaznati razlike med spoloma (v letu 2016 za 18 točk, v letu 2021 za 20).

Pri interpretaciji razlik po spolu je pomembno povedati tudi to, da so bralni dosežki povezani s tem, kako radi učenci ali učenke berejo (podrobnosti bomo predstavili v nadaljevanju), in deklice v povprečju berejo raje kot dečki, zato razkorak pri bralnem dosežku v njihov prid niti ni tako nenavaden. V nadaljevanju tega besedila (ki se nanaša na razlike pri bralnih dosežkih med spoloma) bomo zapisali podobno kot za cikel leta 2016, saj so rezultati, razen manjših razlik (vsaj v Evropi oziroma državah EU), podobni.

Glede razlik med spoloma oziroma tega, ali deklice in dečki berejo bolje ali slabše od svojih vrstnikov v evropskih državah, lahko rečemo, da berejo relativno enako bolje ali slabše, kot če primerjamo povprečne dosežke držav ne glede na spol. Dečki in deklice pri branju nista dve zelo različni skupini, čeprav se njuni pripadniki razlikujejo po spolu. Pomembno je, da so dosežki obeh spolov med seboj usklajeni, kar pomeni,

da so v državi, kjer so primerjalno z vrstniki iz drugih držav visoko uvrščene deklice, primerjalno z vrstniki iz drugih držav visoko uvrščeni tudi dečki. Ni držav, kjer bi bile deklice uvrščene visoko, dečki pa nizko. Razen majhnih razlik se povsod v Evropi trenda bralnih dosežkov po spolu gibljeta skupaj. Na daljše časovno obdobje vidimo, da hkrati, ko napredujejo deklice, napredujejo tudi dečki (in obratno – op. p.). Kjer so bile razlike minimalne, so se v posameznih obdobjih lahko tudi povečale, vendar ne tako zelo, da bi bil dosežek deklic glede na ostale države primerjalno visok, dosežek dečkov pa nizek. Ker so razlike med spoloma majhne, je vsaka sprememba razlik opazna, toda tudi če se razlika v petletnem ciklu z 10 točk poveča na 20 (in je torej stoodstotna), razlika v vsebinskem smislu ni tako zelo velika (Doupona, 2017: 28).

Zakaj se nam torej razlike med spoloma zdijo tako privlačne in zakaj se razlikam med različnimi drugimi skupinami vsaj v praksi posvečamo relativno malo? Dodatno zadrego nam ponuja razmislek, da med spoloma zgolj zaradi bioloških lastnosti ne moremo najti razlik, ki bi vodile do razlik v dosežku. Če hočemo najti rešitev, jo moramo iskati kvečjemu v družbenem spolu (angl. *gender*), saj iz podatkov raziskav PIRLS vidimo, da deklice raje berejo od dečkov. Gre za spiralo: tisti, ki raje berejo, berejo več in na ta način krepijo svojo bralno izkušnjo, s tem pa zvišujejo svojo bralno sposobnost ter bralni dosežek in potem spet raje posegajo po knjigah in drugem čtivu. Iz tega razloga je treba učenke in učence primerno vzpodbuditi, da se bodo počutili nagovorjene k branju. Ali je treba dečke nagovarjati drugače kot deklice? Če da, ali nismo potem v nevarnosti, da bomo to naredili na račun deklic? (Doupona, 2017: 28–29)

2.4 · Bralni dosežki glede na namen branja

Besedila (in na slednje navezana vprašanja) za preverjanje bralnih dosežkov četrtošolcev, ki zagotavljajo podlago za oceno bralnih dosežkov, se delijo glede na namen branja in procese razumevanja. Besedila glede na namen branja se dalje delijo na literarna besedila (branje za namen literarne izkušnje) ter informativna besedila (branje za namen pridobivanja in uporabe informacij). Glede na procese razumevanja ločimo iskanje in priklic eksplicitno zapisane informacije, izpeljavo preprostega sklepa, integracijo in interpretacijo idej ter informacij ter evalvacijo oziroma vrednotenje besedilnih in jezikovnih elementov.

Na sliki 2.13 so države razporejene tako, da so na vrhu države glede na relativno višje dosežke pri branju za informativni namen (in nižje pri branju za namen literarne izkušnje), primerjaje z njihovim skupnim povprečnim dosežkom, sledijo države z majhnimi razlikami v dosežkih glede na namen branja, nato države z relativno višjimi dosežki pri branju za namen literarne izkušnje (in nižjimi dosežki pri informativnih besedilih) glede na njihov skupni bralni dosežek. Podobna logika je tudi pri prikazu oziroma razvrstitvi držav na sliki 2.13.

Iz slike 2.13 vidimo, da je imelo 9 držav oziroma izobraževalnih sistemov, vključeni pa so tudi tisti z zapoznelim testiranjem, višji dosežek pri informativnih besedilih primerjaje s skupnim bralnim dosežkom, in obratno, 18 izobraževalnih sistemov je imelo višji dosežek pri branju za literarno izkušnjo v primerjavi z njihovimi skupnimi bralnimi dosežki. Vendar pa je razširjenost relativne moči v primeru branja za literarni namen skladna s kurikuli za branje na mednarodni ravni, saj se tovrstno branje začne v nižjih razredih z branjem zgodb (literarnih besedil) in šele nato preide na branje o naravoslovju, geografiji in drugih vsebinskih področjih. Poleg tega, da so razlike opredeljene glede na splošni bralni dosežek v vsaki od posameznih držav, je relativno višji dosežek pri literarnem namenu pogosto spremljala relativna šibkost pri branju za informativni namen. 23 od sodelujočih 57 držav ali izobraževalnih sistemov je imelo tako relativno moč pri enem namenu branja kot relativno šibkost pri drugem namenu branja. 11 držav pa je imelo samo relativno moč ali šibkost pri enem od namenov. Kar 23 držav (med njimi tudi Slovenija) ni izkazovalo razlik v relativni moči ali šibkosti pri dosežkih glede na namen branja v primerjavi s skupnim bralnim dosežkom.

Na sliki 2.14 predstavljamo rezultate za relativni povprečni dosežek glede na procese razumevanja. Podobno kot pri prejšnji sliki so tudi tukaj vključene države z zapoznelim testiranjem. Prav tako so štirje različni procesi vključeni v dve novi kategoriji. In sicer ena kategorija zajema iskanje in priklic eksplicitno zapisane informacije ter izpeljavo preprostega sklepa, druga pa integracijo in interpretacijo idej oziroma informacij ter evalvacijo besedilnih in jezikovnih elementov. Rezultati na sliki 2.14 kažejo, da ima 15 držav relativno višji dosežek pri interpretaciji, integraciji in evalvaciji glede na skupni bralni dosežek, 18 držav pa pri tem izkazuje relativno šibkost (imajo boljši skupni dosežek kot pri tej kategoriji bralnih procesov). 10 držav pa ima relativno višji dosežek pri priklicu in preprostem sklepanju v primerjavi s skupnim bralnim dosežkom. V primeru Slovenije ni ne relativno slabšega ne boljšega dosežka pri eni od dveh (združenih) kategorij procesov razumevanja glede na skupni bralni dosežek.

Slika 2.13 · Relativni povprečni dosežek glede na namen branja

Država	Povprečen dosežek na lestvici PIRLS	Literarna besedila: Povprečna vrednost na lestvici	Literarna besedila: Razlika glede na skupni PIRLS-dosežek	Informativna besedila: Povprečna vrednost na lestvici	Informativna besedila: Razlika glede na skupni PIRLS-dosežek	Razlika: Dosežek glede na namen nižji od skupnega PIRLS dosežka / Dosežek glede na namen višji od skupnega PIRLS dosežka
Posebna upravna regija Makao	536 (1,3)	525 (1,3)	-10 (1,2) ▼	547 (1,5)	12 (0,7) ▲	
2 † Posebna upravna regija Hongkong	573 (2,7)	564 (2,7)	-8 (0,9) ▼	582 (2,7)	10 (1,1) ▲	
Kitajski Tajpej	544 (2,2)	533 (2,1)	-11 (0,8) ▼	549 (2,2)	6 (0,8) ▲	
2 ψ Egipt	378 (5,4)	372 (5,1)	-6 (1,7) ▼	382 (5,4)	4 (1,5) ▲	
Združeni arabski emirati (ZAE)	483 (1,8)	478 (2,0)	-5 (0,8) ▼	485 (1,7)	2 (0,5) ▲	
Oman	429 (3,7)	425 (3,8)	-4 (1,7) ▼	432 (3,8)	3 (1,2) ▲	
3 Savdska Arabija	449 (3,6)	444 (3,6)	-5 (2,0) ▼	451 (3,7)	2 (1,1)	
Jordanija	381 (5,4)	378 (5,5)	-3 (1,2) ▼	384 (5,8)	3 (1,5) ▲	
2 Kosovo	421 (3,1)	418 (2,9)	-3 (1,5)	423 (3,1)	3 (1,3) ▲	
Katar	485 (3,7)	481 (3,9)	-4 (1,1) ▼	486 (3,7)	1 (1,0)	
2 Turčija	496 (3,4)	495 (3,6)	-2 (0,8) ▼	498 (3,4)	2 (0,8) ▲	
Finska	549 (2,4)	547 (2,6)	-2 (0,8) ▼	550 (2,6)	1 (0,9)	
2 † Brazilija ⋈	419 (5,3)	418 (5,2)	-1 (1,5)	421 (5,0)	2 (1,5)	
Ruska federacija	567 (3,6)	566 (3,6)	-1 (1,0)	568 (3,8)	1 (0,9)	
Norveška (5)	539 (2,0)	538 (2,0)	-1 (0,7)	540 (2,1)	1 (0,7) ▲	
Latvija	528 (2,6)	527 (3,0)	0 (1,0)	529 (2,7)	2 (1,0)	
2 Italija	537 (2,2)	536 (2,5)	-1 (1,5)	538 (2,1)	1 (0,9)	
Španija	521 (2,2)	520 (2,2)	-1 (1,0)	522 (2,4)	0 (0,7)	
Maroko	372 (4,5)	372 (4,3)	0 (1,6)	373 (4,5)	1 (1,2)	
Anglija ⋈	558 (2,5)	558 (2,4)	1 (1,0)	559 (2,5)	1 (0,9)	
2 Portugalska	520 (2,3)	520 (2,3)	0 (0,9)	520 (2,3)	0 (0,6)	
Litva	552 (2,3)	552 (2,7)	0 (1,8)	553 (2,5)	0 (1,2)	
≡ Nizozemska	527 (2,5)	528 (2,8)	1 (1,6)	528 (2,9)	1 (1,4)	
Češka republika	540 (2,3)	540 (2,5)	0 (0,7)	540 (2,5)	0 (1,0)	
† Slovaška republika	529 (2,7)	530 (2,6)	1 (1,6)	530 (2,6)	1 (1,4)	
Islamska republika Iran ⋈	413 (4,9)	413 (5,0)	0 (1,1)	412 (4,8)	-1 (1,3)	
Belgija (flamski del)	511 (2,3)	511 (2,7)	1 (1,0)	510 (2,3)	-1 (0,9)	
Azerbajdžan	440 (3,6)	441 (3,5)	0 (1,0)	439 (3,6)	-1 (1,4)	
2 Švedska	544 (2,1)	545 (2,5)	2 (1,5)	544 (2,1)	0 (0,9)	
Malta	515 (2,7)	516 (2,8)	2 (1,3)	514 (2,8)	-1 (1,0)	
Bahrajn	458 (2,9)	460 (2,9)	1 (1,2)	457 (2,8)	-1 (1,1)	
Madžarska	539 (3,4)	541 (3,3)	2 (1,4)	539 (3,4)	-1 (0,9)	
† Nova Zelandija	521 (2,3)	523 (2,4)	2 (1,2)	521 (2,5)	-1 (1,1)	
Slovenija	**520 (1,9)**	**522 (2,1)**	**2 (1,6)**	**519 (2,1)**	**-1 (0,8)**	
Severna Makedonija	442 (5,3)	442 (5,4)	0 (1,7)	439 (5,6)	-3 (1,1) ▼	
Poljska	549 (2,2)	552 (2,3)	3 (1,5)	548 (2,2)	-1 (1,2)	
Avstralija ⋈	540 (2,2)	543 (2,4)	3 (1,2) ▲	539 (2,3)	-1 (1,0)	
Uzbekistan	437 (2,9)	438 (3,0)	1 (1,3)	434 (2,9)	-3 (0,9) ▼	
Francija	514 (2,5)	516 (2,4)	2 (1,3)	511 (2,6)	-2 (1,3)	
3 Singapur	587 (3,1)	591 (3,2)	4 (0,9) ▲	586 (3,1)	-1 (0,8)	
Avstrija	530 (2,2)	533 (2,1)	3 (1,6)	527 (2,6)	-2 (1,0) ▼	
Bolgarija	540 (3,0)	544 (3,3)	4 (1,3) ▲	538 (3,1)	-2 (1,1) ▼	
3 Srbija	514 (2,8)	518 (2,9)	4 (1,4) ▲	511 (2,5)	-2 (1,3)	
2 Albanija	513 (3,1)	516 (3,3)	3 (1,3) ▲	509 (3,2)	-4 (1,8) ▼	
3 Izrael ⋈	510 (2,2)	515 (2,8)	5 (1,4) ▲	508 (2,3)	-2 (0,9) ▼	
Kazahstan	504 (2,7)	508 (2,8)	5 (0,9) ▲	501 (2,6)	-3 (0,8) ▼	
Nemčija	524 (2,1)	529 (2,4)	5 (1,0) ▲	522 (2,1)	-2 (1,1) ▼	
3 Črna gora	487 (1,6)	491 (1,9)	4 (1,4) ▲	483 (1,9)	-4 (1,0) ▼	
2 Belgija (francoski del)	494 (2,7)	499 (2,6)	5 (1,5) ▲	490 (2,4)	-4 (1,0) ▼	
2 † Danska	539 (2,2)	546 (2,6)	7 (1,7) ▲	536 (2,1)	-3 (0,8) ▼	
Irska	577 (2,5)	584 (2,5)	6 (1,1) ▲	574 (2,4)	-4 (1,0) ▼	
2 † Severna Irska	566 (2,5)	573 (2,3)	7 (1,2) ▲	562 (2,3)	-4 (1,1) ▼	
Ciper	511 (2,9)	517 (2,8)	6 (0,8) ▲	505 (2,9)	-6 (0,6) ▼	
ж Južna Afrika ⋈	288 (4,4)	293 (4,5)	5 (1,6) ▲	279 (4,6)	-10 (1,3) ▼	
† Hrvaška	557 (2,5)	567 (2,8)	11 (1,4) ▲	553 (2,6)	-4 (1,1) ▼	
1 Gruzija	494 (2,6)	501 (2,8)	7 (1,0) ▲	486 (2,8)	-8 (1,1) ▼	
2 ≡ Združene države Amerike	548 (6,8)	558 (7,2)	11 (2,0) ▲	540 (6,8)	-8 (1,9) ▼	
Referenčne udeleženke						
Abu Dabi, ZAE	440 (3,5)	434 (3,8)	-5 (1,0) ▼	442 (3,4)	2 (0,8) ▲	
2 Dubaj, ZAE	552 (1,5)	550 (1,6)	-2 (1,0)	553 (1,5)	1 (0,8)	
Mesto Moskva, Ruska federacija	598 (2,1)	597 (1,9)	-1 (1,4)	600 (1,9)	2 (1,0)	
Južna Afrika (6) ⋈	384 (4,5)	382 (4,6)	-2 (1,2)	384 (4,7)	0 (1,1)	
2 Britanska Kolumbija, Kanada	535 (3,5)	537 (3,6)	1 (0,9)	535 (3,6)	0 (1,0)	
2 Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	523 (3,2)	526 (3,4)	3 (1,3)	523 (3,1)	0 (1,1)	
3 ≡ Alberta, Kanada	539 (3,6)	541 (3,4)	2 (1,1) ▲	537 (3,9)	-2 (1,1)	
≡ Quebec, Kanada	551 (2,7)	561 (2,9)	10 (1,2) ▲	548 (2,6)	-3 (1,2) ▼	

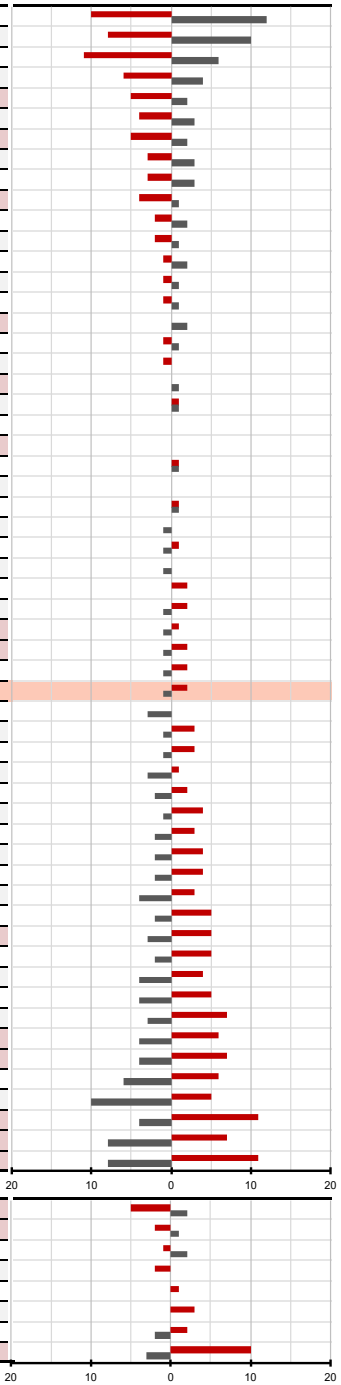

▲ Dosežek glede na namen višji od skupnega PIRLS dosežka.

▼ Dosežek glede na namen nižji od skupnega PIRLS dosežka.

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 2.14 • Relativni povprečni dosežek glede na procese razumevanja

Država	Povprečen dosežek na lestvici PIRLS	Priklic in preprosto sklepanje: Povprečna vrednost na lestvici	Priklic in preprosto sklepanje: Razlika glede na skupni PIRLS-dosežek	Interpretacija, integracija in evalvacija: Povprečna vrednost na lestvici	Interpretacija, integracija in evalvacija: Razlika glede na skupni PIRLS-dosežek
2 ≡ Združene države Amerike	548 (6,8)	539 (6,1)	-8 (2,2) ▼	555 (7,1)	8 (2,6) ▲
2 † Severna Irska	566 (2,5)	558 (2,6)	-8 (1,5) ▼	573 (2,2)	8 (1,8) ▲
Avstralija ⋈	540 (2,2)	534 (2,4)	-6 (1,1) ▼	547 (2,3)	7 (1,0) ▲
1 Gruzija	494 (2,6)	489 (2,4)	-6 (1,2) ▼	500 (2,7)	6 (1,4) ▲
Irska	577 (2,5)	571 (2,3)	-6 (0,9) ▼	582 (2,7)	5 (1,9) ▲
2 Albanija	513 (3,1)	508 (3,4)	-4 (2,2) ▼	518 (3,1)	5 (1,9) ▲
† Hrvaška	557 (2,5)	552 (2,6)	-4 (1,4) ▼	561 (2,7)	5 (1,2) ▲
Oman	429 (3,7)	426 (3,6)	-4 (0,9) ▼	433 (3,9)	4 (1,6) ▲
Latvija	528 (2,6)	525 (2,7)	-3 (1,0) ▼	532 (2,7)	4 (1,4) ▲
3 Singapur	587 (3,1)	584 (3,0)	-3 (0,7) ▼	591 (3,2)	4 (0,5) ▲
Poljska	549 (2,2)	545 (2,2)	-4 (1,2) ▼	552 (2,0)	3 (1,1) ▲
3 Črna gora	487 (1,6)	484 (1,9)	-3 (1,3) ▼	491 (2,4)	4 (1,8) ▲
Anglija ⋈	558 (2,5)	554 (2,4)	-3 (0,9) ▼	561 (2,5)	4 (1,4) ▲
3 Srbija	514 (2,8)	510 (3,0)	-3 (1,4) ▼	516 (2,7)	3 (1,4) ▲
Bahrajn	458 (2,9)	456 (2,9)	-3 (0,8) ▼	462 (3,0)	3 (0,9) ▲
2 ψ Egipt	378 (5,4)	376 (5,4)	-2 (0,9) ▼	380 (5,1)	2 (1,4)
3 Izrael ⋈	510 (2,2)	508 (2,3)	-2 (0,9) ▼	512 (2,7)	2 (1,4)
Ciper	511 (2,9)	509 (2,5)	-2 (1,1) ▼	512 (3,3)	2 (1,1)
Madžarska	539 (3,4)	538 (3,4)	-1 (1,4)	541 (3,3)	2 (1,2)
≡ Nizozemska	527 (2,5)	527 (2,8)	-1 (1,6)	529 (2,6)	2 (1,0)
2 † Brazilija ⋈	419 (5,3)	418 (5,2)	-1 (2,2)	420 (5,3)	1 (2,1)
† Nova Zelandija	521 (2,3)	521 (2,3)	-1 (0,8)	522 (2,4)	1 (1,0)
2 Italija	537 (2,2)	537 (2,4)	0 (1,2)	538 (2,2)	1 (0,7)
2 † Danska	539 (2,2)	539 (2,1)	0 (1,0)	540 (2,2)	1 (1,1)
2 Portugalska	520 (2,3)	520 (2,3)	0 (0,8)	520 (2,1)	0 (0,8)
Ruska federacija	567 (3,6)	568 (3,8)	1 (1,4)	568 (3,8)	1 (1,3)
Bolgarija	540 (3,0)	541 (3,1)	1 (1,5)	541 (3,1)	1 (1,6)
Slovenija	**520 (1,9)**	**520 (1,9)**	**0 (0,7)**	**519 (1,8)**	**0 (0,9)**
Belgija (flamski del)	511 (2,3)	511 (2,2)	0 (0,8)	510 (2,3)	0 (0,7)
Finska	549 (2,4)	550 (2,6)	1 (0,8)	549 (2,4)	0 (0,8)
† Slovaška republika	529 (2,7)	530 (2,6)	1 (1,3)	529 (2,6)	0 (1,1)
Španija	521 (2,2)	522 (2,3)	1 (0,9)	520 (2,2)	-1 (0,8)
Malta	515 (2,7)	515 (2,9)	1 (1,0)	513 (2,9)	-1 (1,2)
Združeni arabski emirati (ZAE)	483 (1,8)	484 (1,8)	1 (0,6)	482 (1,9)	-1 (0,6) ▼
Norveška (5)	539 (2,0)	540 (2,0)	1 (0,7)	538 (2,4)	-1 (1,2)
Nemčija	524 (2,1)	525 (2,1)	1 (0,7)	522 (2,0)	-2 (0,8) ▼
Jordanija	381 (5,4)	381 (5,3)	1 (1,9)	379 (5,5)	-2 (1,6)
Kazahstan	504 (2,7)	505 (2,6)	2 (0,9)	502 (2,7)	-2 (0,7) ▼
Litva	552 (2,3)	554 (2,5)	2 (1,3)	551 (2,7)	-1 (1,3)
Islamska republika Iran ⋈	413 (4,9)	414 (4,7)	1 (1,4)	411 (4,7)	-2 (1,1) ▼
2 Švedska	544 (2,1)	546 (2,3)	2 (1,2)	542 (2,2)	-1 (1,0)
Avstrija	530 (2,2)	532 (2,4)	2 (0,9) ▲	528 (2,2)	-2 (0,8) ▼
Katar	485 (3,7)	486 (3,7)	1 (1,2)	482 (3,8)	-3 (1,1) ▼
Kitajski Tajpej	544 (2,2)	546 (2,1)	2 (0,7) ▲	542 (2,2)	-2 (0,6) ▼
2 Belgija (francoski del)	494 (2,7)	497 (2,4)	2 (1,6)	492 (2,4)	-2 (1,6)
Severna Makedonija	442 (5,3)	443 (5,4)	1 (1,1)	439 (6,0)	-3 (1,3) ▼
2 † Posebna upravna regija Hongkong	573 (2,7)	577 (2,9)	4 (1,4) ▲	572 (2,6)	0 (1,3)
2 Turčija	496 (3,4)	499 (3,6)	3 (1,4) ▲	494 (3,4)	-2 (1,2) ▼
Češka republika	540 (2,3)	542 (2,5)	3 (0,9) ▲	537 (2,4)	-3 (0,7) ▼
3 Savdska Arabija	449 (3,6)	450 (3,4)	2 (1,3)	443 (3,8)	-5 (1,6) ▼
Posebna upravna regija Makao	536 (1,3)	541 (1,0)	5 (1,3) ▲	534 (1,1)	-2 (1,1)
Maroko	372 (4,5)	374 (4,1)	1 (1,7)	366 (4,7)	-6 (1,7) ▼
Francija	514 (2,5)	519 (2,8)	5 (1,4) ▲	510 (2,6)	-4 (1,1) ▼
ж Južna Afrika ⋈	288 (4,4)	290 (4,5)	2 (1,1)	279 (4,5)	-9 (1,0) ▼
Uzbekistan	437 (2,9)	441 (2,9)	4 (1,3) ▲	430 (3,2)	-7 (1,5) ▼
2 Kosovo	421 (3,1)	424 (3,0)	4 (1,4) ▲	412 (3,1)	-9 (1,2) ▼
Azerbajdžan	440 (3,6)	446 (3,7)	6 (1,1) ▲	431 (3,7)	-10 (1,2) ▼
Referenčne udeleženke					
2 Britanska Kolumbija, Kanada	535 (3,5)	532 (3,8)	-3 (1,2) ▼	540 (3,6)	4 (0,8) ▲
3 ≡ Alberta, Kanada	539 (3,6)	537 (3,6)	-2 (1,1)	543 (3,6)	5 (1,1) ▲
2 Dubaj, ZAE	552 (1,5)	550 (1,6)	-2 (1,0)	554 (1,8)	2 (0,8) ▲
2 Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	523 (3,2)	522 (3,3)	-1 (2,0)	526 (3,3)	2 (2,0)
≡ Quebec, Kanada	551 (2,7)	551 (2,6)	0 (0,9)	552 (2,5)	1 (1,3)
Abu Dabi, ZAE	440 (3,5)	441 (3,6)	1 (1,0)	438 (3,8)	-1 (1,1)
Mesto Moskva, Ruska federacija	598 (2,1)	602 (2,0)	4 (1,1) ▲	597 (1,9)	-1 (0,9)
Južna Afrika (6) ⋈	384 (4,5)	386 (4,5)	1 (1,1)	381 (4,5)	-3 (1,5) ▼

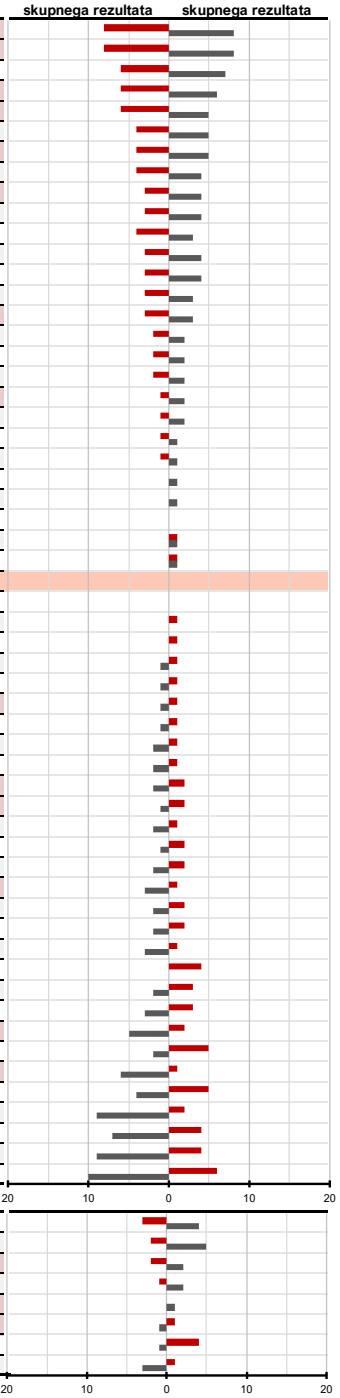

▲ Rezultat procesa je statistično značilno višji od skupnega dosežka PIRLS.

▼ Rezultat procesa je statistično značilno nižji od skupnega dosežka PIRLS.

Priklic in preprosto sklepanje

Interpretacija, integracija in evalvacija

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

3 · Podpora domačega okolja

Mnoge raziskave so pokazale na pomen domačega okolja za razvoj bralne pismenosti. Ker raziskava PIRLS želi bolje razumeti »učinek« doma in medgeneracijskega prenosa pismenosti, so se zbirali podatki za to področje tako od učencev kakor staršev oziroma skrbnikov učencev (v obeh primerih na podlagi vprašalnika). Zbrane podatke lahko strnemo v naslednja področja:

- socialno-ekonomski status in dosežki učencev,
- zgodnje bralne aktivnosti in zgodnje numerične aktivnosti,
- domača podpora branju (kako radi berejo starši).

Ker smo rezultate analize glede na jezik, ki ga učenci govorijo doma (razlike v trendih glede na posamezne kategorije pogostosti govorjenja slovenščine doma) že predstavili, v tem poglavju tega ne ponavljamo.

Starši predstavljajo le starše učencev, zajete v vzorec PIRLS, zato ne predstavljajo samostojne populacije in sta podatkovni bazi združeni, rezultati pa poročani glede na to dejstvo. A si najprej oglejmo stališča staršev o tem, ali je šolanje od doma vplivalo na učenje njihovih otrok.

3.1 · Zaznavanje učnega napredka zaradi šolanja na domu v času covida-19 (poročanje staršev)

Na sliki 3.1 vidimo, da je na mednarodni ravni sodelujočih držav in izobraževalnih sistemov v PIRLS 2021 (vključene so tudi države z zapoznelim testiranjem) po poročanju njihovih staršev zaradi covida-19 doma ostalo 87 % učencev. Za dva od treh izmed teh učencev je to, po mnenju staršev, negativno vplivalo na učenje vsaj do neke mere.

Iz slike 3.2 vidimo rezultate o stališčih staršev o učnem napredku njihovega otroka v času covida-19. Iz levega dela slike vidimo odstotke otrok, ki so zaradi koronavirusne bolezni v času pouka ostali doma (kar prikazujemo tudi na sliki 3.1). Ni presenetljivo, da vidimo precej visoke odstotke učencev, ki so v tem času kadar koli ostali doma. V primeru nekaj držav, med njimi je tudi Slovenija, vidimo, da so doma ostali (v

Slika 3.1 · Zaznavanje učnega napredka učencev v času epidemije covida-19 s strani staršev

določenem obdobju) prav vsi četrtošolci. Starše otrok, ki so poročali, da je njihov otrok ostal doma v času covida-19, smo vprašali, če je to, po njihovem mnenju, negativno vplivalo na otrokov učni napredek (možne kategorije so bile Zelo, Nekoliko, Sploh ne). V vseh državah so starši dveh tretjin učencev (67 %) v povprečju poročali, da je njihov otrok ostal doma zaradi epidemije covida-19 in da je to »zelo« (22 %) ali »nekoliko«

Slika 3.2 · Mnenja staršev o učnem napredku njihovega otroka med epidemijo covida-19

Država	Učenec zaradi epidemije covida-19 kadar koli ostal doma v času pouka		Odstotek učencev, ki so ostali doma, na osnovi poročanja staršev Zaznavanje učnega napredka*		
	Ne	Da			
	Odstotek učencev	Odstotek učencev	Nikakršnega negativnega vpliva	Nekoliko negativen vpliv	Močen negativen vpliv
Albanija	10 (1,0)	90 (1,0)	37 (1,7)	43 (1,7)	10 (1,2)
Avstrija	11 (0,5)	89 (0,5)	15 (0,9)	51 (1,0)	23 (1,0)
Azerbajdžan	3 (0,6)	97 (0,6)	31 (1,3)	55 (1,3)	11 (0,7)
Bahrajn	10 (0,7)	90 (0,7)	13 (0,6)	50 (1,0)	27 (1,0)
Belgija (flamski del)	0 ~	100 (0,0)	18 (0,6)	64 (0,8)	18 (0,8)
Belgija (francoski del)	r 5 (0,5)	95 (0,5)	r 20 (1,0)	52 (1,2)	24 (1,0)
Brazilija ⋈	3 (0,3)	97 (0,3)	11 (1,0)	49 (1,5)	37 (2,0)
Bolgarija	14 (1,2)	86 (1,2)	11 (0,7)	50 (1,2)	25 (1,1)
Kitajski Tajpej	92 (0,4)	8 (0,4)	3 (0,3)	4 (0,3)	1 ~
Hrvaška	0 ~	100 (0,0)	15 (0,8)	52 (1,3)	33 (1,2)
Ciper	14 (0,7)	86 (0,7)	15 (0,7)	50 (0,8)	21 (0,7)
Češka republika	0 ~	100 (0,0)	r 16 (0,8)	58 (0,9)	26 (0,8)
Danska	3 (0,3)	97 (0,3)	46 (1,0)	45 (0,9)	5 (0,4)
Egipt	14 (1,0)	86 (1,0)	12 (0,8)	45 (1,6)	29 (1,6)
Finska	11 (0,5)	89 (0,5)	62 (0,8)	25 (0,8)	2 ~
Francija	1 ~	99 (0,2)	33 (0,9)	50 (0,7)	16 (0,8)
Gruzija	12 (0,6)	88 (0,6)	4 (0,4)	44 (1,0)	40 (1,1)
Nemčija	s 14 (0,8)	86 (0,8)	s 12 (0,8)	47 (1,2)	27 (1,1)
Posebna upravna regija Hongkong	11 (0,5)	89 (0,5)	5 (0,4)	51 (0,9)	33 (0,8)
Madžarska	r 21 (1,0)	79 (1,0)	r 14 (0,8)	41 (1,0)	25 (0,9)
Islamska republika Iran ⋈	17 (1,4)	83 (1,4)	9 (0,6)	40 (1,1)	34 (1,4)
Irska	0 ~	100 (0,0)	25 (1,0)	58 (1,0)	17 (0,6)
Izrael ⋈	s 20 (0,8)	80 (0,8)	s 13 (0,6)	38 (0,9)	30 (1,1)
Italija	7 (0,5)	93 (0,5)	26 (0,8)	53 (0,8)	13 (0,6)
Jordanija	4 (0,6)	96 (0,6)	6 (0,6)	31 (1,5)	58 (1,6)
Kazahstan	26 (1,3)	74 (1,3)	10 (0,6)	46 (1,2)	17 (0,7)
Kosovo	3 (0,4)	97 (0,4)	27 (1,1)	53 (1,1)	16 (0,9)
Latvija	4 (0,4)	96 (0,4)	17 (0,8)	53 (1,3)	27 (1,1)
Posebna upravna regija Makao	22 (0,6)	78 (0,6)	9 (0,4)	57 (0,8)	13 (0,6)
Malta	r 29 (1,4)	71 (1,4)	r 17 (0,9)	43 (1,1)	10 (0,7)
Črna gora	17 (0,7)	83 (0,7)	5 (0,4)	40 (0,9)	38 (0,9)
Maroko	12 (0,9)	88 (0,9)	r 14 (1,0)	39 (1,7)	32 (1,9)
Severna Makedonija	15 (0,9)	85 (0,9)	19 (1,0)	49 (1,3)	17 (1,1)
Severna Irska	s 4 (0,5)	96 (0,5)	s 11 (0,7)	54 (1,1)	31 (1,0)
Norveška (5)	5 (0,4)	95 (0,4)	47 (1,3)	43 (1,1)	4 (0,4)
Oman	13 (0,6)	87 (0,6)	23 (0,9)	43 (0,9)	20 (0,9)
Poljska	21 (0,7)	79 (0,7)	8 (0,6)	32 (0,9)	39 (1,2)
Portugalska	15 (0,8)	85 (0,8)	16 (0,6)	55 (0,8)	14 (0,6)
Katar	r 14 (0,9)	86 (0,9)	r 16 (0,9)	42 (1,2)	28 (1,2)
Ruska federacija	11 (1,4)	89 (1,4)	16 (0,9)	48 (1,6)	25 (1,2)
Savdska Arabija	r 12 (0,6)	88 (0,6)	r 29 (1,0)	40 (1,1)	18 (0,9)
Srbija	17 (1,3)	83 (1,3)	12 (0,8)	49 (1,1)	22 (1,1)
Slovaška republika	11 (0,7)	89 (0,7)	19 (0,8)	53 (1,0)	17 (1,3)
Slovenija	**0 ~**	**100 (0,0)**	**r 16 (0,7)**	**58 (0,9)**	**25 (0,9)**
Južna Afrika ⋈	r 32 (1,1)	68 (1,1)	r 12 (0,6)	22 (0,8)	34 (1,3)
Španija	6 (0,5)	94 (0,5)	14 (0,7)	56 (0,8)	24 (1,0)
Švedska	s 46 (1,6)	54 (1,6)	s 34 (1,1)	18 (1,1)	2 ~
Turčija	25 (1,4)	75 (1,4)	14 (1,2)	29 (1,2)	33 (1,8)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s 16 (0,4)	84 (0,4)	s 19 (0,4)	43 (0,5)	22 (0,4)
Uzbekistan	6 (0,5)	94 (0,5)	28 (1,4)	53 (1,5)	12 (0,8)
Mednarodno povprečje	**13 (0,1)**	**87 (0,1)**	**19 (0,1)**	**45 (0,2)**	**22 (0,1)**
Nizozemska	x 7 (0,7)	93 (0,7)	x 35 (1,3)	49 (1,4)	9 (0,7)
Nova Zelandija	x 0 ~	100 (0,0)	x 49 (1,5)	40 (1,2)	10 (0,9)
Litva	y - -	- -	y - -	- -	- -
Avstralija ⋈	- -	- -	- -	- -	- -
Anglija ⋈	- -	- -	- -	- -	- -
Singapur	- -	- -	- -	- -	- -
Združene države Amerike	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke					
Alberta, Kanada	s 14 (1,2)	86 (1,2)	s 20 (1,2)	51 (2,0)	15 (1,3)
Britanska Kolumbija, Kanada	s 18 (1,2)	82 (1,2)	s 26 (1,2)	46 (1,3)	10 (0,8)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	s 8 (0,8)	92 (0,8)	s 32 (1,3)	51 (1,4)	9 (1,0)
Quebec, Kanada	r 7 (0,6)	93 (0,6)	s 26 (1,0)	50 (1,1)	16 (0,8)
Mesto Moskva, Ruska federacija	9 (0,6)	91 (0,6)	18 (0,6)	47 (0,7)	25 (0,7)
Južna Afrika (6) ⋈	27 (1,2)	73 (1,2)	r 13 (0,8)	23 (1,0)	35 (1,2)
Abu Dabi, ZAE	s 17 (0,7)	83 (0,7)	s 17 (0,7)	42 (0,8)	24 (0,8)
Dubaj, ZAE	x 13 (0,7)	87 (0,7)	x 20 (1,0)	47 (1,0)	19 (0,8)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 3.3 • SES družin iz katerih prihajajo učenci in povezava z bralnim dosežkom

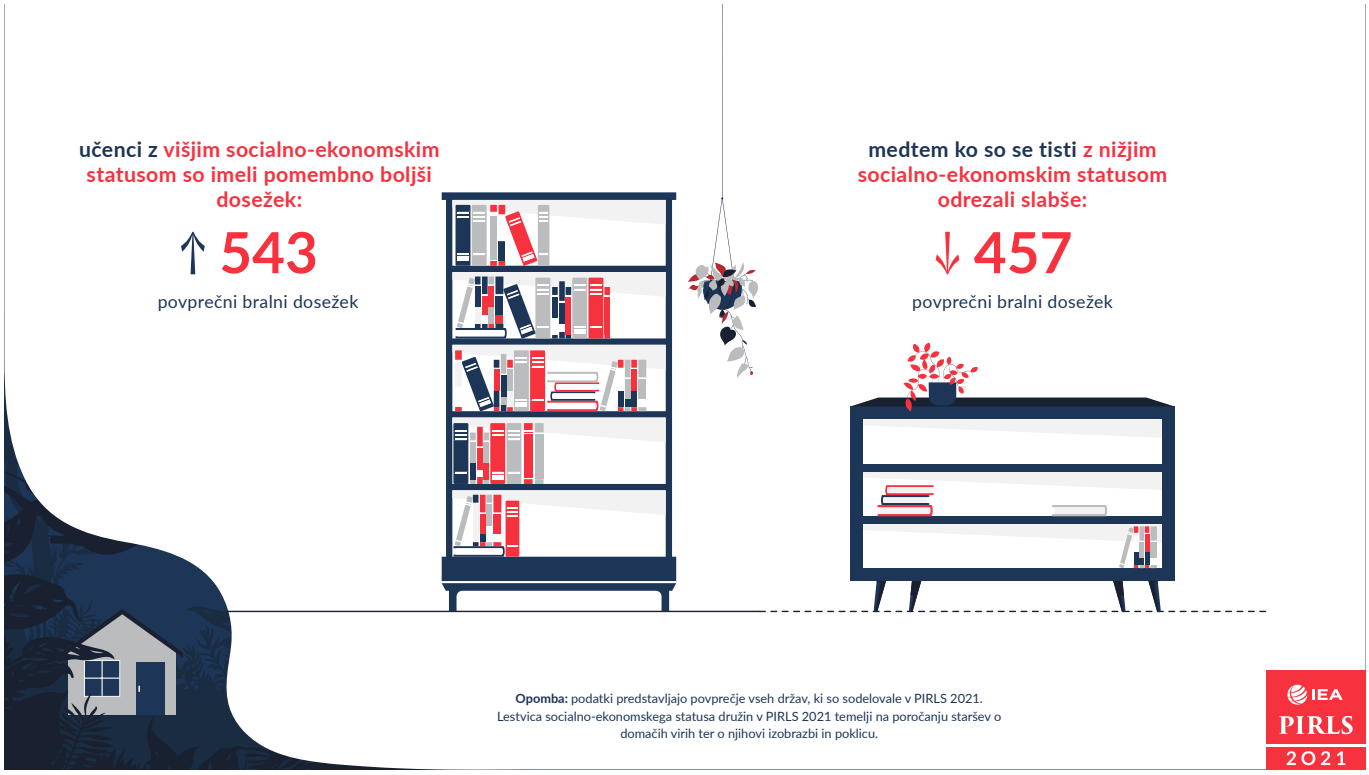

(45 %) negativno vplivala na njegov učni napredek. Starši 19 % učencev so poročali, da je njihov otrok ostal doma, vendar to »sploh ni vplivalo« na njegov učni napredek. Kar se tiče rezultatov za Slovenijo, so starši 25 % otrok poročali o močnem negativnem vplivu, starši 58 % otrok o nekolikšnem negativnem vplivu ter starši 16 % otrok o nikakršnem negativnem vplivu. V nekaterih državah EU so bili deleži otrok, o katerih so starši poročali o nikakršnem negativnem vplivu dejstva, da so otroci v času epidemije covida-19 ostali doma, precej višji. Npr., na Finskem so starši 62 % otrok poročali, da je njihov otrok sicer v določenem obdobju ostal doma, vendar to ni imelo nikakršnih negativnih vplivov na njegov učni napredek, na Danskem 46 %, v Franciji 33 %, v Italiji 26 %.

Prejšnji zajemi podatkov PIRLS in tudi drugih raziskav kažejo na povezavo med socialno-ekonomskim statusom družin, iz katerih prihajajo učenci, in njihovimi (bralnimi in drugimi) dosežki. Za PIRLS 2021 je bila lestvica sicer spremenjena, in sicer na način, da ne kombinira več podatkov iz Vprašalnika za starše in Vprašalnika za učence in učenke, temveč so podatki za to lestvico izračunani le na podlagi odgovorov staršev otrok, ki so bili zajeti v vzorec PIRLS. Spremenljivke, ki so podlaga za lestvico, so: domači viri (število knjig in število otroških knjig), zaposlitev in izobrazba staršev. Družinski SES je nato poročan glede na tri kategorije: Visok, Srednji in Nizek socialno-ekonomski status (SES).

Iz slike 3.3 vidimo, da imajo učenci z višjim SES v mednarodnem povprečju pomembneje boljši bralni dosežek, kot je to značilno za bralni dosežek učencev z nižjim SES.

Iz slike 3.4 vidimo, da so starši na mednarodni ravni za 30 % otrok poročali, da imajo visok SES (glede na lestvico, ki je bila izračunana iz različnih postavk, ki tvorijo SES). V Sloveniji so tako poročali starši 43 % otrok. Povprečni dosežek učencev, ki prihajajo iz družin z visokim SES, je 543 točk, v Sloveniji 548 točk. 48 % otrok na mednarodni ravni (v Sloveniji 49 %) ima starše, ki so poročali o srednjem SES. Povprečni bralni dosežek te skupine otrok (na mednarodni ravni) je 501 točka, v Sloveniji 510. Starši 22 % otrok na mednarodni ravni (v Sloveniji 8 %) so poročali o nižjem SES, učenci teh družin imajo v povprečju pri bralni pismenosti 457 točk, v Sloveniji 470. Na mednarodni ravni je razkorak med povprečnim dosežkom učencev, ki prihajajo iz družin z visokim SES, v primerjavi z dosežki učencev, ki prihajajo iz družin z nizkim SES, ogromen, in sicer 86 točk (543 proti 457 točkam). Tudi v Sloveniji je ta razkorak ogromen, in sicer 78 točk. Na desni strani slike vidimo

Slika 3.4 • Socialno-ekonomski status učencev in povprečni bralni dosežek po državah

Država		Visok socialno-ekonomski status		Srednji socialno-ekonomski status		Nizek socialno-ekonomski status		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Norveška (5)		57 (1,5)	561 (1,9)	37 (1,2)	522 (2,7)	6 (0,5)	492 (4,2)	11,3 (0,06)
Švedska	s	56 (1,2)	580 (3,0)	38 (1,2)	535 (3,1)	6 (0,8)	490 (7,2)	11,3 (0,06)
Danska		54 (1,2)	562 (2,5)	41 (1,0)	520 (2,7)	5 (0,5)	485 (5,6)	11,2 (0,05)
Finska		50 (1,2)	571 (2,4)	45 (1,1)	538 (2,2)	5 (0,4)	490 (6,9)	11,1 (0,04)
Irska		49 (1,9)	608 (2,2)	42 (1,6)	564 (2,4)	9 (0,8)	520 (5,5)	11,0 (0,08)
Severna Irska	s	47 (1,4)	604 (3,4)	41 (1,1)	560 (3,3)	11 (0,8)	521 (5,7)	10,9 (0,06)
Izrael ⋈	s	46 (1,7)	549 (2,6)	46 (1,4)	493 (3,6)	9 (0,8)	444 (8,4)	10,8 (0,06)
Nemčija	s	45 (1,7)	569 (2,9)	45 (1,5)	523 (3,2)	10 (0,8)	478 (5,6)	10,9 (0,07)
Malta	r	45 (1,6)	549 (3,1)	47 (1,2)	509 (3,0)	8 (0,8)	464 (8,1)	10,8 (0,06)
Singapur		45 (0,9)	624 (2,7)	49 (0,9)	572 (3,3)	6 (0,4)	515 (8,2)	10,9 (0,03)
Ciper		44 (1,3)	545 (3,1)	48 (1,1)	497 (2,8)	8 (0,5)	450 (4,9)	10,8 (0,05)
Slovenija		**43 (1,0)**	**548 (2,0)**	**49 (0,8)**	**510 (2,1)**	**8 (0,5)**	**470 (4,6)**	**10,7 (0,04)**
Poljska		43 (1,5)	576 (2,5)	49 (1,2)	536 (2,5)	9 (0,8)	505 (5,3)	10,8 (0,06)
Belgija (francoski del)	r	42 (1,4)	531 (3,0)	45 (1,2)	482 (3,2)	13 (0,8)	451 (3,6)	10,7 (0,07)
Madžarska	r	42 (1,6)	582 (3,4)	42 (1,2)	537 (3,2)	17 (1,3)	462 (6,4)	10,6 (0,08)
Češka republika		41 (1,3)	574 (2,4)	51 (1,2)	531 (2,3)	8 (0,8)	485 (5,0)	10,8 (0,05)
Avstrija		41 (1,5)	568 (2,6)	48 (1,3)	517 (2,0)	11 (0,6)	470 (4,2)	10,8 (0,06)
Latvija		39 (1,5)	553 (4,1)	51 (1,4)	521 (3,5)	11 (1,1)	487 (5,9)	10,6 (0,06)
Belgija (flamski del)		38 (1,4)	541 (2,7)	48 (1,0)	504 (2,5)	13 (0,8)	475 (3,8)	10,5 (0,06)
Kitajski Tajpej		38 (1,3)	569 (1,9)	48 (0,9)	537 (2,4)	14 (0,9)	502 (4,4)	10,5 (0,06)
Španija		38 (1,4)	550 (3,0)	46 (1,1)	514 (2,1)	16 (0,8)	488 (3,9)	10,4 (0,06)
Francija		37 (1,4)	553 (2,6)	51 (1,2)	505 (2,5)	12 (0,7)	462 (4,9)	10,5 (0,06)
Posebna upravna regija Hongkong		36 (1,8)	592 (2,5)	46 (1,2)	572 (2,9)	18 (1,2)	545 (4,3)	10,4 (0,08)
Bolgarija		34 (1,3)	589 (2,7)	40 (1,3)	545 (3,1)	25 (1,2)	469 (6,7)	9,9 (0,07)
Gruzija		34 (1,2)	521 (3,0)	54 (1,1)	489 (3,0)	12 (0,9)	451 (7,0)	10,5 (0,05)
Slovaška republika		32 (1,4)	566 (2,4)	48 (1,5)	532 (2,7)	20 (1,8)	474 (9,0)	10,1 (0,08)
Ruska federacija		31 (1,6)	596 (2,7)	58 (1,6)	561 (4,0)	11 (1,2)	521 (6,8)	10,4 (0,06)
Italija		29 (1,4)	568 (2,8)	50 (1,1)	537 (1,9)	21 (1,2)	504 (3,1)	10,1 (0,06)
Portugalska		29 (1,1)	555 (2,8)	47 (0,8)	518 (1,9)	25 (0,9)	488 (3,0)	9,9 (0,05)
Srbija		29 (1,4)	553 (2,7)	49 (1,2)	512 (3,1)	22 (1,6)	469 (5,7)	10,0 (0,07)
Posebna upravna regija Makao		27 (0,6)	557 (2,3)	52 (0,8)	532 (1,5)	21 (0,6)	518 (2,6)	10,0 (0,02)
Hrvaška		27 (1,3)	590 (2,5)	56 (1,0)	555 (2,6)	17 (1,0)	515 (4,7)	10,1 (0,06)
Črna gora		23 (0,7)	521 (2,6)	56 (0,7)	489 (2,0)	21 (0,6)	448 (2,9)	9,9 (0,03)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	23 (0,7)	563 (2,9)	64 (0,7)	496 (2,4)	13 (0,5)	408 (4,5)	10,1 (0,03)
Katar	r	20 (1,5)	539 (5,4)	65 (1,7)	495 (4,6)	15 (1,2)	434 (6,6)	10,0 (0,06)
Bahrajn		19 (1,0)	524 (5,4)	57 (1,0)	464 (3,4)	24 (0,8)	408 (5,1)	9,6 (0,04)
Severna Makedonija		19 (1,5)	491 (5,3)	48 (1,5)	456 (4,3)	33 (2,2)	399 (6,4)	9,4 (0,10)
Kosovo		16 (1,7)	472 (5,6)	48 (1,4)	427 (3,2)	36 (1,7)	392 (3,5)	9,2 (0,09)
Turčija		15 (1,0)	564 (3,8)	46 (1,3)	516 (2,8)	40 (1,8)	454 (4,7)	9,1 (0,09)
Kazahstan		11 (0,7)	532 (4,6)	71 (1,0)	505 (2,8)	18 (0,9)	482 (3,9)	9,7 (0,03)
Oman		11 (0,6)	480 (6,1)	61 (1,1)	441 (3,9)	28 (1,1)	387 (5,1)	9,4 (0,04)
Albanija		10 (0,8)	574 (4,5)	35 (1,2)	531 (3,4)	56 (1,5)	492 (3,6)	8,4 (0,07)
Savdska Arabija	r	8 (0,6)	489 (6,6)	62 (1,6)	460 (3,3)	30 (1,7)	435 (6,2)	9,2 (0,05)
Azerbajdžan		8 (0,7)	486 (6,9)	48 (1,1)	452 (4,1)	44 (1,3)	419 (4,3)	8,9 (0,05)
Islamska republika Iran ⋈		7 (0,9)	493 (6,2)	37 (1,4)	445 (3,8)	55 (1,8)	381 (5,8)	8,4 (0,08)
Uzbekistan		6 (0,6)	474 (5,9)	55 (1,2)	445 (2,9)	39 (1,5)	421 (3,3)	8,9 (0,05)
Brazilija ⋈		5 (0,6)	546 (10,1)	31 (1,2)	474 (5,0)	64 (1,4)	390 (6,5)	8,1 (0,07)
Južna Afrika ⋈	r	5 (0,6)	445 (16,0)	34 (1,0)	334 (6,8)	61 (1,1)	265 (4,2)	8,2 (0,05)
Jordanija		4 (0,6)	457 (12,8)	48 (1,4)	403 (5,7)	47 (1,5)	352 (6,3)	8,6 (0,05)
Egipt		4 (0,4)	415 (13,2)	42 (1,4)	398 (5,0)	54 (1,5)	365 (7,0)	8,4 (0,05)
Maroko		3 (0,3)	426 (18,4)	22 (1,0)	401 (5,6)	76 (1,0)	364 (5,1)	7,1 (0,06)
Mednarodno povprečje		**30 (0,2)**	**543 (0,8)**	**48 (0,2)**	**501 (0,5)**	**22 (0,2)**	**457 (0,8)**	
Nova Zelandija	x	55 (1,5)	566 (3,2)	38 (1,4)	516 (4,5)	7 (0,7)	482 (7,5)	11,3 (0,06)
Nizozemska	x	49 (1,5)	559 (3,0)	43 (1,4)	530 (3,5)	7 (0,8)	497 (6,8)	11,0 (0,06)
Litva	y	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Avstralija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Anglija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Združene države Amerike		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke								
Mesto Moskva, Ruska federacija		63 (1,3)	609 (2,1)	35 (1,2)	581 (2,4)	2 ~	~ ~	11,6 (0,05)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	s	58 (2,1)	548 (4,5)	40 (2,1)	514 (4,0)	2 ~	~ ~	11,4 (0,06)
Britanska Kolumbija, Kanada	s	56 (2,5)	569 (4,2)	40 (2,0)	540 (4,0)	4 (1,0)	507 (11,0)	11,4 (0,10)
Alberta, Kanada	s	52 (2,0)	575 (3,0)	45 (1,8)	543 (3,9)	3 (0,5)	500 (17,3)	11,2 (0,08)
Quebec, Kanada	r	50 (1,9)	574 (3,5)	46 (1,6)	548 (3,5)	4 (0,5)	526 (7,5)	11,1 (0,06)
Abu Dabi, ZAE	s	22 (0,9)	542 (5,2)	63 (0,9)	467 (4,1)	15 (0,7)	357 (7,3)	10,0 (0,03)
Južna Afrika (6) ⋈		5 (0,6)	488 (17,3)	37 (1,0)	425 (5,9)	58 (1,2)	359 (4,8)	8,3 (0,05)
Dubaj, ZAE	x	38 (1,1)	607 (2,7)	55 (1,1)	551 (3,0)	7 (0,4)	456 (5,8)	10,7 (0,03)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

še nekaj, in sicer povprečno vrednost na lestvici. Lestvica ima dve presečni vrednosti, 11,1 med višjim in srednjim SES družin ter 8,5 med nižjim in srednjim SES družin. To Slovenijo uvršča v skupino držav s srednjim SES družin.

3.2 · Zgodnje opismenjevanje doma, branje staršev

V tabeli 3.1 predstavljamo različne bralne/jezikovne in numerične aktivnosti ter pogostost njihovega izvajanja v domačem okolju, preden so učenci začeli obiskovati 1. razred osnovne šole.

V tabeli 3.1 so predstavljeni odstotki učencev, za katere so njihovi starši poročali, da so oni ali kdo drug doma z njimi počeli razne aktivnosti in kako pogosto, še pred vstopom otroka v 1. razred osnovne šole. Na splošno starši velikega deleža učencev poročajo, da je bil njihov otrok pred začetkom šolanja deležen precej dejavnosti zgodnjega opismenjevanja. Starši 69 % učencev so poročali, da so pogosto brali knjige (starši 30 % učencev pa, da so to počeli včasih), 61 % učencev ima starše, ki so poročali, da so pogosto peli pesmi, 79 % pa, da so se pogosto igrali z lego kockami ali drugimi konstrukcijskimi igrami. Prav tako ima precej visok odstotek učencev (42 %), katerih starši navajajo, da so s svojimi otroki pred vstopom v šolo pogosto pisali črke ali besede (45 % učencev pa ima starše, ki so navedli, da so slednje počeli včasih). Precejšen je tudi delež otrok, katerih starši so poročali o dejavnostih zgodnjega računanja. Če združimo kategoriji Pogosto in Včasih, dobimo precej majhne deleže učencev, katerih starši so poročali, da s svojim otrokom oni ali kdo drug doma nikoli ali skoraj nikoli ni počel naštetih aktivnosti.

Iz slike 3.5 vidimo mednarodne rezultate glede na povprečno vrednost na lestvici zgodnjega opismenjevanja doma pred vstopom v šolo. Lestvica je bila oblikovana iz odgovorov staršev glede naslednjih aktivnosti, ki so jih doma s svojimi otroki počeli oni ali kdo drug: brali knjige; pripovedovali zgodbe; peli pesmice; se igrali abecedo (npr. s kockami, na katerih so napisane črke); govorili o stvareh, ki jih počnejo; govorili o tem, kar so prebrali; se igrali besedne igre; pisali črke ali besede; glasno brali znake ali napise. Na mednarodni ravni je zelo nizek odstotek otrok, katerih starši so poročali, da omenjenih aktivnosti s svojimi otroki pred vstopom v šolo niso počeli nikoli ali skoraj nikoli (3 % učencev na mednarodni ravni in 1 % učencev v Sloveniji). Tudi za to lestvico sta bili oblikovani dve presečni vrednosti, vrednost 10,7 med pogosto in včasih ter vrednost

Tabela 3.1 · Pogostost aktivnosti pred vstopom v šolo (v odstotkih otrok)

Preden je vaš otrok začel obiskovati 1. razred OŠ, kako pogosto ste vi ali kdo drug doma z njim počeli naslednje?	Pogosto	Včasih	Nikoli ali skoraj nikoli
Brali knjige	69 (0,9)	30 (0,9)	1 (0,2)
Pripovedovali zgodbe	51 (1,0)	46 (1,0)	3 (0,3)
Peli pesmice	61 (0,9)	35 (0,9)	4 (0,3)
Se igrali abecedo (npr. s kockami, na katerih so napisane črke)	33 (0,7)	50 (0,8)	17 (0,8)
Govorili o stvareh, ki jih počnete	79 (0,9)	20 (0,9)	1 (0,1)
Govorili o tem, kar ste prebrali	45 (0,9)	48 (0,9)	6 (0,5)
Se igrali besedne igre	42 (0,8)	51 (0,8)	7 (0,5)
Pisali črke ali besede	42 (0,8)	45 (0,8)	13 (0,8)
Glasno brali znake ali napise	50 (0,9)	42 (0,8)	8 (0,6)
Govorili rime ali peli pesmi, povezane s štetjem	34 (0,8)	50 (0,9)	16 (0,7)
Se igrali z igračami s številkami (npr. kocke s številkami)	43 (0,9)	47 (0,9)	10 (0,6)
Šteli različne predmete	67 (1,0)	31 (0,9)	2 (0,2)
Se igrali igre z liki in s telesi (npr. razvrščanje predmetov ali kock po obliki, sestavljanke)	56 (0,8)	38 (0,8)	6 (0,4)
Se igrali z lego kockami ali drugimi konstrukcijskimi igračami	79 (0,8)	19 (0,8)	2 (0,2)
Se igrali namizne igre ali kartali	58 (0,9)	39 (0,9)	3 (0,3)
Pisali števila	38 (0,9)	50 (1,0)	12 (0,7)
Risali oblike	47 (1,0)	47 (0,9)	7 (0,5)
Merili ali tehtali stvari (npr. pri kuhanju)	18 (0,9)	56 (0,9)	26 (0,9)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

6,2 med nikoli ali skoraj nikoli ter včasih. V Sloveniji ima večina otrok starše, ki so poročali, da so aktivnosti zgodnjega opismenjevanja s svojimi otroki izvajali včasih (vendar je vrednost lestvice za Slovenijo precej na meji s pogosto). Iz slike prav tako razberemo, da je povprečni bralni dosežek učencev, katerih starši so poročali, da nikoli ali skoraj nikoli niso izvajali omenjenih aktivnosti, precej nižji kot pri tistih učencih, katerih starši so poročali, da so to počeli včasih ali pogosto. Prav tako je razlika v povprečnem bralnem dosežku otrok, katerih starši so poročali, da so slednje počeli pogosto, napram otrokom, katerih starši so slednje

Slika 3.5 • Zgodnje opismenjevanje doma pred osnovno šolo

Država		Pogosto		Včasih		Nikoli ali skoraj nikoli		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Kazahstan		66 (0,9)	510 (2,7)	34 (0,9)	496 (3,6)	0 ~	~ ~	11,3 (0,04)
Ruska federacija		64 (1,3)	573 (3,1)	35 (1,2)	558 (4,9)	1 ~	~ ~	11,3 (0,07)
Severna Irska	s	64 (0,9)	584 (3,2)	35 (0,9)	565 (3,9)	1 ~	~ ~	11,5 (0,04)
Gruzija		59 (1,1)	501 (2,8)	40 (1,1)	489 (3,1)	1 ~	~ ~	11,0 (0,05)
Hrvaška		58 (1,1)	569 (2,8)	42 (1,1)	543 (3,0)	0 ~	~ ~	11,0 (0,05)
Malta	r	57 (1,2)	532 (3,5)	42 (1,2)	512 (2,9)	0 ~	~ ~	11,1 (0,05)
Albanija		57 (1,5)	528 (3,5)	41 (1,4)	498 (4,0)	2 ~	~ ~	10,9 (0,08)
Uzbekistan		57 (1,7)	445 (3,1)	43 (1,7)	427 (3,4)	0 ~	~ ~	10,8 (0,06)
Irska		56 (1,1)	592 (2,6)	43 (1,0)	569 (2,8)	1 ~	~ ~	11,0 (0,05)
Kosovo		55 (1,3)	434 (3,8)	44 (1,3)	410 (3,4)	1 ~	~ ~	10,8 (0,04)
Črna gora		55 (0,9)	499 (2,0)	45 (0,9)	474 (2,0)	0 ~	~ ~	10,9 (0,03)
Severna Makedonija		55 (1,2)	455 (5,1)	43 (1,2)	435 (6,0)	2 ~	~ ~	10,9 (0,09)
Srbija		54 (1,2)	525 (3,5)	46 (1,2)	503 (3,2)	0 ~	~ ~	10,8 (0,05)
Poljska		53 (0,9)	559 (2,5)	47 (1,0)	541 (2,8)	0 ~	~ ~	10,8 (0,04)
Španija		52 (0,8)	535 (2,1)	47 (0,8)	510 (2,8)	1 ~	~ ~	10,7 (0,03)
Italija		52 (0,9)	547 (2,5)	47 (0,9)	531 (2,4)	1 ~	~ ~	10,7 (0,03)
Ciper		51 (0,6)	527 (3,1)	48 (0,7)	501 (3,2)	1 ~	~ ~	10,7 (0,03)
Slovaška republika		49 (1,1)	541 (2,9)	49 (1,2)	527 (3,4)	2 ~	~ ~	10,5 (0,07)
Slovenija		**49 (1,0)**	**531 (2,4)**	**51 (1,0)**	**516 (2,2)**	**1 ~**	**~ ~**	**10,6 (0,04)**
Latvija		48 (1,1)	538 (3,2)	51 (1,1)	522 (3,4)	1 ~	~ ~	10,5 (0,04)
Izrael ⋈	s	47 (1,0)	527 (2,8)	52 (1,0)	504 (3,5)	1 ~	~ ~	10,6 (0,04)
Madžarska	r	47 (1,0)	551 (4,1)	52 (1,0)	538 (4,2)	1 ~	~ ~	10,5 (0,03)
Češka republika		46 (0,8)	550 (2,7)	54 (0,8)	541 (2,3)	0 ~	~ ~	10,5 (0,03)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	42 (0,7)	522 (2,8)	56 (0,7)	483 (2,4)	2 ~	~ ~	10,3 (0,03)
Bolgarija		41 (1,1)	569 (2,8)	50 (1,1)	531 (3,8)	9 (1,2)	457 (9,3)	9,9 (0,09)
Francija		41 (0,9)	531 (2,7)	57 (0,9)	510 (2,8)	2 ~	~ ~	10,2 (0,04)
Danska		41 (0,9)	551 (2,6)	58 (0,9)	534 (2,5)	1 ~	~ ~	10,3 (0,04)
Nemčija	s	40 (1,1)	548 (3,5)	59 (1,1)	535 (3,1)	1 ~	~ ~	10,3 (0,04)
Norveška (5)		39 (0,7)	556 (2,5)	59 (0,7)	535 (2,1)	1 ~	~ ~	10,2 (0,03)
Savdska Arabija	r	39 (1,0)	463 (4,5)	58 (1,1)	448 (3,8)	3 (0,4)	462 (12,1)	10,2 (0,05)
Južna Afrika ⋈	r	38 (0,9)	319 (5,8)	58 (0,8)	284 (5,3)	4 (0,5)	233 (11,1)	10,1 (0,05)
Bahrajn		38 (0,7)	489 (3,6)	60 (0,7)	447 (3,3)	2 ~	~ ~	10,1 (0,03)
Švedska	s	38 (1,1)	569 (3,3)	61 (1,1)	551 (3,0)	1 ~	~ ~	10,2 (0,04)
Avstrija		37 (0,9)	547 (2,7)	61 (0,9)	525 (2,4)	1 ~	~ ~	10,1 (0,04)
Portugalska		37 (0,9)	536 (2,4)	62 (0,9)	514 (2,2)	1 ~	~ ~	10,1 (0,03)
Azerbajdžan		36 (1,0)	459 (4,4)	62 (1,0)	431 (4,0)	2 ~	~ ~	10,1 (0,05)
Singapur		35 (0,8)	613 (2,8)	62 (0,8)	582 (3,5)	4 (0,3)	553 (7,3)	10,0 (0,04)
Oman		34 (1,0)	456 (4,7)	65 (1,0)	420 (3,8)	2 ~	~ ~	10,0 (0,04)
Katar	r	33 (1,0)	513 (5,3)	65 (1,0)	488 (4,4)	2 ~	~ ~	9,9 (0,04)
Finska		33 (0,7)	565 (2,4)	66 (0,7)	547 (2,5)	1 ~	~ ~	10,0 (0,02)
Turčija		31 (1,1)	532 (3,7)	57 (1,2)	497 (3,1)	13 (1,6)	422 (6,7)	9,3 (0,12)
Belgija (francoski del)	r	30 (1,0)	514 (3,2)	67 (1,0)	494 (3,2)	2 ~	~ ~	9,8 (0,04)
Brazilija ⋈		30 (1,0)	456 (5,2)	63 (1,2)	417 (5,2)	7 (0,9)	361 (23,4)	9,6 (0,06)
Jordanija		29 (1,0)	406 (5,5)	66 (0,9)	375 (6,3)	5 (0,6)	331 (11,4)	9,6 (0,06)
Belgija (flamski del)		27 (0,8)	525 (2,8)	71 (0,9)	511 (2,5)	2 ~	~ ~	9,6 (0,04)
Egipt		27 (1,3)	400 (7,0)	67 (1,3)	377 (5,3)	7 (0,7)	348 (13,0)	9,4 (0,07)
Islamska republika Iran ⋈		24 (1,1)	434 (5,2)	71 (1,2)	412 (4,9)	5 (0,9)	338 (21,3)	9,4 (0,07)
Kitajski Tajpej		18 (0,5)	567 (3,0)	76 (0,6)	541 (2,2)	6 (0,4)	514 (5,8)	9,1 (0,03)
Posebna upravna regija Hongkong		16 (0,8)	591 (3,4)	81 (0,8)	571 (2,8)	3 (0,3)	560 (7,3)	9,2 (0,04)
Maroko		13 (0,7)	410 (5,6)	67 (1,4)	377 (5,3)	19 (1,6)	333 (7,3)	8,2 (0,10)
Posebna upravna regija Makao		10 (0,4)	547 (3,1)	85 (0,4)	535 (1,4)	5 (0,3)	523 (6,1)	8,7 (0,02)
Mednarodno povprečje		**42 (0,1)**	**518 (0,5)**	**55 (0,1)**	**495 (0,5)**	**3 (0,1)**	**418 (3,4)**	
Nova Zelandija	x	59 (1,1)	556 (3,7)	40 (1,1)	523 (4,2)	1 ~	~ ~	11,2 (0,05)
Nizozemska	x	39 (1,3)	549 (3,3)	60 (1,4)	539 (3,3)	1 ~	~ ~	10,2 (0,05)
Litva	y	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Avstralija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Anglija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Združene države Amerike		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke								
Mesto Moskva, Ruska federacija		71 (0,7)	602 (2,1)	28 (0,7)	591 (2,6)	0 ~	~ ~	11,6 (0,03)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	s	69 (1,3)	542 (3,8)	30 (1,3)	517 (5,5)	0 ~	~ ~	11,8 (0,07)
Alberta, Kanada	s	57 (1,7)	564 (3,6)	43 (1,6)	550 (4,3)	1 ~	~ ~	11,0 (0,07)
Britanska Kolumbija, Kanada	s	55 (1,5)	563 (4,1)	44 (1,4)	545 (4,1)	1 ~	~ ~	11,0 (0,07)
Quebec, Kanada	r	47 (0,9)	566 (3,2)	53 (0,9)	554 (3,4)	1 ~	~ ~	10,5 (0,04)
Abu Dabi, ZAE	s	38 (0,9)	494 (4,1)	60 (0,9)	452 (3,9)	3 (0,3)	371 (18,2)	10,1 (0,04)
Južna Afrika (6) ⋈	r	32 (1,3)	419 (6,5)	63 (1,3)	379 (5,3)	4 (0,5)	359 (17,5)	9,8 (0,07)
Dubaj, ZAE	x	47 (1,0)	583 (2,6)	52 (1,0)	550 (2,7)	1 ~	~ ~	10,5 (0,04)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 3.2 • Kakovost izvedbe zgodnjih nalog opismenjevanja ob vstopu v OŠ (poročanje staršev; v odstotkih otrok)

Ko je vaš otrok vstopil v 1. razred, kako dobro je znal naslednje?	Zelo dobro	Še kar dobro	Ne preveč dobro	Sploh ne
Poznal je večino črk	38 (0,8)	34 (0,8)	21 (0,7)	7 (0,6)
Prebral je nekaj besed	18 (0,7)	27 (0,8)	30 (0,7)	25 (0,9)
Bral je stavke	9 (0,5)	14 (0,5)	26 (0,7)	51 (0,8)
Prebral je zgodbo	5 (0,4)	10 (0,5)	20 (0,7)	65 (0,6)
Pisal je črke	23 (0,8)	36 (0,9)	29 (0,8)	12 (0,8)
Napisal je svoje ime	71 (0,9)	23 (0,7)	5 (0,4)	1 (0,2)
Napisal je nekaj drugih besed, ne le svojega imena	33 (0,9)	29 (0,9)	23 (0,7)	15 (0,9)

počeli včasih (v mednarodnem povprečju pa tudi če pogledamo Slovenijo, je opaziti te razlike v povprečnem bralnem dosežku).

Starše smo tudi povprašali, kako dobro je njihov otrok, ko je vstopil v 1. razred, poznal večino črk, prebral nekaj besed, bral stavke, pisal črke itd. Rezultati za Slovenijo so predstavljeni v tabeli 3.2.

Iz tabele 3.2 vidimo, da so starši večine otrok poročali da je otrok ob vstopu v OŠ zelo dobro ali še kar dobro poznal večino črk (38 % učencev ima starše, ki so poročali, da je njihov otrok večino črk poznal zelo dobro, 34 % učencev pa starše, ki so poročali, da še kar dobro). Kot vidimo je večina otrok znala tudi napisati svoje ime. Malo otrok pa je ob vstopu v šolo zelo ali še kar dobro bralo stavke (9 in 14 % otrok) ali zelo dobro ali še kar dobro znalo prebrati zgodbo.

Iz slike 3.6 vidimo mednarodne rezultate poročanja staršev o deležu otrok glede kakovosti izvedbe nalog zgodnjega opismenjevanja, in sicer ob vstopu v osnovno šolo. Lestvica ima tri kategorije (Zelo dobro, Zmerno dobro, Slabo) in je oblikovana iz naslednjih spremenljivk: otrok je poznal večino črk; prebral nekaj besed; bral stavke; prebral zgodbo; pisal črke; napisal je nekaj drugih besed, ne le svojega imena. Tudi za to lestvico sta bili oblikovani dve presečni vrednosti, in sicer vrednost 11,6, ki ločuje zelo dobro in zmerno dobro, ter vrednost 9,5, ki ločuje slabo in zmerno dobro. Iz slike vidimo, da je Slovenija glede na vrednost povprečne lestvice uvrščena precej nizko, in sicer v kategorijo Slabo. Starši 61 % učencev so namreč poročali, da je otrok ob vstopu v osnovno šolo omenjene aktivnosti (ki tvorijo lestvico) opravljal slabo. Na mednarodni ravni je delež otrok precej nižji, in sicer 34 %. V povprečju sodelujočih držav se izkazuje podoben odstotek učencev, ki so lahko opravili zgodnje naloge opismenjevanja ob vstopu v 1. razred »zelo dobro« (31 %), »dobro« (35 %) ali »slabo« (34 %). In kot rečeno, tukaj se Slovenija precej razlikuje. »Zelo dobro« je slednje opravilo (po mnenju staršev) le 14 % učencev in »dobro« le 26. To je pomembno, kajti v mednarodnem povprečju so učenci, ki so na začetku osnovne šole ob vstopu v šolo znali »zelo dobro« reševati naloge zgodnjega opismenjevanja, imeli v četrtem razredu višje povprečne bralne dosežke (525 točk) kot učenci, ki so naloge zgodnjega opismenjevanja opravljali že celo »srednje dobro« (500 točk). Učenci v kategoriji Slabo so imeli najnižji povprečni dosežek (478 točk). Tudi v Sloveniji se dosežki otrok, v vsaki posamezni kategoriji kakovosti opravljanja zgodnjih nalog opismenjevanja, razlikujejo kasneje, pri povprečnem bralnem dosežku v četrtem razredu.

V raziskavi PIRLS zbiramo podatke tudi o tem, kako radi berejo starši. Slednje se lahko namreč prenaša tudi na odnos do branja njihovih otrok.

Iz slike 3.7 vidimo razporeditev držav glede na to, kako radi berejo starši otrok, vključenih v PIRLS. Lestvica je sestavljena iz spremenljivk dveh vprašanj v Vprašalniku za starše: 1. kako pogosto starši doma berejo za zabavo, in 2. strinjanje oziroma nestrinjanje s trditvami, da berejo le, če morajo (upoštevana je bila obrnjena vrednost); se radi pogovarjajo o tem, kar berejo; radi berejo v prostem času; berejo le zato, da se o čem informirajo (upoštevana je bila obrnjena vrednost); branje je pri njih doma pomembna dejavnost; radi bi imeli več časa za branje; v branju uživajo; branje je eden njihovih najljubših hobijev. Rezultati kažejo na pozitivno povezavo med veseljem staršev do branja in višjimi bralnimi dosežki njihovih otrok v četrtem razredu. V državah, ki so sodelovale v PIRLS 2021, je v povprečju 31 % učencev, katerih starši »zelo radi« berejo (pri nas je takšnih učencev 26 %). Ti učenci so imeli višji povprečni bralni dosežek (526 točk, v Sloveniji 544 točk) kot

Slika 3.6 • Kakovost izvedbe zgodnjih nalog opismenjevanja ob vstopu v OŠ

Država		Zelo dobro		Zmerno dobro		Slabo		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Irska		60 (1,0)	602 (2,5)	30 (0,8)	561 (3,6)	10 (0,6)	521 (5,3)	11,9 (0,04)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	56 (0,7)	523 (2,3)	31 (0,5)	482 (3,1)	13 (0,4)	440 (4,5)	11,7 (0,03)
Bahrajn		54 (0,8)	484 (3,0)	31 (0,7)	452 (3,7)	15 (0,5)	402 (7,1)	11,5 (0,03)
Oman		53 (1,0)	457 (3,7)	34 (0,8)	413 (5,1)	13 (0,7)	370 (6,4)	11,5 (0,04)
Singapur		52 (1,1)	619 (2,3)	37 (0,8)	575 (3,5)	11 (0,6)	514 (5,7)	11,7 (0,04)
Uzbekistan		51 (1,3)	451 (2,9)	35 (0,9)	427 (3,6)	14 (0,9)	415 (5,1)	11,4 (0,06)
Katar	r	50 (1,3)	513 (5,1)	35 (1,0)	489 (4,8)	15 (0,8)	451 (7,4)	11,4 (0,05)
Kazahstan		49 (1,0)	514 (3,2)	34 (0,7)	501 (3,1)	17 (0,7)	492 (4,6)	11,3 (0,04)
Savdska Arabija	r	48 (1,0)	464 (4,0)	34 (1,0)	449 (4,3)	18 (0,8)	439 (5,3)	11,3 (0,04)
Poljska		47 (1,0)	570 (2,4)	35 (1,1)	541 (2,9)	17 (0,9)	518 (4,9)	11,3 (0,03)
Albanija		47 (1,7)	532 (3,2)	33 (1,2)	503 (4,3)	20 (1,6)	491 (6,1)	11,1 (0,08)
Posebna upravna regija Hongkong		46 (1,1)	596 (2,5)	43 (0,9)	565 (2,8)	11 (0,6)	525 (5,2)	11,4 (0,04)
Hrvaška		44 (1,2)	580 (2,6)	37 (1,2)	546 (3,0)	18 (1,0)	528 (3,6)	11,1 (0,04)
Španija		43 (0,9)	547 (2,4)	37 (0,8)	515 (2,6)	20 (0,9)	485 (2,9)	11,1 (0,04)
Jordanija		42 (1,3)	417 (5,4)	36 (1,1)	370 (6,2)	23 (1,2)	337 (8,6)	11,0 (0,07)
Latvija		41 (1,1)	562 (2,7)	39 (1,1)	520 (3,7)	20 (0,9)	483 (5,6)	11,1 (0,04)
Kosovo		41 (1,2)	434 (3,3)	39 (1,1)	420 (4,1)	19 (0,9)	406 (4,8)	11,1 (0,05)
Egipt		38 (1,7)	402 (5,5)	40 (1,4)	374 (6,1)	22 (1,4)	359 (8,6)	10,8 (0,07)
Izrael ⋈	s	35 (1,1)	521 (3,9)	34 (0,8)	513 (3,6)	30 (1,0)	510 (3,7)	10,6 (0,05)
Srbija		35 (1,1)	539 (3,6)	41 (1,0)	508 (3,2)	24 (1,1)	492 (4,3)	10,7 (0,05)
Južna Afrika ⋈	r	33 (0,9)	329 (6,0)	40 (0,8)	304 (5,9)	27 (0,8)	248 (5,8)	10,7 (0,04)
Ciper		32 (0,6)	537 (3,3)	35 (0,6)	511 (2,8)	33 (0,7)	496 (4,0)	10,5 (0,03)
Azerbajdžan	r	32 (1,1)	466 (4,5)	36 (1,0)	444 (4,9)	32 (1,2)	418 (4,7)	10,4 (0,06)
Švedska	s	31 (1,0)	588 (3,7)	38 (0,9)	556 (3,5)	31 (1,2)	529 (3,5)	10,6 (0,05)
Kitajski Tajpej		31 (0,7)	570 (2,1)	50 (0,8)	543 (2,5)	19 (0,6)	508 (3,8)	10,9 (0,02)
Maroko		30 (1,3)	421 (6,1)	35 (1,3)	369 (4,6)	35 (1,8)	338 (6,7)	10,1 (0,12)
Danska		28 (0,8)	572 (2,9)	41 (0,8)	541 (2,6)	31 (0,8)	514 (2,9)	10,5 (0,03)
Ruska federacija		28 (1,3)	594 (3,4)	37 (1,1)	569 (4,7)	35 (1,8)	545 (4,9)	10,3 (0,09)
Finska		28 (0,6)	587 (2,5)	29 (0,7)	553 (2,9)	44 (0,8)	530 (2,6)	10,2 (0,03)
Severna Makedonija		28 (1,1)	453 (7,1)	38 (1,3)	452 (5,5)	34 (1,3)	434 (6,0)	10,3 (0,06)
Malta	r	27 (1,0)	548 (4,1)	39 (1,0)	526 (3,7)	34 (1,2)	502 (3,4)	10,3 (0,05)
Gruzija		26 (1,1)	513 (3,5)	31 (0,8)	499 (3,0)	43 (1,3)	488 (3,4)	9,9 (0,06)
Bolgarija		25 (0,9)	574 (4,3)	33 (1,1)	557 (3,4)	42 (1,4)	509 (4,3)	9,9 (0,09)
Islamska republika Iran ⋈		25 (1,0)	435 (5,4)	35 (1,0)	411 (5,1)	40 (1,2)	403 (6,7)	10,0 (0,06)
Brazilija ⋈		24 (1,0)	475 (7,1)	34 (1,0)	441 (5,9)	42 (1,0)	385 (7,6)	10,0 (0,05)
Črna gora		23 (0,7)	512 (2,7)	38 (0,7)	490 (2,5)	39 (0,8)	473 (2,3)	10,0 (0,03)
Posebna upravna regija Makao		23 (0,6)	565 (2,3)	53 (0,7)	538 (1,6)	24 (0,6)	503 (2,3)	10,5 (0,02)
Turčija		22 (1,2)	521 (3,5)	24 (1,1)	501 (3,8)	54 (1,8)	488 (5,1)	9,2 (0,13)
Francija		22 (0,8)	539 (3,6)	43 (0,8)	520 (2,8)	35 (0,8)	504 (3,2)	10,2 (0,03)
Češka republika		19 (0,8)	567 (3,1)	33 (0,8)	540 (2,9)	48 (0,9)	540 (2,8)	9,7 (0,04)
Portugalska		14 (0,7)	546 (3,3)	35 (0,7)	524 (2,1)	51 (0,8)	513 (2,6)	9,6 (0,03)
Slovenija		**14 (0,6)**	**561 (2,9)**	**26 (0,8)**	**531 (2,9)**	**61 (0,8)**	**512 (2,2)**	**9,1 (0,04)**
Italija		13 (0,5)	559 (3,2)	35 (0,8)	540 (2,7)	52 (0,9)	534 (2,5)	9,5 (0,03)
Avstrija		13 (0,6)	541 (5,6)	26 (0,9)	529 (2,9)	62 (0,9)	533 (2,2)	9,2 (0,04)
Norveška (5)		12 (0,5)	577 (4,3)	29 (0,8)	553 (2,6)	59 (0,8)	531 (2,2)	9,3 (0,03)
Belgija (francoski del)	r	11 (0,6)	516 (4,4)	34 (1,0)	501 (3,2)	55 (1,2)	494 (3,6)	9,4 (0,04)
Slovaška republika		10 (0,8)	549 (11,4)	19 (0,8)	537 (4,0)	71 (1,0)	529 (2,8)	8,7 (0,06)
Belgija (flamski del)		10 (0,4)	519 (4,8)	29 (0,8)	512 (3,2)	61 (0,8)	516 (2,3)	9,1 (0,04)
Nemčija	s	9 (0,6)	556 (6,5)	24 (0,9)	539 (3,9)	67 (1,1)	538 (2,9)	9,0 (0,04)
Madžarska	r	9 (0,5)	571 (7,2)	16 (0,7)	544 (5,7)	75 (0,8)	542 (3,4)	8,1 (0,04)
Mednarodno povprečje		**31 (0,1)**	**525 (0,6)**	**35 (0,1)**	**500 (0,5)**	**34 (0,1)**	**478 (0,7)**	
Nova Zelandija	x	23 (1,1)	561 (5,3)	34 (1,1)	546 (5,0)	43 (1,0)	529 (4,2)	10,0 (0,05)
Nizozemska	x	12 (0,9)	569 (5,2)	33 (1,6)	547 (3,6)	54 (1,8)	533 (3,6)	9,5 (0,06)
Litva	y	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Avstralija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Anglija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Severna Irska		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Združene države Amerike		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke								
Abu Dabi, ZAE	s	53 (1,1)	497 (3,7)	33 (0,9)	447 (6,1)	14 (0,6)	399 (7,2)	11,6 (0,04)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	s	43 (1,8)	561 (4,0)	39 (1,7)	526 (4,4)	18 (0,9)	487 (7,9)	11,2 (0,05)
Mesto Moskva, Ruska federacija		39 (1,0)	621 (2,3)	41 (0,8)	594 (2,2)	21 (0,7)	566 (2,6)	11,0 (0,04)
Južna Afrika (6) ⋈	r	37 (1,2)	414 (5,6)	41 (0,9)	392 (5,3)	22 (0,9)	356 (6,3)	10,9 (0,05)
Britanska Kolumbija, Kanada	s	36 (1,5)	582 (4,6)	40 (1,1)	553 (3,9)	24 (1,3)	520 (5,2)	10,9 (0,06)
Alberta, Kanada	s	33 (1,5)	582 (4,0)	40 (1,6)	553 (4,1)	27 (1,3)	537 (5,3)	10,7 (0,05)
Quebec, Kanada	r	21 (1,1)	580 (4,0)	40 (1,2)	561 (3,3)	39 (1,3)	548 (3,9)	10,1 (0,05)
Dubaj, ZAE	x	56 (0,9)	581 (2,8)	33 (1,0)	551 (3,0)	12 (0,7)	532 (5,6)	11,7 (0,04)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

52 % učencev, katerih starši berejo »nekoliko radi« (v mednarodnem povprečju so ti učenci dosegli 498 točk, v Sloveniji 520). Po drugi strani je imelo 17 % učencev starše, ki branja »ne marajo«. Dosežki teh učencev so bili najnižji, in sicer mednarodno 479 točk, v Sloveniji 501 točko. Kako radi berejo starši učencev, vključenih v PIRLS, vidimo tudi iz povprečne vrednosti lestvice. Tudi za to lestvico sta bili oblikovani dve presečni vrednosti, in sicer 10,4, ki loči kategorijo Zelo radi berejo napram Nekoliko radi berejo, in vrednost 8,1, ki loči kategoriji Ne marajo branja ter Nekoliko radi berejo. Vrednost lestvice za Slovenijo je 9,4, kar pomeni kategorijo otrok, katerih starši nekoliko radi berejo.

Slika 3.7 • Interes staršev za branje

Država		Zelo radi berejo		Nekoliko radi berejo		Ne marajo branja		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Srbija		51 (1,2)	532 (3,0)	39 (1,1)	497 (3,6)	10 (1,0)	492 (6,5)	10,4 (0,05)
Črna gora		51 (0,8)	505 (2,1)	43 (0,7)	472 (2,3)	6 (0,4)	455 (5,4)	10,5 (0,03)
Azerbajdžan		46 (1,1)	451 (4,2)	46 (1,1)	437 (4,5)	8 (0,6)	409 (7,6)	10,4 (0,04)
Gruzija		44 (1,0)	511 (3,0)	50 (1,0)	486 (3,0)	6 (0,6)	471 (12,9)	10,2 (0,04)
Kosovo		42 (1,3)	441 (3,7)	53 (1,2)	410 (3,6)	5 (0,6)	385 (7,6)	10,3 (0,04)
Irska		42 (1,2)	599 (2,7)	42 (1,1)	574 (2,8)	16 (0,7)	555 (3,8)	10,0 (0,05)
Italija		41 (1,0)	553 (2,6)	45 (0,8)	531 (2,4)	13 (0,6)	520 (3,2)	10,1 (0,04)
Severna Makedonija		41 (1,2)	467 (4,7)	49 (1,1)	432 (5,5)	10 (1,0)	406 (10,2)	10,1 (0,08)
Bolgarija		41 (1,3)	570 (3,2)	41 (1,2)	537 (4,0)	18 (1,4)	481 (7,0)	9,8 (0,07)
Španija		40 (0,9)	540 (2,7)	44 (0,8)	517 (2,4)	16 (0,6)	498 (3,3)	10,0 (0,03)
Uzbekistan		39 (1,4)	449 (3,1)	57 (1,3)	431 (3,2)	4 (0,3)	404 (8,8)	10,3 (0,04)
Severna Irska	s	39 (1,1)	595 (3,9)	42 (1,2)	569 (4,0)	19 (0,9)	556 (5,0)	9,8 (0,05)
Danska		39 (1,0)	557 (2,6)	42 (0,9)	539 (2,6)	19 (0,7)	514 (3,4)	9,8 (0,04)
Finska		38 (0,8)	573 (2,6)	44 (0,8)	547 (2,6)	18 (0,8)	522 (3,2)	9,9 (0,04)
Malta	r	37 (1,0)	539 (3,7)	47 (1,0)	515 (2,7)	15 (0,9)	514 (4,8)	9,8 (0,04)
Ciper		37 (0,8)	535 (3,5)	49 (0,9)	505 (2,9)	14 (0,6)	491 (4,2)	9,9 (0,03)
Poljska		36 (1,1)	566 (3,1)	47 (1,0)	546 (2,2)	17 (0,9)	529 (4,8)	9,8 (0,05)
Avstrija		36 (1,1)	559 (2,5)	44 (1,1)	524 (2,6)	20 (0,8)	504 (3,4)	9,7 (0,05)
Albanija		35 (1,4)	535 (3,6)	56 (1,3)	504 (3,5)	9 (1,2)	493 (7,6)	10,0 (0,05)
Švedska	s	34 (1,2)	575 (3,7)	50 (1,1)	551 (3,6)	16 (0,8)	541 (4,0)	9,7 (0,04)
Nemčija	s	33 (1,0)	562 (3,4)	47 (1,0)	540 (3,4)	20 (0,9)	504 (4,6)	9,6 (0,04)
Češka republika		33 (0,9)	564 (2,9)	45 (0,8)	543 (2,8)	22 (0,7)	522 (3,1)	9,6 (0,04)
Norveška (5)		32 (1,0)	560 (2,4)	48 (0,9)	540 (2,5)	19 (0,8)	520 (2,7)	9,6 (0,04)
Slovaška republika		32 (1,0)	554 (3,1)	47 (1,3)	528 (3,1)	21 (1,6)	504 (6,6)	9,5 (0,09)
Izrael ⋈	s	32 (1,0)	542 (3,6)	51 (1,1)	503 (3,4)	17 (0,8)	497 (4,9)	9,7 (0,04)
Turčija		31 (1,2)	531 (3,2)	48 (1,4)	497 (3,4)	21 (1,8)	453 (6,4)	9,5 (0,09)
Madžarska	r	30 (0,9)	569 (3,6)	50 (1,0)	541 (4,3)	20 (1,0)	509 (6,0)	9,5 (0,04)
Portugalska		30 (0,9)	543 (2,2)	52 (0,8)	516 (2,4)	18 (0,6)	501 (3,5)	9,6 (0,03)
Belgija (francoski del)	r	28 (0,9)	529 (3,6)	48 (1,1)	496 (3,2)	24 (1,0)	470 (3,4)	9,3 (0,04)
Belgija (flamski del)		27 (1,0)	535 (2,6)	46 (0,9)	513 (2,8)	27 (0,9)	498 (2,9)	9,2 (0,05)
Bahrajn		27 (0,8)	488 (4,3)	60 (0,9)	458 (3,4)	14 (0,5)	427 (4,7)	9,6 (0,02)
Hrvaška		26 (1,3)	575 (3,3)	56 (1,0)	557 (2,8)	18 (1,2)	535 (4,0)	9,5 (0,05)
Slovenija		**26 (0,8)**	**544 (2,8)**	**57 (0,7)**	**520 (1,9)**	**17 (0,7)**	**501 (3,2)**	**9,4 (0,03)**
Latvija		24 (0,9)	553 (3,4)	54 (0,9)	529 (3,0)	22 (0,9)	507 (4,9)	9,3 (0,04)
Južna Afrika ⋈	r	24 (0,8)	342 (6,8)	62 (0,8)	283 (4,8)	15 (0,5)	270 (9,4)	9,6 (0,03)
Islamska republika Iran ⋈		24 (1,0)	449 (4,4)	62 (0,9)	405 (5,5)	14 (0,8)	385 (7,0)	9,5 (0,04)
Savdska Arabija	r	23 (0,8)	469 (4,6)	62 (1,0)	451 (3,8)	15 (0,8)	448 (5,7)	9,5 (0,04)
Katar	r	22 (0,9)	512 (5,6)	63 (1,2)	491 (4,7)	15 (0,9)	485 (6,2)	9,4 (0,03)
Francija		22 (0,8)	546 (3,1)	57 (0,9)	514 (2,8)	21 (0,7)	500 (3,4)	9,3 (0,03)
Oman		22 (0,9)	451 (6,0)	68 (1,0)	428 (3,8)	10 (0,6)	407 (8,7)	9,5 (0,03)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	21 (0,5)	534 (4,0)	65 (0,6)	491 (2,5)	13 (0,4)	488 (3,7)	9,5 (0,01)
Ruska federacija		21 (0,9)	587 (2,8)	58 (1,1)	566 (4,3)	21 (0,9)	550 (4,6)	9,2 (0,04)
Singapur		21 (0,6)	622 (3,4)	57 (0,7)	589 (3,2)	23 (0,6)	571 (3,8)	9,2 (0,03)
Maroko		20 (1,1)	410 (5,0)	53 (1,7)	377 (5,6)	27 (2,1)	338 (6,5)	9,1 (0,07)
Brazilija ⋈		19 (0,9)	456 (7,5)	51 (0,8)	423 (5,8)	29 (1,1)	401 (8,2)	9,0 (0,04)
Posebna upravna regija Makao		17 (0,6)	551 (2,5)	61 (0,7)	535 (1,6)	22 (0,6)	526 (2,2)	9,1 (0,02)
Kazahstan		17 (0,7)	527 (3,8)	70 (0,7)	501 (2,7)	13 (0,6)	493 (4,6)	9,4 (0,03)
Kitajski Tajpej		15 (0,6)	564 (3,3)	62 (0,8)	545 (2,2)	23 (0,8)	528 (3,3)	9,1 (0,03)
Jordanija		15 (0,9)	416 (6,4)	62 (1,2)	382 (5,8)	23 (1,2)	358 (8,2)	9,1 (0,04)
Posebna upravna regija Hongkong		14 (0,8)	592 (3,7)	63 (0,9)	573 (2,7)	24 (0,7)	567 (3,8)	9,0 (0,03)
Egipt		14 (0,7)	416 (7,4)	60 (1,4)	379 (5,7)	27 (1,5)	367 (7,7)	8,9 (0,04)
Mednarodno povprečje		**31 (0,1)**	**526 (0,5)**	**52 (0,1)**	**498 (0,5)**	**17 (0,1)**	**479 (0,8)**	
Nova Zelandija	x	44 (1,4)	563 (3,4)	40 (1,2)	532 (4,5)	17 (0,8)	508 (5,7)	10,0 (0,06)
Nizozemska	x	39 (1,2)	557 (3,3)	41 (1,3)	541 (3,6)	21 (1,2)	516 (4,5)	9,6 (0,06)
Litva	y	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Avstralija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Anglija ⋈		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Združene države Amerike		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke								
Alberta, Kanada	s	40 (2,0)	573 (4,1)	44 (1,7)	551 (3,8)	15 (1,1)	540 (7,3)	10,0 (0,08)
Britanska Kolumbija, Kanada	s	38 (1,7)	572 (3,8)	46 (1,2)	549 (4,7)	16 (1,3)	534 (5,4)	9,9 (0,07)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	s	38 (1,4)	549 (3,7)	45 (1,4)	529 (4,7)	18 (1,0)	515 (6,5)	9,9 (0,06)
Mesto Moskva, Ruska federacija		32 (0,8)	612 (2,1)	54 (0,7)	595 (2,3)	14 (0,7)	579 (3,9)	9,8 (0,03)
Quebec, Kanada	r	30 (1,3)	576 (4,1)	48 (1,0)	558 (3,0)	22 (1,1)	543 (3,7)	9,4 (0,06)
Južna Afrika (6) ⋈	r	22 (0,8)	436 (6,6)	62 (0,8)	380 (5,1)	16 (0,7)	366 (6,1)	9,5 (0,04)
Abu Dabi, ZAE	s	20 (0,7)	513 (6,1)	66 (1,0)	457 (4,1)	14 (0,6)	450 (6,7)	9,4 (0,02)
Dubaj, ZAE	x	26 (0,8)	594 (3,6)	60 (1,0)	555 (2,8)	14 (0,8)	555 (5,6)	9,6 (0,03)

4 • Šolska kompozicija, viri in klima

Šolsko okolje in organizacija šole lahko učinkujeta na enostavnost in učinkovitost doseganja kurikularnih ciljev. Pri tem je treba upoštevati, da nekaj, čemur bi lahko rekli učinkovita šola, ni nekaj, kar določajo posamezne karakteristike, temveč gre pri tem bolj za dobro upravljan integriran sistem, kjer posamezna dejavnost ali politika neposredno učinkuje na druge dele. Zato se raziskava PIRLS osredotoča na že raziskane kazalnike kakovosti šol in ti so:

- kompozicija šol glede na socialno-ekonomsko ozadje,
- poučevanje, ki ga je »omejevalo« pomanjkanja virov,
- delovni pogoji učiteljev in njihovo zadovoljstvo pri delu,
- poudarek šole na akademskem uspehu,
- varna in urejena šola z ustrezno disciplino.

Vsi ti našteti kazalniki tvorijo t. i. šolski kontekst. A v nacionalnem poročilu tega ne obravnavamo skupaj, temveč smo kazalnike razdelili na različne dele. Nekaj teh rezultatov smo že predstavili v prejšnjih poglavjih in jih zato tukaj ponovno ne navajamo.

Ker je jasno, da je učinkovito učenje odvisno tudi od tega, ali so četrtošolci ob učenju utrujeni ali ne, ali prihajajo zjutraj v šolo lačni ali ne, so v šoli nadlegovani itd., se najprej posvetimo temu.

4.1 • Stališča staršev in otrok o šoli

Iz slike 4.1 vidimo porast deleža učencev, ki poročajo o občutkih utrujenosti in lakote vsak dan ali skoraj vsak dan, ko pridejo v šolo. Delež učencev, ki poročajo, da prihajajo v šolo utrujeni vsak dan ali skoraj vsak dan, se je namreč med letoma 2016 in 2021 na mednarodni ravni povečal za 7 odstotnih točk (na 39 % učencev). Za 10 odstotnih točk se je povečal delež četrtošolcev, ki so poročali, da pridejo v šolo lačni vsak dan ali skoraj vsak dan, in sicer na 36 %.

Slika 4.1 • Mednarodni trendi (2016–2021) za učence, ki poročajo, da prihajajo v šolo lačni ali utrujeni

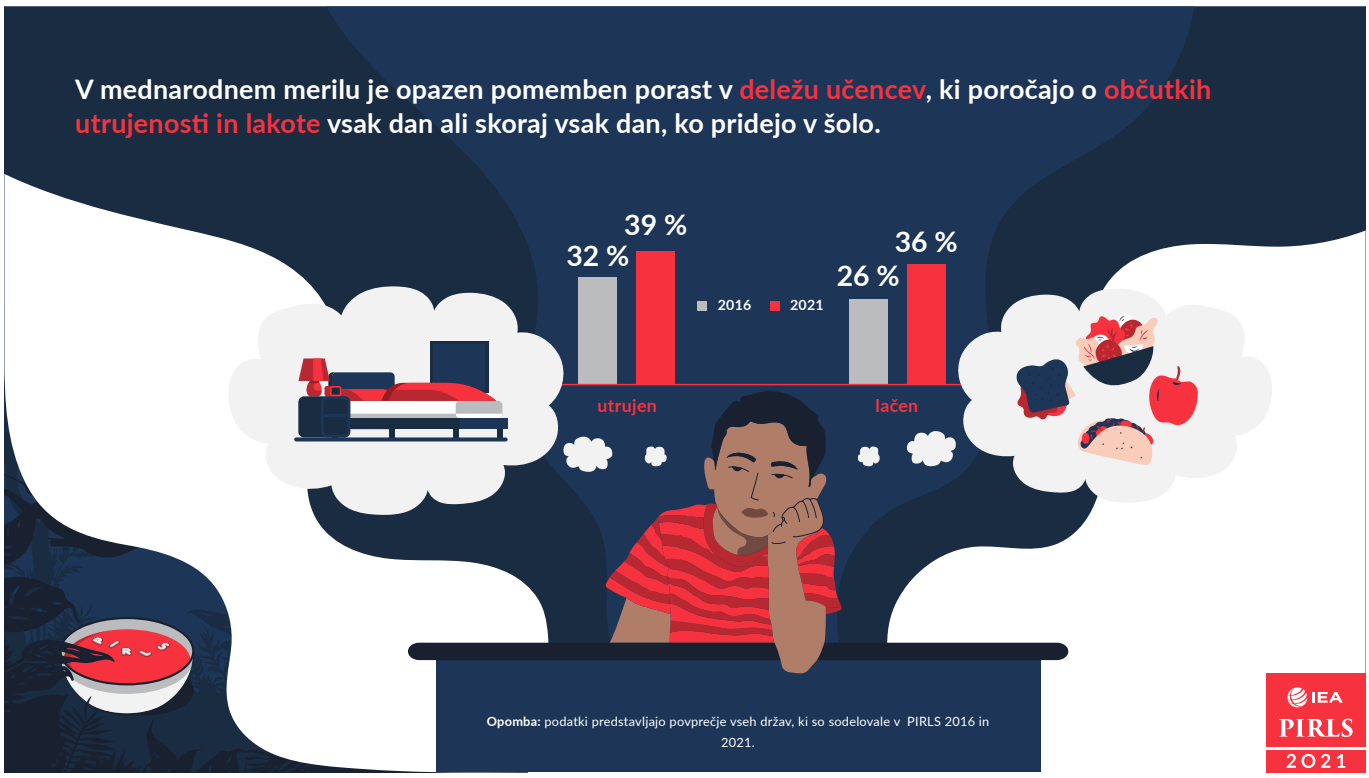

Tabela 4.1 • Počutje zjutraj v šoli (utrujenost, lakota; v odstotkih)

Kako pogosto se tako počutiš, ko prideš zjutraj v šolo?	Vsak dan	Skoraj vsak dan	Včasih	Nikoli
Utrujen/a sem.	26 (0,8)	20 (0,6)	45 (1,0)	9 (0,5)
Lačen/-a sem.	25 (0,9)	15 (0,6)	38 (0,7)	23 (0,9)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 4.2 • Pripadnost učencev šoli (v odstotkih)

Kaj meniš o svoji šoli?	Zelo se strinjam	Strinjam se	Ne strinjam se	Sploh se ne strinjam
Rad/a sem v šoli.	37 (0,9)	42 (0,9)	11 (0,6)	11 (0,7)
V šoli se počutim varno.	56 (1,1)	33 (0,9)	6 (0,5)	4 (0,4)
Čutim, da pripadam tej šoli.	56 (0,9)	31 (0,7)	8 (0,4)	6 (0,5)
Učiteljice in učitelji so do mene pravični.	64 (1,1)	28 (0,8)	5 (0,4)	4 (0,5)
Ponosna/-en sem, da hodim na to šolo.	64 (1,1)	27 (0,9)	4 (0,4)	4 (0,5)
V tej šoli imam prijatelje ali prijateljice.	86 (0,5)	11 (0,5)	1 (0,2)	2 (0,2)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Oglejmo si te rezultate, tudi v perspektivi trendov, podrobneje za Slovenijo.

Iz tabele 4.1 vidimo, da se več kot četrtina učencev (četrtošolcev) v Sloveniji zjutraj, ko pridejo v šolo, počuti utrujene ali lačne, in to prav vsak dan pouka. Vsak dan ali skoraj vsak dan se počuti utrujene okoli 46 % učencev, in lačne okoli 40 %. Le 9 % učencev zjutraj, ko pridejo v šolo, nikoli ni utrujenih, in le 23 % jih ni nikoli lačnih. Tudi deleža učencev, ki včasih pridejo v šolo lačni ali utrujeni, sta ogromni. Skratka, če primerjamo te podatke z mednarodnimi, lahko rečemo, da je nekaj več odstotnih točk naših učencev utrujenih ali lačnih vsak dan ali skoraj vsak dan, kot to velja za mednarodno povprečje.

Iz slike 4.2 vidimo, da se delež učencev (četrtošolcev), ki v šolo nikoli ne pridejo utrujeni, ni spremenil. Se je pa v letu 2021 povečal delež učencev, ki v šolo utrujeni prihajajo vsak dan (in sicer za malo več kot 8 odstotnih točk, je pa razlika statistično značilna), in nekoliko zmanjšal delež učencev, ki v šolo pridejo utrujeni včasih.

Iz slike 4.3 vidimo prav tako pomembne razlike v trendih deleža četrtošolcev, ki zjutraj v šolo prihajajo lačni. Delež učencev, ki so poročali, da zjutraj v šolo nikoli ne pridejo lačni, se je s 34 % v letu 2016 zmanjšal na 23 v letu 2021. Delež tistih, ki v šolo pridejo lačni včasih, se je prav tako zmanjšal, in sicer za 4 odstotne točke. Vendar je največja razlika ravno pri skupini učencev, ki so poročali, da v šolo pridejo lačni prav vsak dan. Pri tej skupini se je delež povečal s 13 % (leta 2016) na četrtino, se pravi na 25 % učencev v letu 2021. Nenazadnje pa se je povečal tudi delež učencev, ki so poročali, da v šolo pridejo lačni skoraj vsak dan (za 3 odstotne točke). Vse te razlike so statistično značilne.

Rezultati v tabeli 4.2 nam govorijo, da večina četrtošolcev čuti pripadnost šoli, ki jo obiskujejo. Skupaj se jih 79 % strinja ali zelo strinja, da so radi v šoli, ki jo obiskujejo, a kljub temu se jih s trditvijo ne strinja (vključena je tudi kategorija Sploh ne strinjam) okoli 22 %. Večina učencev se tudi strinja (kategoriji Strinjam se in Zelo se strinjam), da se v šoli počutijo varne, čutijo, da pripadajo šoli, da so učiteljice in učitelji do njih prijazni, ponosni so, da obiskujejo šolo, v kateri so, prav tako ima pretežni delež učencev v svoji šoli tudi prijatelje in prijateljice. Kljub visokim odstotkom, ki izražajo pripadnost šoli, se 10 % učencev v šoli ne počuti varnih, 14 % pa jih ne čuti pripadnosti šoli, ki jo obiskujejo.

V današnjem času se po svetu, in Slovenija tukaj ni nobena izjema, veliko govori o nasilju in nadlegovanju v šoli. V tabeli 4.3 predstavljamo rezultate učencev iz Slovenije pri različnih trditvah, ki pričajo o pogostosti medvrstniškega nasilja.

Iz tabele 4.3 vidimo, da je pogostost različnih oblik nadlegovanja (medvrstniškega nasilja) v šoli precejšnja. Več kot četrtina četrtošolcev (27 %) je odgovorilo da so jih drugi učenci zasmehovali ali žalili enkrat ali dvakrat

Slika 4.2 • Trendi za Slovenijo glede utrujenosti učencev, ko pridejo v šolo

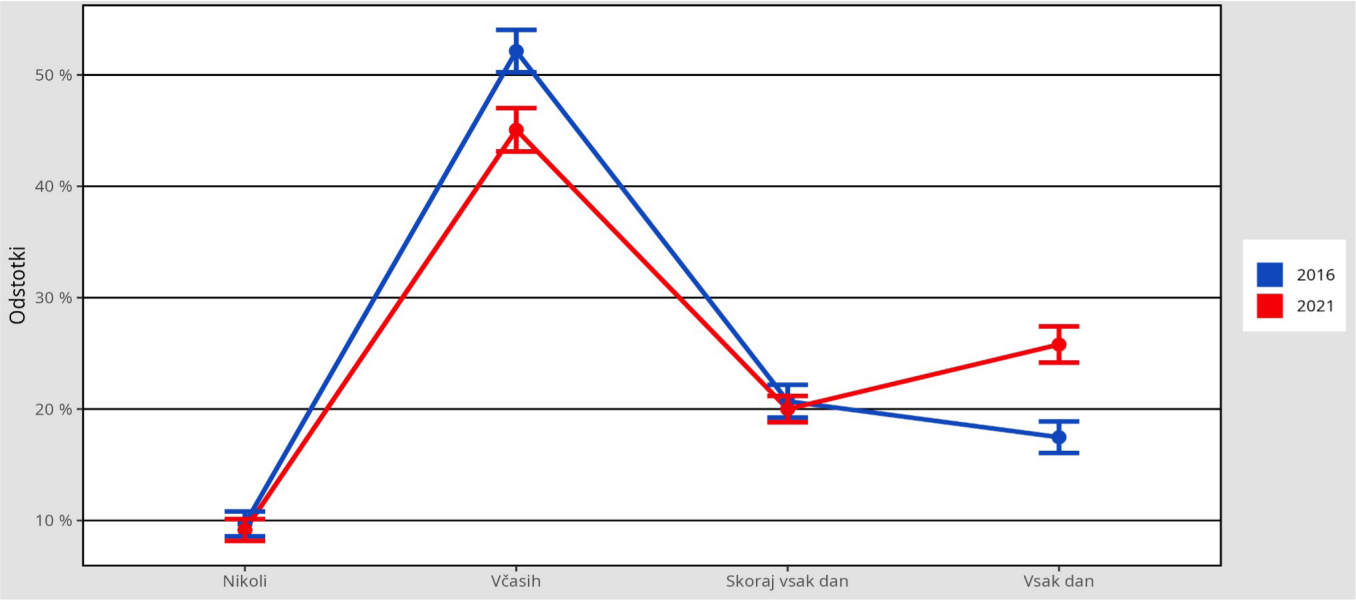

Slika 4.3 • Trendi za Slovenijo glede lakote učencev, ko pridejo v šolo

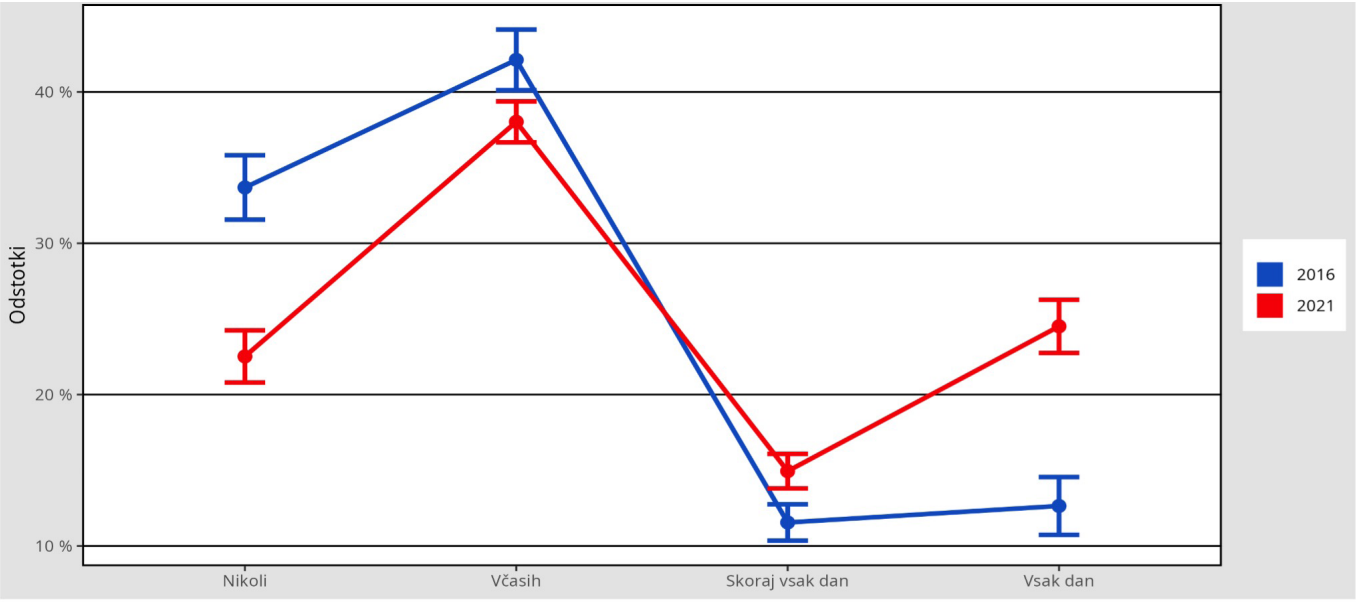

na mesec do vsaj enkrat na teden, podobno pa je tudi pri fizičnih napadih (npr. potiskanje ali brcanje) – 25 %. Odstotki pri izključevanju iz dejavnosti ali širjenju laži o njih so podobni, v obeh primerih je 22 % učencev odgovorilo, da se to dogaja od enkrat ali dvakrat na mesec do vsak teden. Pogostost spletnega nadlegovanja je v primerjavi z drugimi oblikami nadlegovanja majhna, vendar je vseeno vredna pozornosti, saj je poročani odstotek pri pošiljanju grdih ali škodljivih sporočil preko spleta 9 %, pri širjenju grdih ali škodljivih informacij po spletu pa 6 %, kar se pojavlja več kot enkrat ali dvakrat na mesec do vsaj enkrat na teden.

Kaj pa si starši mislijo o odnosih in o šoli, ki jo obiskuje njihov otrok? To razberemo iz rezultatov, predstavljenih v tabeli 4.4.

Iz tabele 4.4 vidimo, da ima večina otrok starše, ki se strinjajo s posameznimi trditvami glede dela, ki ga šola opravlja pri izobraževanju njihovega otroka, in to je najpogosteje uporabljena kategorija odgovorov. Kar 91 % učencev ima starše, ki se strinjajo ali popolnoma strinjajo, da jih šola vključuje v izobraževanje njihovega otroka, 80 % pa takšne, ki pravijo, da šola stremi k visokim akademskim standardom. Kar 89 % učencev ima starše, ki se strinjajo ali popolnoma strinjajo, da jih šola dobro obvešča o otrokovem napredku, 96 % pa takšne, da šola zagotavlja varno okolje za njihovega otroka. Nekaj več kot petina (21 %) učencev ima

Tabela 4.3 • Medvrstniško nasilje in nadlegovanje (v odstotkih)

Kolikokrat se ti je med tem šolskim letom v šoli zgodilo kaj od naslednjega (upoštevaj tudi sporočila na internetu in SMS-sporočila)?	Vsaj enkrat na teden	Enkrat ali dvakrat na mesec	Nekajkrat na leto	Nikoli
Iz mene so se norčevali ali me zmerjali.	16 (0,8)	11 (0,6)	24 (0,8)	49 (1,2)
Izključili so me iz igre ali drugih aktivnosti.	11 (0,5)	11 (0,5)	21 (0,8)	57 (1,0)
O meni so širili laži.	12 (0,5)	10 (0,6)	19 (0,8)	59 (1,1)
Nekaj so mi ukradli.	8 (0,6)	6 (0,4)	19 (0,7)	67 (0,9)
Nalašč so poškodovali kaj mojega.	9 (0,6)	5 (0,3)	17 (0,7)	69 (0,9)
Udarili ali ranili so me (npr. porinili, brcnili so me).	14 (0,6)	11 (0,4)	26 (0,9)	48 (1,0)
Prisilili so me početi stvari, ki jih nisem želela narediti.	6 (0,5)	6 (0,4)	12 (0,6)	76 (0,8)
Preko spleta so mi pošiljali grda ali škodljiva sporočila.	4 (0,4)	5 (0,4)	8 (0,5)	83 (0,8)
Preko spleta so o meni širili grde ali škodljive informacije.	3 (0,3)	3 (0,3)	4 (0,4)	90 (0,7)
Grozili so mi.	6 (0,5)	4 (0,4)	12 (0,7)	78 (0,9)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 4.4 • Stališča staršev o šoli, ki jo obiskuje njihov otrok (v odstotkih otrok)

Kaj menite o šoli, ki jo obiskuje vaš otrok?	Zelo se strinjam	Strinjam se	Ne strinjam se	Sploh se ne strinjam
Šola me vključuje v otrokovo izobraževanje.	33 (1,0)	58 (0,8)	8 (0,5)	1 (0,2)
Šola zagotavlja varno okolje.	46 (0,8)	50 (0,8)	3 (0,3)	1 (0,1)
V šoli skrbijo za otrokov napredek pri pouku.	44 (1,0)	52 (0,9)	4 (0,4)	0 (0,1)
V šoli dobro poskrbijo za obveščanje o napredku mojega otroka.	36 (1,0)	53 (1,0)	10 (0,6)	1 (0,1)
V šoli stremijo k visokim akademskim standardom.	23 (0,9)	57 (0,8)	18 (0,9)	3 (0,3)
Šola dobro poskrbi za to, da moj otrok napreduje v branju.	37 (0,9)	52 (0,9)	10 (0,5)	1 (0,2)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 4.5 • Individualni dejavniki, ki omejujejo poučevanje (poročanje učiteljev; v odstotkih učencev)

V kolikšni meri vas po vaši presoji spodaj navedeno omejuje pri poučevanju v tem oddelku?	Sploh ne	Malo	Zelo
Učenke in učenci brez predznanja in potrebnih spretnosti.	22 (3,1)	64 (3,4)	13 (1,9)
Učenke in učenci, ki prihajajo v šolo slabo prehranjeni.	74 (2,8)	24 (2,7)	2 (0,9)
Učenke in učenci, ki prihajajo v šolo nenaspani.	35 (3,5)	51 (3,7)	14 (2,2)
Manjkajoči učenke in učenci.	50 (3,2)	45 (3,2)	5 (1,4)
Učenke in učenci, ki motijo pouk.	18 (2,5)	44 (3,2)	38 (3,1)
Učenke in učenci, ki jih pouk ne zanima.	17 (2,6)	55 (3,3)	28 (2,5)
Učenke in učenci z mentalnimi, s čustvenimi ali psihološkimi primanjkljaji.	37 (3,5)	51 (3,3)	12 (2,1)
Učenke in učenci, ki potrebujejo dodatno pomoč pri branju.	37 (3,3)	57 (3,4)	6 (1,6)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

starše, ki se ne strinjajo ali pa sploh ne strinjajo, da si šola prizadeva za visoke akademske standarde. Prav tako ima 4 % otrok starše, ki menijo, da šola ne zagotavlja varnega okolja.

V nadaljevanju besedila nas zanima predvsem šolska kompozicija, viri in šolska klima glede na poročanje ravnateljev in delno učiteljev.

4.2 • Stališča ravnateljev in učiteljev o šoli

Najprej si oglejmo stališča učiteljev o učencih in o tem, kaj jih omejuje pri poučevanju, pa tudi o zadovoljstvu v poklicu učitelja. Nato bomo prešli na stališča ravnateljev.

Iz tabele 4.5 vidimo, da so za učitelje največja težava, s katero se ti srečujejo pri poučevanju, moteči učenci – 38 % učencev poučujejo učitelji, ki so poročali, da je to zanje zelo moteče. Druga najpogostejša težava, s katero se srečujejo učitelji, je povezana z učenci, ki jih pouk ne zanima – 28 % učencev poučujejo učitelji, ki jih to pri poučevanju zelo omejuje. Trditev o učencih, ki prihajajo v šolo neprespani, je tretja najpogostejša težava, s katero se soočajo učitelji četrtošolcev, saj 14 % četrtošolcev poučujejo učitelji, ki odgovarjajo, da je to zelo omejujoče pri poučevanju. Eno od vprašanj, ki si zasluži pozornost, je, da 12 % učencev poučujejo učitelji, za katere so pri poučevanju zelo velika omejitev učenci z duševnimi, s čustvenimi ali psihološkimi težavami.

Iz tabele 4.6 vidimo, da na splošno učence poučujejo učitelji s povprečnim do visokim zadovoljstvom z delom. 55 % učencev (četrtošolcev) poučujejo učitelji, ki so zelo pogosto zadovoljni s svojim poklicem, 61 % pa učitelji, ki zelo pogosto čutijo, da je ima njihovo delo smisel in namen. Večino učencev (59 %) poučujejo učitelji, ki so zelo pogosto ponosni na svoje delo. Na splošno učence poučujejo učitelji, ki se nagibajo k temu, da se počutijo cenjene zaradi svojega dela, pri čemer je največji delež (47 %) učencev, katerih učitelji odgovarjajo, da se kot učitelji pogosto počutijo cenjeni (29 % učencev pa učitelji, ki se počutijo cenjeni zelo pogosto). Vendar 2 % učencev poučujejo učitelji, ki se nikoli ali skoraj nikoli ne počutijo cenjene, in 22 % učencev učitelji, ki se počutijo cenjene le včasih.

Na sliki 4.4 predstavljamo rezultate odgovorov ravnateljev na vprašanje o tem, kolikšen odstotek učencev njihove šole prihaja iz ekonomsko deprivilegiranih družin in ekonomsko dobro stoječih družin. V povprečju 43 % učencev obiskuje šole iz ekonomsko relativno dobro stoječih družin (v Sloveniji je po mnenju ravnateljev takšnih učencev 51 %) in 25 % učencev iz ekonomsko relativno bolj deprivilegiranih družin (v Sloveniji 13 %). Preostalih 32 % učencev prihaja iz srednje kategorije (niti ekonomsko dobro stoječih niti ekonomsko deprivilegiranih družin), v Sloveniji 36 % učencev. Povprečni bralni dosežek učencev je bil najvišji pri učencih iz ekonomsko bolje stoječih družin (521 točk, v Sloveniji 524), in najnižji pri učencih iz zadnje kategorije – iz ekonomsko deprivilegiranih družin (479 točk, v Sloveniji 508).

Tabela 4.6 • Zadovoljstvo učiteljev s poklicem (v odstotkih učencev)

Kako pogosto se kot učiteljica ali učitelj počutite tako, kot je navedeno?	Zelo pogosto	Pogosto	Včasih	Nikoli ali skoraj nikoli
Zadovoljen/-a sem s poklicem učitelja/učiteljice.	55 (3,3)	41 (3,3)	3 (1,2)	- (-)
Moje delo je smiselno in ima namen.	61 (3,9)	36 (3,8)	2 (1,2)	- (-)
Navdušen/-a sem nad svojo službo.	37 (3,6)	40 (3,3)	23 (3,4)	0 (0,3)
Moje delo me navdihuje.	45 (3,8)	43 (3,3)	12 (2,8)	0 (0,3)
Ponosen/-na sem na delo, ki ga opravljam.	59 (3,9)	34 (3,5)	8 (1,9)	- (-)
Čutim, da me kot učitelja/učiteljico cenijo.	29 (3,4)	47 (3,8)	22 (3,0)	2 (0,7)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 4.4 • Sestava šole glede na socialno-ekonomsko ozadje učencev

Država		Premožnejši		Niti premožnejši niti depriveligirani		Depriveligirani	
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek
Kazahstan		78 (3,0)	509 (3,0)	20 (3,1)	481 (5,8)	2 ~	~ ~
Litva	s	78 (4,0)	555 (2,7)	18 (3,5)	532 (5,6)	4 (2,0)	525 (11,1)
Ruska federacija		77 (2,8)	576 (3,7)	19 (2,8)	538 (7,1)	5 (1,7)	547 (17,8)
Uzbekistan	r	73 (3,9)	442 (3,6)	24 (3,8)	430 (5,5)	3 (1,4)	426 (15,0)
Katar		66 (3,5)	491 (5,0)	26 (3,5)	483 (7,9)	8 (1,9)	461 (12,1)
Severna Makedonija	r	64 (5,3)	453 (5,9)	27 (4,3)	436 (14,0)	9 (3,8)	402 (21,2)
Švedska	r	63 (4,0)	560 (3,7)	26 (4,1)	524 (4,6)	10 (2,5)	514 (8,5)
Hrvaška		61 (4,1)	561 (3,0)	33 (4,0)	555 (3,9)	6 (1,9)	521 (16,8)
Španija		61 (3,0)	530 (2,4)	28 (3,2)	515 (4,0)	11 (2,1)	483 (6,9)
Danska		60 (3,9)	550 (2,8)	32 (3,8)	521 (4,3)	8 (1,9)	525 (6,5)
Nizozemska	r	58 (4,4)	536 (3,6)	24 (4,3)	518 (5,0)	19 (3,5)	506 (8,6)
Singapur		57 (0,0)	600 (3,6)	36 (0,0)	573 (5,5)	7 (0,0)	552 (16,6)
Savdska Arabija		57 (5,4)	456 (5,4)	25 (4,7)	441 (10,2)	18 (3,9)	450 (13,4)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	56 (1,4)	519 (3,2)	27 (1,5)	510 (4,5)	17 (1,2)	479 (8,6)
Belgija (flamski del)		56 (4,3)	518 (3,1)	29 (4,5)	512 (3,8)	15 (3,4)	479 (5,7)
Madžarska		53 (4,0)	563 (3,6)	27 (4,3)	528 (7,0)	20 (3,3)	488 (8,1)
Slovenija	**r**	**51 (4,8)**	**524 (3,0)**	**36 (4,7)**	**517 (3,1)**	**13 (3,0)**	**508 (6,1)**
Kosovo	s	50 (5,6)	423 (5,4)	34 (5,0)	415 (7,2)	16 (4,0)	412 (5,9)
Norveška (5)		49 (4,1)	548 (2,7)	45 (4,0)	533 (2,4)	6 (2,1)	513 (12,8)
Češka republika		48 (3,5)	550 (3,4)	43 (3,5)	535 (3,7)	10 (2,1)	506 (9,0)
Črna gora		47 (0,7)	492 (2,0)	34 (0,8)	486 (3,3)	19 (0,6)	475 (3,6)
Belgija (francoski del)	r	47 (3,3)	511 (3,7)	26 (3,8)	484 (5,2)	28 (3,4)	475 (5,1)
Francija		46 (3,5)	530 (3,1)	26 (3,6)	516 (6,0)	27 (3,2)	485 (4,6)
Ciper		46 (4,0)	529 (4,3)	41 (3,9)	501 (3,4)	13 (2,2)	471 (5,2)
Izrael ⋈		44 (3,5)	537 (3,7)	26 (3,6)	520 (4,2)	30 (2,9)	465 (5,8)
Irska		42 (4,8)	595 (3,3)	33 (4,3)	582 (3,9)	25 (3,2)	550 (4,9)
Oman		41 (3,7)	435 (5,9)	36 (3,5)	440 (6,9)	24 (3,4)	403 (8,5)
Avstralija ⋈		40 (3,8)	562 (3,0)	34 (3,6)	540 (3,4)	26 (3,1)	508 (5,6)
Posebna upravna regija Makao		39 (0,1)	546 (1,9)	35 (0,1)	526 (1,7)	26 (0,1)	532 (2,1)
Severna Irska	r	38 (4,5)	587 (4,1)	31 (4,8)	564 (4,1)	31 (3,5)	543 (5,2)
Nova Zelandija	r	38 (3,7)	553 (3,9)	36 (3,8)	528 (4,7)	27 (3,3)	483 (6,5)
Srbija		37 (4,1)	524 (4,2)	43 (4,0)	513 (4,7)	20 (3,5)	494 (7,0)
Albanija		37 (4,2)	527 (5,6)	30 (3,6)	516 (5,6)	33 (4,3)	495 (4,6)
Finska		37 (4,3)	561 (3,1)	52 (3,9)	548 (2,6)	11 (2,7)	518 (9,4)
Bolgarija		37 (4,1)	572 (4,1)	45 (4,1)	550 (4,1)	18 (2,7)	483 (9,5)
Italija		35 (4,0)	548 (3,4)	44 (3,8)	540 (3,1)	22 (3,0)	517 (6,3)
Malta		33 (5,4)	538 (4,2)	61 (5,4)	506 (4,0)	6 (2,6)	458 (13,3)
Brazilija ⋈	r	32 (4,7)	473 (9,6)	16 (3,9)	438 (14,5)	51 (5,0)	389 (11,5)
Gruzija		32 (3,5)	502 (3,8)	36 (3,7)	490 (4,9)	32 (3,8)	489 (3,7)
Latvija		32 (4,0)	531 (5,3)	61 (4,1)	528 (3,3)	7 (1,8)	509 (12,5)
Združene države Amerike		32 (5,0)	587 (8,0)	12 (4,1)	555 (12,2)	56 (5,0)	524 (9,2)
Portugalska		32 (2,9)	537 (3,6)	37 (3,4)	517 (2,8)	32 (3,3)	506 (4,5)
Anglija ⋈	r	32 (4,1)	578 (5,0)	25 (4,3)	565 (3,8)	43 (4,4)	539 (3,7)
Avstrija		30 (3,7)	543 (3,1)	43 (4,1)	537 (3,5)	26 (3,1)	504 (5,0)
Nemčija	r	29 (3,6)	543 (3,9)	36 (3,4)	533 (3,5)	35 (2,8)	501 (4,4)
Islamska republika Iran ⋈		29 (3,5)	458 (8,0)	21 (2,8)	422 (6,9)	50 (3,6)	382 (6,7)
Poljska		29 (3,9)	555 (3,7)	65 (4,2)	547 (3,0)	7 (2,3)	537 (7,3)
Bahrajn	r	28 (2,6)	494 (8,4)	27 (2,9)	449 (8,5)	44 (3,1)	439 (5,1)
Turčija		28 (3,3)	530 (5,3)	21 (3,3)	505 (7,3)	51 (3,4)	474 (4,6)
Posebna upravna regija Hongkong		28 (3,5)	588 (4,3)	28 (4,1)	572 (6,7)	45 (4,3)	564 (4,1)
Egipt		27 (3,3)	410 (7,6)	25 (3,8)	389 (10,7)	49 (3,7)	359 (8,8)
Kitajski Tajpej		25 (3,2)	558 (3,2)	67 (3,7)	540 (2,4)	8 (2,1)	521 (9,3)
Azerbajdžan	r	13 (2,8)	410 (11,6)	22 (3,3)	450 (10,4)	64 (4,1)	444 (5,2)
Jordanija	r	13 (3,1)	423 (13,3)	33 (4,2)	385 (10,6)	55 (4,3)	367 (9,0)
Južna Afrika ⋈	r	11 (1,9)	420 (22,2)	16 (2,7)	331 (15,2)	73 (3,1)	264 (5,7)
Maroko	r	7 (1,6)	452 (20,1)	7 (2,0)	402 (15,8)	86 (2,1)	363 (5,7)
Mednarodno povprečje		**43 (0,5)**	**521 (0,9)**	**32 (0,5)**	**502 (0,9)**	**25 (0,4)**	**479 (1,2)**
Slovaška republika		- -	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke							
Quebec, Kanada	r	54 (5,6)	559 (4,1)	30 (4,7)	544 (4,9)	16 (3,7)	540 (6,2)
Britanska Kolumbija, Kanada	r	49 (4,7)	549 (5,8)	41 (4,5)	535 (5,3)	11 (2,9)	508 (11,7)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	r	35 (6,8)	536 (5,9)	54 (7,1)	522 (3,8)	11 (3,1)	496 (7,8)
Alberta, Kanada		32 (4,8)	561 (5,2)	47 (5,3)	538 (5,7)	21 (3,9)	516 (8,7)
Mesto Moskva, Ruska federacija		91 (2,1)	598 (2,2)	7 (2,0)	593 (6,4)	2 ~	~ ~
Južna Afrika (6) ⋈	r	11 (2,6)	465 (32,9)	15 (3,1)	447 (19,5)	74 (3,4)	360 (6,1)
Dubaj, ZAE	s	65 (0,4)	581 (2,0)	30 (0,3)	560 (2,7)	5 (0,2)	527 (4,8)
Abu Dabi, ZAE	r	57 (2,1)	478 (5,9)	27 (2,6)	467 (6,6)	16 (2,9)	470 (16,6)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 4.5 • Šole, v katerih učenci začnejo šolanje v začetnih razredih z veščinami pismenosti

Država		Več kot 75 % z veščinami pismenosti na začetku šolanja		51–75 % z veščinami pismenosti na začetku šolanja		25–50 % z veščinami pismenosti na začetku šolanja		Manj kot 25 % z veščinami pismenosti na začetku šolanja	
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek
Singapur		89 (0,0)	590 (3,2)	6 (0,0)	565 (14,4)	3 (0,0)	541 (24,9)	2 ~	~ ~
Irska		73 (3,3)	587 (2,5)	18 (3,4)	554 (6,1)	4 (1,9)	533 (7,3)	5 (2,0)	564 (24,7)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	54 (1,8)	539 (3,9)	17 (1,2)	501 (3,4)	10 (0,9)	444 (8,5)	18 (1,5)	458 (5,4)
Španija		51 (3,5)	527 (2,5)	29 (3,1)	519 (4,2)	9 (1,5)	515 (8,2)	11 (2,5)	500 (10,9)
Katar		50 (3,8)	505 (6,1)	22 (3,0)	475 (5,6)	16 (2,6)	456 (9,4)	11 (2,4)	464 (10,8)
Danska		49 (3,7)	542 (3,5)	19 (2,9)	536 (4,3)	16 (2,9)	533 (7,2)	15 (2,8)	535 (5,1)
Bahrajn		49 (2,5)	489 (4,9)	19 (2,5)	444 (8,8)	20 (2,3)	413 (6,3)	12 (2,1)	434 (12,4)
Združene države Amerike		46 (5,8)	574 (7,3)	25 (4,0)	526 (19,8)	14 (4,2)	527 (7,8)	15 (4,8)	521 (14,4)
Kitajski Tajpej		46 (3,7)	549 (2,6)	22 (3,1)	542 (4,4)	20 (3,2)	534 (4,5)	12 (2,4)	545 (7,6)
Posebna upravna regija Hongkong		44 (3,8)	579 (4,1)	31 (3,7)	572 (4,5)	18 (2,9)	557 (7,7)	8 (2,3)	577 (9,4)
Švedska	r	44 (4,6)	554 (4,9)	23 (4,0)	547 (7,2)	19 (3,9)	543 (7,9)	14 (3,0)	521 (9,1)
Anglija ⋈		42 (4,3)	572 (4,1)	38 (4,0)	553 (4,1)	11 (2,6)	540 (6,9)	9 (2,4)	542 (7,9)
Savdska Arabija		41 (4,7)	448 (6,3)	22 (3,7)	455 (9,7)	19 (3,9)	455 (10,7)	19 (3,7)	438 (10,4)
Oman		38 (3,6)	444 (5,9)	21 (3,1)	424 (8,5)	22 (2,9)	420 (9,2)	19 (2,8)	419 (8,4)
Kazahstan		32 (3,3)	513 (4,9)	27 (3,4)	504 (5,2)	34 (3,5)	494 (4,3)	8 (1,9)	500 (6,5)
Malta		32 (7,3)	530 (8,9)	17 (4,9)	503 (8,6)	15 (5,2)	507 (9,1)	36 (7,1)	505 (9,0)
Latvija		31 (3,6)	534 (5,0)	33 (3,5)	532 (4,5)	26 (3,6)	519 (4,5)	10 (2,3)	515 (11,9)
Francija		30 (3,5)	525 (3,9)	28 (3,7)	520 (4,7)	16 (3,1)	501 (6,5)	26 (3,4)	508 (4,6)
Kosovo		30 (4,4)	417 (6,8)	21 (4,3)	428 (5,6)	29 (3,6)	430 (7,6)	20 (3,5)	404 (6,2)
Poljska		29 (3,6)	552 (4,5)	19 (3,4)	546 (4,6)	29 (3,4)	552 (4,3)	23 (3,3)	544 (4,7)
Islamska republika Iran ⋈		29 (3,9)	425 (8,2)	16 (2,7)	403 (11,5)	14 (3,4)	401 (17,7)	42 (3,7)	412 (8,5)
Albanija		28 (3,4)	526 (6,2)	31 (4,2)	520 (5,8)	22 (3,5)	505 (6,2)	19 (3,6)	497 (7,2)
Ciper		27 (3,5)	535 (5,7)	6 (1,9)	513 (14,3)	13 (3,4)	522 (6,1)	54 (4,7)	496 (3,5)
Litva	s	25 (5,4)	552 (4,8)	17 (3,5)	549 (6,6)	30 (4,3)	552 (4,4)	28 (4,8)	543 (6,0)
Finska		25 (3,5)	554 (3,2)	23 (3,6)	551 (4,6)	36 (3,4)	547 (4,4)	15 (2,8)	544 (6,3)
Uzbekistan		25 (3,8)	453 (5,1)	20 (3,2)	430 (5,1)	30 (3,8)	432 (5,6)	25 (3,4)	431 (5,0)
Posebna upravna regija Makao		25 (0,1)	537 (2,0)	22 (0,1)	532 (2,5)	15 (0,1)	525 (3,0)	38 (0,1)	540 (1,5)
Belgija (francoski del)		25 (3,7)	505 (4,5)	27 (4,1)	492 (6,9)	21 (3,6)	490 (5,6)	27 (3,8)	489 (5,4)
Egipt		24 (3,2)	395 (7,6)	35 (3,9)	370 (7,8)	21 (3,4)	367 (12,4)	20 (2,9)	385 (16,1)
Nizozemska	r	22 (4,5)	530 (5,1)	28 (4,7)	525 (5,8)	17 (4,2)	532 (8,9)	32 (5,6)	520 (6,7)
Bolgarija		21 (3,1)	564 (5,6)	23 (3,3)	558 (7,0)	27 (3,9)	542 (9,3)	29 (3,6)	508 (7,1)
Gruzija		20 (2,5)	507 (4,4)	14 (2,5)	492 (7,0)	22 (3,0)	497 (5,6)	43 (3,8)	489 (4,0)
Avstralija ⋈		20 (2,9)	556 (3,7)	21 (3,1)	542 (6,0)	19 (3,1)	541 (5,1)	40 (3,8)	532 (4,3)
Jordanija		18 (2,8)	410 (11,9)	22 (3,4)	386 (12,7)	26 (4,1)	382 (14,1)	34 (3,8)	362 (8,9)
Belgija (flamski del)		17 (3,7)	518 (4,8)	17 (3,2)	528 (3,6)	10 (2,7)	506 (8,7)	56 (4,9)	504 (3,6)
Turčija		16 (2,7)	505 (6,8)	5 (1,7)	497 (14,0)	6 (1,8)	474 (20,6)	73 (3,4)	496 (4,1)
Brazilija ⋈		16 (2,7)	475 (12,4)	17 (3,7)	442 (18,1)	32 (5,1)	383 (15,5)	35 (3,9)	415 (7,0)
Italija		16 (2,9)	542 (6,1)	11 (2,4)	538 (7,6)	22 (3,1)	542 (3,8)	52 (3,6)	534 (3,4)
Azerbajdžan		16 (3,2)	421 (9,3)	32 (3,6)	437 (8,5)	36 (3,8)	451 (7,2)	16 (2,9)	439 (10,0)
Izrael ⋈	r	15 (2,8)	503 (10,3)	14 (2,9)	529 (9,6)	27 (3,7)	523 (5,3)	44 (3,9)	500 (6,6)
Južna Afrika ⋈		14 (2,5)	323 (19,9)	25 (3,5)	273 (9,9)	29 (4,1)	275 (10,8)	31 (3,1)	284 (9,1)
Portugalska		14 (2,5)	534 (4,6)	6 (1,8)	522 (9,7)	21 (3,1)	522 (4,7)	59 (3,6)	515 (3,1)
Severna Makedonija		13 (3,1)	440 (14,0)	8 (2,1)	446 (13,0)	31 (4,4)	449 (9,0)	48 (4,6)	439 (9,0)
Črna gora		11 (0,2)	481 (3,4)	1 ~	~ ~	20 (0,6)	470 (3,4)	67 (0,6)	494 (2,2)
Ruska federacija		11 (2,3)	601 (6,9)	28 (3,9)	574 (5,8)	32 (3,5)	567 (5,2)	29 (3,6)	548 (6,9)
Srbija		9 (2,3)	516 (12,2)	17 (3,5)	517 (8,3)	26 (3,7)	512 (5,4)	47 (4,4)	512 (4,4)
Hrvaška		9 (2,6)	561 (8,4)	23 (3,4)	563 (5,4)	42 (4,4)	555 (4,2)	26 (3,7)	553 (5,2)
Maroko		8 (1,9)	385 (17,9)	22 (3,3)	399 (14,8)	35 (3,5)	367 (6,7)	36 (3,3)	362 (7,0)
Slovaška republika		8 (2,1)	544 (8,0)	10 (2,6)	544 (5,8)	26 (3,6)	537 (4,4)	56 (3,6)	522 (4,3)
Slovenija	**r**	**6 (2,3)**	**531 (5,8)**	**6 (2,1)**	**508 (7,6)**	**41 (5,0)**	**521 (2,9)**	**47 (4,5)**	**517 (3,1)**
Madžarska		6 (2,2)	538 (24,4)	4 (1,7)	553 (21,9)	10 (3,0)	549 (11,5)	80 (3,7)	536 (3,8)
Nemčija	r	4 (1,5)	537 (8,5)	6 (1,4)	536 (8,5)	13 (2,4)	544 (6,5)	78 (3,0)	518 (2,8)
Norveška (5)		4 (1,7)	538 (13,0)	6 (1,8)	543 (10,2)	28 (3,8)	543 (3,6)	62 (4,3)	537 (2,9)
Češka republika		2 ~	~ ~	7 (1,9)	544 (11,2)	24 (3,3)	541 (5,9)	67 (3,6)	538 (2,7)
Avstrija		2 ~	~ ~	3 (1,3)	550 (10,5)	16 (3,4)	547 (7,2)	80 (3,6)	525 (2,3)
Mednarodno povprečje		**26 (0,4)**	**511 (1,1)**	**19 (0,4)**	**503 (1,3)**	**22 (0,5)**	**495 (1,2)**	**33 (0,5)**	**491 (1,1)**
Nova Zelandija		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Severna Irska		- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Referenčne udeleženke									
Dubaj, ZAE	s	71 (0,3)	571 (1,8)	17 (0,3)	578 (4,1)	5 (0,1)	545 (7,9)	7 (0,1)	575 (3,6)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	r	57 (5,2)	527 (4,8)	19 (4,2)	522 (9,2)	14 (3,9)	532 (4,8)	10 (3,0)	498 (7,3)
Britanska Kolumbija, Kanada	r	50 (5,0)	552 (4,9)	26 (4,1)	528 (5,4)	16 (3,8)	531 (9,0)	8 (2,6)	497 (13,9)
Abu Dabi, ZAE	r	39 (2,1)	537 (5,3)	16 (1,8)	458 (5,4)	16 (1,2)	404 (10,8)	28 (1,2)	427 (5,6)
Alberta, Kanada		37 (5,1)	545 (6,5)	28 (4,9)	542 (8,4)	14 (3,5)	533 (10,7)	22 (4,6)	536 (8,5)
Quebec, Kanada		36 (5,3)	559 (5,5)	17 (3,6)	553 (6,5)	18 (3,8)	537 (5,9)	28 (4,7)	552 (4,6)
Mesto Moskva, Ruska federacija		24 (3,4)	607 (4,9)	32 (3,3)	598 (3,3)	34 (3,8)	595 (3,2)	10 (2,2)	590 (4,0)
Južna Afrika (6) ⋈		19 (3,4)	419 (16,9)	24 (3,5)	365 (12,5)	24 (3,8)	382 (12,8)	33 (3,7)	374 (9,8)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Če smo prej predstavili rezultate, vezane na stališča staršev o dejavnostih zgodnjega opismenjevanja doma in ob vstopu njihovega otroka v šolo, si v nadaljevanju oglejmo rezultate, vezane na stališča ravnateljev o zgodnjem opismenjevanju ob vstopu učencev v prvi razred.

Iz slike 4.5 razberemo rezultate o deležu učencev, ki je imel ob vstopu v 1. razred OŠ osnovne razvite veščine pismenosti (npr., poznali so črke, pisali povedi itd.). Na to vprašanje so odgovarjali ravnatelji.

V povprečju je bilo v vseh državah 26 % učencev v šolah, kjer je več kot 75 % učencev ob začetku šolanja imelo veščine pismenosti, 19 % učencev pa je bilo v šolah, v katerih jih je 51–75 % ob vstopu imelo veščine pismenosti itd. Kar se tiče Slovenije, sta prepričljivo največja deleža pri zadnjih dveh kategorijah, in sicer je 47 % učencev iz šol, kjer je imelo ob začetku šolanja veščine pismenosti manj kot 25 % učencev, in 41 % učencev iz šol, kjer je imelo te veščine med četrtino in pol učencev. Za vsako od kategorij odgovorov vidimo tudi povprečni bralni dosežek v PIRLS 2021. Slovenija je glede deleža učencev, ki so imeli ob vstopu v šolo veščine pismenosti, precej na dnu lestvice.

Na sliki 4.6 so države razvrščene glede na odstotek učencev v šolah, ki niso čutile pomanjkanja virov (splošnih šolskih virov in virov za poučevanje branja). Ugotovljena je bila pozitivna povezava med razpoložljivostjo virov in bralnim dosežkom učencev. V povprečju je 31 % učencev na mednarodni ravni obiskovalo šole, katerih pouk ni prikrajšan zaradi pomanjkanja ali neustreznosti virov. Ti učenci so imeli v mednarodnem povprečju najvišje bralne dosežke (519 točk). V Sloveniji je takšnih učencev 34 % in njihov povprečni bralni dosežek znaša 517 točk. Iz slike tudi vidimo, da imamo v Sloveniji preostalih 66 % učencev, katerih ravnatelji so poročali o vplivu pomanjkanja ali neustreznosti virov na pouk do neke mere. Povprečni bralni dosežek teh učencev znaša 520 točk. Na desni strani slike je prikazana tudi povprečna vrednost na lestvici, le-ta ima dve presečni vrednosti, in sicer vrednost 11,0 ki razločuje kategoriji Brez vpliva in Vpliv do neke mere, ter vrednost 7,0, ki ločuje kategoriji Velik vpliv in Vpliv do neke mere. Povprečna vrednost na lestvici je za Slovenijo 10,8, kar nas uvršča v kategorijo držav z vplivom pomanjkanja ali neustreznosti virov do neke mere. Vendar je slednje precej blizu presečni vrednosti 11 (kjer se začne kategorija Brez vpliva).

Pri virih, ki poučevanje omejujejo ali pa ne, je smiselno pogledati posamezne vire (splošne šolske vire in vire za branje). Zato v nadaljevanju (v tabeli 4.7) predstavljamo rezultate glede na to. Če nas je prej zanimalo, koliko učencev je sodilo v katero od kategorij, bomo rezultate za to tabelo fokusirali na delež odgovorov ravnateljev (ne na deleže učencev). Skratka, zanimajo nas odstotki ravnateljev, ki so odgovarjali

Tabela 4.7 • Prikrajšanost zaradi pomanjkanja splošnih šolskih virov in virov za poučevanje branja (odgovori ravnateljev v odstotkih)

Koliko je vaša šola pri izvedbi pouka prikrajšana zaradi pomanjkanja ali neustreznosti naslednjega?	Sploh ne	Malo	Precej	Zelo
Gradiv za poučevanje (npr. učbenikov)	85 (3,8)	15 (3,8)	- (-)	- (-)
Pisarniškega materiala (npr. papirja, svinčnikov)	87 (3,8)	13 (3,7)	1 (0,7)	- (-)
Šolskih stavb in zemljišč	52 (6,1)	29 (5,2)	12 (3,5)	6 (3,3)
Ogrevanja/hlajenja in razsvetljave	73 (5,8)	23 (5,7)	4 (1,2)	- (-)
Učilnic in drugih prostorov, namenjenih pouku	35 (5,0)	41 (4,4)	18 (3,3)	6 (3,1)
Osebja, ki skrbi za tehnično podporo	43 (4,3)	45 (4,3)	10 (3,0)	1 (1,0)
Tehnoloških ali medijskih virov za podporo poučevanja	34 (5,0)	52 (4,4)	13 (3,8)	1 (0,7)
Tehnoloških ali medijskih virov za podporo učenju ter izražanju učenk in učencev	29 (5,8)	57 (5,0)	13 (3,6)	1 (0,7)
Pripomočkov za učenke in učence z učnimi težavami	28 (5,2)	51 (4,1)	20 (5,2)	1 (0,5)
Internetne povezave	60 (5,6)	34 (5,2)	5 (2,9)	2 (1,7)
Pripomočkov za učenke in učence s posebnimi potrebami	37 (6,3)	48 (5,9)	15 (4,4)	- (-)
Učiteljev, specializiranih za poučevanje branja	45 (4,1)	42 (3,9)	12 (3,4)	1 (0,7)
Računalniških programov za poučevanje branja	10 (3,2)	52 (6,6)	28 (5,1)	10 (4,5)
Knjižničnega materiala (tiskanih in elektronskih knjig, revij itd.)	44 (5,2)	35 (4,6)	13 (5,1)	8 (2,8)
Gradiv za poučevanje branja (npr. učbenikov)	60 (4,5)	33 (5,1)	6 (3,3)	1 (1,1)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 4.6 • Kako na pouk vpliva pomanjkanje splošnih šolskih virov in virov za branje – poročanja ravnateljev

Država		Brez vpliva		Vpliv do neke mere		Velik vpliv		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Bolgarija		83 (3,1)	544 (3,4)	15 (3,0)	516 (14,3)	2 ~	~ ~	12,4 (0,15)
Nizozemska	r	73 (4,4)	525 (4,1)	27 (4,4)	529 (4,8)	1 ~	~ ~	11,7 (0,13)
Avstralija ⋈		65 (3,8)	545 (3,1)	33 (3,6)	532 (4,6)	1 ~	~ ~	11,5 (0,18)
Poljska		57 (4,2)	553 (3,0)	42 (4,2)	544 (3,4)	1 ~	~ ~	11,3 (0,15)
Singapur		56 (0,0)	586 (4,2)	31 (0,0)	589 (5,5)	13 (0,0)	589 (8,7)	10,9 (0,00)
Danska		55 (4,1)	538 (3,3)	43 (4,0)	540 (3,7)	2 ~	~ ~	11,4 (0,12)
Švedska	r	55 (5,3)	547 (4,3)	43 (5,2)	545 (5,8)	2 ~	~ ~	11,2 (0,18)
Norveška (5)		54 (4,1)	540 (2,4)	46 (4,1)	537 (3,3)	0 ~	~ ~	11,3 (0,14)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	53 (2,2)	530 (3,5)	35 (2,0)	473 (4,0)	12 (1,3)	506 (5,3)	10,8 (0,13)
Katar		53 (3,4)	496 (5,4)	25 (2,7)	474 (7,2)	22 (3,1)	474 (10,6)	10,5 (0,28)
Združene države Amerike		53 (7,2)	558 (7,7)	46 (7,3)	534 (11,8)	2 ~	~ ~	11,2 (0,29)
Nova Zelandija	r	52 (4,3)	532 (5,2)	45 (4,4)	511 (5,1)	2 ~	~ ~	11,2 (0,14)
Češka republika		51 (4,0)	542 (3,9)	49 (4,0)	537 (2,9)	0 ~	~ ~	11,1 (0,11)
Finska		50 (4,1)	559 (2,5)	49 (4,2)	539 (3,5)	1 ~	~ ~	11,2 (0,14)
Hrvaška		42 (4,4)	559 (3,3)	58 (4,4)	556 (3,7)	0 ~	~ ~	10,6 (0,14)
Kazahstan		42 (3,2)	506 (3,6)	41 (3,5)	500 (5,3)	17 (2,5)	505 (4,9)	10,1 (0,19)
Anglija ⋈		42 (4,2)	563 (4,1)	58 (4,2)	556 (3,5)	1 ~	~ ~	10,8 (0,14)
Ciper		41 (4,5)	519 (4,6)	57 (4,5)	504 (3,4)	2 ~	~ ~	10,7 (0,17)
Litva	s	41 (4,9)	549 (3,9)	59 (4,8)	549 (3,1)	1 ~	~ ~	10,6 (0,15)
Bahrajn		39 (2,6)	477 (6,2)	41 (2,6)	443 (4,9)	21 (2,4)	456 (8,4)	9,8 (0,15)
Španija		38 (3,0)	531 (3,3)	61 (3,2)	515 (2,9)	2 ~	~ ~	10,6 (0,10)
Madžarska		36 (3,9)	539 (5,8)	63 (4,0)	538 (4,7)	1 ~	~ ~	10,6 (0,15)
Avstrija		36 (3,8)	535 (3,9)	64 (3,8)	527 (2,6)	0 ~	~ ~	10,7 (0,10)
Gruzija		35 (3,7)	500 (3,7)	62 (3,7)	492 (3,4)	3 (1,1)	482 (22,2)	10,6 (0,14)
Slovaška republika		35 (3,1)	540 (4,5)	65 (3,2)	524 (3,4)	1 ~	~ ~	10,5 (0,09)
Slovenija	**r**	**34 (4,0)**	**517 (3,7)**	**66 (4,0)**	**520 (2,5)**	**0 ~**	**~ ~**	**10,8 (0,10)**
Ruska federacija		34 (3,2)	582 (5,0)	59 (3,8)	560 (4,4)	7 (2,0)	554 (12,3)	10,2 (0,16)
Izrael ⋈		33 (3,9)	526 (5,9)	58 (4,2)	510 (4,3)	9 (2,1)	462 (17,2)	10,0 (0,15)
Malta		31 (5,9)	525 (7,8)	60 (5,5)	507 (5,5)	9 (3,8)	503 (15,6)	10,0 (0,26)
Uzbekistan		30 (3,8)	441 (4,5)	49 (4,2)	433 (4,2)	21 (3,5)	439 (6,0)	9,5 (0,22)
Srbija		30 (3,7)	524 (4,4)	70 (3,8)	509 (4,1)	1 ~	~ ~	10,3 (0,13)
Irska		27 (3,9)	586 (5,0)	72 (4,0)	574 (3,0)	1 ~	~ ~	10,2 (0,14)
Brazilija ⋈		26 (2,7)	481 (9,3)	73 (2,9)	398 (7,4)	1 ~	~ ~	10,1 (0,12)
Belgija (flamski del)		25 (3,5)	516 (5,7)	75 (3,5)	508 (2,8)	0 ~	~ ~	10,4 (0,10)
Latvija		24 (3,5)	526 (5,3)	75 (3,5)	528 (3,0)	1 ~	~ ~	10,3 (0,13)
Oman		22 (2,8)	437 (9,3)	59 (3,4)	423 (5,4)	19 (3,1)	439 (6,9)	9,2 (0,18)
Črna gora		21 (1,0)	484 (4,6)	77 (1,0)	488 (1,6)	2 ~	~ ~	9,7 (0,03)
Nemčija	r	21 (3,0)	535 (5,5)	79 (3,0)	520 (2,8)	0 ~	~ ~	10,3 (0,09)
Francija		19 (3,2)	527 (6,7)	79 (3,3)	513 (2,5)	2 ~	~ ~	10,0 (0,10)
Severna Irska		18 (3,4)	558 (5,7)	81 (3,4)	568 (3,4)	1 ~	~ ~	10,0 (0,12)
Portugalska		17 (2,6)	534 (8,1)	83 (2,6)	517 (2,4)	0 ~	~ ~	10,1 (0,09)
Islamska republika Iran ⋈		14 (3,2)	432 (9,7)	73 (3,8)	406 (6,3)	13 (2,4)	431 (8,8)	9,1 (0,20)
Azerbajdžan		13 (2,9)	436 (10,5)	66 (4,1)	439 (4,7)	20 (3,3)	445 (10,0)	8,6 (0,18)
Savdska Arabija		13 (3,1)	458 (10,3)	69 (4,3)	444 (4,8)	18 (3,7)	462 (12,4)	8,6 (0,19)
Albanija		13 (2,3)	535 (11,4)	66 (3,9)	507 (3,6)	21 (3,4)	519 (7,4)	8,8 (0,16)
Egipt		11 (1,9)	407 (13,7)	81 (2,7)	375 (6,4)	7 (2,3)	375 (14,0)	9,2 (0,13)
Kitajski Tajpej		11 (2,1)	549 (4,8)	74 (3,2)	544 (2,7)	15 (2,6)	541 (5,0)	8,6 (0,13)
Belgija (francoski del)		11 (2,6)	500 (9,4)	89 (2,6)	494 (3,0)	0 ~	~ ~	9,7 (0,10)
Italija		11 (2,7)	546 (10,3)	89 (2,7)	536 (2,1)	0 ~	~ ~	9,7 (0,09)
Južna Afrika ⋈		8 (1,8)	444 (24,7)	89 (2,0)	272 (5,1)	3 (1,1)	295 (30,0)	9,2 (0,09)
Posebna upravna regija Makao		8 (0,1)	546 (3,2)	55 (0,1)	534 (1,6)	37 (0,1)	536 (1,6)	7,6 (0,00)
Turčija		7 (1,7)	513 (8,4)	59 (3,8)	495 (4,9)	34 (3,8)	496 (6,8)	7,8 (0,15)
Kosovo		5 (1,5)	424 (15,1)	74 (3,2)	420 (3,9)	21 (3,1)	422 (5,7)	8,3 (0,14)
Posebna upravna regija Hongkong		2 ~	~ ~	66 (3,8)	573 (3,6)	31 (3,8)	572 (4,5)	7,6 (0,14)
Jordanija		2 ~	~ ~	80 (3,0)	375 (6,3)	18 (2,8)	403 (12,1)	8,2 (0,12)
Maroko		2 ~	~ ~	91 (2,5)	367 (4,4)	7 (2,3)	449 (31,9)	8,8 (0,10)
Severna Makedonija		0 ~	~ ~	84 (3,6)	443 (6,3)	16 (3,6)	440 (12,7)	8,0 (0,11)
Mednarodno povprečje		**31 (0,5)**	**519 (1,0)**	**61 (0,5)**	**498 (0,6)**	**8 (0,3)**	**472 (2,7)**	
Referenčne udeleženke								
Dubaj, ZAE	s	67 (0,3)	577 (1,8)	24 (0,3)	558 (2,9)	9 (0,2)	552 (4,8)	11,6 (0,02)
Alberta, Kanada		62 (5,3)	545 (5,0)	37 (5,3)	535 (6,2)	1 ~	~ ~	11,8 (0,23)
Mesto Moskva, Ruska federacija		62 (3,7)	597 (2,4)	34 (3,5)	598 (3,5)	4 (1,5)	623 (11,9)	11,8 (0,20)
Quebec, Kanada		59 (5,0)	553 (3,3)	41 (5,0)	550 (5,1)	0 ~	~ ~	11,5 (0,18)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	r	51 (8,5)	525 (5,7)	46 (8,1)	520 (4,0)	4 (2,5)	558 (15,0)	11,2 (0,28)
Britanska Kolumbija, Kanada	r	46 (4,8)	546 (5,7)	53 (4,6)	532 (4,9)	2 ~	~ ~	10,9 (0,17)
Abu Dabi, ZAE	r	45 (3,5)	502 (6,3)	44 (2,2)	436 (5,8)	11 (2,4)	481 (19,1)	10,4 (0,26)
Južna Afrika (6) ⋈		8 (2,1)	512 (28,5)	86 (2,2)	368 (5,5)	6 (2,1)	399 (28,2)	9,2 (0,15)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

na to vprašanje (sodelujoči ravnatelji so odgovarjali le za svojo šolo). To so hkrati tudi trditve o virih, ki so vključene v kategorije na sliki 4.6.

Kot kažejo rezultati v tabeli 4.7, je največ ravnateljev mnenja, da je njihova šola pri izvedbi pouka zelo ali precej prikrajšana zaradi pomanjkanja ali neustreznosti računalniških programov za poučevanje branja (38 %), učilnic in drugih prostorov, namenjenih pouku (24 %), pripomočkov za učence z učnimi težavami (21%), knjižničnega materiala (21 %), nato sledijo odgovori glede pomanjkanja tehnoloških in medijskih virov za podporo poučevanju in učenju itd. V velikem deležu pa ne čutijo, da bi bila njihova šola prikrajšana zaradi pomanjkanja gradiv za poučevanje – kot so učbeniki – ali pisarniškega materiala, ogrevanja in hlajenja itd.

Na sliki 4.7 je Slovenija uvrščena na dnu lestvice o tem, kako velik poudarek dajejo šole akademski uspešnosti. 10 % učencev (v mednarodnem povprečju) obiskuje šole, za katere so ravnatelji poročali, da akademski uspešnosti učencev dajejo zelo velik poudarek (povprečni bralni dosežek za to skupino je 525 točk). 58 % učencev obiskuje šole, za katere so ravnatelji poročali, da akademskemu uspehu dajejo velik poudarek (povprečni bralni dosežek je tukaj 509 točk). Povprečni bralni dosežek še nekoliko pade za skupino, v katero je uvrščenih 32 % učencev na mednarodni ravni – kategorija Srednji poudarek akademski uspešnosti (486 točk). Trditve, ki so združene v kategorijo Akademski uspeh, so naslednje: razumevanje kurikularnih ciljev s strani učiteljev; uspešnost učiteljev pri izvajanju kurikula; pričakovanja učiteljev glede dosežkov učencev/-k; sposobnost učiteljev za motiviranje učencev/-k; sodelovanje med vodstvom šole in učitelji z namenom načrtovanja pouka; vključenost staršev v šolske dejavnosti; odločenost staršev, da zagotovijo, da so učenci/-ke pripravljeni/-e na učenje; pričakovanja staršev glede dosežkov učencev/-k; podpora staršev otroku pri doseganju učnih dosežkov; prizadevanja učencev/-k, da bi bili/-e v šoli uspešni; sposobnosti učencev/-k, da bi dosegli/-e učne cilje; spoštovanje učencev/-k do sošolk in sošolcev, ki blestijo v znanju. Na tem mestu za boljše razumevanje poglejmo le še povprečne vrednosti na lestvici akademskega uspeha. Lestvica je sestavljena iz dvanajstih trditev (navedene so zgoraj) in ima dve presečni vrednosti. Pri vrednosti 12,9 se ločita kategoriji Zelo velik poudarek in Velik poudarek, pri vrednosti 9,1 pa kategoriji Srednji poudarek in Velik poudarek. Slovenija ima povprečno vrednost na lestvici 9,3, kar jo sicer uvršča tik nad kategorijo srednji poudarek.

V Vprašalniku za šolo smo ravnatelje šol spraševali o njihovem dojemanju tega, v kolikšni meri je bilo deset disciplinskih vedenj, povezanih z neredom in nadlegovanjem/ustrahovanjem, med četrtošolci na njihovi šoli problem. Gre za naslednje postavke: zamujanje pouka, neopravičeno izostajanje od pouka; nemir v razredih; goljufanje; žaljenje, poniževanje; vandalizem; kraja; ustrahovanje in besedno nasilje med učenci/-kami (vključno z nasilnimi SMS-sporočili, elektronsko pošto ipd.); fizično nasilje med učenci/-kami; ustrahovanje in besedno nasilje učiteljev ali drugih zaposlenih (vključno z nasilnimi SMS-sporočili, elektronsko pošto ipd.). Učenci so bili nato uvrščeni v eno od treh kategorij šol glede na disciplino in varnost (Skoraj nobenih težav, Manjše težave, Zmerne do hude težave). Rezultati, predstavljeni na sliki 4.8, kažejo, da je v povprečju vseh držav večina učencev četrtega razreda ali kohorte četrtošolcev, testiranih zapoznelo (gre za skupaj 64 % učencev), obiskovalo šole s skoraj nobenimi težavami«, 27 % pa šole z manjšimi težavami. Čeprav je med državami precej razlik, je v mednarodnem povprečju »le« 9 % učencev obiskovalo šole z zmernimi do hudimi težavami, povezanimi z disciplino ali varnostjo. Tudi tukaj se disciplina in varnost šol povezujeta z povprečnim bralnim dosežkom. Kajti povprečni bralni dosežek je bil relativno višji pri učencih iz šol z »skoraj nobenimi« disciplinskimi in varnostnimi težavami (510 točk) glede na učence, ki so obiskovali šole z manjšimi težavami (493 točk). V Sloveniji je večina učencev (65 %) obiskovala šole, za katere so ravnatelji ocenili, da ni bilo skoraj nobenih varnostnih in disciplinskih težav (povprečni dosežek te skupine je 519 točk), 31 % učencev pa je obiskovalo šole, za katere so ravnatelji poročali o manjših težavah. V desnem delu slike vidimo tudi povprečja vrednosti lestvice po posameznih državah. Slovenija ima povprečno vrednost lestvice 10,3, kar nas uvršča v skupino držav s skoraj nobenimi disciplinskimi in varnostnimi težavami. Presečni vrednosti sta namreč postavljeni na vrednost 9,9, ki loči kategoriji Skoraj nobenih težav in Manjše težave, ter na vrednost 7,7, ki loči kategoriji Zmerne do hude težave in Manjše težave.

Slika 4.7 • Poudarek šole na akademski uspešnosti (poročanja ravnateljev)

Država		Zelo velik poudarek		Velik poudarek		Srednji poudarek		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Savdska Arabija		43 (5,0)	459 (5,7)	51 (4,9)	442 (5,7)	5 (2,1)	435 (23,4)	12,5 (0,24)
Bahrajn		37 (2,9)	474 (5,3)	55 (3,1)	451 (5,1)	8 (1,6)	440 (14,8)	12,3 (0,13)
Katar		34 (3,3)	509 (6,2)	57 (3,5)	476 (5,5)	9 (1,9)	455 (7,9)	12,1 (0,14)
Oman		31 (3,5)	441 (6,9)	61 (3,6)	425 (5,1)	8 (1,9)	415 (13,7)	11,9 (0,15)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	27 (1,3)	545 (6,0)	57 (1,5)	512 (2,8)	16 (0,7)	430 (5,8)	11,6 (0,07)
Irska		20 (3,3)	593 (4,7)	59 (4,0)	581 (3,5)	21 (2,7)	551 (4,6)	11,2 (0,17)
Nova Zelandija	r	18 (3,2)	562 (5,4)	55 (4,6)	523 (4,8)	26 (3,7)	489 (6,7)	10,9 (0,18)
Kazahstan		17 (2,9)	512 (5,7)	71 (3,4)	501 (3,3)	12 (2,3)	504 (9,5)	11,2 (0,13)
Severna Makedonija		16 (3,4)	447 (16,9)	56 (4,7)	450 (5,6)	28 (4,2)	426 (10,0)	10,7 (0,20)
Severna Irska		16 (3,4)	585 (5,7)	70 (4,5)	568 (3,2)	14 (3,1)	538 (7,8)	11,0 (0,16)
Islamska republika Iran ⋈		15 (3,1)	445 (8,8)	53 (4,0)	413 (7,6)	32 (3,7)	397 (8,3)	10,4 (0,22)
Kosovo		14 (2,6)	417 (8,9)	63 (4,3)	427 (4,3)	22 (3,8)	404 (8,6)	10,7 (0,18)
Združene države Amerike		13 (4,9)	587 (15,2)	45 (6,9)	560 (7,0)	41 (5,6)	521 (13,0)	10,1 (0,26)
Avstralija ⋈		13 (2,6)	566 (4,5)	58 (3,9)	545 (3,2)	29 (3,1)	520 (4,3)	10,6 (0,14)
Kitajski Tajpej		12 (2,6)	564 (4,0)	60 (3,7)	546 (2,2)	28 (3,4)	531 (4,3)	10,5 (0,16)
Turčija		12 (2,2)	539 (4,9)	51 (3,7)	509 (3,5)	37 (3,3)	464 (6,2)	10,2 (0,15)
Anglija ⋈		12 (2,6)	580 (7,0)	61 (4,0)	563 (3,4)	26 (3,4)	539 (4,0)	10,6 (0,15)
Albanija		12 (2,2)	552 (6,4)	66 (3,5)	514 (4,1)	22 (3,2)	492 (7,0)	10,7 (0,13)
Singapur		11 (0,0)	615 (6,1)	73 (0,0)	589 (3,7)	16 (0,0)	559 (8,3)	10,9 (0,00)
Ciper		10 (3,3)	541 (7,9)	51 (3,8)	518 (4,2)	38 (3,9)	493 (4,1)	10,0 (0,18)
Španija		10 (1,8)	529 (5,6)	68 (3,2)	524 (2,8)	22 (2,8)	506 (5,9)	10,7 (0,11)
Srbija		10 (2,5)	514 (10,1)	68 (3,9)	519 (3,3)	22 (3,6)	495 (6,7)	10,7 (0,16)
Uzbekistan		10 (2,3)	449 (8,8)	71 (3,5)	437 (3,3)	19 (2,9)	431 (6,2)	10,8 (0,13)
Jordanija		10 (2,6)	405 (15,6)	55 (3,5)	396 (6,8)	35 (3,3)	351 (11,0)	10,1 (0,21)
Posebna upravna regija Makao		9 (0,0)	562 (2,6)	51 (0,1)	542 (1,5)	39 (0,1)	521 (1,9)	10,1 (0,00)
Litva	s	9 (4,3)	555 (10,9)	77 (4,4)	550 (2,4)	13 (2,4)	536 (6,7)	10,7 (0,15)
Bolgarija		9 (2,3)	577 (7,7)	58 (4,2)	554 (4,8)	33 (3,6)	505 (7,9)	10,2 (0,14)
Poljska		9 (2,4)	558 (4,9)	56 (4,1)	553 (2,8)	35 (3,9)	540 (3,6)	10,2 (0,16)
Izrael ⋈		8 (2,1)	509 (11,9)	66 (3,7)	516 (3,9)	25 (3,3)	498 (7,4)	10,4 (0,15)
Egipt		8 (2,0)	404 (21,1)	61 (4,0)	383 (6,5)	31 (3,7)	363 (10,1)	10,1 (0,14)
Avstrija		8 (2,3)	539 (10,4)	62 (4,2)	535 (2,9)	30 (3,7)	516 (3,8)	10,4 (0,13)
Danska		7 (2,1)	562 (9,6)	61 (3,7)	543 (3,1)	32 (3,4)	525 (3,9)	10,2 (0,14)
Azerbajdžan		7 (2,3)	437 (18,4)	60 (3,9)	442 (5,4)	33 (3,8)	438 (7,3)	10,0 (0,15)
Finska		7 (2,3)	569 (8,5)	70 (3,5)	552 (2,5)	23 (3,2)	536 (4,4)	10,4 (0,14)
Švedska	r	7 (2,4)	583 (8,7)	50 (4,3)	555 (4,3)	44 (4,2)	529 (4,3)	9,7 (0,18)
Portugalska		6 (1,7)	550 (11,4)	51 (3,5)	526 (2,6)	43 (3,3)	508 (3,7)	9,7 (0,13)
Hrvaška		5 (2,0)	560 (6,2)	73 (4,1)	558 (3,1)	22 (3,8)	553 (6,5)	10,4 (0,14)
Južna Afrika ⋈		5 (1,4)	392 (29,4)	37 (3,7)	302 (9,7)	58 (3,8)	268 (6,5)	9,2 (0,14)
Francija		5 (1,3)	526 (8,9)	66 (3,4)	522 (3,0)	29 (3,4)	495 (4,0)	10,2 (0,13)
Posebna upravna regija Hongkong		5 (1,8)	582 (10,0)	53 (3,7)	578 (3,7)	42 (3,8)	565 (4,5)	9,7 (0,15)
Črna gora		5 (0,7)	492 (7,5)	75 (0,8)	487 (1,9)	20 (0,3)	486 (3,0)	10,4 (0,03)
Brazilija ⋈		4 (1,6)	474 (28,9)	51 (4,8)	439 (6,8)	45 (5,0)	391 (10,9)	9,5 (0,19)
Gruzija		4 (1,4)	517 (9,7)	57 (4,1)	496 (3,5)	39 (4,1)	492 (4,4)	9,8 (0,14)
Nemčija	r	4 (1,4)	546 (7,5)	61 (3,2)	534 (3,0)	35 (3,1)	503 (3,8)	9,7 (0,10)
Belgija (francoski del)		4 (1,6)	525 (7,9)	44 (3,8)	507 (4,5)	53 (3,7)	483 (3,5)	9,3 (0,14)
Madžarska		3 (1,5)	584 (18,4)	50 (4,5)	551 (4,7)	47 (4,3)	521 (5,9)	9,4 (0,12)
Slovaška republika		3 (1,3)	564 (11,2)	50 (3,8)	541 (3,2)	47 (3,7)	516 (5,0)	9,4 (0,12)
Ruska federacija		3 (1,1)	585 (18,1)	63 (3,3)	573 (3,8)	34 (2,9)	555 (6,4)	9,9 (0,11)
Nizozemska	r	3 (1,8)	553 (10,4)	42 (5,4)	532 (4,3)	56 (5,0)	520 (4,9)	9,3 (0,16)
Latvija		3 (1,3)	500 (42,1)	54 (3,8)	536 (3,1)	43 (3,8)	518 (3,8)	9,5 (0,09)
Malta		2 ~	~ ~	75 (5,3)	521 (3,7)	23 (5,2)	486 (6,3)	10,5 (0,17)
Norveška (5)		1 ~	~ ~	51 (4,2)	548 (2,4)	48 (4,3)	530 (2,9)	9,4 (0,13)
Maroko		1 ~	~ ~	33 (3,4)	392 (8,7)	66 (3,3)	364 (5,9)	8,5 (0,12)
Belgija (flamski del)		1 ~	~ ~	45 (4,6)	519 (3,4)	55 (4,7)	502 (3,3)	9,0 (0,14)
Češka republika		1 ~	~ ~	53 (4,0)	550 (2,9)	46 (4,0)	527 (3,2)	9,5 (0,10)
Italija		1 ~	~ ~	45 (3,6)	545 (3,5)	54 (3,5)	532 (2,8)	9,1 (0,11)
Slovenija	**r**	**0 ~**	**~ ~**	**46 (4,6)**	**522 (3,1)**	**54 (4,6)**	**517 (2,8)**	**9,3 (0,12)**
Mednarodno povprečje		**10 (0,3)**	**525 (1,8)**	**58 (0,5)**	**509 (0,6)**	**32 (0,5)**	**486 (1,0)**	
Referenčne udeleženke								
Dubaj, ZAE	s	49 (0,4)	592 (1,6)	38 (0,4)	560 (3,2)	12 (0,3)	512 (2,9)	13,0 (0,02)
Abu Dabi, ZAE	r	24 (3,2)	519 (8,5)	52 (3,6)	491 (7,0)	24 (1,7)	385 (10,0)	11,0 (0,14)
Alberta, Kanada		18 (4,7)	554 (6,4)	65 (5,4)	540 (5,4)	16 (4,1)	530 (9,5)	11,3 (0,25)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	r	12 (4,5)	564 (8,1)	73 (5,0)	521 (3,5)	16 (2,9)	509 (4,8)	10,8 (0,23)
Britanska Kolumbija, Kanada	r	11 (2,5)	571 (6,8)	55 (4,7)	544 (4,9)	34 (4,5)	519 (6,0)	10,2 (0,19)
Quebec, Kanada		7 (2,5)	571 (4,3)	65 (4,5)	555 (3,6)	28 (4,4)	539 (3,7)	10,3 (0,16)
Južna Afrika (6) ⋈		6 (2,2)	399 (33,0)	27 (3,3)	409 (13,1)	67 (3,8)	370 (6,5)	8,8 (0,19)
Mesto Moskva, Ruska federacija		4 (1,0)	605 (6,5)	80 (2,8)	599 (2,4)	17 (2,8)	593 (3,8)	10,5 (0,09)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 4.8 • Šolska disciplina (poročanja ravnateljev)

Država		Skoraj nobenih težav		Manjše težave		Zmerne do hude težave		Povprečna vrednost na lestvici
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Posebna upravna regija Hongkong		93 (2,2)	574 (2,7)	7 (2,2)	550 (11,7)	0 ~	~ ~	12,0 (0,11)
Malta		87 (4,8)	515 (3,3)	12 (4,4)	496 (14,3)	2 ~	~ ~	11,4 (0,17)
Bahrajn		85 (2,1)	462 (3,6)	9 (1,7)	445 (11,9)	6 (1,4)	426 (12,0)	11,1 (0,10)
Katar		84 (2,3)	487 (3,9)	12 (2,5)	473 (14,8)	4 (1,5)	486 (7,8)	11,1 (0,10)
Severna Irska		84 (3,3)	571 (3,1)	15 (3,2)	540 (6,6)	1 ~	~ ~	11,1 (0,11)
Črna gora		83 (0,3)	489 (1,7)	14 (0,3)	486 (4,8)	2 ~	~ ~	11,4 (0,02)
Albanija		82 (3,3)	515 (3,5)	11 (2,7)	502 (7,1)	8 (1,8)	512 (15,6)	11,1 (0,16)
Češka republika		81 (2,9)	542 (2,7)	17 (2,7)	526 (6,2)	1 ~	~ ~	10,8 (0,10)
Kitajski Tajpej		81 (3,1)	545 (2,4)	18 (3,0)	541 (3,8)	1 ~	~ ~	11,2 (0,13)
Singapur		81 (0,0)	589 (3,5)	19 (0,0)	580 (8,1)	0 ~	~ ~	11,1 (0,00)
Španija		80 (2,8)	524 (2,6)	14 (2,6)	504 (8,3)	5 (1,1)	511 (9,3)	11,0 (0,11)
Bolgarija		80 (2,7)	549 (3,4)	15 (2,8)	515 (11,3)	4 (1,7)	458 (34,0)	11,0 (0,12)
Srbija		80 (3,2)	516 (3,1)	20 (3,2)	506 (7,8)	0 ~	~ ~	11,0 (0,13)
Združeni arabski emirati (ZAE)	s	79 (1,9)	523 (2,5)	14 (1,5)	449 (8,8)	7 (1,3)	474 (10,8)	10,8 (0,10)
Irska		79 (3,0)	584 (2,8)	20 (3,2)	552 (6,7)	2 ~	~ ~	10,9 (0,10)
Posebna upravna regija Makao		77 (0,1)	539 (1,4)	13 (0,1)	531 (3,0)	9 (0,1)	515 (3,1)	10,9 (0,00)
Hrvaška		77 (3,8)	559 (2,7)	20 (3,7)	554 (7,0)	3 (1,4)	521 (24,7)	10,7 (0,13)
Kazahstan		77 (2,8)	504 (2,8)	9 (2,1)	512 (11,9)	13 (2,4)	496 (7,4)	10,8 (0,16)
Gruzija		77 (2,8)	494 (2,7)	15 (2,4)	495 (6,3)	7 (2,0)	500 (12,5)	10,7 (0,14)
Severna Makedonija		77 (4,0)	451 (5,2)	18 (4,1)	422 (12,4)	5 (2,2)	396 (25,4)	11,1 (0,17)
Anglija ⋈		76 (3,2)	564 (3,0)	22 (3,1)	542 (4,8)	2 ~	~ ~	10,5 (0,11)
Litva	s	75 (4,4)	550 (2,9)	24 (4,4)	547 (5,5)	1 ~	~ ~	10,7 (0,13)
Slovaška republika		74 (3,5)	536 (2,9)	22 (3,3)	515 (8,4)	4 (1,6)	504 (24,5)	10,6 (0,12)
Brazilija ⋈		72 (4,4)	427 (5,8)	25 (4,3)	397 (16,2)	3 (1,0)	411 (26,3)	10,7 (0,16)
Združene države Amerike		69 (5,6)	566 (6,7)	30 (5,5)	506 (13,8)	1 ~	~ ~	10,3 (0,17)
Avstralija ⋈		69 (3,6)	548 (2,8)	29 (3,6)	525 (4,2)	2 ~	~ ~	10,4 (0,10)
Azerbajdžan		69 (3,6)	436 (5,3)	14 (2,8)	469 (11,0)	18 (3,1)	431 (10,0)	10,1 (0,20)
Finska		68 (3,5)	554 (2,5)	30 (3,4)	541 (4,6)	2 ~	~ ~	10,3 (0,10)
Ruska federacija		68 (3,4)	568 (4,5)	30 (3,4)	568 (5,2)	2 ~	~ ~	10,4 (0,10)
Slovenija	**r**	**65 (4,3)**	**519 (2,6)**	**31 (3,9)**	**517 (3,8)**	**4 (2,3)**	**535 (6,9)**	**10,3 (0,14)**
Islamska republika Iran ⋈		65 (3,5)	421 (6,5)	28 (3,1)	395 (9,3)	7 (1,6)	410 (13,8)	10,3 (0,14)
Ciper		62 (4,5)	518 (4,0)	34 (4,6)	498 (4,2)	4 (1,6)	502 (13,1)	10,0 (0,13)
Latvija		62 (4,1)	529 (3,2)	37 (4,0)	525 (4,5)	1 ~	~ ~	10,2 (0,10)
Danska		62 (3,7)	543 (3,3)	36 (3,6)	532 (3,6)	3 (1,1)	514 (20,0)	10,2 (0,10)
Poljska		61 (3,8)	551 (2,7)	37 (3,8)	546 (3,9)	2 ~	~ ~	10,1 (0,10)
Belgija (francoski del)		59 (4,1)	503 (3,8)	37 (4,2)	485 (4,9)	4 (1,4)	467 (8,1)	10,2 (0,11)
Francija		59 (4,0)	523 (3,6)	37 (3,9)	505 (3,9)	4 (1,5)	466 (17,6)	10,2 (0,13)
Madžarska		58 (4,2)	554 (3,2)	36 (4,1)	522 (6,7)	7 (2,6)	492 (29,0)	10,0 (0,14)
Uzbekistan		58 (4,1)	435 (3,6)	7 (2,2)	455 (7,3)	35 (4,0)	438 (5,2)	9,3 (0,28)
Belgija (flamski del)		57 (4,8)	517 (3,3)	37 (4,7)	506 (3,9)	6 (2,2)	477 (9,7)	10,2 (0,14)
Portugalska		55 (3,9)	525 (3,1)	37 (3,8)	514 (3,1)	8 (2,2)	510 (12,6)	10,0 (0,15)
Oman		55 (3,5)	438 (5,1)	22 (2,8)	416 (6,6)	23 (3,0)	423 (7,6)	9,5 (0,19)
Nova Zelandija	r	54 (4,2)	540 (4,3)	40 (4,5)	503 (5,6)	6 (2,0)	470 (10,1)	10,1 (0,12)
Avstrija		53 (4,0)	534 (3,5)	42 (4,1)	524 (3,1)	4 (1,7)	529 (15,6)	10,0 (0,11)
Italija		53 (4,0)	543 (2,8)	31 (3,5)	535 (3,8)	16 (2,8)	522 (6,3)	9,6 (0,16)
Norveška (5)		49 (4,2)	544 (2,9)	48 (4,3)	535 (3,1)	3 (1,4)	534 (5,8)	9,8 (0,10)
Kosovo		48 (5,2)	426 (5,2)	32 (4,7)	417 (5,3)	20 (3,2)	413 (9,8)	9,4 (0,19)
Izrael ⋈		46 (4,0)	519 (5,3)	43 (3,6)	506 (4,8)	11 (2,6)	489 (10,3)	9,5 (0,14)
Savdska Arabija		45 (4,7)	463 (5,7)	13 (3,1)	430 (9,5)	41 (4,9)	439 (6,8)	9,0 (0,28)
Turčija		43 (4,0)	504 (5,0)	27 (3,8)	492 (7,7)	30 (3,8)	489 (7,0)	8,9 (0,21)
Nizozemska	r	43 (5,3)	529 (4,2)	50 (5,6)	524 (5,3)	7 (2,4)	518 (6,5)	9,5 (0,13)
Nemčija	r	42 (3,5)	538 (3,9)	52 (3,6)	516 (3,2)	6 (1,6)	492 (9,7)	9,6 (0,09)
Švedska	r	42 (5,0)	555 (4,9)	58 (5,0)	540 (3,7)	0 ~	~ ~	9,6 (0,12)
Jordanija		30 (3,3)	399 (10,0)	41 (3,7)	363 (9,3)	30 (3,8)	386 (11,0)	8,6 (0,15)
Južna Afrika ⋈		30 (4,0)	347 (13,6)	55 (4,0)	268 (6,9)	15 (2,2)	240 (8,5)	9,0 (0,09)
Egipt		24 (3,0)	406 (10,2)	40 (3,5)	362 (7,2)	37 (3,4)	378 (9,7)	8,3 (0,17)
Maroko		16 (2,7)	367 (9,4)	23 (3,1)	378 (9,6)	61 (3,4)	373 (6,1)	7,2 (0,16)
Mednarodno povprečje		**64 (0,5)**	**510 (0,6)**	**27 (0,5)**	**493 (1,0)**	**9 (0,3)**	**465 (2,3)**	
Referenčne udeleženke								
Dubaj, ZAE	s	89 (0,3)	575 (1,6)	9 (0,3)	542 (5,7)	2 ~	~ ~	11,7 (0,01)
Abu Dabi, ZAE	r	76 (1,7)	501 (3,8)	17 (1,2)	376 (10,6)	7 (1,7)	417 (19,5)	10,7 (0,08)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	r	73 (6,1)	529 (4,3)	25 (6,0)	510 (6,5)	1 ~	~ ~	10,6 (0,18)
Quebec, Kanada		71 (5,0)	555 (3,1)	27 (5,0)	546 (5,4)	2 ~	~ ~	10,4 (0,14)
Alberta, Kanada		70 (5,6)	548 (4,5)	28 (5,4)	525 (7,1)	1 ~	~ ~	10,7 (0,18)
Britanska Kolumbija, Kanada	r	67 (4,9)	545 (4,5)	32 (4,8)	523 (6,8)	2 ~	~ ~	10,4 (0,15)
Mesto Moskva, Ruska federacija		63 (3,8)	599 (2,5)	37 (3,8)	597 (3,5)	0 ~	~ ~	10,3 (0,08)
Južna Afrika (6) ⋈		29 (3,6)	425 (12,3)	53 (4,3)	377 (7,9)	19 (3,2)	340 (9,6)	8,9 (0,11)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

5 • Stališča učencev o branju

Raziskava PIRLS je tekom različnih ciklov prispevala k drugim raziskavam, ki so pokazale, da imajo učenci s pozitivnim odnosom do branja običajno boljše bralne dosežke. Vendar pa ni jasno, ali pozitiven odnos do branja vodi k višjim bralnim dosežkom ali pa je ta pozitiven odnos posledica višjih bralnih dosežkov. Raziskovalna literatura, ki preučuje branje, kaže, da gre za medsebojno in ne kavzalno povezanost (Mullis et al., 2023: 114).

Na splošno so učenci izkazali pozitiven odnos do branja - 42 % učencev v mednarodnem povprečju je poročalo, da imajo do branja pozitiven odnos (da berejo zelo radi). V Sloveniji je le 28 % učencev poročalo, da zelo radi berejo. 18 % na mednarodni ravni jih je poročalo, da ne marajo branja, pri nas je bilo takšnih učencev 23 %. Vendar je v današnjem času, ki temelji na informacijah, v povprečju tako velik odstotek učencev povedal, da ne berejo radi. Na mednarodni ravni je povprečni bralni dosežek učencev, ki so odgovorili, da ne berejo radi, znašal 491 točk, učencev, ki so odgovorili, da zelo radi berejo, pa 513 točk. 501 točka je bil na mednarodni ravni povprečni bralni dosežek učencev, ki nekoliko radi berejo. Obstaja torej zmerna povezava med tem, kako radi učenci berejo, in njihovim bralnim dosežkom. V Sloveniji je povprečni bralni dosežek učencev, ki berejo zelo radi, znašal 530 točk, tistih, ki berejo nekoliko radi, 521 točk, tistih, ki branja ne marajo, pa 507 točk. Za lažjo predstavo umeščenosti Slovenije pri tem vprašanju si oglejmo povprečno vrednost lestvice. Le-ta je za Slovenijo 9,4. To nas uvršča v skupino držav, kjer učenci v povprečju nekoliko radi berejo. Presečni vrednosti sta namreč postavljeni na vrednost 10,4 (ločuje kategoriji Zelo radi berejo in Nekoliko radi berejo) in 8,3 (ločuje kategoriji Ne marajo branja ter Nekoliko radi berejo). V oblikovanje te lestvice sta bili vključeni dve vprašanji oziroma trditve pri teh dveh vprašanjih: (a) stališča o branju (z drugimi se rad/-a pogovarjam o tem, kar berem; razveselilo bi me, če bi za darilo dobil/-a knjigo; mislim, da je branje dolgočasno (upoštevana je bila obrnjena vrednost); rad/-a bi imela več časa za branje; uživam v branju; z branjem se veliko naučim; rad/-a berem stvari, ki me silijo k premišljevanju; všeč mi je, ko mi knjiga pričara druge svetove); (b) pogostost branja izven šole (berem za zabavo; berem, da izvem stvari, ki bi se jih rad/-a naučil/-a). Iz mednarodne razvrstitve na lestvici tudi vidimo, da je Slovenija pri odnosu učencev do branja kar precej na dnu.

V nadaljevanju nas zanimajo razlike pri interesu za branje med deklicami in dečki.

Iz slike 5.2 vidimo ne le, da je interes učenk za branje večji (več jih zelo rado bere), temveč je večja tudi porazdelitev oziroma razkorak med spoloma po posameznih državah oziroma izobraževalnih sistemih. Mednarodni delež deklic, ki berejo zelo rade, je 46 % (v Sloveniji 33 %), delež dečkov pa 37 % (v Sloveniji 22 %). Vidimo, da je pri deležu deklic in dečkov, ki berejo zelo radi, kar nekaj odstotnih točk razlike. V Sloveniji je tudi precejšen razkorak pri točkah bralnega dosežka znotraj te skupine glede na spol (deklice 537 točk, dečki 520 točk). 9 točk razlike je prav tako na mednarodni ravni. Razlike med dečki in deklicami so tudi pri preostalih dveh kategorijah, na mednarodni ravni in v Sloveniji. 15 % deklic ne mara branja (njihov povprečni bralni dosežek znaša 496 točk), v Sloveniji pa je deklic, ki branja ne marajo, 16 % (njihov povprečni bralni dosežek znaša 512 točk). Nekoliko več dečkov na mednarodni ravni, in sicer 21 %, ne mara branja (484 točk), v Sloveniji pa je takšnih dečkov 29 % (njihov povprečni bralni dosežek znaša 505 točk). Precej manjši razkorak v kategoriji učenk/-cev, ki zelo radi berejo, je v državah, ki so na sliki 5.2 uvrščene v sam vrh.

V mednarodnem povprečju je 43 % učencev poročalo, da so zelo samozavestni pri branju (v Sloveniji 46 %), bralni dosežek teh učencev na mednarodni ravni znaša 541 točk, v Sloveniji 550. Na mednarodni ravni je nekoliko samozavestnih pri branju 35 % učencev (498 točk), v Sloveniji 37 (512 točk). Kar 22 % učencev na mednarodni ravni je poročalo, da so nesamozavestni pri branju (njihov povprečni bralni dosežek znaša 449 točk), v Sloveniji je takih učencev 17 % (462 točk). Za samozavest pri branju je bila tudi oblikovana lestvica in izračunana srednja vrednost lestvice za vsako od sodelujočih držav. Slovenija ima na tej lestvici srednjo vrednost 10,2, presečna vrednost med kategorijama Zelo samozavesten in Nekoliko samozavesten je ravno pri tej vrednosti (presečna vrednost med kategorijama Nesamozavesten in Nekoliko samozavesten pri branju pa je pri vrednosti 8,2), kar nas uvršča v kategorijo držav, ki imajo (zelo) samozavestne bralce. Obstajajo sicer države (tudi v Evropi), katerih srednja vrednost lestvice je še višja. Vse to vidimo iz slike 5.3.

Slika 5.1 · Interes učencev za branje

Država	Zelo radi berejo		Nekoliko radi berejo		Ne marajo branja		Povprečna vrednost na lestvici
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Kosovo	85 (0,9)	426 (3,0)	13 (0,8)	407 (5,9)	2 ~	~ ~	12,4 (0,05)
Uzbekistan	83 (0,9)	446 (2,8)	15 (0,8)	403 (5,2)	2 ~	~ ~	12,5 (0,07)
Albanija	81 (0,7)	517 (3,2)	17 (0,6)	503 (5,0)	2 ~	~ ~	12,1 (0,05)
Severna Makedonija	70 (1,3)	446 (6,4)	24 (1,0)	443 (5,2)	6 (0,6)	435 (10,2)	11,5 (0,07)
Islamska republika Iran ⋈	66 (1,2)	424 (4,2)	29 (1,0)	400 (7,7)	5 (0,6)	356 (15,1)	11,2 (0,06)
Azerbajdžan	63 (1,1)	446 (3,8)	32 (0,9)	439 (4,5)	5 (0,5)	421 (10,3)	11,2 (0,05)
Turčija	62 (1,2)	503 (3,3)	32 (1,0)	486 (4,9)	6 (0,4)	487 (6,4)	11,2 (0,06)
Maroko	62 (1,7)	388 (4,4)	33 (1,6)	353 (6,8)	5 (0,9)	318 (10,6)	11,1 (0,08)
Savdska Arabija	61 (1,2)	462 (3,6)	32 (1,1)	432 (5,2)	7 (0,5)	438 (6,7)	11,1 (0,06)
Portugalska	60 (1,0)	520 (2,6)	34 (0,8)	518 (3,0)	6 (0,4)	525 (4,9)	11,0 (0,04)
Črna gora	59 (0,8)	495 (2,1)	33 (0,7)	483 (2,3)	8 (0,6)	472 (4,4)	11,0 (0,04)
Gruzija	59 (1,2)	498 (2,9)	34 (0,9)	493 (2,9)	7 (0,7)	504 (8,6)	10,9 (0,05)
Oman	58 (1,1)	447 (4,0)	36 (1,0)	415 (4,6)	6 (0,4)	387 (8,5)	10,9 (0,06)
Jordanija	55 (1,5)	394 (5,7)	34 (1,1)	369 (6,7)	10 (1,1)	356 (13,3)	10,7 (0,07)
Španija	54 (1,0)	527 (2,6)	35 (0,8)	517 (2,7)	11 (0,5)	509 (3,8)	10,7 (0,05)
Kazahstan	53 (1,0)	501 (2,6)	39 (0,8)	504 (3,4)	7 (0,4)	518 (5,8)	10,6 (0,04)
Združeni arabski emirati (ZAE)	53 (0,5)	501 (1,9)	37 (0,4)	469 (2,5)	10 (0,2)	464 (3,8)	10,6 (0,02)
Bahrajn	51 (1,0)	474 (3,7)	39 (0,9)	452 (3,9)	10 (0,5)	437 (6,9)	10,6 (0,04)
Bolgarija	51 (1,4)	548 (3,4)	37 (1,3)	541 (4,2)	12 (0,7)	511 (5,5)	10,6 (0,06)
Južna Afrika ⋈	50 (1,6)	312 (4,6)	40 (1,3)	275 (5,5)	11 (0,6)	262 (10,5)	10,6 (0,09)
Katar	49 (1,1)	500 (4,0)	40 (0,9)	477 (4,6)	11 (0,6)	467 (5,5)	10,5 (0,05)
Brazilija ⋈	47 (1,6)	425 (6,0)	39 (1,3)	426 (6,2)	14 (0,8)	436 (7,9)	10,4 (0,07)
Malta	46 (1,2)	516 (3,6)	39 (0,9)	517 (3,5)	15 (0,9)	510 (4,1)	10,3 (0,06)
Srbija	45 (1,5)	516 (4,3)	40 (1,5)	514 (3,4)	16 (1,1)	508 (4,6)	10,2 (0,06)
Egipt	44 (1,6)	406 (5,8)	45 (1,5)	370 (6,2)	12 (0,7)	346 (8,1)	10,3 (0,06)
Italija	41 (0,9)	541 (2,6)	42 (0,8)	536 (2,6)	17 (0,7)	533 (3,0)	10,0 (0,04)
Izrael ⋈	40 (1,0)	519 (2,6)	41 (0,8)	507 (2,9)	19 (0,8)	507 (3,1)	9,9 (0,05)
Kitajski Tajpej	39 (1,0)	560 (2,3)	43 (0,9)	537 (2,5)	19 (0,8)	526 (3,2)	9,9 (0,05)
Nova Zelandija	38 (0,8)	532 (3,2)	44 (0,7)	521 (3,0)	18 (0,7)	511 (2,8)	9,9 (0,04)
Ciper	37 (1,0)	517 (3,2)	41 (0,7)	511 (3,8)	21 (0,9)	501 (3,7)	9,8 (0,05)
Francija	36 (1,1)	526 (2,8)	47 (0,9)	514 (2,8)	17 (0,7)	490 (3,7)	9,9 (0,05)
Ruska federacija	35 (1,4)	564 (5,6)	47 (1,0)	570 (3,5)	18 (0,9)	567 (3,4)	9,8 (0,06)
Nemčija r	34 (0,9)	544 (3,2)	44 (0,9)	530 (2,5)	22 (0,7)	509 (3,1)	9,6 (0,04)
Singapur	33 (0,8)	607 (4,1)	47 (0,8)	586 (3,3)	20 (0,6)	560 (3,8)	9,6 (0,03)
Avstrija	32 (1,1)	539 (2,6)	46 (1,0)	530 (2,9)	22 (1,1)	517 (3,1)	9,6 (0,05)
Belgija (francoski del)	31 (1,1)	498 (3,9)	45 (0,9)	498 (3,2)	24 (1,0)	484 (3,2)	9,6 (0,06)
Irska	31 (1,0)	593 (3,6)	45 (0,9)	578 (2,9)	23 (0,9)	556 (3,1)	9,5 (0,04)
Posebna upravna regija Makao	31 (0,6)	553 (1,9)	48 (0,6)	535 (1,6)	21 (0,5)	512 (2,7)	9,6 (0,02)
Posebna upravna regija Hongkong	30 (0,9)	590 (2,9)	47 (0,8)	573 (3,0)	23 (0,8)	550 (4,0)	9,6 (0,05)
Slovaška republika	29 (1,0)	530 (3,4)	45 (1,1)	534 (3,5)	26 (1,0)	523 (3,7)	9,4 (0,04)
Avstralija ⋈	29 (0,9)	562 (3,8)	45 (1,0)	542 (2,8)	26 (0,9)	517 (3,2)	9,4 (0,05)
Anglija ⋈	29 (0,8)	570 (3,7)	48 (0,9)	562 (2,8)	24 (1,1)	536 (3,4)	9,4 (0,05)
Severna Irska	28 (1,0)	585 (3,7)	47 (0,9)	570 (2,8)	25 (1,0)	542 (3,2)	9,4 (0,05)
Slovenija	**28 (0,7)**	**530 (2,8)**	**50 (0,9)**	**521 (2,3)**	**23 (1,0)**	**507 (2,8)**	**9,4 (0,04)**
Češka republika	27 (1,0)	540 (4,1)	49 (1,1)	545 (2,3)	23 (0,8)	530 (3,0)	9,4 (0,04)
Belgija (flamski del)	27 (0,9)	516 (3,3)	43 (0,7)	512 (2,8)	29 (1,0)	505 (2,6)	9,3 (0,05)
Madžarska	27 (1,0)	555 (4,7)	46 (0,9)	539 (4,0)	28 (0,9)	527 (3,7)	9,3 (0,04)
Združene države Amerike	25 (1,4)	559 (8,6)	50 (1,4)	557 (6,3)	24 (1,4)	530 (6,7)	9,4 (0,06)
Finska	23 (0,8)	563 (3,9)	46 (0,8)	555 (2,6)	30 (0,9)	533 (2,5)	9,1 (0,04)
Poljska	23 (1,1)	555 (4,0)	49 (1,2)	556 (2,5)	28 (1,0)	536 (3,3)	9,2 (0,05)
Hrvaška	23 (0,9)	560 (4,5)	52 (1,1)	557 (2,7)	25 (1,1)	554 (3,5)	9,3 (0,05)
Litva	22 (0,8)	555 (3,6)	48 (0,9)	555 (2,8)	30 (1,0)	548 (2,5)	9,1 (0,04)
Švedska	18 (0,6)	544 (4,1)	47 (0,9)	550 (2,6)	35 (0,9)	539 (2,5)	8,8 (0,04)
Nizozemska	17 (0,9)	543 (3,9)	46 (1,0)	535 (2,7)	37 (1,1)	511 (3,4)	8,8 (0,04)
Latvija	16 (0,8)	538 (5,3)	47 (1,2)	533 (2,7)	37 (1,0)	520 (2,8)	8,8 (0,03)
Danska	14 (0,7)	566 (4,2)	50 (0,9)	545 (2,5)	36 (1,1)	524 (3,0)	8,7 (0,04)
Norveška (5)	13 (0,6)	556 (4,2)	46 (0,8)	547 (2,4)	41 (1,1)	528 (2,4)	8,6 (0,04)
Mednarodno povprečje	**42 (0,1)**	**513 (0,5)**	**40 (0,1)**	**501 (0,5)**	**18 (0,1)**	**491 (0,8)**	
Referenčne udeleženke							
Dubaj, ZAE	50 (0,9)	555 (2,2)	39 (0,7)	552 (2,4)	11 (0,4)	552 (4,1)	10,5 (0,04)
Južna Afrika (6) ⋈	47 (1,2)	413 (3,7)	42 (0,9)	362 (5,6)	11 (0,8)	360 (11,3)	10,4 (0,05)
Abu Dabi, ZAE	46 (0,9)	474 (3,9)	41 (0,7)	416 (4,3)	13 (0,4)	414 (5,8)	10,3 (0,04)
Alberta, Kanada	40 (1,4)	548 (4,2)	43 (1,3)	542 (4,1)	17 (0,8)	523 (4,7)	10,0 (0,06)
Britanska Kolumbija, Kanada	37 (1,1)	547 (3,7)	45 (1,1)	536 (4,4)	18 (1,0)	515 (4,7)	9,9 (0,05)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	36 (1,4)	532 (4,4)	43 (1,1)	528 (3,4)	20 (1,0)	507 (5,3)	9,8 (0,08)
Quebec, Kanada	36 (1,1)	559 (3,1)	45 (1,0)	552 (3,1)	19 (1,0)	536 (3,7)	9,8 (0,05)
Mesto Moskva, Ruska federacija	30 (1,0)	605 (2,5)	47 (0,7)	598 (2,6)	23 (0,9)	590 (2,6)	9,6 (0,05)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.2 • Interes učencev za branje glede na spol

Država		Zelo radi berejo		Nekoliko radi berejo		Ne marajo branja		Razlike med spoloma v odstotkih učencev, ki zelo radi berejo
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Več deklic kot dečkov / Več dečkov kot deklic
Brazilija ⋈	Deklice	48 (1,6)	438 (6,2)	40 (1,4)	438 (7,6)	12 (1,0)	433 (12,6)	
	Dečki	47 (2,2)	411 (7,4)	38 (1,8)	414 (8,3)	15 (1,1)	438 (10,3)	
Norveška (5)	Deklice	15 (0,9)	565 (5,6)	49 (1,1)	553 (2,7)	37 (1,2)	536 (3,0)	
	Dečki	12 (0,8)	547 (6,5)	43 (1,2)	540 (3,5)	45 (1,5)	521 (2,9)	
Poljska	Deklice	25 (1,4)	563 (5,3)	53 (1,4)	565 (2,9)	22 (1,2)	547 (4,6)	
	Dečki	22 (1,4)	547 (5,3)	45 (1,5)	547 (3,1)	34 (1,4)	529 (4,0)	
Ruska federacija	Deklice	37 (1,4)	571 (4,8)	47 (1,3)	577 (3,6)	16 (1,1)	572 (4,9)	
	Dečki	33 (1,5)	556 (7,2)	46 (1,3)	563 (4,6)	21 (1,0)	563 (4,0)	
Posebna upravna regija Makao	Deklice	33 (0,9)	558 (2,4)	48 (0,9)	539 (2,0)	19 (0,7)	517 (3,5)	
	Dečki	29 (0,8)	548 (3,0)	48 (0,9)	531 (2,4)	23 (0,7)	508 (3,7)	
Kosovo	Deklice	87 (1,1)	436 (2,9)	12 (1,0)	406 (7,9)	2 ~	~ ~	
	Dečki	83 (1,0)	415 (3,7)	15 (0,9)	407 (7,2)	2 ~	~ ~	
Belgija (flamski del)	Deklice	29 (1,2)	517 (3,8)	44 (1,0)	517 (3,1)	27 (1,3)	510 (3,3)	
	Dečki	25 (1,0)	516 (4,2)	43 (1,0)	508 (3,6)	32 (1,2)	500 (3,4)	
Posebna upravna regija Hongkong	Deklice	32 (1,1)	593 (3,5)	49 (1,1)	576 (3,3)	19 (1,0)	553 (4,7)	
	Dečki	28 (1,3)	586 (3,9)	46 (1,3)	570 (3,9)	27 (1,1)	548 (4,8)	
Švedska	Deklice	20 (1,0)	550 (4,8)	48 (1,3)	558 (3,3)	32 (1,3)	546 (3,1)	
	Dečki	15 (0,7)	536 (5,9)	46 (1,3)	541 (3,1)	39 (1,4)	534 (3,1)	
Danska	Deklice	16 (1,0)	572 (5,2)	51 (1,4)	550 (3,0)	33 (1,4)	528 (3,7)	
	Dečki	12 (0,9)	557 (6,3)	48 (1,2)	539 (3,2)	40 (1,4)	521 (4,0)	
Islamska republika Iran ⋈	Deklice	69 (1,7)	434 (6,3)	27 (1,5)	404 (12,0)	4 (0,6)	347 (24,4)	
	Dečki	64 (1,4)	414 (5,4)	31 (1,2)	396 (8,2)	5 (0,9)	362 (17,9)	
Nizozemska	Deklice	20 (1,2)	545 (5,4)	47 (1,3)	541 (3,3)	33 (1,3)	517 (4,6)	
	Dečki	15 (1,1)	541 (4,8)	45 (1,5)	528 (3,7)	40 (1,5)	506 (3,6)	
Egipt	Deklice	47 (2,1)	412 (5,7)	43 (1,8)	378 (7,3)	10 (0,9)	357 (9,2)	
	Dečki	41 (1,8)	400 (7,7)	47 (1,7)	362 (7,1)	13 (0,8)	337 (9,6)	
Irska	Deklice	35 (1,4)	598 (4,8)	46 (1,2)	582 (3,4)	19 (1,2)	560 (4,4)	
	Dečki	28 (1,3)	588 (4,7)	44 (1,4)	574 (3,5)	27 (1,4)	554 (4,0)	
Latvija	Deklice	19 (1,2)	547 (6,2)	50 (1,5)	547 (3,3)	31 (1,3)	531 (3,2)	
	Dečki	13 (0,9)	526 (6,4)	44 (1,4)	517 (3,7)	43 (1,4)	512 (3,9)	
Azerbajdžan	Deklice	67 (1,3)	456 (4,2)	30 (1,2)	448 (5,8)	4 (0,5)	425 (13,8)	
	Dečki	60 (1,3)	437 (4,7)	34 (1,2)	432 (5,1)	6 (0,7)	419 (10,5)	
Združene države Amerike	Deklice	29 (2,0)	563 (8,8)	50 (2,2)	557 (8,3)	21 (1,9)	538 (9,3)	
	Dečki	22 (1,7)	555 (12,3)	51 (1,8)	557 (6,5)	27 (1,6)	523 (8,2)	
Uzbekistan	Deklice	87 (0,8)	456 (3,1)	12 (0,8)	415 (5,8)	2 ~	~ ~	
	Dečki	80 (1,2)	435 (3,4)	18 (1,1)	396 (6,6)	3 (0,5)	350 (14,8)	
Belgija (francoski del)	Deklice	35 (1,5)	501 (5,4)	45 (1,3)	503 (3,7)	20 (1,1)	491 (4,6)	
	Dečki	28 (1,5)	496 (4,2)	45 (1,3)	493 (3,9)	28 (1,5)	479 (4,1)	
Anglija ⋈	Deklice	32 (1,1)	574 (4,7)	48 (1,1)	567 (3,1)	19 (1,1)	538 (4,9)	
	Dečki	25 (1,1)	566 (5,0)	47 (1,3)	556 (4,1)	28 (1,5)	535 (4,2)	
Nova Zelandija	Deklice	42 (1,2)	544 (4,0)	43 (1,1)	528 (3,4)	16 (0,9)	513 (4,2)	
	Dečki	34 (1,1)	517 (4,0)	45 (1,3)	515 (3,9)	20 (0,9)	509 (3,3)	
Litva	Deklice	25 (1,2)	562 (4,5)	49 (1,3)	568 (3,2)	25 (1,4)	557 (3,1)	
	Dečki	18 (0,9)	545 (5,1)	47 (1,2)	542 (3,5)	35 (1,2)	542 (3,4)	
Kitajski Tajpej	Deklice	43 (1,3)	565 (2,7)	42 (1,2)	541 (3,4)	15 (0,9)	535 (4,2)	
	Dečki	35 (1,3)	553 (2,8)	43 (1,1)	533 (2,8)	22 (1,1)	521 (4,1)	
Katar	Deklice	53 (1,3)	504 (4,3)	38 (1,2)	486 (5,9)	9 (0,6)	473 (8,1)	
	Dečki	45 (1,8)	494 (5,6)	41 (1,5)	468 (5,5)	14 (1,0)	464 (7,2)	
Singapur	Deklice	37 (1,1)	613 (4,1)	47 (1,0)	594 (3,0)	16 (0,7)	564 (4,5)	
	Dečki	29 (0,9)	598 (5,0)	47 (0,8)	577 (4,2)	25 (0,8)	558 (4,5)	
Kazahstan	Deklice	57 (1,2)	511 (2,9)	36 (1,1)	513 (3,6)	6 (0,5)	519 (7,2)	
	Dečki	49 (1,2)	490 (3,4)	43 (1,1)	497 (4,2)	8 (0,6)	517 (6,9)	
Finska	Deklice	28 (1,1)	569 (4,0)	46 (1,2)	561 (3,1)	26 (1,3)	543 (3,6)	
	Dečki	19 (0,9)	554 (5,6)	46 (1,1)	548 (3,4)	34 (1,2)	525 (2,9)	
Madžarska	Deklice	31 (1,4)	565 (4,5)	46 (1,4)	544 (4,7)	23 (1,1)	528 (4,8)	
	Dečki	23 (1,1)	542 (6,7)	45 (1,0)	533 (4,4)	33 (1,2)	526 (4,4)	
Malta	Deklice	51 (1,5)	522 (4,2)	38 (1,6)	518 (4,4)	11 (1,1)	508 (6,9)	
	Dečki	42 (1,7)	511 (4,8)	39 (1,4)	515 (5,1)	18 (0,9)	510 (5,0)	
Albanija	Deklice	86 (1,1)	527 (3,5)	13 (1,0)	506 (8,5)	1 ~	~ ~	
	Dečki	77 (1,2)	506 (3,8)	20 (1,1)	501 (5,6)	2 ~	~ ~	
Portugalska	Deklice	65 (1,1)	524 (2,7)	30 (1,1)	519 (2,8)	5 (0,5)	529 (6,0)	
	Dečki	56 (1,2)	516 (3,0)	37 (1,1)	518 (4,1)	7 (0,6)	521 (6,5)	
Španija	Deklice	59 (1,2)	529 (3,1)	33 (1,2)	516 (3,7)	8 (0,6)	506 (6,8)	
	Dečki	50 (1,3)	525 (2,9)	37 (1,1)	519 (3,3)	13 (0,9)	510 (4,4)	
Češka republika	Deklice	32 (1,5)	540 (4,7)	49 (1,4)	548 (2,7)	19 (1,0)	530 (4,4)	
	Dečki	23 (1,2)	539 (5,9)	50 (1,4)	542 (3,2)	28 (1,3)	530 (3,7)	

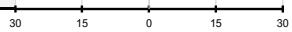

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.2 • Interes učencev za branje glede na spol (nadaljevanje)

Država		Zelo radi berejo		Nekoliko radi berejo		Ne marajo branja		Razlike med spoloma v odstotkih učencev, ki zelo radi berejo	
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Več deklic kot dečkov	Več dečkov kot deklic
Avstralija ⋈	Deklice	34 (1,4)	569 (4,4)	45 (1,4)	547 (3,2)	21 (1,1)	527 (4,0)		
	Dečki	24 (1,1)	552 (5,5)	45 (1,3)	538 (3,8)	31 (1,3)	510 (4,1)		
Nemčija	Deklice r	38 (1,3)	549 (3,6)	43 (1,2)	536 (3,2)	19 (1,1)	514 (4,5)		
	Dečki r	29 (1,1)	537 (4,4)	46 (1,3)	524 (3,5)	26 (1,1)	505 (3,8)		
Hrvaška	Deklice	28 (1,4)	562 (5,3)	53 (1,5)	564 (3,3)	20 (1,2)	560 (4,7)		
	Dečki	18 (1,1)	556 (5,1)	52 (1,6)	551 (3,4)	31 (1,6)	551 (4,5)		
Izrael ⋈	Deklice	45 (1,4)	520 (3,4)	39 (1,2)	509 (4,2)	16 (0,9)	507 (4,8)		
	Dečki	35 (1,2)	518 (3,8)	43 (1,1)	505 (3,3)	22 (1,1)	507 (4,1)		
Avstrija	Deklice	38 (1,7)	546 (3,6)	45 (1,3)	537 (3,4)	17 (1,5)	522 (4,0)		
	Dečki	27 (1,3)	531 (3,3)	46 (1,3)	524 (3,5)	26 (1,3)	513 (4,3)		
Turčija	Deklice	67 (1,4)	512 (3,4)	29 (1,2)	493 (5,7)	4 (0,5)	497 (10,3)		
	Dečki	57 (1,4)	494 (3,9)	35 (1,1)	481 (5,5)	8 (0,6)	482 (7,3)		
Slovenija	**Deklice**	**33 (1,1)**	**537 (3,4)**	**51 (1,2)**	**530 (2,5)**	**16 (1,0)**	**512 (3,8)**		
	Dečki	**22 (0,9)**	**520 (4,2)**	**48 (1,4)**	**511 (2,9)**	**29 (1,5)**	**505 (3,1)**		
Severna Irska	Deklice	33 (1,2)	590 (4,4)	48 (1,2)	578 (3,0)	19 (1,2)	557 (4,8)		
	Dečki	22 (1,4)	576 (5,3)	45 (1,2)	559 (4,6)	32 (1,4)	532 (4,2)		
Maroko	Deklice	68 (2,1)	403 (4,8)	29 (2,0)	367 (8,7)	4 (0,9)	330 (15,8)		
	Dečki	57 (1,8)	372 (5,4)	36 (1,7)	342 (6,9)	7 (1,0)	312 (11,6)		
Združeni arabski emirati (ZAE)	Deklice	58 (0,7)	510 (2,8)	34 (0,6)	485 (3,3)	8 (0,3)	467 (4,8)		
	Dečki	47 (1,0)	489 (3,7)	41 (0,7)	454 (4,1)	12 (0,5)	462 (5,8)		
Bahrajn	Deklice	56 (1,5)	492 (4,3)	36 (1,3)	477 (5,1)	8 (0,7)	460 (10,6)		
	Dečki	45 (1,2)	450 (4,3)	43 (1,1)	430 (4,9)	12 (0,8)	422 (8,4)		
Bolgarija	Deklice	57 (1,8)	553 (3,7)	34 (1,6)	550 (5,7)	9 (0,8)	511 (8,8)		
	Dečki	45 (1,7)	541 (4,6)	39 (1,5)	534 (5,3)	15 (1,3)	510 (7,0)		
Črna gora	Deklice	66 (1,1)	504 (2,4)	30 (1,1)	494 (3,1)	5 (0,6)	478 (6,7)		
	Dečki	54 (1,1)	485 (2,9)	35 (1,1)	474 (3,3)	11 (0,9)	470 (5,8)		
Severna Makedonija	Deklice	76 (1,5)	458 (6,5)	19 (1,3)	452 (7,6)	4 (0,5)	451 (17,6)		
	Dečki	64 (1,8)	430 (7,6)	29 (1,4)	436 (6,1)	7 (0,9)	424 (9,9)		
Oman	Deklice	64 (1,5)	464 (4,3)	32 (1,3)	428 (5,5)	5 (0,5)	383 (13,0)		
	Dečki	52 (1,3)	426 (4,8)	40 (1,1)	404 (5,3)	8 (0,7)	390 (10,5)		
Italija	Deklice	47 (1,1)	544 (2,7)	39 (1,0)	540 (3,6)	14 (0,9)	531 (4,2)		
	Dečki	35 (1,2)	536 (3,3)	45 (1,2)	532 (2,8)	20 (0,8)	534 (3,3)		
Južna Afrika ⋈	Deklice	56 (1,8)	336 (5,4)	35 (1,5)	304 (5,6)	9 (0,7)	282 (11,4)		
	Dečki	43 (1,6)	281 (4,9)	44 (1,4)	252 (6,3)	13 (0,8)	248 (14,0)		
Srbija	Deklice	51 (1,9)	521 (5,0)	37 (1,8)	516 (4,8)	12 (1,3)	517 (6,0)		
	Dečki	39 (1,7)	510 (4,9)	42 (1,7)	512 (3,8)	19 (1,5)	502 (6,4)		
Gruzija	Deklice	65 (1,3)	508 (3,5)	30 (1,2)	507 (3,9)	5 (0,6)	508 (8,5)		
	Dečki	53 (1,4)	486 (3,8)	39 (1,1)	483 (3,5)	8 (0,9)	501 (11,2)		
Francija	Deklice	43 (1,3)	529 (3,4)	45 (1,1)	522 (3,5)	12 (0,8)	495 (4,8)		
	Dečki	30 (1,2)	522 (3,8)	48 (1,2)	507 (3,2)	22 (1,1)	487 (4,3)		
Slovaška republika	Deklice	36 (1,5)	535 (3,9)	44 (1,7)	539 (3,7)	20 (1,3)	521 (4,7)		
	Dečki	23 (1,1)	522 (5,2)	46 (1,3)	529 (4,4)	31 (1,5)	524 (4,2)		
Jordanija	Deklice	62 (2,1)	410 (7,2)	30 (1,6)	383 (8,7)	8 (1,1)	379 (12,4)		
	Dečki	48 (2,0)	373 (8,0)	38 (1,5)	358 (9,7)	13 (1,8)	343 (20,1)		
Savdska Arabija	Deklice	67 (1,5)	476 (4,3)	28 (1,3)	448 (7,6)	6 (0,7)	446 (10,5)		
	Dečki	52 (1,9)	437 (5,6)	39 (1,8)	416 (7,2)	9 (0,6)	431 (8,6)		
Ciper	Deklice	45 (1,2)	520 (3,4)	41 (0,9)	513 (4,5)	14 (0,9)	506 (5,5)		
	Dečki	30 (1,2)	512 (4,8)	42 (1,0)	510 (4,0)	28 (1,3)	499 (4,1)		
Mednarodno povprečje	**Deklice**	**46 (0,2)**	**521 (0,6)**	**39 (0,2)**	**508 (0,7)**	**15 (0,1)**	**496 (1,1)**		
	Dečki	**37 (0,2)**	**504 (0,7)**	**42 (0,2)**	**494 (0,6)**	**21 (0,1)**	**484 (1,0)**		
Referenčne udeleženke									
Quebec, Kanada	Deklice	37 (1,5)	565 (3,5)	46 (1,5)	555 (3,9)	16 (1,1)	541 (5,9)		
	Dečki	34 (1,3)	551 (4,0)	44 (1,1)	548 (3,5)	22 (1,3)	533 (4,2)		
Mesto Moskva, Ruska federacija	Deklice	33 (1,1)	609 (2,7)	46 (0,9)	605 (2,9)	21 (1,0)	596 (3,4)		
	Dečki	28 (1,3)	600 (3,7)	48 (1,0)	592 (2,8)	24 (1,0)	585 (3,1)		
Alberta, Kanada	Deklice	43 (1,9)	556 (5,4)	42 (1,7)	548 (4,5)	15 (1,0)	523 (7,6)		
	Dečki	38 (1,7)	538 (5,2)	44 (1,6)	536 (5,4)	18 (1,3)	524 (7,3)		
Britanska Kolumbija, Kanada	Deklice	41 (1,6)	554 (4,3)	43 (1,4)	542 (4,7)	16 (1,3)	518 (5,6)		
	Dečki	34 (1,1)	539 (4,3)	47 (1,2)	531 (5,6)	20 (1,1)	512 (5,6)		
Dubaj, ZAE	Deklice	55 (1,4)	559 (3,3)	37 (1,0)	559 (3,7)	8 (0,7)	543 (6,0)		
	Dečki	46 (1,6)	551 (3,3)	41 (1,3)	545 (3,7)	13 (0,7)	557 (5,2)		
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	Deklice	41 (1,9)	542 (4,1)	42 (1,8)	532 (4,3)	17 (1,2)	509 (6,8)		
	Dečki	31 (1,9)	519 (6,3)	44 (1,4)	524 (4,3)	24 (1,6)	505 (7,0)		
Abu Dabi, ZAE	Deklice	52 (0,9)	485 (4,3)	37 (0,9)	433 (4,9)	11 (0,5)	422 (8,1)		
	Dečki	40 (1,4)	459 (6,6)	45 (1,0)	401 (5,6)	15 (0,7)	408 (8,5)		
Južna Afrika (6) ⋈	Deklice	54 (1,3)	431 (3,9)	37 (0,9)	387 (6,8)	9 (0,8)	370 (14,6)		
	Dečki	39 (1,5)	385 (4,5)	48 (1,2)	342 (6,0)	14 (0,9)	353 (11,9)		

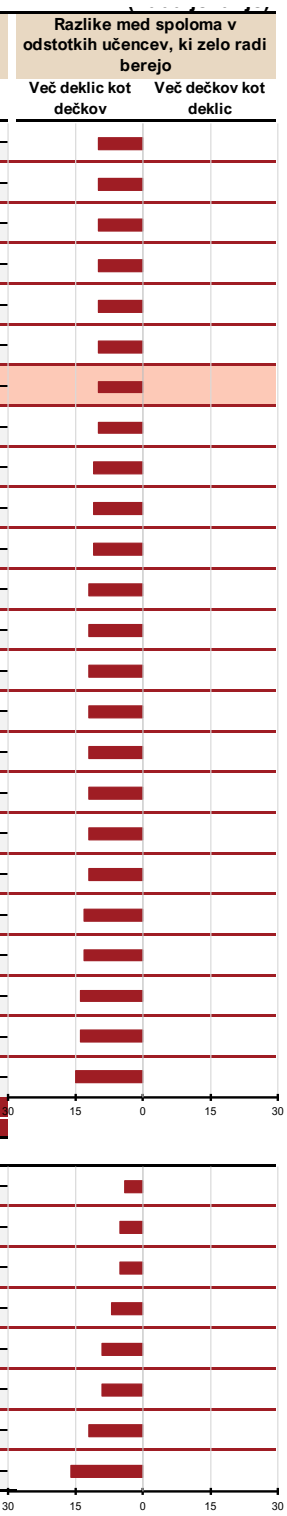

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.3 • Samozavest učencev pri branju

Država	Zelo samozavesten pri branju		Nekoliko samozavesten pri branju		Nesamozavesten pri branju		Povprečna vrednost na lestvici
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	
Bolgarija	61 (1,0)	567 (2,6)	26 (0,9)	521 (3,8)	13 (0,9)	460 (7,8)	10,5 (0,05)
Kosovo	59 (1,0)	445 (2,8)	25 (0,9)	412 (4,9)	16 (0,8)	360 (5,3)	10,7 (0,05)
Srbija	58 (1,2)	537 (2,9)	29 (1,1)	500 (4,0)	14 (0,7)	452 (5,4)	10,4 (0,05)
Finska	57 (0,8)	574 (2,3)	30 (0,6)	534 (2,5)	13 (0,6)	488 (4,8)	10,5 (0,03)
Albanija	56 (1,4)	535 (2,8)	26 (1,1)	502 (5,4)	18 (0,9)	467 (4,9)	10,5 (0,06)
Švedska	56 (0,9)	573 (2,3)	32 (0,7)	526 (2,2)	12 (0,6)	478 (3,9)	10,5 (0,04)
Črna gora	56 (0,7)	515 (2,0)	28 (0,7)	477 (2,6)	16 (0,6)	430 (3,5)	10,3 (0,03)
Severna Makedonija	56 (1,9)	473 (4,8)	26 (1,2)	437 (5,6)	19 (1,3)	382 (8,9)	10,5 (0,08)
Poljska	55 (1,2)	572 (2,1)	34 (1,2)	539 (2,7)	11 (0,7)	482 (5,3)	10,5 (0,05)
Ciper	55 (0,8)	537 (2,8)	30 (0,6)	496 (3,2)	15 (0,7)	449 (4,5)	10,4 (0,04)
Nemčija r	53 (1,0)	561 (2,2)	31 (0,8)	513 (2,9)	16 (0,6)	469 (3,6)	10,3 (0,04)
Avstrija	51 (0,9)	560 (2,2)	34 (0,7)	514 (2,4)	15 (0,7)	469 (3,1)	10,3 (0,04)
Singapur	51 (0,9)	622 (2,6)	33 (0,7)	574 (3,1)	16 (0,7)	514 (4,8)	10,3 (0,04)
Islamska republika Iran ⋈	50 (1,2)	454 (4,0)	31 (1,0)	391 (6,5)	19 (1,2)	346 (7,6)	10,2 (0,06)
Italija	49 (1,0)	560 (2,2)	36 (0,8)	529 (2,6)	15 (0,7)	489 (2,8)	10,2 (0,04)
Irska	49 (1,2)	609 (2,6)	34 (1,0)	564 (3,0)	17 (0,7)	516 (3,6)	10,1 (0,05)
Turčija	48 (1,0)	529 (3,3)	36 (0,9)	484 (3,8)	17 (0,7)	435 (4,5)	10,0 (0,04)
Uzbekistan	47 (1,4)	461 (3,1)	32 (1,1)	440 (3,3)	21 (0,9)	384 (4,1)	10,1 (0,06)
Severna Irska	47 (1,1)	603 (3,0)	37 (1,0)	550 (2,8)	16 (0,6)	501 (4,4)	10,1 (0,04)
Nizozemska	47 (1,0)	556 (2,5)	32 (1,0)	516 (2,9)	21 (0,8)	482 (3,5)	9,9 (0,04)
Slovenija	**46 (0,7)**	**550 (2,0)**	**37 (0,7)**	**512 (2,5)**	**17 (0,6)**	**462 (2,9)**	**10,2 (0,03)**
Hrvaška	46 (1,0)	583 (2,8)	38 (0,9)	552 (2,6)	16 (0,9)	503 (4,1)	10,0 (0,04)
Katar	46 (1,0)	533 (3,3)	32 (0,9)	480 (4,3)	23 (1,0)	423 (3,9)	10,1 (0,05)
Danska	45 (0,9)	576 (2,1)	36 (0,9)	530 (2,8)	19 (0,8)	479 (3,4)	10,1 (0,04)
Anglija ⋈	45 (1,2)	594 (2,6)	34 (1,0)	544 (3,2)	21 (0,7)	504 (3,7)	9,9 (0,05)
Izrael ⋈	45 (1,0)	561 (2,0)	30 (0,8)	501 (2,5)	25 (0,9)	449 (3,2)	9,9 (0,04)
Norveška (5)	44 (0,9)	575 (2,1)	36 (0,8)	530 (2,2)	19 (0,7)	484 (3,2)	10,0 (0,04)
Združeni arabski emirati (ZAE)	44 (0,5)	552 (1,7)	30 (0,3)	483 (2,1)	26 (0,5)	404 (2,8)	9,9 (0,02)
Združene države Amerike	44 (2,4)	594 (5,4)	36 (2,0)	542 (4,7)	21 (1,4)	486 (9,8)	9,9 (0,09)
Belgija (francoski del)	44 (0,9)	531 (2,4)	36 (0,9)	483 (3,7)	20 (0,8)	439 (3,6)	9,9 (0,04)
Slovaška republika	43 (1,0)	559 (2,3)	33 (1,1)	530 (3,1)	24 (1,0)	486 (4,8)	9,8 (0,05)
Francija	43 (0,9)	543 (2,9)	40 (0,9)	509 (2,5)	17 (0,7)	458 (4,0)	9,9 (0,03)
Kazahstan	43 (0,9)	526 (2,7)	34 (0,8)	509 (2,9)	24 (0,8)	465 (3,5)	9,9 (0,04)
Madžarska	43 (0,9)	579 (2,8)	35 (0,8)	533 (3,4)	23 (0,9)	481 (4,9)	9,9 (0,04)
Avstralija ⋈	43 (1,0)	582 (2,2)	38 (0,8)	528 (2,5)	19 (0,8)	477 (4,5)	9,9 (0,04)
Gruzija	42 (0,9)	531 (2,7)	33 (0,8)	487 (3,0)	24 (0,9)	456 (4,5)	9,8 (0,04)
Belgija (flamski del)	42 (1,0)	540 (2,5)	34 (0,8)	507 (2,5)	23 (0,8)	466 (2,6)	9,9 (0,04)
Portugalska	42 (0,8)	554 (2,2)	37 (0,7)	513 (2,5)	21 (0,7)	465 (3,0)	9,8 (0,04)
Bahrajn	42 (1,1)	510 (3,5)	35 (0,9)	455 (4,1)	23 (0,7)	386 (4,1)	9,9 (0,04)
Malta	40 (1,1)	557 (2,2)	36 (1,0)	508 (3,3)	23 (0,8)	464 (3,8)	9,8 (0,04)
Češka republika	39 (0,8)	571 (2,4)	39 (0,8)	539 (2,2)	21 (0,6)	494 (4,1)	9,7 (0,03)
Španija	39 (0,9)	554 (2,3)	41 (0,9)	517 (2,7)	20 (0,7)	474 (3,0)	9,7 (0,03)
Azerbajdžan	39 (1,3)	475 (4,0)	35 (1,0)	443 (4,2)	26 (1,0)	406 (4,4)	9,7 (0,06)
Ruska federacija	39 (1,0)	596 (3,3)	40 (0,8)	569 (3,6)	21 (1,0)	520 (4,5)	9,7 (0,04)
Savdska Arabija r	38 (1,4)	498 (3,6)	31 (0,8)	458 (4,0)	30 (1,2)	425 (5,1)	9,7 (0,07)
Litva	38 (0,9)	590 (2,6)	38 (0,9)	552 (2,2)	25 (0,8)	503 (2,7)	9,7 (0,03)
Oman	36 (1,1)	478 (4,7)	37 (0,9)	427 (3,8)	27 (1,0)	382 (4,7)	9,6 (0,05)
Nova Zelandija	34 (0,9)	577 (2,4)	38 (0,7)	527 (2,9)	28 (0,8)	466 (3,1)	9,5 (0,03)
Posebna upravna regija Hongkong	32 (1,0)	605 (2,9)	39 (0,9)	573 (3,0)	29 (0,9)	539 (3,7)	9,4 (0,04)
Kitajski Tajpej	31 (0,9)	580 (2,0)	38 (0,7)	545 (2,4)	31 (0,7)	506 (3,0)	9,4 (0,04)
Maroko	31 (1,4)	420 (4,6)	42 (1,5)	378 (6,8)	27 (1,5)	312 (5,7)	9,4 (0,05)
Brazilija ⋈	29 (1,2)	496 (4,4)	37 (1,3)	445 (4,5)	34 (1,3)	357 (6,8)	9,2 (0,06)
Jordanija	27 (1,3)	425 (6,6)	39 (1,4)	390 (7,0)	33 (1,5)	341 (7,5)	9,2 (0,06)
Latvija	24 (0,9)	567 (2,9)	43 (0,9)	539 (2,3)	32 (1,0)	489 (3,5)	9,1 (0,04)
Posebna upravna regija Makao	22 (0,6)	575 (2,0)	43 (0,8)	542 (1,9)	35 (0,7)	503 (1,7)	9,0 (0,02)
Egipt	22 (1,2)	435 (5,4)	37 (1,0)	385 (5,9)	41 (1,4)	359 (6,9)	9,0 (0,05)
Južna Afrika ⋈	18 (0,9)	402 (6,4)	35 (0,6)	301 (5,1)	47 (1,0)	247 (4,6)	8,8 (0,04)
Mednarodno povprečje	**43 (0,1)**	**541 (0,4)**	**35 (0,1)**	**498 (0,5)**	**22 (0,1)**	**449 (0,6)**	
Referenčne udeleženke							
Britanska Kolumbija, Kanada	51 (1,1)	568 (3,3)	32 (1,0)	525 (4,1)	17 (1,0)	475 (5,2)	10,2 (0,05)
Dubaj, ZAE	51 (0,7)	591 (1,8)	31 (0,6)	544 (2,2)	18 (0,6)	478 (3,4)	10,3 (0,03)
Alberta, Kanada	50 (1,3)	575 (2,8)	33 (1,1)	527 (3,7)	17 (0,9)	478 (5,4)	10,2 (0,06)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	48 (0,9)	561 (3,4)	34 (1,0)	513 (3,3)	18 (0,9)	462 (5,1)	10,1 (0,05)
Mesto Moskva, Ruska federacija	44 (0,9)	624 (2,2)	39 (0,7)	593 (2,1)	17 (0,7)	548 (2,6)	9,9 (0,03)
Quebec, Kanada	43 (1,2)	579 (3,0)	35 (0,7)	545 (3,0)	22 (0,9)	510 (3,7)	9,9 (0,06)
Abu Dabi, ZAE	37 (0,8)	542 (3,6)	31 (0,7)	444 (3,9)	33 (0,8)	365 (4,3)	9,6 (0,04)
Južna Afrika (6) ⋈	25 (0,9)	490 (5,7)	38 (0,7)	386 (4,8)	37 (0,9)	322 (4,5)	9,1 (0,04)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

V nadaljevanju (slika 5.4) bomo pogledali, če tudi pri samozavesti učencev pri branju obstajajo razlike med spoloma. Prikazani rezultati kažejo, da tudi tukaj obstajajo določene razlike med spoloma (tako na mednarodni ravni kot v Sloveniji). Na mednarodni ravni obstajajo te razlike v prid deklicam skoraj pri vseh sodelujočih državah oziroma izobraževalnih sistemih, razen v primeru flamskega dela Belgije, kjer so razlike med spoloma pri učencih, ki so zelo samozavestni, pri branju v prid dečkom. V Hongkongu in na Danskem pa razlik med spoloma pri tej kategoriji (Zelo samozavesten) ni. Na mednarodni ravni so razlike (za 6 odstotnih točk) pri kategoriji Zelo samozavesten pri branju v prid deklicam (tako je poročalo 46 % deklic in 40 % dežkov, pri prvih povprečni bralni dosežek znaša 545 točk, pri drugih je za 10 točk nižji), pri kategoriji Nesamozavesten pri branju pa v prid dečkom (tako je poročalo 25 % dečkov in 19 % deklic; povprečni bralni dosežek deklic znaša 457 točk, dečkov 444). Na mednarodni ravni sta odstotka deklic in dečkov pri kategoriji Nekoliko samozavesten pri branju precej blizu, razlike je 1 odstotna točka. V Sloveniji je 49 % deklic povedalo, da so pri branju zelo samozavestne (v povprečju dosegajo 556 točk), dečkov je bilo 44 % (dosegajo pa 544 točk). Nekoliko samozavestnih deklic pri branju je 37 % ter eno odstotno točko manj dečkov. V kategoriji Nesamozavesten pri branju sta deleža obrnjena oziroma je dečkov, ki so nesamozavestni pri branju, več (20 %, povprečni bralni dosežek znaša 454 točk), takih deklic je v Sloveniji za 5 odstotnih točk manj (njihov povprečni bralni dosežek pa znaša 472 točk). Kot vidimo, so v povprečju deklice pri branju samozavestnejše.

Na sliki 5.5 vidimo odstotke učencev glede na čas uporabe digitalnih naprav za šolske aktivnosti (za iskanje in branje informacij ter pripravo šolskih nastopov) na običajen šolski dan. Rezultati kažejo, da na mednarodni ravni največ učencev (52 %) za te aktivnosti na običajen šolski dan porabi 30 minut ali manj. Ti učenci imajo tudi najvišji povprečni bralni dosežek (512 točk). 25 % učencev za slednje porabi več kot 30 minut dnevno (njihov povprečni dosežek sta 502 točki), 23 % pa jih je poročalo, da tega ne počnejo (vsaj ne na običajen šolski dan). Tudi v Sloveniji je največji delež učencev, ki na običajen šolski dan digitalne naprave za šolsko delo uporabljajo 30 minut ali manj. Tudi ti imajo najvišji povprečni bralni dosežek.

Iz slike 5.6 vidimo, da je nekoliko več deklic, ki za uporabo digitalnih naprav za šolsko delo na običajen šolski dan porabijo 30 minut ali manj (na mednarodni ravni in v Sloveniji), pri porabljenem času več kot 30 minut dnevno pa je v obeh primerih (tako v mednarodnem kot nacionalnem okviru) nekoliko več dečkov. Nekaj odstotnih točk več dečkov kot deklic je prav tako poročalo, da za slednje ne porabijo nič časa (vsaj na običajni šolski dan ne).

Slika 5.4 • Samozavest učencev pri branju glede na spol

Država		Zelo samozavesten pri branju		Nekoliko samozavesten pri branju		Nesamozavesten pri branju		Razlike med spoloma v odstotkih učencev, ki so zelo samozavestni pri branju
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Več deklic kot dečkov / Več dečkov kot deklic
Belgija (francoski del)	Deklice	43 (1,3)	534 (3,3)	38 (1,2)	489 (4,4)	18 (1,0)	443 (4,7)	
	Dečki	44 (1,3)	527 (2,9)	34 (1,2)	477 (3,8)	22 (1,2)	436 (4,8)	
Posebna upravna regija Hongkong	Deklice	32 (1,3)	607 (3,9)	41 (1,1)	577 (3,2)	28 (1,2)	543 (3,7)	
	Dečki	32 (1,4)	603 (3,5)	37 (1,3)	569 (4,0)	31 (1,3)	535 (4,9)	
Danska	Deklice	45 (1,2)	581 (3,0)	36 (1,1)	536 (3,1)	19 (1,1)	487 (3,8)	
	Dečki	45 (1,3)	570 (2,6)	37 (1,3)	523 (3,6)	18 (1,1)	471 (5,8)	
Posebna upravna regija Makao	Deklice	23 (0,9)	578 (2,5)	44 (1,1)	547 (2,2)	33 (1,0)	507 (2,3)	
	Dečki	22 (0,8)	572 (2,8)	42 (1,1)	536 (3,0)	36 (1,0)	500 (2,6)	
Brazilija ⋈	Deklice	30 (1,4)	503 (6,3)	38 (1,4)	447 (6,4)	32 (1,6)	375 (8,7)	
	Dečki	28 (1,4)	489 (5,7)	37 (1,6)	443 (6,7)	35 (1,5)	339 (6,9)	
Irska	Deklice	50 (1,6)	615 (3,4)	32 (1,3)	568 (4,2)	18 (1,1)	523 (4,7)	
	Dečki	48 (1,6)	603 (2,9)	36 (1,4)	561 (3,8)	16 (0,9)	508 (5,1)	
Belgija (flamski del)	Deklice	43 (1,2)	540 (3,3)	35 (1,1)	512 (2,8)	22 (1,1)	470 (3,6)	
	Dečki	42 (1,4)	540 (3,0)	34 (1,1)	501 (3,3)	25 (1,2)	462 (3,3)	
Nizozemska	Deklice	47 (1,3)	560 (3,1)	33 (1,3)	521 (3,3)	20 (0,9)	490 (4,4)	
	Dečki	46 (1,4)	551 (3,2)	32 (1,5)	511 (3,6)	23 (1,1)	476 (4,1)	
Združene države Amerike	Deklice	45 (3,3)	598 (7,0)	36 (2,9)	545 (4,2)	19 (2,0)	488 (9,2)	
	Dečki	43 (2,5)	589 (5,4)	35 (2,1)	539 (6,9)	22 (1,8)	485 (13,3)	
Anglija ⋈	Deklice	46 (1,4)	598 (3,6)	34 (1,3)	546 (3,5)	20 (1,0)	513 (4,5)	
	Dečki	44 (1,6)	589 (3,4)	34 (1,4)	543 (4,3)	22 (1,1)	496 (5,0)	
Francija	Deklice	44 (1,2)	548 (3,5)	39 (1,1)	517 (3,2)	17 (1,0)	465 (5,3)	
	Dečki	42 (1,0)	538 (3,3)	40 (1,0)	501 (3,0)	18 (1,0)	452 (5,0)	
Češka republika	Deklice	41 (1,2)	570 (3,2)	39 (1,2)	543 (2,9)	21 (1,0)	492 (5,4)	
	Dečki	38 (1,2)	572 (3,1)	39 (1,1)	535 (3,0)	22 (1,1)	496 (5,0)	
Kitajski Tajpej	Deklice	32 (1,0)	586 (2,2)	40 (1,0)	551 (3,0)	28 (1,0)	509 (4,4)	
	Dečki	30 (1,2)	574 (2,5)	37 (1,0)	540 (2,9)	33 (1,1)	504 (2,9)	
Portugalska	Deklice	44 (1,2)	555 (2,5)	37 (1,0)	511 (2,7)	19 (1,0)	472 (3,7)	
	Dečki	41 (1,0)	554 (2,5)	37 (0,9)	515 (3,1)	22 (1,0)	460 (3,7)	
Poljska	Deklice	57 (1,6)	582 (2,9)	34 (1,5)	545 (3,4)	9 (0,8)	488 (7,4)	
	Dečki	54 (1,5)	563 (2,7)	34 (1,5)	533 (3,5)	12 (0,9)	479 (6,6)	
Nova Zelandija	Deklice	35 (1,2)	585 (3,4)	39 (1,0)	531 (3,3)	25 (1,1)	469 (4,5)	
	Dečki	32 (1,1)	569 (3,2)	38 (1,1)	522 (3,9)	30 (1,0)	464 (3,3)	
Egipt	Deklice	24 (1,6)	438 (6,1)	37 (1,3)	392 (6,3)	39 (1,6)	370 (7,9)	
	Dečki	20 (1,3)	430 (6,4)	36 (1,5)	378 (7,7)	44 (1,7)	349 (8,2)	
Malta	Deklice	42 (1,6)	558 (3,7)	36 (1,3)	510 (4,2)	22 (1,2)	463 (4,7)	
	Dečki	39 (1,3)	556 (2,6)	37 (1,0)	506 (3,9)	24 (1,1)	464 (5,2)	
Ruska federacija	Deklice	40 (1,3)	602 (4,0)	41 (1,0)	572 (3,7)	19 (1,2)	527 (5,1)	
	Dečki	37 (1,5)	590 (3,5)	39 (1,2)	566 (4,5)	24 (1,4)	514 (5,7)	
Španija	Deklice	41 (1,2)	553 (2,9)	40 (1,1)	518 (3,4)	19 (1,1)	474 (4,1)	
	Dečki	38 (1,1)	555 (2,5)	42 (1,2)	516 (3,1)	20 (0,8)	474 (4,1)	
Severna Irska	Deklice	48 (1,2)	610 (3,4)	38 (1,1)	561 (3,0)	14 (0,9)	514 (5,9)	
	Dečki	45 (1,6)	595 (3,8)	36 (1,5)	538 (3,9)	19 (0,9)	491 (5,8)	
Nemčija	Deklice r	55 (1,3)	568 (2,8)	31 (1,1)	515 (3,6)	14 (0,8)	473 (5,2)	
	Dečki r	51 (1,3)	554 (2,9)	31 (1,1)	511 (3,8)	18 (1,0)	466 (4,6)	
Slovaška republika	Deklice	45 (1,5)	561 (3,1)	32 (1,5)	533 (3,5)	23 (1,6)	489 (6,3)	
	Dečki	41 (1,4)	557 (3,0)	35 (1,4)	526 (3,9)	25 (1,3)	481 (5,0)	
Ciper	Deklice	57 (1,2)	540 (3,0)	29 (1,0)	496 (3,9)	14 (0,8)	454 (5,6)	
	Dečki	53 (1,2)	534 (3,6)	31 (1,0)	495 (3,9)	17 (1,0)	446 (4,9)	
Slovenija	**Deklice**	**49 (1,2)**	**556 (2,3)**	**37 (1,2)**	**519 (2,7)**	**15 (0,8)**	**472 (4,0)**	
	Dečki	**44 (1,1)**	**544 (2,8)**	**36 (1,1)**	**506 (3,1)**	**20 (0,8)**	**454 (3,7)**	
Izrael ⋈	Deklice	48 (1,2)	557 (2,8)	29 (1,1)	502 (2,9)	23 (1,1)	449 (4,4)	
	Dečki	42 (1,2)	565 (2,6)	31 (1,0)	500 (3,6)	27 (1,1)	448 (4,1)	
Singapur	Deklice	54 (1,1)	626 (2,6)	32 (1,0)	579 (3,7)	14 (0,7)	526 (5,3)	
	Dečki	48 (1,1)	617 (3,3)	33 (0,9)	569 (3,4)	18 (0,9)	506 (6,1)	
Srbija	Deklice	60 (2,1)	536 (4,1)	27 (1,7)	509 (4,5)	12 (1,1)	457 (9,3)	
	Dečki	55 (1,5)	537 (3,3)	30 (1,5)	493 (5,1)	15 (1,5)	448 (5,9)	
Avstralija ⋈	Deklice	46 (1,3)	585 (3,1)	38 (1,2)	535 (3,4)	16 (1,2)	489 (4,9)	
	Dečki	40 (1,3)	578 (3,5)	38 (1,1)	522 (3,4)	22 (1,1)	468 (6,0)	
Norveška (5)	Deklice	47 (1,2)	580 (2,6)	35 (1,0)	535 (2,6)	17 (0,8)	494 (4,0)	
	Dečki	42 (1,1)	569 (2,7)	37 (0,9)	525 (3,0)	21 (1,0)	476 (3,9)	
Švedska	Deklice	59 (1,2)	578 (2,7)	31 (1,1)	531 (3,2)	10 (0,8)	486 (5,5)	
	Dečki	53 (0,9)	567 (2,5)	33 (0,9)	521 (3,4)	14 (0,8)	472 (4,8)	
Združeni arabski emirati (ZAE)	Deklice	47 (0,7)	552 (2,4)	30 (0,5)	490 (3,5)	23 (0,5)	413 (2,9)	
	Dečki	41 (0,9)	552 (3,0)	29 (0,5)	475 (4,0)	30 (0,9)	396 (4,3)	
Katar	Deklice	48 (1,2)	533 (3,8)	32 (0,9)	484 (4,8)	20 (0,9)	429 (6,1)	
	Dečki	43 (1,7)	532 (4,5)	31 (1,5)	474 (5,8)	26 (1,5)	419 (5,0)	

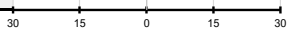

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.4 • Samozavest učencev pri branju glede na spol (nadaljevanje)

Država		Zelo samozavesten pri branju		Nekoliko samozavesten pri branju		Nesamozavesten pri branju		Razlike med spoloma v odstotkih učencev, ki so zelo samozavestni pri branju
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Več deklic kot dečkov / Več dečkov kot deklic
Islamska republika Iran ⋈	Deklice	53 (2,1)	461 (6,0)	30 (1,4)	397 (8,8)	17 (1,7)	349 (9,6)	
	Dečki	47 (1,7)	447 (5,3)	33 (1,4)	387 (7,7)	20 (1,7)	343 (8,9)	
Črna gora	Deklice	60 (1,1)	521 (2,2)	28 (1,0)	483 (3,3)	13 (0,9)	445 (5,0)	
	Dečki	53 (1,0)	508 (2,8)	28 (0,9)	471 (3,5)	19 (0,9)	420 (4,5)	
Južna Afrika ⋈	Deklice	22 (1,0)	414 (6,2)	36 (0,8)	329 (5,6)	43 (1,1)	270 (4,6)	
	Dečki	15 (1,1)	385 (10,2)	34 (1,0)	270 (5,4)	51 (1,3)	228 (5,3)	
Latvija	Deklice	28 (1,3)	575 (4,0)	43 (1,3)	551 (3,1)	29 (1,2)	499 (4,3)	
	Dečki	21 (1,0)	557 (4,0)	44 (1,2)	527 (2,7)	35 (1,4)	481 (4,6)	
Finska	Deklice	60 (1,0)	579 (2,5)	27 (0,9)	542 (3,6)	12 (0,8)	498 (4,9)	
	Dečki	53 (1,0)	568 (2,8)	33 (0,8)	527 (2,9)	13 (0,8)	478 (6,6)	
Litva	Deklice	41 (1,3)	594 (3,1)	38 (1,4)	561 (2,8)	21 (1,2)	512 (4,0)	
	Dečki	34 (1,2)	584 (3,2)	38 (1,0)	543 (3,1)	28 (0,9)	496 (3,3)	
Madžarska	Deklice	46 (1,2)	583 (3,2)	35 (1,0)	535 (4,2)	18 (0,9)	483 (5,7)	
	Dečki	39 (1,4)	574 (3,5)	34 (1,1)	531 (4,5)	27 (1,2)	481 (5,4)	
Kosovo	Deklice	63 (1,3)	450 (2,7)	24 (1,1)	423 (5,7)	13 (0,9)	368 (7,4)	
	Dečki	56 (1,2)	438 (3,8)	25 (1,3)	401 (6,2)	19 (1,0)	355 (6,1)	
Avstrija	Deklice	55 (1,4)	565 (2,5)	32 (1,3)	519 (3,1)	13 (0,9)	471 (4,9)	
	Dečki	48 (1,2)	554 (3,0)	35 (1,0)	510 (2,9)	17 (1,0)	468 (3,3)	
Turčija	Deklice	52 (1,1)	535 (3,5)	35 (1,2)	487 (4,7)	14 (0,8)	442 (5,9)	
	Dečki	44 (1,2)	521 (4,1)	37 (1,1)	482 (4,1)	19 (1,0)	431 (4,9)	
Italija	Deklice	53 (1,2)	562 (2,4)	34 (1,0)	529 (3,1)	13 (0,7)	486 (4,0)	
	Dečki	45 (1,2)	556 (2,7)	37 (1,0)	529 (2,9)	17 (0,9)	491 (3,6)	
Hrvaška	Deklice	50 (1,4)	586 (3,5)	36 (1,4)	556 (3,4)	14 (1,2)	506 (6,3)	
	Dečki	42 (1,4)	581 (3,5)	40 (1,4)	548 (2,9)	18 (1,2)	501 (4,7)	
Maroko	Deklice	36 (1,6)	431 (5,1)	42 (1,7)	391 (6,8)	22 (1,6)	324 (6,9)	
	Dečki	27 (1,5)	406 (5,7)	42 (1,9)	366 (7,8)	31 (1,6)	305 (6,2)	
Severna Makedonija	Deklice	60 (2,2)	481 (5,2)	25 (1,4)	445 (6,5)	14 (1,5)	391 (9,2)	
	Dečki	51 (2,3)	462 (5,3)	26 (1,8)	428 (7,9)	23 (1,8)	376 (12,3)	
Bahrajn	Deklice	46 (1,6)	523 (3,9)	35 (1,2)	475 (5,4)	19 (1,0)	409 (7,0)	
	Dečki	37 (1,1)	494 (4,8)	35 (1,1)	434 (4,8)	28 (1,0)	370 (4,8)	
Oman	Deklice	41 (1,4)	486 (5,1)	36 (1,3)	438 (4,8)	23 (1,2)	401 (5,9)	
	Dečki	31 (1,3)	468 (5,8)	37 (1,1)	416 (4,8)	32 (1,2)	368 (5,8)	
Bolgarija	Deklice	66 (1,2)	571 (2,8)	23 (1,2)	528 (5,1)	11 (1,0)	455 (9,0)	
	Dečki	56 (1,3)	562 (4,1)	29 (1,2)	516 (4,3)	16 (1,2)	463 (9,5)	
Jordanija	Deklice	32 (1,8)	429 (8,0)	39 (1,6)	406 (8,0)	29 (1,8)	360 (8,0)	
	Dečki	22 (1,7)	417 (8,5)	41 (2,3)	373 (10,8)	38 (2,4)	326 (11,4)	
Uzbekistan	Deklice	53 (1,6)	470 (3,2)	31 (1,3)	449 (4,1)	16 (1,0)	394 (5,1)	
	Dečki	42 (1,6)	450 (4,2)	34 (1,3)	432 (4,1)	25 (1,2)	378 (5,0)	
Kazahstan	Deklice	48 (1,1)	530 (2,9)	34 (1,0)	515 (3,0)	18 (0,9)	471 (4,7)	
	Dečki	37 (1,3)	522 (3,5)	33 (1,2)	502 (3,8)	29 (1,1)	461 (3,9)	
Gruzija	Deklice	49 (1,3)	535 (2,9)	31 (1,1)	494 (3,6)	20 (1,0)	470 (5,6)	
	Dečki	37 (1,0)	526 (4,2)	35 (1,1)	481 (3,8)	28 (1,2)	446 (4,9)	
Albanija	Deklice	63 (1,8)	542 (3,2)	22 (1,4)	512 (6,1)	15 (1,1)	474 (7,3)	
	Dečki	50 (1,7)	526 (3,5)	30 (1,6)	495 (6,6)	20 (1,3)	463 (5,7)	
Azerbajdžan	Deklice	46 (1,4)	480 (4,4)	33 (1,2)	448 (5,6)	21 (1,2)	413 (6,1)	
	Dečki	33 (1,7)	468 (5,1)	37 (1,3)	439 (5,6)	30 (1,4)	402 (4,9)	
Savdska Arabija	Deklice r	45 (2,0)	501 (4,5)	32 (1,0)	465 (5,7)	23 (1,6)	436 (7,3)	
	Dečki r	27 (1,8)	490 (5,4)	30 (1,2)	445 (5,8)	43 (1,6)	416 (6,6)	
Mednarodno povprečje	**Deklice**	**46 (0,2)**	**545 (0,5)**	**34 (0,2)**	**504 (0,6)**	**19 (0,1)**	**457 (0,8)**	
	Dečki	**40 (0,2)**	**535 (0,5)**	**35 (0,2)**	**492 (0,6)**	**25 (0,2)**	**444 (0,8)**	
Referenčne udeleženke								
Mesto Moskva, Ruska federacija	Deklice	45 (1,2)	627 (2,5)	40 (1,0)	598 (2,4)	15 (0,8)	556 (3,0)	
	Dečki	43 (1,2)	621 (2,6)	37 (1,1)	588 (2,6)	19 (1,0)	541 (3,5)	
Britanska Kolumbija, Kanada	Deklice	53 (1,5)	574 (3,5)	32 (1,2)	528 (4,5)	15 (1,2)	479 (6,4)	
	Dečki	50 (1,5)	562 (4,0)	31 (1,4)	523 (5,4)	18 (1,2)	472 (8,0)	
Quebec, Kanada	Deklice	44 (1,7)	584 (3,9)	35 (1,1)	548 (3,8)	21 (1,1)	515 (5,1)	
	Dečki	42 (1,3)	574 (3,0)	35 (1,1)	542 (3,7)	23 (1,1)	505 (4,7)	
Dubaj, ZAE	Deklice	53 (1,0)	594 (2,6)	32 (0,8)	543 (3,6)	16 (0,7)	477 (4,3)	
	Dečki	50 (1,0)	588 (2,7)	31 (0,8)	545 (3,0)	20 (0,9)	479 (5,3)	
Alberta, Kanada	Deklice	52 (1,6)	583 (4,0)	31 (1,6)	529 (4,6)	17 (1,2)	479 (7,0)	
	Dečki	48 (1,8)	566 (3,5)	34 (1,5)	525 (5,0)	18 (1,4)	477 (7,4)	
Abu Dabi, ZAE	Deklice	38 (1,0)	542 (4,2)	32 (0,9)	453 (5,2)	29 (0,9)	376 (4,6)	
	Dečki	34 (1,3)	542 (5,7)	29 (0,9)	433 (5,7)	36 (1,2)	355 (6,3)	
Južna Afrika (6) ⋈	Deklice	29 (1,3)	496 (6,5)	38 (0,9)	404 (5,3)	33 (1,2)	343 (5,0)	
	Dečki	21 (1,1)	481 (6,7)	38 (1,1)	366 (6,2)	41 (1,3)	303 (5,4)	
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	Deklice	53 (1,4)	565 (3,6)	32 (1,1)	516 (3,9)	15 (1,0)	464 (6,8)	
	Dečki	44 (1,4)	557 (4,7)	36 (1,5)	510 (5,0)	20 (1,2)	460 (6,9)	

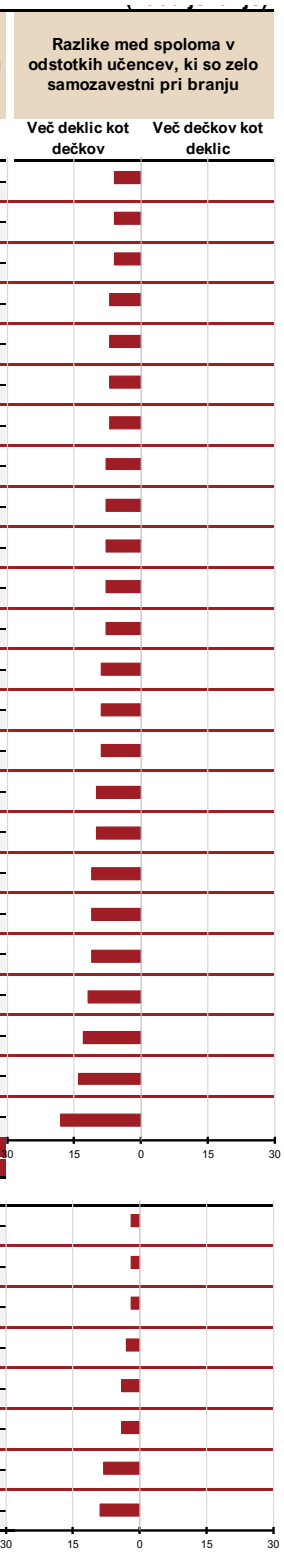

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.5 • Uporaba digitalnih naprav za šolsko delo (iskanje in branje informacij, priprava šolskih nastopov)

Država	Več kot 30 minut na šolski dan		30 minut ali manj na šolski dan		Nič časa v šolskem dnevu	
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek
Albanija	29 (1,4)	513 (4,1)	57 (1,2)	521 (3,8)	14 (1,0)	489 (5,3)
Avstralija ⋈	27 (1,1)	545 (2,9)	57 (1,1)	547 (2,3)	17 (1,0)	516 (5,2)
Avstrija	17 (0,6)	508 (3,5)	46 (1,0)	533 (2,8)	36 (1,1)	538 (2,6)
Azerbajdžan	25 (0,8)	443 (4,2)	46 (1,0)	456 (4,4)	29 (1,0)	422 (3,8)
Bahrajn	38 (0,9)	464 (3,6)	50 (0,8)	473 (3,0)	12 (0,6)	412 (7,1)
Belgija (flamski del)	16 (0,6)	506 (3,7)	55 (1,0)	508 (2,4)	30 (1,0)	519 (2,9)
Belgija (francoski del)	14 (0,7)	478 (4,4)	35 (1,4)	491 (3,3)	51 (1,6)	502 (3,7)
Brazilija ⋈	25 (1,0)	420 (6,7)	47 (1,1)	456 (5,5)	29 (1,4)	395 (5,5)
Bolgarija	25 (1,3)	542 (4,3)	50 (1,4)	554 (3,7)	25 (1,4)	515 (5,0)
Kitajski Tajpej	16 (0,6)	542 (3,1)	52 (1,0)	549 (2,5)	32 (1,1)	539 (2,5)
Hrvaška	25 (0,9)	545 (4,4)	64 (1,4)	566 (2,4)	12 (1,0)	536 (4,7)
Ciper	16 (0,9)	508 (4,7)	51 (1,4)	521 (2,8)	33 (1,6)	499 (4,1)
Češka republika	19 (0,7)	531 (3,3)	49 (1,0)	548 (2,6)	32 (1,2)	537 (2,9)
Danska	24 (1,1)	534 (3,7)	57 (1,0)	543 (2,4)	19 (1,1)	541 (3,8)
Egipt	25 (1,0)	392 (4,4)	36 (1,5)	389 (6,4)	39 (1,4)	376 (7,3)
Anglija ⋈	23 (1,1)	554 (3,8)	61 (1,1)	565 (2,7)	17 (1,0)	543 (4,2)
Finska	18 (0,8)	538 (4,3)	60 (0,9)	556 (2,3)	22 (0,9)	544 (3,8)
Francija	11 (0,6)	496 (5,1)	38 (1,6)	517 (2,8)	52 (1,8)	517 (3,3)
Gruzija	32 (1,0)	496 (3,5)	57 (1,2)	505 (2,6)	11 (0,8)	459 (7,5)
Nemčija r	17 (0,7)	513 (3,8)	48 (1,0)	530 (2,7)	35 (1,1)	535 (2,8)
Posebna upravna regija Hongkong	21 (0,8)	576 (3,7)	66 (0,9)	578 (2,6)	13 (0,6)	541 (5,4)
Madžarska	24 (0,8)	530 (4,5)	53 (1,1)	552 (3,3)	23 (0,9)	528 (5,1)
Islamska republika Iran ⋈	24 (1,2)	415 (6,5)	40 (1,4)	426 (5,1)	36 (1,5)	400 (8,0)
Irska	16 (0,8)	565 (4,1)	57 (1,4)	580 (2,9)	27 (1,6)	582 (3,5)
Izrael ⋈	26 (0,9)	506 (3,2)	50 (0,9)	520 (2,5)	24 (0,9)	504 (3,8)
Italija	17 (0,7)	523 (3,1)	32 (1,0)	531 (2,7)	51 (1,2)	548 (2,3)
Jordanija	30 (1,3)	390 (6,1)	43 (1,5)	395 (6,7)	26 (1,4)	357 (8,8)
Kazahstan	40 (0,8)	503 (2,4)	46 (1,0)	517 (3,1)	14 (0,6)	467 (5,0)
Kosovo	40 (1,0)	430 (3,2)	47 (1,1)	428 (3,5)	13 (0,7)	388 (6,0)
Latvija	26 (1,0)	524 (3,7)	63 (1,0)	535 (2,7)	11 (0,7)	504 (6,7)
Litva	24 (0,8)	547 (4,1)	63 (0,9)	559 (2,2)	13 (0,7)	536 (3,9)
Posebna upravna regija Makao	21 (0,6)	541 (2,4)	62 (0,8)	542 (1,5)	16 (0,5)	506 (3,4)
Malta	28 (0,9)	514 (3,4)	58 (1,1)	523 (2,9)	14 (0,7)	495 (7,0)
Črna gora	27 (0,9)	486 (2,6)	51 (0,9)	498 (2,2)	22 (0,8)	476 (3,5)
Maroko	26 (1,1)	381 (4,8)	46 (1,4)	387 (5,3)	28 (1,5)	346 (8,1)
Nizozemska	23 (1,0)	527 (3,5)	57 (1,1)	529 (3,0)	20 (1,1)	523 (3,2)
Nova Zelandija	28 (0,9)	528 (3,2)	53 (0,8)	531 (2,7)	19 (0,8)	499 (3,1)
Severna Makedonija	33 (1,3)	441 (6,2)	53 (1,7)	461 (4,1)	14 (1,6)	398 (9,1)
Severna Irska	20 (0,9)	562 (3,7)	66 (1,0)	572 (2,2)	13 (0,9)	547 (6,3)
Norveška (5)	29 (1,3)	540 (3,1)	61 (1,2)	545 (2,0)	10 (0,7)	516 (5,2)
Oman	33 (1,0)	437 (5,1)	52 (0,9)	444 (3,7)	15 (0,7)	398 (6,0)
Poljska	30 (0,9)	537 (2,9)	59 (0,9)	559 (2,5)	11 (0,6)	535 (4,6)
Portugalska	23 (0,7)	511 (2,7)	53 (0,9)	524 (2,6)	24 (0,9)	522 (3,6)
Katar	35 (0,9)	495 (4,2)	51 (0,8)	495 (4,0)	15 (0,6)	450 (5,0)
Ruska federacija	26 (0,6)	563 (4,4)	54 (0,9)	578 (3,5)	20 (0,8)	549 (5,3)
Savdska Arabija	31 (0,9)	457 (3,8)	48 (1,0)	461 (3,9)	21 (0,9)	429 (5,3)
Srbija	33 (1,2)	512 (3,2)	49 (1,1)	520 (3,6)	17 (0,9)	503 (6,2)
Singapur	28 (0,6)	594 (3,4)	57 (0,7)	592 (3,2)	15 (0,5)	561 (5,0)
Slovaška republika	19 (0,7)	532 (3,8)	58 (1,1)	542 (2,7)	23 (1,1)	504 (6,1)
Slovenija	**22 (0,7)**	**509 (3,3)**	**53 (0,8)**	**529 (2,0)**	**25 (0,7)**	**512 (3,4)**
Južna Afrika ⋈	27 (0,8)	325 (6,4)	34 (0,8)	313 (6,0)	39 (1,0)	262 (4,3)
Španija	25 (0,7)	518 (3,0)	57 (0,7)	526 (2,1)	18 (0,7)	517 (3,6)
Švedska	27 (0,9)	543 (2,9)	62 (1,0)	549 (2,5)	12 (0,8)	534 (5,9)
Turčija	32 (1,0)	495 (3,6)	56 (1,0)	509 (3,4)	12 (1,0)	450 (7,2)
Združeni arabski emirati (ZAE)	36 (0,5)	504 (2,1)	51 (0,5)	498 (2,1)	13 (0,3)	409 (3,8)
Združene države Amerike	23 (1,3)	545 (8,1)	60 (1,5)	555 (7,4)	17 (1,3)	535 (11,4)
Uzbekistan	22 (0,9)	434 (3,6)	35 (1,1)	448 (3,6)	43 (1,6)	433 (3,2)
Mednarodno povprečje	**25 (0,1)**	**502 (0,5)**	**52 (0,1)**	**512 (0,5)**	**23 (0,1)**	**486 (0,7)**
Referenčne udeleženke						
Alberta, Kanada	30 (1,3)	540 (3,9)	56 (1,4)	545 (3,4)	14 (1,0)	529 (7,4)
Britanska Kolumbija, Kanada	27 (1,0)	536 (3,4)	55 (1,1)	543 (4,1)	18 (1,0)	524 (5,4)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	26 (1,2)	522 (3,9)	56 (1,4)	533 (3,1)	18 (0,8)	510 (7,9)
Quebec, Kanada	25 (1,0)	552 (3,4)	55 (1,2)	554 (2,9)	20 (1,0)	544 (4,7)
Mesto Moskva, Ruska federacija	23 (0,6)	594 (2,9)	58 (0,8)	604 (2,0)	19 (0,7)	589 (3,5)
Južna Afrika (6) ⋈	35 (0,9)	409 (5,4)	43 (1,0)	392 (5,4)	22 (1,3)	347 (5,5)
Abu Dabi, ZAE	33 (0,6)	468 (4,2)	50 (0,8)	460 (4,1)	16 (0,6)	367 (5,5)
Dubaj, ZAE	38 (0,7)	561 (2,0)	54 (0,7)	560 (1,7)	8 (0,4)	482 (5,8)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.6 • Uporaba digitalnih naprav za šolsko delo, razlike po spolu

Država		Več kot 30 minut na šolski dan		30 minut ali manj na šolski dan		Nič časa v šolskem dnevu	
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek
Albanija	Deklice	26 (1,8)	524 (6,0)	60 (1,6)	532 (3,9)	14 (1,2)	492 (7,1)
	Dečki	32 (1,6)	505 (4,6)	54 (1,5)	509 (4,7)	14 (1,2)	487 (7,4)
Avstralija ⋈	Deklice	24 (1,3)	551 (4,6)	61 (1,3)	554 (3,2)	16 (1,2)	531 (6,4)
	Dečki	30 (1,4)	541 (3,9)	53 (1,4)	538 (3,0)	17 (1,3)	502 (6,3)
Avstrija	Deklice	15 (0,8)	510 (5,0)	54 (1,4)	539 (3,7)	31 (1,4)	548 (3,2)
	Dečki	19 (1,0)	507 (4,7)	40 (1,3)	524 (3,1)	41 (1,3)	530 (3,5)
Azerbajdžan	Deklice	22 (1,0)	451 (5,5)	49 (1,5)	468 (5,0)	29 (1,4)	429 (5,7)
	Dečki	27 (1,0)	437 (5,0)	43 (1,2)	445 (5,0)	30 (1,2)	417 (5,2)
Bahrajn	Deklice	37 (1,3)	483 (4,6)	53 (1,2)	494 (4,2)	10 (0,5)	448 (12,4)
	Dečki	39 (1,3)	445 (4,5)	46 (1,2)	449 (3,6)	15 (1,1)	387 (6,6)
Belgija (flamski del)	Deklice	14 (0,8)	504 (4,9)	57 (1,5)	512 (2,7)	29 (1,5)	525 (3,4)
	Dečki	18 (1,0)	507 (4,2)	52 (1,2)	504 (3,4)	30 (1,1)	514 (3,8)
Belgija (francoski del)	Deklice	12 (0,9)	479 (6,2)	37 (1,8)	497 (3,9)	51 (2,0)	507 (4,8)
	Dečki	15 (1,0)	476 (5,5)	33 (1,5)	484 (4,1)	52 (1,6)	498 (3,9)
Brazilija ⋈	Deklice	23 (1,4)	429 (7,6)	51 (1,4)	468 (6,0)	26 (1,7)	397 (7,5)
	Dečki	26 (1,5)	412 (7,8)	43 (1,5)	442 (7,1)	31 (1,7)	393 (7,1)
Bolgarija	Deklice	22 (1,7)	558 (4,6)	54 (2,0)	559 (4,1)	24 (1,7)	520 (6,3)
	Dečki	28 (1,5)	531 (5,9)	47 (1,5)	549 (4,5)	25 (1,4)	511 (6,7)
Kitajski Tajpej	Deklice	14 (0,7)	553 (3,9)	57 (1,2)	556 (2,9)	29 (1,2)	541 (3,4)
	Dečki	18 (0,8)	534 (3,9)	46 (1,2)	542 (2,9)	36 (1,4)	537 (2,9)
Hrvaška	Deklice	22 (1,2)	550 (5,2)	70 (1,6)	570 (3,3)	8 (1,2)	539 (8,5)
	Dečki	27 (1,4)	542 (5,2)	58 (1,8)	562 (2,9)	15 (1,2)	535 (6,4)
Ciper	Deklice	15 (0,9)	513 (5,8)	56 (1,6)	526 (3,2)	29 (1,7)	499 (4,9)
	Dečki	17 (1,1)	503 (5,3)	47 (1,4)	516 (3,3)	37 (1,7)	499 (4,7)
Češka republika	Deklice	17 (1,0)	536 (3,8)	52 (1,2)	548 (3,1)	30 (1,4)	538 (4,6)
	Dečki	21 (1,0)	528 (4,5)	46 (1,5)	547 (3,4)	33 (1,6)	536 (3,2)
Danska	Deklice	21 (1,4)	543 (4,3)	61 (1,3)	548 (3,0)	18 (1,5)	548 (4,1)
	Dečki	26 (1,4)	526 (4,8)	53 (1,3)	538 (3,2)	21 (1,2)	534 (5,1)
Egipt	Deklice	25 (1,3)	400 (5,0)	37 (1,7)	395 (7,0)	38 (1,9)	386 (8,1)
	Dečki	25 (1,2)	385 (5,7)	34 (1,8)	383 (8,0)	40 (1,6)	367 (8,6)
Anglija ⋈	Deklice	22 (1,3)	559 (4,8)	65 (1,2)	569 (3,4)	14 (1,0)	547 (6,5)
	Dečki	24 (1,3)	549 (5,7)	56 (1,5)	560 (3,7)	20 (1,3)	540 (4,9)
Finska	Deklice	16 (0,8)	545 (4,8)	66 (1,2)	564 (2,6)	18 (1,0)	554 (4,6)
	Dečki	21 (1,0)	534 (5,4)	54 (1,2)	547 (2,7)	26 (1,3)	538 (4,7)
Francija	Deklice	10 (0,9)	507 (7,0)	40 (1,9)	525 (3,3)	50 (2,3)	522 (4,0)
	Dečki	11 (0,8)	486 (6,1)	35 (1,6)	508 (3,3)	54 (1,8)	512 (3,6)
Gruzija	Deklice	31 (1,1)	505 (4,4)	60 (1,4)	515 (3,0)	9 (0,8)	473 (9,5)
	Dečki	33 (1,4)	488 (4,1)	54 (1,5)	494 (3,5)	13 (1,1)	449 (8,0)
Nemčija	Deklice r	15 (0,9)	515 (5,1)	51 (1,4)	538 (3,5)	33 (1,5)	543 (3,5)
	Dečki r	18 (1,0)	511 (4,7)	46 (1,1)	520 (3,4)	37 (1,3)	529 (3,7)
Posebna upravna regija Hongkong	Deklice	20 (1,1)	577 (4,0)	70 (1,3)	582 (2,8)	9 (0,7)	546 (7,7)
	Dečki	22 (1,0)	574 (4,9)	62 (1,3)	575 (3,4)	16 (1,0)	537 (6,1)
Madžarska	Deklice	21 (1,0)	538 (5,2)	56 (1,4)	559 (3,5)	23 (1,1)	531 (5,6)
	Dečki	27 (1,1)	523 (5,5)	49 (1,2)	545 (4,2)	24 (1,1)	525 (6,0)
Islamska republika Iran ⋈	Deklice	22 (1,6)	426 (7,5)	42 (2,0)	432 (8,0)	36 (2,3)	412 (10,9)
	Dečki	26 (1,6)	407 (8,3)	38 (1,8)	420 (7,0)	36 (1,9)	391 (9,3)
Irska	Deklice	13 (1,0)	572 (5,9)	63 (1,7)	584 (3,6)	24 (1,8)	588 (5,7)
	Dečki	19 (1,1)	559 (4,9)	51 (1,7)	574 (3,7)	30 (1,9)	578 (3,7)
Izrael ⋈	Deklice	26 (1,2)	506 (3,9)	54 (1,2)	523 (3,3)	20 (1,1)	500 (5,5)
	Dečki	26 (1,1)	506 (4,5)	47 (1,3)	517 (2,8)	27 (1,3)	506 (4,3)
Italija	Deklice	16 (0,9)	527 (4,1)	32 (1,2)	535 (3,5)	52 (1,4)	551 (2,7)
	Dečki	18 (1,0)	519 (3,8)	32 (1,2)	528 (3,2)	50 (1,4)	545 (2,7)
Jordanija	Deklice	29 (1,8)	406 (8,2)	47 (1,8)	411 (8,1)	24 (2,1)	373 (8,0)
	Dečki	32 (1,8)	374 (8,5)	39 (2,1)	374 (10,2)	29 (1,9)	344 (14,1)
Kazahstan	Deklice	41 (1,1)	511 (2,8)	47 (1,1)	525 (3,1)	12 (0,6)	471 (5,9)
	Dečki	39 (1,1)	495 (3,5)	45 (1,2)	508 (3,6)	16 (0,8)	463 (6,3)
Kosovo	Deklice	38 (1,1)	439 (3,7)	49 (1,3)	436 (3,5)	13 (0,9)	401 (7,1)
	Dečki	42 (1,3)	421 (4,1)	44 (1,5)	417 (4,6)	14 (0,9)	375 (8,4)
Latvija	Deklice	24 (1,2)	538 (4,8)	68 (1,5)	546 (3,5)	8 (1,3)	523 (7,6)
	Dečki	28 (1,3)	512 (4,7)	58 (1,3)	523 (3,4)	14 (1,0)	493 (8,1)
Litva	Deklice	22 (1,1)	559 (4,6)	67 (1,2)	567 (2,4)	11 (1,1)	555 (5,1)
	Dečki	26 (1,1)	537 (5,1)	60 (1,2)	551 (2,6)	14 (0,8)	521 (4,8)
Posebna upravna regija Makao	Deklice	21 (0,7)	549 (3,1)	66 (1,0)	545 (1,8)	13 (0,8)	507 (5,3)
	Dečki	22 (0,8)	533 (3,5)	59 (1,0)	539 (2,2)	19 (0,8)	505 (3,8)
Malta	Deklice	27 (1,3)	519 (5,3)	61 (1,3)	524 (4,0)	12 (1,0)	496 (10,7)
	Dečki	29 (1,3)	509 (4,6)	56 (1,6)	522 (3,8)	15 (1,0)	495 (7,0)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 5.6 • Uporaba digitalnih naprav za šolsko delo, razlike po spolu (nadaljevanje)

Država		Več kot 30 minut na šolski dan		30 minut ali manj na šolski dan		Nič časa v šolskem dnevu	
		Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Odstotek učencev	Povprečni dosežek
Črna gora	Deklice	24 (1,1)	497 (4,5)	55 (1,1)	507 (2,5)	21 (1,0)	482 (4,6)
	Dečki	29 (1,1)	477 (3,4)	48 (1,3)	488 (3,0)	23 (1,1)	470 (4,6)
Maroko	Deklice	25 (1,5)	403 (5,5)	48 (1,8)	404 (5,5)	27 (1,7)	357 (8,7)
	Dečki	27 (1,2)	362 (6,3)	45 (1,5)	369 (6,1)	29 (1,7)	337 (9,1)
Nizozemska	Deklice	21 (1,4)	533 (4,7)	60 (1,4)	535 (3,8)	19 (1,3)	531 (4,6)
	Dečki	24 (1,3)	522 (4,4)	55 (1,3)	523 (3,6)	21 (1,2)	515 (4,3)
Nova Zelandija	Deklice	27 (0,9)	535 (4,7)	57 (1,0)	540 (3,4)	16 (0,9)	502 (4,9)
	Dečki	30 (1,4)	521 (4,4)	50 (1,3)	521 (3,4)	21 (1,2)	496 (4,0)
Severna Makedonija	Deklice	33 (1,7)	453 (6,8)	55 (2,1)	471 (5,0)	12 (1,5)	410 (12,2)
	Dečki	33 (1,5)	429 (7,5)	51 (2,0)	450 (4,8)	17 (2,0)	390 (9,9)
Severna Irska	Deklice	21 (1,1)	569 (4,6)	70 (1,2)	582 (2,9)	9 (0,8)	569 (8,5)
	Dečki	20 (1,2)	552 (5,1)	62 (1,4)	560 (3,1)	18 (1,3)	535 (7,9)
Norveška (5)	Deklice	28 (1,7)	546 (4,2)	63 (1,7)	553 (2,3)	9 (0,9)	527 (7,3)
	Dečki	30 (1,3)	535 (3,7)	58 (1,1)	536 (2,6)	11 (0,9)	507 (5,0)
Oman	Deklice	35 (1,3)	452 (6,2)	53 (1,4)	459 (4,5)	12 (0,9)	412 (7,0)
	Dečki	32 (1,2)	420 (5,8)	51 (1,2)	427 (4,6)	18 (0,9)	388 (7,7)
Poljska	Deklice	24 (1,3)	553 (4,4)	65 (1,3)	565 (3,2)	10 (0,9)	546 (6,0)
	Dečki	35 (1,2)	527 (3,6)	53 (1,4)	553 (3,2)	12 (0,8)	527 (5,7)
Portugalska	Deklice	21 (0,8)	515 (3,7)	57 (1,2)	527 (2,8)	22 (1,2)	520 (4,2)
	Dečki	25 (0,9)	508 (3,3)	50 (1,1)	521 (3,0)	25 (1,0)	523 (4,8)
Katar	Deklice	32 (1,4)	501 (5,0)	55 (1,2)	502 (4,3)	13 (0,9)	455 (6,1)
	Dečki	38 (1,1)	489 (5,4)	46 (1,2)	486 (5,3)	16 (0,9)	445 (7,4)
Ruska federacija	Deklice	25 (0,9)	569 (4,6)	58 (1,1)	585 (3,2)	17 (0,9)	554 (5,9)
	Dečki	27 (0,8)	558 (5,2)	51 (1,1)	570 (5,2)	22 (1,1)	546 (6,6)
Savdska Arabija	Deklice	31 (1,3)	472 (5,2)	51 (1,6)	475 (5,5)	18 (1,2)	440 (7,9)
	Dečki	31 (1,4)	435 (5,3)	45 (1,2)	439 (5,2)	25 (1,2)	418 (6,8)
Srbija	Deklice	31 (1,6)	518 (5,1)	52 (1,6)	523 (4,3)	17 (1,3)	510 (9,2)
	Dečki	36 (1,9)	507 (3,7)	47 (1,7)	517 (4,4)	17 (1,3)	497 (7,8)
Singapur	Deklice	28 (0,8)	601 (3,6)	60 (0,8)	599 (3,2)	12 (0,6)	573 (5,9)
	Dečki	29 (0,9)	588 (4,5)	53 (1,0)	585 (3,8)	18 (0,7)	553 (6,1)
Slovaška republika	Deklice	16 (1,0)	539 (4,7)	63 (1,6)	545 (3,1)	21 (1,5)	502 (6,6)
	Dečki	23 (1,0)	526 (5,2)	51 (1,2)	538 (3,1)	26 (1,1)	505 (7,1)
Slovenija	**Deklice**	**18 (0,9)**	**519 (4,1)**	**59 (1,3)**	**535 (2,5)**	**23 (1,1)**	**523 (3,8)**
	Dečki	**26 (1,0)**	**503 (4,2)**	**47 (1,2)**	**521 (2,7)**	**27 (1,2)**	**503 (4,7)**
Južna Afrika ⋈	Deklice	28 (1,0)	354 (6,5)	34 (0,9)	342 (5,9)	39 (1,2)	285 (4,7)
	Dečki	26 (1,0)	293 (7,4)	35 (1,1)	284 (7,0)	39 (1,2)	239 (5,2)
Španija	Deklice	24 (0,8)	516 (4,3)	61 (1,1)	527 (2,7)	15 (0,9)	518 (4,8)
	Dečki	25 (1,0)	520 (3,3)	54 (1,0)	524 (2,8)	20 (0,9)	516 (4,5)
Švedska	Deklice	25 (1,2)	555 (4,0)	65 (1,2)	554 (2,9)	10 (0,9)	543 (7,3)
	Dečki	28 (1,1)	533 (3,3)	59 (1,3)	543 (3,0)	13 (1,0)	527 (7,4)
Turčija	Deklice	29 (1,2)	505 (4,7)	59 (1,4)	518 (3,8)	13 (1,2)	450 (8,5)
	Dečki	35 (1,2)	487 (4,4)	53 (1,1)	499 (3,9)	12 (1,0)	451 (8,6)
Združeni arabski emirati (ZAE)	Deklice	34 (0,6)	512 (3,4)	56 (0,6)	507 (2,8)	11 (0,5)	424 (4,9)
	Dečki	39 (0,6)	496 (3,6)	46 (0,7)	486 (4,2)	15 (0,5)	398 (5,1)
Združene države Amerike	Deklice	22 (1,7)	538 (11,7)	63 (2,1)	560 (7,3)	15 (1,6)	543 (12,3)
	Dečki	24 (1,6)	551 (7,7)	58 (1,8)	549 (9,1)	18 (2,0)	528 (13,5)
Uzbekistan	Deklice	22 (1,2)	445 (4,8)	36 (1,4)	463 (3,7)	42 (1,7)	443 (3,8)
	Dečki	22 (1,2)	423 (4,3)	34 (1,4)	432 (5,0)	44 (1,9)	425 (4,0)
Mednarodno povprečje	**Deklice**	**24 (0,2)**	**510 (0,7)**	**56 (0,2)**	**520 (0,5)**	**21 (0,2)**	**494 (0,9)**
	Dečki	**27 (0,2)**	**494 (0,7)**	**49 (0,2)**	**503 (0,6)**	**25 (0,2)**	**479 (0,9)**
Referenčne udeleženke							
Alberta, Kanada	Deklice	25 (1,8)	551 (5,6)	62 (2,0)	548 (3,8)	12 (1,1)	542 (9,5)
	Dečki	34 (1,4)	533 (4,5)	50 (1,6)	540 (4,8)	16 (1,3)	519 (9,4)
Britanska Kolumbija, Kanada	Deklice	25 (1,2)	544 (4,3)	59 (1,5)	550 (4,0)	16 (1,3)	530 (5,3)
	Dečki	30 (1,3)	529 (4,5)	50 (1,5)	537 (5,3)	20 (1,3)	520 (7,5)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	Deklice	25 (1,3)	529 (5,0)	60 (1,7)	537 (4,0)	15 (1,1)	523 (7,3)
	Dečki	28 (1,6)	516 (5,4)	52 (1,8)	527 (3,9)	20 (1,2)	500 (10,1)
Quebec, Kanada	Deklice	22 (1,3)	563 (4,2)	61 (1,4)	557 (3,4)	17 (1,0)	549 (6,8)
	Dečki	29 (1,1)	544 (4,4)	49 (1,5)	550 (3,5)	22 (1,4)	541 (5,5)
Mesto Moskva, Ruska federacija	Deklice	23 (0,9)	601 (3,3)	61 (1,0)	609 (2,3)	17 (0,9)	595 (3,6)
	Dečki	24 (0,8)	588 (3,8)	55 (1,2)	599 (2,5)	20 (1,0)	584 (4,3)
Južna Afrika (6) ⋈	Deklice	38 (1,3)	430 (5,9)	42 (1,2)	415 (5,7)	20 (1,5)	367 (6,2)
	Dečki	32 (1,0)	382 (6,8)	43 (1,2)	367 (6,5)	25 (1,4)	328 (6,4)
Abu Dabi, ZAE	Deklice	31 (0,8)	478 (4,7)	55 (1,0)	472 (4,3)	13 (0,7)	377 (8,0)
	Dečki	36 (0,9)	458 (6,3)	45 (1,0)	445 (6,7)	20 (0,8)	360 (7,6)
Dubaj, ZAE	Deklice	35 (1,2)	564 (3,7)	59 (1,2)	563 (2,8)	6 (0,5)	488 (7,8)
	Dečki	42 (0,9)	559 (3,4)	49 (1,0)	558 (2,9)	9 (0,6)	478 (8,5)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

6 · Pouk branja in poučevanja v razredu (Slovenija)

V tem poglavju si bomo pogledali rezultate določenih trditev o pouku branja in poučevanja v razredu. Številne dognanja namreč kažejo, da je vključevanje učencev v pouk pomemben napovednik bralnih dosežkov, da je pri tem pomembno dobro podporno okolje vključevanja učencev v pouk (npr. jasnost pravil, sprejemanje učinkovitih disciplinskih ukrepov). Pomembna naloga, ki jo imajo učitelji, je tudi spodbujanje motivacije za branje, pri čemer je mogoče uporabljati številne strategije učenja in poučevanja branja in spodbujanja razumevanja. Osredotočili se bomo na rezultate za Slovenijo.

Učence smo v Vprašalniku za učence prosili, da pomislijo na pouk branja v šoli in odgovorijo na nekaj trditev o le-tem. Za tem bomo predstavili rezultate stališč učiteljev o pouku branja, praksah, ki jih pri tem uporabljajo, itd.

Na splošno so učenci precej zadovoljni s poukom branja v šoli. V vseh primerih je stopnja strinjanja (Strinjam se in Zelo se strinjam) s trditvami o pouku branja nad 80 %. Najnižja stopnja strinjanja je pri trditvi o tem, da je učencem všeč, kar berejo v šoli, kjer se približno 18 % ne strinja (izbrali so kategoriji Ne strinjam se ali Sploh se ne strinjam), da jim je to všeč. A hkrati se 87 % učencev strinja ali zelo strinja, da učitelji izbirajo zanimiva besedila za branje. Na splošno so učenci zadovoljni s podpornim vedenjem učiteljev pri branju, kar kažejo številni rezultati, predstavljeni v tabeli 6.1.

Iz tabele 6.2 vidimo, da poučevanje branja najpogosteje poteka po tradicionalni poti: 28 % učencev poučujejo učitelji, ki vedno ali skoraj vedno poučujejo celoten razred, 48 % učencev pa učitelji, ki to počnejo pogosto (skupaj 76 %). Naslednja najpogostejša pristopa sta samostojno delo glede na predpisan načrt oziroma cilj in organiziranje različno sposobnih učencev v skupine: 49 % učencev poučujejo učitelji, ki uporabljajo ti dve strategiji vedno oziroma pogosto. Najmanj uporabljen pristop je individualno poučevanje branja, saj le 26 % učencev poučujejo učitelji, ki pogosto ali vedno uporabijo to strategijo, skupaj z organiziranjem učencev z enakimi bralnimi sposobnostmi v skupine (prav tako 26 %).

Večino slovenskih učencev (86 %) poučujejo učitelji, ki pri poučevanju branja uporabljajo predvsem neleposlovne knjige (neumetnostna besedila) ali učbenike, ki so najpogostejši vir vsaj enkrat ali dvakrat na teden do vsak dan ali skoraj vsak dan (tabela 6.3). Naslednji najpogosteje uporabljen vir so kratke zgodbe: 78 % slovenskih učencev poučujejo učitelji, ki ta vir uporabljajo zelo pogosto (od dnevne uporabe do najmanj dvakrat na teden). Tretji najpogostejši vir učiteljev so prekinjena besedila (48 % učencev poučujejo učitelji, ki

Tabela 6.1 · Kaj si učenci mislijo o pouku branja (v odstotkih učencev)?

Pomisli na pouk branja v šoli. Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami o pouku branja?	Zelo se strinjam	Strinjam se	Ne strinjam se	Sploh se ne strinjam
Všeč mi je tisto, kar berem v šoli.	37 (1,1)	46 (1,0)	10 (0,4)	8 (0,6)
Učitelj/-ica nam za branje izbere zanimiva besedila.	52 (1,1)	35 (0,9)	8 (0,5)	5 (0,6)
Vem, kaj učitelj/-ica pričakuje od mene pri šolskem delu.	58 (1,0)	33 (0,8)	5 (0,4)	3 (0,3)
Mojega/-o učitelja/-ico je lahko razumeti.	60 (1,1)	33 (0,9)	5 (0,4)	3 (0,3)
Zanima me, kar govori moj/-a učitelj/-ica.	50 (0,9)	36 (0,8)	7 (0,5)	7 (0,4)
Moj/-a učitelj/-ica me vzpodbuja, da povem, kaj si mislim o tem, kar sem prebral/-a.	49 (1,1)	39 (1,0)	9 (0,4)	4 (0,4)
Moj/-a učitelj/-ica mi dovoli, da pokažem, kaj sem se naučil/-a.	60 (1,1)	34 (0,9)	4 (0,3)	2 (0,2)
Moj/-a učitelj/-ica počne različne stvari, da nam pomaga pri učenju.	72 (1,0)	24 (0,9)	3 (0,3)	1 (0,2)
Moj/-a učitelj/-ica mi pokaže, kako lahko popravim napake.	66 (1,0)	28 (0,9)	3 (0,3)	2 (0,2)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 6.2 • Strategije in pristopi pri poučevanju branja (oblike organizacije pouka; v odstotkih učencev)

Kadar poučujete branje oziroma izvajate bralne dejavnosti, kako pogosto učenke in učence organizirate na naslednje načine?	Vedno ali skoraj vedno	Pogosto	Včasih	Nikoli
Branje poučujem vse učenke in učence v oddelku hkrati.	28 (3,6)	48 (3,6)	22 (3,0)	2 (1,0)
Organiziram skupine enako sposobnih učenk in učencev.	2 (0,9)	24 (3,2)	62 (3,5)	12 (2,1)
V skupine razporedim različno sposobne učenke in učence.	6 (1,7)	43 (3,4)	44 (3,6)	7 (1,6)
Branje poučujem individualno.	3 (1,1)	23 (3,1)	67 (3,4)	7 (1,5)
Učenke in učenci delajo samostojno glede na predpisan načrt oziroma cilj.	4 (1,5)	45 (3,8)	47 (3,5)	4 (1,2)

Tabela 6.3 • Pogostost uporabe različnih virov pri poučevanju branja (v odstotkih za učence)

Kadar poučujete branje oziroma izvajate bralne dejavnosti z učenkami in učenci, kako pogosto uporabljate naslednje vire (na papirju ali v digitalni obliki)?	Vsak dan ali skoraj vsak dan	Enkrat ali dvakrat na teden	Enkrat ali dvakrat na mesec	Nikoli ali skoraj nikoli
Kratke zgodbe (npr. zgodbice, pravljice, akcijske zgodbe, znanstveno fantastiko, detektivke)	6 (1,6)	72 (3,2)	22 (3,2)	0 (0,3)
Obsežnejše knjige, razdeljene na poglavja	2 (0,8)	12 (2,6)	59 (3,0)	27 (3,3)
Dramska dela (igre)	1 (0,6)	5 (1,5)	74 (3,1)	20 (3,2)
Pesmi/poezijo	1 (0,7)	21 (2,8)	76 (3,0)	1 (0,6)
Neleposlovne knjige (neumetnostna besedila) ali učbenike	54 (3,0)	32 (3,1)	13 (2,3)	2 (1,0)
Daljše neleposlovne knjige, razdeljene na poglavja	2 (1,0)	14 (2,6)	48 (3,6)	36 (3,7)
Informativne članke, ki opisujejo oziroma razlagajo o stvareh, ljudeh, dogodkih ali o tem, kako kaj deluje (npr. časopisne članke, brošure)	4 (1,3)	20 (2,8)	62 (3,6)	14 (2,8)
Prekinjena besedila (npr. diagrami, zemljevidi, ilustracije, fotografije, tabele)	16 (2,4)	32 (3,0)	45 (3,3)	7 (2,2)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 6.4 • Strategije v podporo branju pri pouku (1. del; v odstotkih učencev)

Kadar poučujete branje oziroma izvajate bralne dejavnosti z učenkami in učenci, kako pogosto počnete naslednje?	Vsak dan ali skoraj vsak dan	Enkrat ali dvakrat na teden	Enkrat ali dvakrat na mesec	Nikoli ali skoraj nikoli
Učenkam in učencem v razredu glasno berem.	47 (3,7)	47 (3,7)	6 (1,7)	0 (0,3)
Učenke in učenci glasno berejo pred celim razredom.	58 (3,4)	35 (3,4)	7 (1,6)	- (-)
Učenke in učenci tiho berejo sami zase.	77 (3,1)	22 (3,1)	2 (0,8)	- (-)
Učenke in učence učim strategije za prepoznavanje glasov in besed.	11 (2,1)	31 (3,0)	33 (3,2)	25 (2,9)
Učenkam in učencem sistematično širim besedišče.	49 (3,4)	35 (3,7)	14 (2,6)	1 (0,7)
Učenkam in učencem zagotavljam priložnosti, da razvijejo tekoče branje.	51 (3,6)	37 (3,3)	12 (2,3)	- (-)
Učenke in učence učim strategije, kako preleteti besedilo.	21 (2,8)	39 (3,7)	30 (3,5)	10 (2,1)
Učenke in učence učim digitalnih spretnosti (npr. branje, pisanje in komuniciranje s pomočjo digitalnih orodij in medijev).	9 (1,8)	26 (3,0)	43 (3,2)	22 (2,5)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 6.5 • Strategije v podporo branju pri pouku (2. del; v odstotkih učencev)

Kako pogosto pri poučevanju branja v tem oddelku naredite naslednje?	Pri vsaki ali skoraj vsaki uri	Pri približno polovici ur	Pri nekaterih urah	Nikoli
V branje jim ponudim besedila, ki so blizu njihovim zanimanjem.	16 (2,6)	53 (3,5)	30 (3,3)	2 (1,4)
Ponudim besedila, ki so primerna za raven branja posameznih učenk in učencev.	30 (3,4)	41 (3,5)	28 (3,1)	1 (1,3)
Novo vsebino navežem na predhodno znanje učenk in učencev.	68 (3,6)	21 (2,9)	10 (2,2)	1 (1,3)
Učenke in učence spodbujam, da poglobijo svoje razumevanje besedila.	70 (3,3)	26 (2,9)	4 (1,7)	- (-)
Učenke in učence spodbujam k razpravi o besedilih.	70 (3,1)	23 (2,8)	7 (2,0)	- (-)
Učenke in učence spodbujam, da kritično presojajo mnenje, izraženo v besedilu.	60 (3,7)	30 (3,3)	11 (2,7)	- (-)
Učenke in učence spodbujam, da besedilo berejo z več različnih perspektiv.	21 (2,9)	42 (3,6)	33 (3,4)	4 (1,8)
Učenkam in učencem dam čas za branje po lastni izbiri.	17 (2,7)	22 (2,9)	58 (3,7)	3 (1,2)
Vsaki učenki in učencu dam individualno povratno informacijo.	30 (3,3)	40 (3,0)	29 (3,3)	0 (0,3)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Tabela 6.6 • Aktivnosti pri pouku, ki pomagajo razvijati bralne veščine in strategije (v odstotkih učencev)

Kako pogosto rečete učenkam in učencem v razredu, naj naredijo naslednje stvari, ki jim pomagajo razvijati bralne veščine in strategije?	Vsak dan ali skoraj vsak dan	Enkrat ali dvakrat na teden	Enkrat ali dvakrat na mesec	Nikoli ali skoraj nikoli
(Po)iščejo podatke v besedilu.	66 (3,4)	33 (3,4)	1 (1,0)	- (-)
Določijo glavno idejo prebranega besedila.	37 (3,3)	52 (3,2)	10 (2,6)	- (-)
Razložijo ali utemeljijo razumevanje z besedilnimi dokazi.	40 (3,6)	46 (3,7)	12 (2,5)	2 (0,9)
Vsebino prebranega besedila primerjajo s svojimi izkušnjami.	37 (3,4)	49 (3,4)	14 (2,7)	0 (0,3)
Prebrano besedilo primerjajo z besedili, ki so jih brali kdaj prej.	15 (2,5)	47 (3,6)	35 (3,9)	2 (1,4)
Predvidevajo, kako se bo zgodba nadaljevala.	12 (2,2)	42 (3,3)	46 (3,8)	0 (0,4)
Sklepajo in posplošujejo na podlagi prebranega besedila.	29 (3,2)	50 (3,4)	20 (3,0)	1 (0,6)
Ocenjujejo in kritično vrednotijo slog ter zgradbo prebranega besedila.	15 (2,5)	41 (3,0)	39 (3,4)	5 (1,6)
Določajo avtorjevo perspektivo ali namen.	9 (1,8)	39 (3,3)	42 (3,6)	10 (2,3)
Samonadzirajo svoje branje (npr. prepoznajo, ko česa ne razumejo).	35 (3,6)	42 (3,8)	22 (3,5)	1 (0,7)
Določijo ali je spletna stran koristna za specifičen namen.	6 (1,6)	17 (2,6)	44 (3,4)	32 (3,2)
Ocenijo verodostojnost spletne strani.	5 (1,5)	15 (2,6)	34 (3,4)	46 (3,3)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

slednje uporabljajo enkrat ali dvakrat na teden ali pogosteje). Besedila, ki jih učitelji učencev izbirajo najmanj, so dramska dela.

Iz tabele 6.4 vidimo, da učitelji pri pouku branja najpogosteje uporabljajo bralno strategijo, pri kateri učenci berejo tiho: 99 % učencev poučujejo učitelji, ki ta pristop uporabljajo enkrat ali dvakrat na teden ali vsak dan ali skoraj vsak dan. Druga najpogosteje uporabljena strategija učiteljev je, da učenci glasno berejo pred celim razredom, saj je tega vsaj enkrat ali dvakrat tedensko deležno 93 % učencev. 88 % učencev ima učitelje, ki jim zagotavljajo priložnosti, da razvijejo tekoče branje večkrat na teden. 84 % učencev poučujejo učitelji, ki sistematično širijo njihovo besedišče enkrat ali dvakrat na teden do skoraj vsak dan ali vsak dan. Le 35 % učencev poučujejo učitelji, ki jih enkrat ali dvakrat tedensko ali pogosteje učijo digitalnih bralnih spretnosti.

Iz tabele 6.5 vidimo, da učitelji pri pouku branja učence najpogosteje spodbujajo k poglobljenemu razumevanju besedila. Učenci, katerih učitelji to pogosto uporabljajo (pri polovici ur ali skoraj pri vsaki uri), predstavljajo 96 % populacije četrtošolcev. Naslednja najpogosteje uporabljena strategija je spodbujanje učencev k razpravi o besedilu (93 % učencev ima učitelje, ki to počnejo pri polovici ur ali pri skoraj vsaki uri). Naslednja pogosta strategija je spodbujanje učencev h kritičnemu presojanju mnenj, izraženih v besedilu: 90 % učencev poučujejo učitelji, ki ta pristop uporabljajo pri polovici ur pouka ali pri vseh oziroma skoraj vseh urah pouka. Učitelji najmanj pogosto uporabljajo strategijo, da jim dajo čas za branje po lastni izbiri: le 39 % učencev poučujejo takšni učitelji.

Kot je vidno iz tabele 6.6, učitelji učence najpogosteje prosijo, da poiščejo podatke v besedilu, saj 99 % učencev poučujejo učitelji, ki to prosijo učence enkrat ali dvakrat na teden, pa tudi vsak ali skoraj vsak dan. Mnogo učencev ima tudi učitelje, ki jih pogosto prosijo, da določijo glavno idejo prebranega besedila ali razložijo/utemeljijo razumevanje z besedilnimi dokazi: učencev, ki jim to nalogo učitelji dajo pogosto – enkrat ali dvakrat na teden, vsak dan ali skoraj vsak dan, je 89 % oziroma 86 %. Enak delež učencev in pogostost izvajanja sta tudi pri dejavnosti, da učenci vsebino prebranega besedila primerjajo s svojimi izkušnjami. Najmanj uporabljani dejavnosti sta ugotavljanje koristnosti spletne strani za specifičen namen in ocenjevanje verodostojnosti spletne strani: 23 % oziroma 20 % učencev ima učitelje, ki jih to prosijo enkrat ali dvakrat na teden oziroma vsak ali skoraj vsak dan.

V tabeli 6.7 predstavljamo rezultate glede spodbujanja aktivnosti po prebranem besedilu. V teh aktivnostih učitelji učence najpogosteje prosijo, da odgovorijo na ustna vprašanja, povezana z besedilom: 96 % učencev ima učitelje, ki to stori enkrat ali dvakrat na teden ali vsak dan ali skoraj vsak dan. Naslednja najpogostejša stvar, ki jo učitelji organizirajo za učence po prebranem besedilu, je, da se drug z drugim pogovarjajo o tem, kar so prebrali (to velja za 85 % učencev, katere učitelji to prosijo enkrat na teden ali pogosteje). Dejavnost, ki jo učitelji učencem naložijo najmanj pogosto, je ustvarjanje večmodalnega odziva: 24 % učencev ima učitelje, ki to organizirajo enkrat ali dvakrat na teden ali vsak ali skoraj vsak dan.

Tabela 6.7 • Spodbujanje aktivnosti po prebranem besedilu (v odstotkih učencev)

Kako pogosto učenkam in učencem potem, ko kaj preberejo, naročite, naj naredijo naslednje?	Vsak dan ali skoraj vsak dan	Enkrat ali dvakrat na teden	Enkrat ali dvakrat na mesec	Nikoli ali skoraj nikoli
Napišejo nekaj o besedilu, ki so ga prebrali.	15 (2,4)	63 (3,3)	21 (3,1)	1 (0,5)
Ustno odgovarjajo na vprašanja ali ustno obnovijo prebrano besedilo.	53 (3,7)	43 (3,6)	3 (1,2)	- (-)
Se med seboj pogovarjajo o tem, kar so prebrali.	35 (3,9)	50 (3,8)	15 (2,7)	0 (0,4)
Odgovarjajo na pisna vprašanja ali rešujejo test o prebranem besedilu.	22 (3,3)	55 (3,5)	23 (3,3)	0 (0,3)
Ustvarijo večmodalni odziv (npr. slika, zvok, besedilo, video, nastop).	6 (1,5)	18 (2,5)	47 (3,2)	30 (3,5)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Pri individualizaciji bralnih dejavnosti učitelj za učenke in učence, ki delajo samostojno, najpogosteje (5–8 od 10 ur ali vse ali skoraj vse ure) spreminja tipe nalog, da zadosti njihovim različnim potrebam (82 % učencev ima učitelje, ki so poročali o tem). Naslednji najpogostejši pristop je, da tistim učencem, ki berejo hitreje, učitelj dovoli, da gredo na naslednjo nalogo, medtem ko sam vadi in ponavlja s tistimi, ki so pri branju počasnejši (78 % učencev). Najmanj pogost pristop, ki ga uporabljajo učitelji, je, da učenkam in učencem, ko imajo težave pri razumevanju nečesa, da neko dodatno nalogo iz te vsebine.

Na sliki 6.1 vidimo, da ima 19 % učencev pri pouku branja na voljo digitalne naprave.

Tabela 6.8 · Prilagajanje aktivnosti individualnim potrebam učencev pri pouku branja (v odstotkih učencev)

Kako pogosto izvajate naslednje aktivnosti, da se prilagodite individualnim učnim potrebam učenk in učencev pri pouku branja?	Pri vsaki ali skoraj vsaki uri	Pri 5-8 urah od 10 ur	Pri 1-4 urah od 10 ur	Nikoli
Učenkam in učencem, ki berejo hitreje, dovolim, da gredo na naslednjo nalogo, medtem ko jaz vadim in ponavljam s tistimi, ki so pri branju počasnejši.	38 (3,3)	40 (3,5)	22 (3,2)	0 (0,3)
Ko imajo učenke in učenci pri razumevanju nečesa težave, jim dam neko dodatno nalogo iz te vsebine.	6 (1,8)	22 (2,9)	55 (3,5)	17 (3,2)
Učenkam in učencem, ki imajo nižje dosežke, pri pouku nudim dodatno pomoč.	18 (2,7)	40 (3,3)	36 (3,2)	5 (2,1)
Učenkam in učencem, ki imajo višje dosežke, dam dodatne naloge, ki so zanje resničen izziv.	18 (2,6)	48 (3,5)	34 (3,5)	- (-)
Ko učenke in učenci delajo samostojno, spreminjam tipe nalog, da zadostim njihovim različnim potrebam.	54 (3,6)	28 (3,0)	18 (3,1)	0 (0,3)
Ob skupiniskem delu učence in učenke v skupine združim glede na dosežke, nato pa vsaki skupini dodelim različne naloge.	11 (2,4)	26 (3,3)	49 (3,9)	14 (2,3)

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Slika 6.1 · Digitalne naprave pri učenju branja

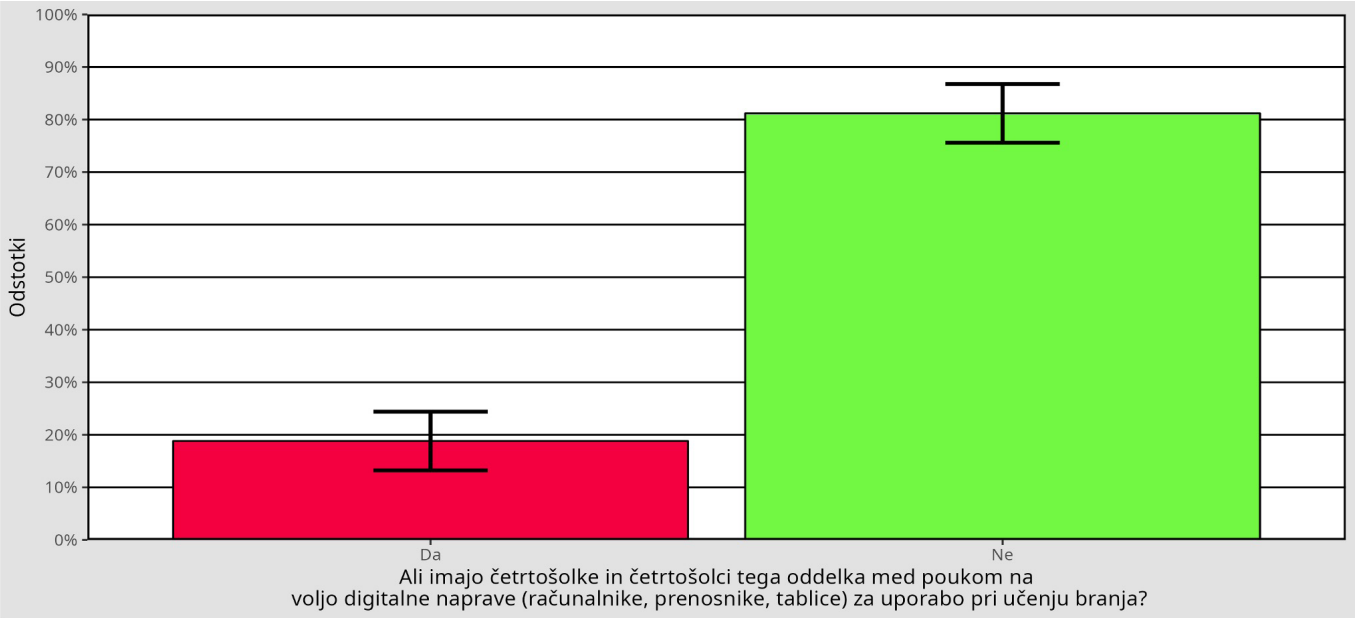

7 • Namesto zaključka

Mednarodno raziskavo bralne pismenosti (angl. Progress in International Reading Literacy Study – PIRLS) v Sloveniji koordinira Pedagoški inštitut, na mednarodni ravni pa jo koordinira Mednarodna zveza za evalvacijo izobraževalnih dosežkov (angl. The International Association for the Evaluation of Educational Achievement – IEA). Pedagoški inštitut je s to raziskavo (podobno kot z ostalimi mednarodnimi primerjalnimi raziskavami, ki potekajo na vsakih nekaj let) izvedel neodvisno evalvacijo tega segmenta šolskega sistema v Republiki Sloveniji. PIRLS je ciklična raziskava; Slovenija je v mednarodni raziskavi na področju bralne pismenosti osnovnošolcev (praviloma četrtošolcev) prvič sodelovala leta 1991 (takrat je imela raziskava kratico RL – angl. Reading Literacy), nato 2001 (prvič s kratico PIRLS), nato 2006, 2011, 2016 in nazadnje v ciklu raziskave leta 2021. Ker sodeluje ciklično, so možne tudi primerjave med posameznimi cikli ali dolgoročno. Pa vendarle, raziskovalni okvir iz leta 1991 je bil nekoliko dopolnjen, da bolje odraža razmere današnjega časa, prav tako sta se spremenila sama izvedba in nekoliko koncept raziskave. Raziskavo smo leta 2016 prvič izvajali na računalnikih (kot dodatni modul), takrat je bilo mogoče preverjati tudi razlike v bralnih dosežkih glede na izvedbo raziskave na računalniku napram izvedbi na papirju. Cikel 2021 pomeni za kar nekaj držav prehod na digitalno merjenje bralne pismenosti (integracijo ePIRLS v digitalno PIRLS), tudi za Slovenijo. Posebna vrednost sodelovanja v mednarodni raziskavi je tudi to, da se lahko primerjamo z drugimi sodelujočimi državami. Na ta način lahko bolje ovrednotimo dosežke v Sloveniji.

7.1 • Zasnova Mednarodne raziskave bralne pismenosti (PIRLS 2021)

Mednarodna raziskava PIRLS je zasnovana tako, da preveri bralno pismenost ob koncu četrtega razreda (učenci so takrat stari približno deset let), ko so učenci že usvojili tehniko branja, sedaj pa so nekako na prehodu iz učenja branja v branje za učenje. Poleg preverjanja bralne pismenosti v raziskavi sodelujejo tudi ravnatelji, učitelji in starši, prav tako sodelujoči učenci izpolnijo vprašalnik, da pridobimo čim več informacij o šolskih, izvenšolskih, domačih kontekstih, ki se povezujejo z bralno pismenostjo.

7.1.1 • Definicija bralne pismenosti PIRLS

V posameznih zajemih PIRLS se je raziskovalni okvir nenehno dopolnjeval. Tako je danes (v PIRLS 2021) definicija bralne pismenosti naslednja:

> *Bralna pismenost je sposobnost razumevanja in uporabe tistih pisnih jezikovnih oblik, ki jih zahteva družba in/ali jih vrednoti posameznik. Bralci ustvarjajo pomen iz različnih oblik besedil. Berejo za to, da se učijo, da z drugimi sodelujejo v skupnostih bralcev v šoli in vsakdanjem življenju ter za veselje.* (Mullis in Martin, 2019: 6)

Ta pogled na branje odraža številne teorije bralne pismenosti, ki poudarjajo, da je branje tako konstruktivni kakor interaktivni proces. Pomen je ustvarjen skozi interakcijo bralec – besedilo v kontekstu partikularne bralne izkušnje. Bralce razumemo kot tiste, ki aktivno konstruirajo pomen, poznajo učinkovite bralne strategije in to, kako slednje prenesti v branje. Pred, med in po branju bralci uporabljajo repertoar lingvističnih veščin, kognitivnih in metakognitivnih strategij pa tudi ozadenjsko znanje – na ta način ustvarjajo pomen. Zraven tega lahko kontekst bralne situacije podpira ustvarjanje pomena s spodbujanjem angažiranja in motivacije za branje, vendar pa lahko kontekst določi tudi specifične zahteve, ki morda ne podpirajo ustvarjanja pomena (Mullis in Martin, 2019: 6). Zato da bralci pridobijo znanje o svetu ali o sebi, se lahko učijo iz različnih vrst besedil. Vsaka vrsta besedila ima lahko več oblik, od tradicionalnih pisnih (knjige, revije itd.) do digitalnih oziroma elektronskih oblik (npr. SMS-i, elektronska sporočila, internetna spletna mesta). Vse to se vedno bolj odraža tudi v šolskem prostoru in pridobivanju znanja v šoli (in izven nje), zato tej zasnovi sledi tudi PIRLS.

7.1.2 · Izvedba cikla 2021

V raziskavi PIRLS 2021 je na mednarodni ravni sodelovalo 57 držav oziroma izobraževalnih sistemov in 8 referenčnih udeleženk. 26 držav oziroma izobraževalnih sistemov in 7 primerjalnih udeleženk je v tem ciklu prešlo na digitalno testiranje kot primarni način zbiranja podatkov, hkrati pa so izvajali tudi trende besedil v testiranju na papirju, v smislu t. i. *bridge study* (angl.), med njimi je tudi Slovenija. Raziskavo smo izvajali v času med 17. marcem in 23. junijem 2021. Na največ šolah je bila raziskava izvedena v dveh tednih v aprila in maju, v mesecu juniju pa smo izvajali predvsem ponovitvene izvedbe. V raziskavi so sodelovali učenci (četrtošolci, v povprečju so bili stari 10 let), njihovi učitelji, ravnatelji in starši. Zbrani podatki (za PIRLS digital in *bridge*): 194 šol (332 oddelkov), 163 ravnateljev, 6.505 učencev (5.096 digitalna PIRLS, 1.409 *bridge*), 5.974 staršev in 324 učiteljev (ki so poučevali vzorčene razrede četrtošolcev).

7.2 · Ključne ugotovitve PIRLS 2021

Bralni dosežki učencev iz Nemčije, Nove Zelandije, Španije in Portugalske niso višji od dosežkov njihovih vrstnikov iz Slovenije, in podobno, dosežki učencev iz Malte, Francije, Srbije in Albanije niso nižji od dosežkov četrtošolcev iz Slovenije. Lahko pa rečemo, da je povprečni bralni dosežek učencev v Sloveniji višji kakor na Cipru (in vseh državah, ki so razvrščene za njim) ter da je povprečni bralni dosežek učencev v Sloveniji nižji kakor učencev iz Nizozemske in tudi nižji kakor v vseh tistih državah, ki so na lestvici uvrščene pred Nizozemsko, začenši s Singapurjem.

V nekaterih državah obstajajo **razlike pri branju glede na namen** (branje za literarno izkušnjo proti branju za pridobivanje in uporabo informacij) **in procese razumevanja** (priklic in preprosto sklepanje proti interpretaciji, integraciji in vrednotenju) **glede na povprečni bralni dosežek; v Sloveniji teh razlik ni.**

7.2.1 · Trendi razlik za Slovenijo

Učenci v Sloveniji so z vsakim ciklom raziskave PIRLS dosegali višje povprečne bralne dosežke, vse do leta 2021, ko je prvič zaznati upad v bralnih dosežkih četrtošolcev v Sloveniji. **V letu 2021 so naši učenci dosegli 23 točk manj kot leta 2016.** Upad bralnih dosežkov v letu 2021 ni le značilnost Slovenije. Že prej smo omenili, da je mogoča primerjava trendov med cikloma 2016 in 2021 (brez držav z zapoznelim testiranjem in referenčnimi udeleženkami) med 39 državami oziroma izobraževalnimi sistemi. Je pa **Slovenija** pravzaprav **edina izmed v ciklu 2021** (in vsaj enem predhodnem ciklu)[6] **sodelujočih držav (EU), katere bralni dosežek je bil iz cikla v cikel statistično višji, in sicer vse do vključno leta 2016**. Se pravi, da **se je raven bralne pismenosti četrtošolcev stabilno višala, vse od leta 2001 naprej**. Če primerjamo bralni dosežek leta 2021 s prejšnjimi leti, je ta tak, kot je bil bralni dosežek leta 2006.

Med letoma 2016 in 2021 se je nekoliko povečal delež učencev, ki ne dosegajo nobenega mejnika, na drugi strani so se pa **zmanjšali deleži učencev, ki dosegajo posamezne mejnike.**

Deklice so v ciklu 2021 dosegle višje bralne dosežke v 51 državah od 57 sodelujočih, v šestih državah pa ni bilo značilnih razlik. Razlike so bile **tudi v Sloveniji** (18 točk v prid deklicam). Če pogledamo trende v **bralnih dosežkih po spolu v Sloveniji**, vidimo, da so **deklice boljše bralke v vseh ciklih raziskave PIRLS**.

7.2.2 · Branje in domače okolje

Prejšnji zajemi podatkov PIRLS in tudi drugih raziskav kažejo na povezavo med socialno-ekonomskim statusom (SES) družin, iz katerih prihajajo učenci, in njihovimi bralnimi (in drugimi) dosežki. **Učenci z višjim SES** imajo v mednarodnem povprečju **pomembneje boljši bralni dosežek,** kot je to značilno za bralni dosežek učencev z nižjim SES. Tako je tudi v Sloveniji, in sicer gre za razliko 78 točk. Če pogledamo bralni dosežek le v razmerju do števila knjig doma, ugotovimo, da tisti, **ki imajo doma več knjig, praviloma dosegajo boljše bralne dosežke.** Prav tako **boljši bralni dosežek izkazujejo učenci, ki doma pogosteje govorijo slovensko**.

[6]Razen Cipra, a je slednji sodeloval le leta 2001 in sedaj, torej 2021, zato je pri interpretaciji treba biti pazljiv. Na prvi pogled se zdi, da je tudi Slovaška višala povprečni bralni dosežek, a to ne velja za vse zaporedne cikle, razlike so bile le med zaporednima cikloma 2001 in 2006. Tudi v svetovnem merilu je Slovenija edina od sodelujočih držav, ki je svoj dosežek konstantno zviševala, Singapur je npr. svoj dosežek prav tako zviševal, vendar ne med vsemi cikli (med cikloma 2011 in 2016 ni razlik v bralnem dosežku).

Bralni dosežek se na mednarodni ravni in v Sloveniji povezuje tudi s tem, kako radi berejo starši, in **starši v Sloveniji** so pri tem uvrščeni v kategorijo **Nekoliko radi berejo.** Le 26 % četrtošolcev ima starše, ki zelo radi berejo. V povprečju imajo ti otroci za 24 točk višji bralni dosežek od otrok staršev, ki nekoliko radi berejo (teh je v Sloveniji 52 %). **V Sloveniji je le 28 % učencev poročalo, da zelo radi berejo.** 18 % jih na mednarodni ravni poročalo, **da ne marajo branja**, pri nas pa je bilo takšnih učencev **23 %.**

7.2.3 · Branje in šolski kontekst

Pri bralnem dosežku v Sloveniji med šolami ni velikih razlik, nasprotno, te razlike so zelo majhne. So pa velike razlike med učenci v šolah.

Učenci so poročali tudi o različnih dejavnostih v šoli, povezanih z branjem. Na splošno so učenci precej zadovoljni s poukom branja v šoli. **Večini je všeč, kar berejo v šoli** (približno 18 % pa ne). Večina jih zelo **dobro** ocenjuje tudi **interakcijo med sabo in učitelji pri pouku branja** (npr. jasna pričakovanja učiteljev, njihova podpora pri učenju, spodbujanje izražanja mnenj o prebranem, učenci imajo možnost pokazati, kaj so se naučili, itd.).

7.2.4 · Medvrstniško nasilje in branje, SES in utrujenost/lakota učencev

Učinkovito učenje je odvisno tudi od tega, ali so učenci ob učenju utrujeni ali ne, ali zjutraj prihajajo v šolo lačni ali ne, ali so v šoli trpinčeni/nadlegovani itd.

Večina četrtošolcev v Sloveniji se strinja (kategoriji Strinjam se in Zelo se strinjam), da se v šoli počutijo varne, čutijo, da šoli pripadajo, da so učiteljice in učitelji do njih prijazni, ponosni so, da obiskujejo šolo, v kateri so, prav tako ima pretežni delež učencev v svoji šoli tudi prijatelje in prijateljice. Kljub visokim odstotkom, ki izražajo pripadnost šoli, se **10 % učencev v šoli ne počuti varnih**, 14 % pa jih ne čuti pripadnosti šoli, ki jo obiskujejo. Ko smo jih vprašali po **različnih oblikah medvrstniškega nasilja**, so slednje navajali v različnem obsegu pogostosti, a spet se je pokazalo, da **ta problem v šolah v Sloveniji obstaja in da ni majhen**. Prav tako je pogostost biti žrtev medvrstniškega nasilja povezana z bralnim dosežkom (tisti, ki so **pogosteje žrtve medvrstniškega nasilja, imajo nižji bralni dosežek**).

Učenci, ki so manj pogosto utrujeni, imajo višje dosežke, enako je z učenci, ki so manj pogosto lačni, ko pridejo v šolo (povezava je statistično značilna v obeh primerih). **Več kot četrtina četrtošolcev v Sloveniji se zjutraj, ko pridejo v šolo, počuti utrujene ali lačne, in to prav vsak dan pouka**. Vsak dan ali skoraj vsak dan se počuti utrujene okoli 46 % učencev, in lačnih okoli 40 %. **Le 9 % učencev zjutraj, ko pridejo v šolo, ni nikoli utrujenih, in le 23 % jih ni nikoli lačnih.** Če primerjamo te podatke z mednarodnimi, lahko rečemo, da je nekaj več odstotnih točk naših učencev utrujenih ali lačnih vsak dan ali skoraj vsak dan, kot to velja za mednarodno povprečje. In kdo so utrujeni in lačni učenci? Je to povezano z njihovim SES? **Učenci, ki so utrujeni/lačni, prihajajo iz skupin z različnimi SES, a učenci z nižjim SES prihajajo pogosteje utrujeni/lačni.**

7.3 · Pogled naprej

Slovenija je v tem trenutku že pristopila k sodelovanju v naslednjem zajemu podatkov, in sicer PIRLS 2026. Trenutno se je začelo delo v raziskovalnem okviru ter pri razvoju in pripravi novih besedil.

Prav tako bomo na Pedagoškem inštitutu zasnovali serijo sekundarnih analiz, ki bodo skušale orisati globlji vpogled v to, kaj ti rezultati dejansko pomenijo za Slovenijo. Vse to bo omogočalo boljše usmerjanje pedagoške prakse na področju bralne pismenosti, hkrati pa političnim odločevalcem na področju vzgoje in izobraževanja ponudilo podatke, na podlagi katerih bodo lahko zasnovali ustrezne politike.

Literatura in viri

Almaskut, A., LaRoche, S., in Foy, P. (2023). Methods and Procedures: PIRLS 2021 Technical Report. V: M., von Davier, I., V.S. Mullis, B., Fishbein, in P., Foy (ur.), *Chapter 3: Sample Design in PIRLS*. Dostopno: https://pirls2021.org/methods/chapter-3 (2. 5. 2023).

Klemenčič Mirazchiyski, E., Mirazchiyski, P. V. (2020). *Bralna pismenost četrtošolcev in četrtošolk v Sloveniji: nacionalno poročilo Mednarodne raziskave bralne pismenosti (IEA PIRLS 2016 in ePIRLS 2016)*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Klemenčič, E. (2012). *Globalizacija edukacije*. Ljubljana: i2 d.o.o.

Krek, J. (2016). Predgovor. V; T., Devjak, in I. Saksida (ur.), *Bralna pismenost kot izziv in odgovornost*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Martin, M. O., in I. V. S., Mullis (ur.) (2013). *TIMSS and PIRLS 2011: Relationships Among Reading, Mathematics, and Science Achievement at the Fourth Grade*. TIMSS & PIRLS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College, International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).

Mullis, I. V. S., in Martin, M. O. (ur.). (2019). *PIRLS 2021 Assessment Frameworks*. Dostopno: https://timssandpirls.bc.edu/pirls2021/frameworks/ (27. 4. 2023)

Mullis, I. V. S., von Davier, M., Foy, P., Fishbein, B., Reynolds, A. R., in Wry, E. (2023). *PIRLS 2021 International Results in Reading*. Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center. Dostopno: https://timssandpirls.bc.edu/pirls2021 (javno dostopno od 16. 5. 2023 naprej).

Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019—2030. Ljubljana: MIZŠ. Dostopno: https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030 (1. 5. 2023).

Doupona, M. 2017. *Mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS 2016: Povzetek rezultatov raziskave*. Dostopno: http://www.pei.si/Sifranti/NewsPublic.aspx?id=170 (27. 11. 2018).

Priloga 1 · Informacije o učencih, zajetih v PIRLS 2021

Država	Poimenovanje države za četrto leto šolanja*	Obdobje zbiranja podatkov	Povprečna starost v času testiranja (leta)
Albanija	4. razred	marec–april 2021	10,0
Avstralija ⋈	leto 4	september–december 2021	10,0
Avstrija	4. razred	april–maj 2021	10,3
Azerbajdžan	4. razred	april–junij 2021	10,1
Bahrajn	4. razred ali leto 5	maj–junij 2021 september–oktober 2021	10,3
Belgija (flamski del)	4. razred	april–junij 2021	10,0
Belgija (francoski del)	4. razred	april–maj 2021	10,0
Brazilija ⋈	4. razred	november–december 2021	10,2
Bolgarija	4. razred	marec–april 2021	10,7
Kitajski Tajpej	4. razred	marec–maj 2021	10,1
Hrvaška	4. razred	oktober–november 2021	11,2
Ciper	4. razred	marec–junij 2021	9,8
Češka republika	4. razred	maj–junij 2021	10,4
Danska	4. razred	marec–junij 2021	10,9
Egipt	4. razred	Apr-21	10,0
Anglija ⋈	leto 5	maj–julij 2022	10,3
Finska	4. razred	marec–junij 2021	10,8
Francija	leto 1 tretjega cikla (CM1)	maj–junij 2021	9,9
Gruzija	4. razred	oktober–december 2021	10,6
Nemčija	4. razred	april–julij 2021	10,4
Posebna upravna regija Hongkong	osnovno 4	april–julij 2021	10,1
Madžarska	4. razred	oktober–november 2021	11,2
Islamska republika Iran ⋈	4. razred	april–maj 2022	10,2
Irska	četrti razred	september–oktober 2021	11,0
Izrael ⋈	4. razred	maj–junij 2022	10,0
Italija	osnovni 4. razred	marec–maj 2021	9,8
Jordanija	4. razred	May-21	10,0
Kazahstan	4. razred	september–oktober 2021	10,8
Kosovo	4. razred	Jun-21	10,1
Latvija	4. razred	september–november 2021	11,3
Litva	4. razred	september–november 2021	11,3

Država	Poimenovanje države za četrto leto šolanja*	Obdobje zbiranja podatkov	Povprečna starost v času testiranja (leta)
Posebna upravna regija Makao	osnovno 4	marec–maj 2021	9,9
Malta	leto 5	april–maj 2021	9,9
Črna gora	4. razred	april–maj 2021	9,9
Maroko	4. razred	Oct-21	10,5
Nizozemska	skupina 6	marec–junij 2021 oktober–november 2021	10,1
Nova Zelandija	leto 5	oktober–december 2020	10,0
Severna Makedonija	4. razred	May-21	9,9
Severna Irska	leto 6	september–oktober 2021	10,8
Norveška (5)	5. razred	april–junij 2021	10,8
Oman	4. razred	februar–maj 2021	9,8
Poljska	4. razred	maj–junij 2021	10,9
Portugalska	4. razred	april–julij 2021	10,1
Katar	4. razred	marec–april 2021 september 2021	10,1
Ruska federacija	4. razred	Apr-21	10,8
Savdska Arabija	4. razred	Nov-21	10,4
Srbija	4. razred	marec–april 2021	10,6
Singapur	osnovno 4	oktober–november 2020	10,4
Slovaška republika	4. razred	maj–junij 2021	10,5
Slovenija	4. razred	marec–junij 2021	10,0
Južna Afrika ⋈	4. razred	avgust–november 2021	10,2
Španija	4. razred	april–junij 2021	9,9
Švedska	4. razred	marec–april 2021	10,7
Turčija	4. razred	Jun-21	9,9
Združeni arabski emirati (ZAE)	4. razred	februar–marec 2021 oktober–november 2021	10,4
Združene države Amerike	4. razred	oktober–november 2021	10,7
Uzbekistan	4. razred	Apr-21	10,6
Referenčne udeleženke			
Alberta, Kanada	4. razred	april–junij 2021	9,9
Britanska Kolumbija, Kanada	4. razred	april–maj 2021	9,8
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	4. razred	maj–junij 2021	9,9
Quebec, Kanada	4. razred	oktober–december 2021	10,7
Mesto Moskva, Ruska federacija	4. razred	april–maj 2021	10,7
Južna Afrika (6) ⋈	6. razred	avgust–oktober 2021	12,3
Abu Dabi, ZAE	4. razred	oktober–november 2021	10,4
Dubaj, ZAE	4. razred ali leto 5	februar–marec 2021 oktober–november 2021	10,2

Priloga 2 · Pomembnost razlik med povprečnimi bralnimi dosežki držav

Država	Povprečna vrednost na lestvici	Singapur	Posebna upravna regija Hongkong	Ruska federacija	Anglija ⋈	Finska	Poljska	Kitajski Tajpej	Švedska	Avstralija ⋈	Bolgarija	Češka republika	Danska	Norveška (5)	Italija	Posebna upravna regija Makao	Avstrija	Slovaška republika	Nizozemska	Nemčija	Nova Zelandija	Španija	Portugalska	Slovenija	Malta	Francija	Srbija	Albanija	Ciper	Belgija (flamski del)	Izrael ⋈	Turčija	Belgija (francoski del)	Črna gora	Severna Makedonija
Singapur	587 (3,1)		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Posebna upravna regija Hongkong	573 (2,7)	▼			▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Ruska federacija	567 (3,6)	▼			▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Anglija ⋈	558 (2,5)	▼	▼	▼		▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Finska	549 (2,4)	▼	▼	▼	▼					▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Poljska	549 (2,2)	▼	▼	▼	▼					▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Kitajski Tajpej	544 (2,2)	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Švedska	544 (2,1)	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Avstralija ⋈	540 (2,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Bolgarija	540 (3,0)	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Češka republika	540 (2,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Danska	539 (2,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Norveška (5)	539 (2,0)	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Italija	537 (2,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Posebna upravna regija Makao	536 (1,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Avstrija	530 (2,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼					▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Slovaška republika	529 (2,7)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼					▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Nizozemska	527 (2,5)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼							▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Nemčija	524 (2,1)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼									▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Nova Zelandija	521 (2,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Španija	521 (2,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Portugalska	520 (2,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Slovenija	520 (1,9)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Malta	515 (2,7)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼												▲	▲	▲	▲
Francija	514 (2,5)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲
Srbija	514 (2,8)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲
Albanija	513 (3,1)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲
Ciper	511 (2,9)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲
Belgija (flamski del)	511 (2,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲
Izrael ⋈	510 (2,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼								▲	▲	▲	▲
Turčija	496 (3,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼			▲	▲
Belgija (francoski del)	494 (2,7)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼			▲	▲
Črna gora	487 (1,6)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼		▲
Severna Makedonija	442 (5,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	
Azerbajdžan	440 (3,6)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	
Uzbekistan	437 (2,9)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	
Oman	429 (3,7)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	
Kosovo	421 (3,1)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Brazilija ⋈	419 (5,3)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Islamska republika Iran ⋈	413 (4,9)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Jordanija	381 (5,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Egipt	378 (5,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Južna Afrika ⋈	288 (4,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Referenčne udeleženke																																			
Mesto Moskva, Ruska federacija	598 (2,1)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Alberta, Kanada	539 (3,6)	▼	▼	▼	▼	▼	▼										▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Britanska Kolumbija, Kanada	535 (3,5)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼											▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	523 (3,2)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼									▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲
Južna Afrika (6) ⋈	384 (4,5)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼

▲ Povprečni dosežki so bistveno višji od dosežkov države, s katero je primerjana

▼ Povprečni dosežki so bistveno nižji od dosežkov države, s katero je primerjana

Država	Povprečna vrednost na lestvici	Azerbajdžan	Uzbekistan	Oman	Kosovo	Brazilija ⋈	Islamska republika Iran ⋈	Jordanija	Egipt	Južna Afrika ⋈	Referenčne udeleženke	Mesto Moskva, Ruska federacija	Alberta, Kanada	Britanska Kolumbija, Kanada	Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	Južna Afrika (6) ⋈
Singapur	587 (3,1)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▲	▲	▲	▲
Posebna upravna regija Hongkong	573 (2,7)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▲	▲	▲	▲
Ruska federacija	567 (3,6)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▲	▲	▲	▲
Anglija ⋈	558 (2,5)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▲	▲	▲	▲
Finska	549 (2,4)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▲	▲	▲	▲
Poljska	549 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▲	▲	▲	▲
Kitajski Tajpej	544 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼		▲	▲	▲
Švedska	544 (2,1)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼		▲	▲	▲
Avstralija ⋈	540 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Bolgarija	540 (3,0)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Češka republika	540 (2,3)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Danska	539 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Norveška (5)	539 (2,0)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Italija	537 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Posebna upravna regija Makao	536 (1,3)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Avstrija	530 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼			▲
Slovaška republika	529 (2,7)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼			▲
Nizozemska	527 (2,5)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼			▲
Nemčija	524 (2,1)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼		▲
Nova Zelandija	521 (2,3)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼		▲
Španija	521 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼		▲
Portugalska	520 (2,3)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼		▲
Slovenija	520 (1,9)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼		▲
Malta	515 (2,7)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Francija	514 (2,5)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Srbija	514 (2,8)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Albanija	513 (3,1)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Ciper	511 (2,9)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Belgija (flamski del)	511 (2,3)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Izrael ⋈	510 (2,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Turčija	496 (3,4)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Belgija (francoski del)	494 (2,7)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Črna gora	487 (1,6)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Severna Makedonija	442 (5,3)				▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Azerbajdžan	440 (3,6)			▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Uzbekistan	437 (2,9)				▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Oman	429 (3,7)	▼					▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Kosovo	421 (3,1)	▼	▼					▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Brazilija ⋈	419 (5,3)	▼	▼					▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Islamska republika Iran ⋈	413 (4,9)	▼	▼	▼				▲	▲	▲		▼	▼	▼	▼	▲
Jordanija	381 (5,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼			▲		▼	▼	▼	▼	
Egipt	378 (5,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼			▲		▼	▼	▼	▼	
Južna Afrika ⋈	288 (4,4)	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼			▼	▼	▼	▼	▼
Referenčne udeleženke																
Mesto Moskva, Ruska federacija	598 (2,1)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲			▲	▲	▲	▲
Alberta, Kanada	539 (3,6)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Britanska Kolumbija, Kanada	535 (3,5)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼			▲	▲
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	523 (3,2)	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲		▼	▼	▼		▲
Južna Afrika (6) ⋈	384 (4,5)	▼	▼	▼	▼	▼	▼			▲		▼	▼	▼	▼	

▲ Povprečni dosežki so bistveno višji od dosežkov države, s katero je primerjana

▼ Povprečni dosežki so bistveno nižji od dosežkov države, s katero je primerjana

Priloga 3 · Percentili bralnih dosežkov

Država	5. percentil	10. percentil	25. percentil	50. percentil	75. percentil	90. percentil	95. percentil
Albanija	381 (7,1)	411 (4,6)	461 (4,2)	516 (4,0)	567 (4,1)	610 (3,3)	637 (5,1)
Avstralija ⋈	393 (6,8)	432 (6,7)	492 (3,6)	546 (2,7)	596 (2,9)	639 (3,4)	663 (4,2)
Avstrija	407 (4,3)	438 (3,6)	486 (2,8)	534 (2,9)	578 (2,3)	614 (2,9)	636 (4,4)
Azerbajdžan	288 (6,2)	321 (5,1)	378 (4,4)	444 (4,4)	506 (5,6)	554 (3,3)	579 (4,1)
Bahrajn	267 (5,4)	310 (5,0)	385 (4,8)	466 (3,8)	534 (4,2)	594 (5,0)	628 (6,5)
Belgija (flamski del)	395 (4,5)	422 (3,6)	467 (2,6)	514 (2,1)	558 (2,7)	593 (3,4)	614 (3,1)
Belgija (francoski del)	368 (6,5)	397 (5,2)	446 (3,9)	498 (3,4)	545 (2,5)	585 (3,6)	608 (4,5)
Brazilija ⋈	192 (10,1)	239 (10,4)	339 (9,7)	437 (5,4)	509 (4,9)	563 (4,4)	592 (5,5)
Bolgarija	379 (8,7)	422 (7,0)	486 (4,8)	548 (3,2)	601 (3,0)	645 (2,7)	672 (3,2)
Kitajski Tajpej	420 (4,1)	454 (3,9)	502 (3,0)	550 (2,4)	591 (2,2)	627 (1,9)	647 (2,6)
Hrvaška	435 (5,6)	466 (5,0)	513 (3,8)	561 (2,8)	605 (2,3)	641 (2,6)	662 (2,7)
Ciper	378 (5,7)	410 (4,5)	461 (3,8)	514 (3,3)	566 (2,4)	608 (3,7)	633 (4,7)
Češka republika	409 (5,8)	441 (5,1)	493 (3,0)	545 (2,7)	591 (2,3)	629 (2,8)	651 (3,7)
Danska	409 (5,8)	440 (4,5)	493 (2,8)	545 (2,6)	590 (2,5)	628 (2,7)	649 (3,1)
Egipt	189 (8,6)	230 (8,3)	303 (7,4)	384 (6,4)	457 (5,2)	515 (5,8)	549 (6,9)
Anglija ⋈	424 (4,3)	458 (3,8)	511 (3,3)	562 (2,8)	609 (2,6)	651 (3,5)	676 (4,4)
Finska	417 (6,5)	451 (5,3)	504 (2,8)	556 (2,7)	601 (2,3)	638 (3,4)	660 (3,5)
Francija	391 (5,4)	420 (3,6)	469 (3,4)	518 (2,3)	563 (2,9)	601 (3,0)	623 (3,9)
Gruzija	350 (4,3)	386 (4,2)	442 (3,6)	499 (3,2)	551 (3,0)	594 (2,6)	620 (3,0)
Nemčija	389 (4,9)	421 (3,3)	474 (2,9)	529 (2,3)	578 (2,9)	619 (2,5)	641 (3,6)
Posebna upravna regija Hongkong	454 (8,4)	488 (6,1)	536 (3,8)	579 (2,6)	617 (2,4)	651 (2,8)	670 (3,9)
Madžarska	392 (8,6)	428 (7,0)	489 (5,2)	549 (3,2)	597 (3,4)	636 (2,6)	658 (3,0)
Islamska republika Iran ⋈	235 (12,7)	277 (11,7)	350 (6,4)	422 (4,3)	485 (3,9)	533 (4,3)	561 (3,7)
Irska	442 (6,4)	480 (4,7)	532 (2,5)	582 (2,6)	629 (2,8)	671 (2,5)	693 (5,0)
Izrael ⋈	352 (5,8)	389 (4,9)	452 (3,7)	517 (2,9)	574 (2,3)	617 (3,2)	642 (3,8)
Italija	421 (4,5)	449 (3,3)	495 (2,9)	541 (2,4)	583 (2,8)	619 (2,6)	640 (3,0)
Jordanija	181 (10,2)	223 (8,8)	301 (7,5)	390 (6,8)	464 (5,7)	522 (5,5)	554 (5,3)
Kazahstan	371 (4,4)	404 (4,0)	456 (3,8)	509 (3,0)	555 (2,5)	596 (3,1)	619 (3,4)
Kosovo	271 (7,1)	307 (5,2)	367 (4,1)	426 (3,7)	479 (3,0)	523 (4,2)	549 (4,9)
Latvija	395 (4,5)	428 (5,5)	482 (3,7)	533 (3,3)	580 (2,6)	619 (2,9)	641 (3,6)
Litva	426 (4,5)	458 (5,0)	509 (2,7)	558 (2,3)	601 (2,5)	638 (3,2)	659 (4,1)
Posebna upravna regija Makao	409 (5,4)	443 (2,9)	494 (2,0)	541 (1,0)	584 (2,2)	620 (2,8)	641 (2,4)
Malta	364 (7,0)	401 (5,3)	460 (4,3)	521 (2,9)	575 (2,8)	616 (2,1)	641 (3,4)
Črna gora	352 (4,7)	385 (3,5)	439 (2,5)	492 (2,2)	541 (2,0)	581 (3,6)	605 (4,0)
Maroko	197 (6,9)	233 (6,9)	297 (5,0)	374 (4,3)	446 (5,6)	510 (7,4)	548 (10,5)
Nizozemska	412 (5,2)	441 (3,9)	484 (3,5)	530 (2,6)	572 (2,8)	610 (3,0)	633 (4,1)
Nova Zelandija	361 (5,2)	399 (4,6)	464 (3,2)	530 (3,0)	586 (2,7)	630 (2,9)	654 (3,4)
Severna Makedonija	283 (10,9)	321 (8,2)	385 (7,5)	448 (5,9)	507 (5,7)	552 (4,8)	579 (5,0)
Severna Irska	424 (7,2)	461 (5,1)	516 (3,4)	571 (2,8)	621 (3,5)	665 (3,9)	690 (4,8)
Norveška (5)	408 (5,7)	439 (4,0)	492 (3,3)	545 (2,3)	590 (2,3)	628 (2,3)	651 (3,1)
Oman	241 (5,8)	284 (6,2)	358 (4,6)	435 (5,0)	507 (5,2)	566 (5,2)	599 (5,6)
Poljska	425 (6,4)	456 (4,5)	504 (3,3)	552 (2,4)	599 (2,4)	637 (2,6)	660 (3,3)
Portugalska	393 (5,7)	425 (4,2)	475 (2,5)	525 (2,6)	570 (2,2)	607 (2,4)	630 (3,8)
Katar	310 (5,0)	350 (6,9)	421 (4,8)	493 (4,4)	555 (4,5)	605 (4,2)	633 (4,8)
Ruska federacija	441 (7,2)	471 (7,0)	522 (4,9)	573 (3,7)	616 (3,1)	654 (3,4)	676 (3,5)
Savdska Arabija	292 (7,2)	326 (5,3)	387 (5,4)	455 (4,3)	513 (4,0)	560 (3,4)	587 (5,0)
Srbija	381 (6,6)	416 (7,1)	470 (4,2)	519 (3,5)	565 (2,5)	602 (2,8)	625 (2,9)
Singapur	426 (8,1)	473 (6,1)	539 (4,5)	597 (3,4)	646 (2,9)	686 (2,1)	710 (3,6)
Slovaška republika	386 (10,1)	427 (6,9)	488 (3,6)	538 (2,6)	581 (3,0)	618 (3,1)	639 (3,3)
Slovenija	395 (3,9)	425 (3,2)	475 (2,7)	525 (2,3)	568 (2,4)	605 (2,5)	626 (2,8)
Južna Afrika ⋈	87 (5,9)	126 (5,3)	194 (4,9)	281 (5,5)	373 (6,0)	462 (8,1)	517 (9,3)
Španija	402 (5,8)	430 (3,9)	477 (3,1)	525 (2,4)	570 (2,4)	607 (2,8)	628 (3,3)
Švedska	402 (6,3)	436 (4,0)	494 (2,9)	549 (3,1)	600 (2,2)	641 (3,7)	663 (4,3)
Turčija	342 (7,5)	380 (5,6)	440 (4,9)	503 (3,6)	559 (2,5)	602 (3,1)	627 (3,7)
Združeni arabski emirati (ZAE)	249 (3,7)	299 (3,5)	400 (3,4)	500 (2,5)	577 (1,7)	634 (1,9)	665 (2,2)
Združene države Amerike	395 (17,8)	435 (14,1)	495 (8,7)	555 (7,0)	606 (5,5)	652 (6,1)	680 (10,3)
Uzbekistan	292 (5,9)	327 (5,5)	387 (4,1)	443 (3,3)	494 (2,8)	537 (3,4)	559 (4,1)
Referenčne udeleženke							
Alberta, Kanada	399 (10,2)	433 (5,7)	492 (5,4)	546 (4,2)	593 (3,3)	630 (4,8)	656 (4,1)
Britanska Kolumbija, Kanada	394 (7,6)	430 (6,3)	487 (5,1)	541 (3,7)	589 (3,9)	630 (3,4)	654 (5,3)
Nova Fundlandija in Labrador, Kanada	382 (8,9)	416 (6,1)	473 (4,8)	531 (3,7)	579 (3,7)	618 (4,0)	641 (5,4)
Quebec, Kanada	440 (5,8)	468 (3,6)	509 (3,5)	554 (2,8)	595 (3,2)	630 (4,0)	651 (4,6)
Mesto Moskva, Ruska federacija	488 (4,6)	516 (2,7)	560 (2,6)	602 (2,1)	641 (2,5)	674 (2,6)	693 (2,3)
Južna Afrika (6) ⋈	185 (6,4)	221 (6,7)	289 (5,2)	379 (5,0)	474 (6,2)	558 (6,8)	603 (8,3)
Abu Dabi, ZAE	205 (3,7)	242 (5,1)	324 (5,5)	453 (5,9)	553 (4,0)	617 (3,7)	651 (4,1)
Dubaj, ZAE	364 (5,0)	416 (4,3)	495 (3,2)	565 (2,7)	621 (2,1)	668 (2,4)	694 (2,9)

PEDAGOŠKI INŠTITUT

IEA

TIMSS & PIRLS
BOSTON COLLEGE

ISBN 978-961-270-385-1